

โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

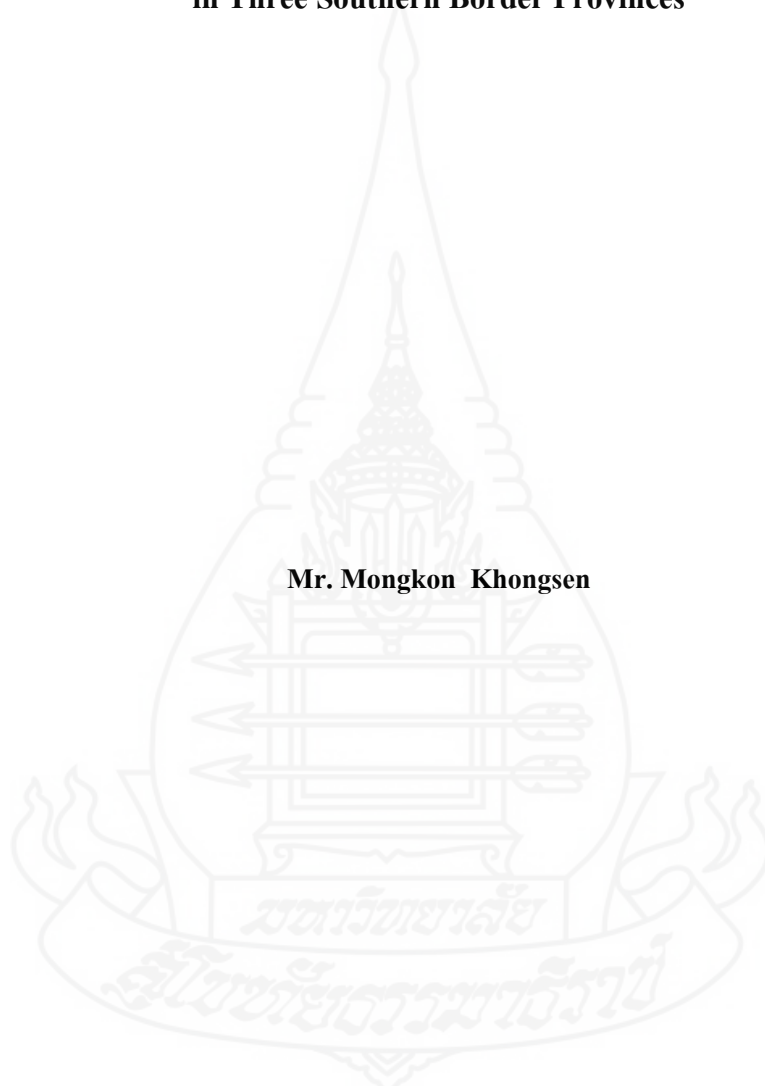

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต
สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2561

**The Extension Model of Betong Chicken Production for Business
in Three Southern Border Provinces**

Mr. Mongkon Khongsen

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Doctor of Philosophy in Agricultural Extension and Development

School of Agricultural and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2018

หัวข้อคุณิพนธ์ โหมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
ชื่อและนามสกุล นายมงคล คงเสน
วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณวดี โสพรรณรัตน์

คุณิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาเอก เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2561

คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ฤกษ์ห่วย)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณวดี โสพรรณรัตน์)

กรรมการ

(ว่าที่ร้อยตรี ดร.สมสวย ปัญญาสิทธิ์)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา รุ่งโรจน์วิชย์)

ชื่อคุณนิพนธ์ โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
ผู้วิจัย นายมงคล คงเสน รหัสนักศึกษา 4579000102 **ปริญญา** ปรัชญาคุณภิวัฒน์ (ส่งเสริมและ
 พัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ คุ่มหิรัญ
 (2) รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง (3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรณวดี โสพรรณรัตน์
 ปีการศึกษา 2561

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการความรู้ในการผลิต ความ
 ต้องการช่องทางและวิธีการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 2) ศึกษาเทคโนโลยีในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) พัฒนา
 โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ และ 4) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโมเดล

วิธีการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ใช้แบบสัมภาษณ์เก็บ
 รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนาและเชิงความสัมพันธ์ ได้แก่ สหสัมพันธ์ การ
 ทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์ปัจจัย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ 2)
 ใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้โมเดลต้นแบบ 3) ใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อ
 พัฒนาโมเดล ฉบับสมบูรณ์ และ 4) ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการใช้โมเดล

ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในการผลิตทั้งหมด 14 ประเด็น
 มีความต้องการช่องทางการส่งเสริมผ่านสื่อราชการ กลุ่มมือ และอินเทอร์เน็ต และต้องการวิธีการ
 ส่งเสริมแบบอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) เทคโนโลยีการผลิตไก่เบตง มี 2 รูปแบบ คือ เทคโนโลยีการ
 ผลิตลูกไก่และผลิตไก่ขุนและโมเดลการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ แบ่งออกได้เป็น 7 ระบบย่อย คือ การ
 จัดหาสินค้า ปัจจัยการผลิต การผลิตสินค้า หุ่น การแปรรูป การจำหน่าย และการส่งออก 3) โมเดล
 การส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ เริ่มต้นจากกำหนดวัตถุประสงค์ มีแนวคิดการบริหาร 4M
 เป็นปัจจัยนำเข้า โดยใช้กระบวนการ CSMMRE model (แหล่งต้นสาร นักส่งเสริม สาร สื่อ
 วิธีการ เกษตรกร และผลกระทบ) เพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และ
 4) มีความเห็นด้วยมากที่สุดกับโมเดลด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้องกับ
 บริบทและการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ โมเดลการส่งเสริม การผลิต ไก่เบตง ธุรกิจ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Dissertation title: The Extension Model of Betong Chicken Production for Business in Three Southern Border Provinces

Researcher: Mr. Mongkon Khongsen; **ID:** 4579000102;

Degree: Doctor of Philosophy (Agricultural Extension and Development);

Dissertation advisors: (1) Dr. Chalernsak Toomhirun;

(2) Dr. Jinda Khibtong; (3) Dr. Panwadee Sopannarath **Academic year:** 2018

Abstract

The purposes of this research were 1) to study about knowledge need of production, production channel and extension method of Betong chicken production farmers in Three Southern Border Provinces 2) to study Betong chicken production technology of farmers for business in Three Southern Border Provinces 3) to development an extension model of Betong chicken production for business, and 4) to study the opinions of those involved with the extension model of Betong chicken production for business in Three Southern Border Provinces.

This research was a mixed-method research. The research methodology consisted of 4 stages: 1) Structured interview was used to collect quantitative data. Descriptive and related statistics that were used were correlation, t-test, f-test, factor analysis and multiple regression analysis. 2) Key Informant Interview (KII) was conducted to create appropriate prototype. 3) Focus group discussion form was used for the development of the complete extension model (final model). 4) And questionnaire was used to study the opinions of those involved with the extension model.

The results showed that 1) farmers wanted to receive the production knowledge in all of the 14 issues. They wanted to get the extension channels through official media, manual, and internet as well as practical training. 2) There were 2 types of Betong chicken production technologies: chick production technology and chicken production technology. Betong chicken production for business model can be classified into 7 sub-systems (sourcing, agricultural input, production, cost, agro product processing, sales and export). 3) The Extension model for Betong chicken production for business started from determining objectives. 4M management approach was applied as input factors by using CSMMMRE model process (communication source, sender, message, media, methods, receiver and effects) to create a career, income and for geographic indication. 4) the most agreeable aspects on this model were in the suitability, the possibility, the contextual concordance, and the actual utilization from people involved with model.

Keywords: Extension Model, Betong Chicken Production, Business, Three Southern Border Provinces

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือจาก คณาจารย์ และบุคลากรหลายท่าน ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ คุ้มหิรัญ รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรธมวดี โสพรรณรัตน์ ที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำการค้นคว้าวิจัย ตลอดจนถึงการตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ฤกษ์ห่วย ประธานกรรมการสอบ ที่ได้คำแนะนำ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลีย์ นิลวิเศษ กรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ แก้ไขให้คุษฎีนิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น คณาจารย์แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตรทุกท่านที่ให้ความรู้ คำแนะนำตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่สนับสนุนทุนในการทำคุษฎีนิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์และบุคลากรวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอินทราชวาส มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ตลอดระยะเวลาการทำคุษฎีนิพนธ์

สุดท้ายข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ คุณพ่อเดือน และคุณแม่ประคอง คงเสน ที่ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนข้าพเจ้าด้วยดีตลอดมา

คุณประโยชน์ใดๆ อันพึงจะเกิดจากคุษฎีนิพนธ์ ฉบับนี้ ขอเป็นเครื่องบูชาแก่พระคุณบิดา มารดา คณาจารย์ทุกท่านที่ประสาทวิชาความรู้ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

มงคล คงเสน

มิถุนายน 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ประวัติความเป็นมาและปัญหาการวิจัย	1
คำถามการวิจัย	2
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
ความสำคัญของการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในประเทศไทย	10
การส่งเสริมการเลี้ยงไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	16
แนวคิดเกี่ยวกับโซ่คุณค่า	21
แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจการเกษตร	22
แนวคิด ทฤษฎีและหลักการส่งเสริมการเกษตร	24
บริบทของพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	33
แนวคิดการวิจัยเชิงสำรวจ	39
การสนทนากลุ่ม	41
การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	43
แนวคิดแบบจำลองและการพัฒนาแบบจำลอง	44
การยอมรับนวัตกรรม	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	63
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการความรู้ในการ ผลิต ความต้องการช่องทางการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงของ เกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	74
ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเทคโนโลยีในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนใต้	137
ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ	162
ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องของ โมเดลการส่งเสริมและพัฒนา การผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ	176
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	179
สรุปการวิจัย	179
อภิปรายผล	188
ข้อเสนอแนะ	200
บรรณานุกรม	206
ภาคผนวก	213
ก เครื่องมือวิจัย	214
ข รายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูล	240
ค ประมวลภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย	244
ประวัติผู้วิจัย	251

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 37
ตารางที่ 2.2	ความยาวของแม่น้ำในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 38
ตารางที่ 2.3	จำนวนประชากรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 38
ตารางที่ 2.4	การแบ่งพื้นที่ปกครองส่วนท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 39
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับเพศของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 74
ตารางที่ 4.2	ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับอายุของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 75
ตารางที่ 4.3	ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับศาสนาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 75
ตารางที่ 4.4	ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 76
ตารางที่ 4.5	ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับสภาพสมรสของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 77
ตารางที่ 4.6	ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 77
ตารางที่ 4.7	ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับจำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่ในครอบครัวของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 78
ตารางที่ 4.8	ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 79
ตารางที่ 4.9	ข้อมูลสถานภาพทางสังคมเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกของกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 80
ตารางที่ 4.10	ข้อมูลสถานภาพทางสังคมเกี่ยวกับตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 80
ตารางที่ 4.11	ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 81

สารบัญตาราง (ต่อ)

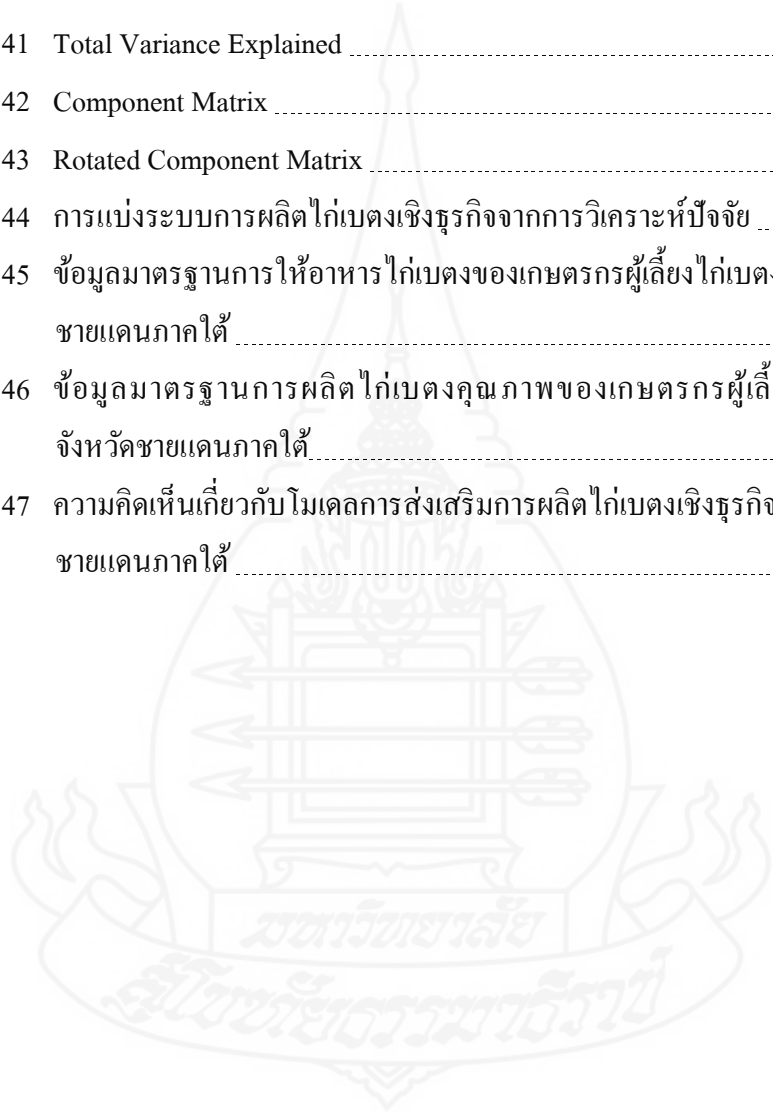
	หน้า
ตารางที่ 4.12 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนลูกไก่เบตงอายุไม่เกิน 6 สัปดาห์ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	82
ตารางที่ 4.13 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนไก่เบตงรุ่น-ไก่หนุ่มสาวอายุ 6- 26 สัปดาห์ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	83
ตารางที่ 4.14 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนไก่เบตงพ่อพันธุ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	83
ตารางที่ 4.15 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนแม่พันธุ์ไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	84
ตารางที่ 4.16 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับอาชีพหลักของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	85
ตารางที่ 4.17 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับรายได้จากอาชีพหลักของเกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	86
ตารางที่ 4.18 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับอาชีพรองของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	86
ตารางที่ 4.19 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับรายได้จากอาชีพรองของเกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	87
ตารางที่ 4.20 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงของ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	88
ตารางที่ 4.21 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับประเภทการเลี้ยงไก่เบตงของเกษตรกร ผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	88
ตารางที่ 4.22 การได้รับความรู้และความรู้ที่ต้องการ ในระบบย่อยที่ 1 การผลิตและการจำหน่าย ปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร	90
ตารางที่ 4.23 การได้รับความรู้และความรู้ที่ต้องการ ในระบบย่อยที่ 2 กิจกรรมการผลิตใน ฟาร์ม	92
ตารางที่ 4.24 การได้รับความรู้และความรู้ที่ต้องการ ในระบบย่อยที่ 3 การแปรรูปและการเก็บ รักษา	94

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.25 การได้รับความรู้และความรู้ที่ต้องการ ในระบบย่อยที่ 4 การจัดจำหน่าย สินค้าเกษตรและผลพลอยได้จากสินค้าเกษตร.....	96
ตารางที่ 4.26 ระดับความต้องการช่องทางส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเภทสื่อบุคคล	98
ตารางที่ 4.27 ระดับความต้องการช่องทางส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์	100
ตารางที่ 4.28 ระดับความต้องการช่องทางส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์.....	103
ตารางที่ 4.29 ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	106
ตารางที่ 4.30 ระดับปัญหาและอุปสรรคหลักในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้	107
ตารางที่ 4.31 ระดับปัญหาและอุปสรรครองในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้	108
ตารางที่ 4.32 ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ของตัวแปร	110
ตารางที่ 4.33 การแปรผลความสัมพันธ์จากผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation)	113
ตารางที่ 4.34 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ในการพยากรณ์รายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตง在三จังหวัดชายแดนภาคใต้	118
ตารางที่ 4.35 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ในการพยากรณ์รายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงกับการได้รับความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตง在三จังหวัดชายแดนภาคใต้	119
ตารางที่ 4.36 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ในการพยากรณ์รายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงกับความต้องการความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตง在三จังหวัดชายแดนภาคใต้	120
ตารางที่ 4.37 ผลวิเคราะห์ Descriptive Statistics ของการวิเคราะห์ปัจจัย	121
ตารางที่ 4.38 Correlation Matrix	123

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.39 KMO and Bartlett's Test	126
ตารางที่ 4.40 Communalities	126
ตารางที่ 4.41 Total Variance Explained	128
ตารางที่ 4.42 Component Matrix	131
ตารางที่ 4.43 Rotated Component Matrix	132
ตารางที่ 4.44 การแบ่งระบบการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจจากการวิเคราะห์ปัจจัย	135
ตารางที่ 4.45 ข้อมูลมาตรฐานการให้อาหารไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้	157
ตารางที่ 4.46 ข้อมูลมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้	157
ตารางที่ 4.47 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้	177

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ภาพที่ 2.1 การวิวัฒนาการของโก่พื้นเมืองปัจจุบัน	12
ภาพที่ 2.2 แผนที่ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	33
ภาพที่ 4.1 ความสัมพันธ์ของรายได้จากโก่เบตงกับจำนวนแรงงานที่เลี้ยงโก่เบตง	114
ภาพที่ 4.2 ความสัมพันธ์ของรายได้จากโก่เบตงกับประสบการณ์ในการเลี้ยงโก่เบตง	115
ภาพที่ 4.3 ความสัมพันธ์ของรายได้จากโก่เบตงกับจำนวนโก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด	115
ภาพที่ 4.4 ความสัมพันธ์ของรายได้จากโก่เบตงกับจำนวนลูกโก่เบตง	116
ภาพที่ 4.5 ความสัมพันธ์ของรายได้จากโก่เบตงกับจำนวนโก่เบตงรุ่น	116
ภาพที่ 4.6 ความสัมพันธ์ของรายได้จากโก่เบตงกับรายได้จากอาชีพหลัก	117
ภาพที่ 4.7 ความสัมพันธ์ของรายได้จากโก่เบตงกับรายได้จากอาชีพรอง	117
ภาพที่ 4.8 Scree Plot	130
ภาพที่ 4.9 สรุปคุณค่าที่ส่งมอบให้กับลูกค้าและห่วงโซ่คุณค่าในการผลิตโก่เบตง ในเชิงธุรกิจ	135
ภาพที่ 4.10 โมเดลการส่งเสริมการผลิตโก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้: ต้นแบบ (Prototype)	159
ภาพที่ 4.11 โมเดลการส่งเสริมการผลิตโก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้: ฉบับสมบูรณ์ (Final Model)	168
ภาพที่ 5.1 ความต้องการความรู้ในการผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโก่เบตง	180
ภาพที่ 5.2 ความต้องการสื่อที่เป็นราชการของเกษตรกรผู้เลี้ยงโก่เบตง	181
ภาพที่ 5.3 ความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์เกษตรกรผู้เลี้ยงโก่เบตง	182
ภาพที่ 5.4 ความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเกษตรกรผู้ผลิตโก่เบตง	183
ภาพที่ 5.5 ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ผลิตโก่เบตง	183
ภาพที่ 5.6 โมเดลการส่งเสริมการผลิตโก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้: ฉบับสมบูรณ์ (Final Model)	193
ภาพที่ 5.7 แผนที่กลยุทธ์ในการพัฒนาเกษตรกรผู้ผลิตโก่เบตงในเชิงธุรกิจ	202
ภาพที่ 5.6 แผนที่กลยุทธ์ในการผลิตโก่เบตงในเชิงธุรกิจ	204

บทที่ 1

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความได้เปรียบในด้านฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่ว่าจะเป็นพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์ แม้แต่ไก่เนื้อหรือไก่ไข่ทางการค้าในปัจจุบัน ก็มีแหล่งกำเนิดมาจากแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีเชื้อสายมาจากไก่ป่าในเขตพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และรวมถึงประเทศไทยด้วย โดยถูกพัฒนาเป็นไก่สายพันธุ์ต่างๆ ในโลก แต่ประเทศไทยก็ยังถือว่าเป็นประเทศที่มีความชำนาญในการผลิตสัตว์ปีกอันดับต้นๆ ของโลก ซึ่งไทยถือว่าเป็นประเทศผู้ผลิตไก่เนื้อเป็นอันดับ 4 ของโลก ตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) ประเทศไทยโดยกรมปศุสัตว์ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาไก่พื้นเมืองและสัตว์พื้นเมืองอื่นๆ ของประเทศเป็นอันมาก (กลุ่มวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ, 2559) โดยเฉพาะไก่พื้นเมืองพันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ ถือว่าเป็นไก่พื้นเมืองที่ประสบความสำเร็จในการวิจัยพัฒนาและสามารถนำมาประกอบเป็นธุรกิจได้และเป็นสัตว์เศรษฐกิจตัวใหม่ของภาคเหนือสามารถสร้างรายได้ปีละหลายล้านบาทและมีความต้องการตลาดสูง (สำนักข่าวไทย, 2559)

แต่สำหรับในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว ไก่พื้นเมืองที่ทุกๆ คนรู้จัก และเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำเภอเบตง คือ ไก่เบตง ซึ่งเป็นไก่ที่มีเชื้อสายมาจากไก่พันธุ์เหลืองชาน มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศจีน เมื่อชาวจีนอพยพมาจากประเทศจีนและมาตั้งถิ่นฐานทำมาหากิน ตั้งหลักแหล่งในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา จึงได้นำไก่พันธุ์นี้มีมาแพร่หลายในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา จนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือว่าเป็นสัตว์ปีกที่สำคัญในพื้นที่และมีความสามารถในการพัฒนาเชิงธุรกิจ เนื่องจากพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ๆ ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ในปัจจุบันไก่เบตงมีปริมาณลดน้อยลง เนื่องจากมีการอพยพบ้านเรือนบ่อย ๆ และราษฎรบางท้องถิ่นไม่ได้มีการทำวัคซีนป้องกันโรค บางครั้งทำให้เกิดโรคระบาดขึ้น ไก่ล้มตายเป็นจำนวนมาก ทำให้ราคาจำหน่ายในท้องที่หรือตลาดจะมีราคาสูงกว่าไก่พันธุ์เนื้อประมาณ 2-3 เท่า เนื่องจากหาซื้อยากขึ้น เพราะมีเกษตรกรผู้เลี้ยงลดน้อยลง แต่มักประสบปัญหาการตลาด ซึ่งมีกลุ่มผู้บริโภคไม่แน่นอน

ไก่สายพันธุ์เบตง เป็น ไก่พื้นเมืองที่เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในพื้นที่ภาคใต้ กรุงเทพฯ และในต่างประเทศ เช่น ประเทศมาเลเซีย แต่ปัญหาที่ผู้ประกอบการเลี้ยงไก่กำลังประสบอยู่นอกเหนือจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ก็คือ การขาดลูกไก่เบตงพันธุ์ดี ขาดความรู้ในการจัดการฟาร์ม และความรู้ในการเลี้ยงไก่เบตงเชิงธุรกิจ ทำให้ขนาดและคุณภาพของไก่ไม่คงที่ ไม่อยู่ในระดับที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งปริมาณการผลิตยังไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด จึงทำให้ร้านอาหารและภัตตาคารต่างๆ ไม่สามารถบรรจุในเมนูของตนได้ (ผู้จัดการออนไลน์, 2552) เนื่องจากการพัฒนาการเลี้ยงไก่เบตงจึงต้องเริ่มต้นตั้งแต่การพัฒนาสายพันธุ์ไก่ ให้ความรู้กระบวนการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม การแปรรูป ไปจนถึงการตลาด โดยการพัฒนาสายพันธุ์ รวมถึงการจัดเตรียมข้อมูล เพื่อตั้งโรงเชือดและแปรรูปไก่ตามมาตรฐาน อุตสาหกรรมสากล เพื่อรองรับปริมาณที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการในการส่งออก

ปัจจุบันการพัฒนาการผลิตไก่เบตงยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้สาเหตุเนื่องจากปัญหา ทางด้านการควบคุมการผลิต การจัดจำหน่าย และการแปรรูป และการตลาด ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาไก่เบตงขาดความยั่งยืน เช่น การเลี้ยงที่มีคุณภาพเหมาะสมต่อความต้องการเลี้ยงแล้วไม่มีสถานที่จำหน่าย จำหน่ายแล้วไม่ได้รับราคาตามต้องการ ดังนั้นการพัฒนาไก่เบตงให้เป็นไก่ที่สามารถผลิต เพื่อการแข่งขันในเชิงธุรกิจได้นั้น ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาพื้นที่ ซึ่งนอกจากจะเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แล้ว ไก่เบตงยังเป็นไก่ที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ การทำการศึกษาวิจัยโมเดลในการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ เพื่อให้สามารถนำโมเดลดังกล่าว มาส่งเสริมให้แก่เกษตรกร เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ มีเทคโนโลยีการผลิต เพื่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้น เพิ่มความมั่นคงในชีวิต และช่วยลดผลกระทบที่เกิดจากปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบ

2.คำถามการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

- 2.1 ความต้องการความรู้ในการผลิต ความต้องการช่องทางการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสภาพอย่างไร
- 2.2 เทคโนโลยีในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างไร

2.3 โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นอย่างไร

2.4 เมื่อนำโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ ศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโมเดลส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แบบสอบถาม แล้วได้ผลอย่างไร

3.วัตถุประสงค์การวิจัย

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

3.1 เพื่อศึกษาความต้องการความรู้ในการผลิต ความต้องการช่องทางการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.2 เพื่อศึกษาเทคโนโลยีในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.3 เพื่อพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.4 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับ โมเดลส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.กรอบแนวคิดการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กล่าวมา ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ดังนี้

4.1 การศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการความรู้ในการผลิต ความต้องการช่องทางการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตง在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและสังคม (Steven, 2001) ความต้องการความรู้ในการผลิต ความต้องการช่องทางการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

4.1.1 การศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

1) สภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนไก่เบตงที่ผลิต/บริโภค/แปรรูป/จำหน่าย รายได้ทั้งหมดของครัวเรือนในปีที่ผ่านมา รายได้จากการจำหน่าย

ไก่อเบตง รายได้อื่นๆ รายจ่ายค่าแรงและปัจจัยการผลิต สถานภาพการเป็นหนี้ สภาพการผลิต การจำหน่ายผลผลิต และการขอรับปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานต่างๆ

2) *สภาพสังคม* ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม ตำแหน่งทางสังคม และประสบการณ์

3) *บริบทของพื้นที่* 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ประวัติความเป็นมา สภาพภูมิศาสตร์ อาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ และการเมืองการปกครอง

4.1.2 ความต้องการความรู้ด้านการผลิตไก่อเบตงของเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วย

ใช้การวิเคราะห์ตามหลักห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ตามวิธีการของ Michael Porter (1985) ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์กิจกรรมหลัก และกิจกรรมสนับสนุน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) *กิจกรรมหลัก* หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิต ประกอบด้วย 5 กิจกรรมย่อย ได้แก่

(1) *โลจิสติกส์ขาเข้า* หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่นำ เข้าในการผลิต ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพันธุ์ แหล่งพันธุ์ที่ได้มา ความเหมาะสม และการวิเคราะห์พื้นที่ก่อนการเลี้ยง ที่ตั้งของฟาร์ม สภาพความเหมาะสมของฟาร์ม แหล่งน้ำที่ใช้ ระยะห่างจากชุมชน สภาพการคมนาคม สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน และลักษณะของพื้นที่

(2) *การปฏิบัติการ* คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนหรือแปรรูปวัตถุดิบให้ออกมาเป็นสินค้า ได้แก่ มาตรฐานการเลี้ยง การวางแผนการผลิต การให้อาหาร การจัดการเลี้ยงดู การป้องกันรักษาโรค ศัตรูธรรมชาติ ความสามารถในการต้านทานโรคของไก่อเบตง ความสามารถในการปรับตัว อัตราการเจริญเติบโต อายุการเลี้ยงจนกระทั่งจับขาย น้ำหนักตัวเมื่อขาย

(3) *โลจิสติกส์ขาออก* หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องหลังการผลิต ได้แก่ การขนบนกรงดักก่อนจำหน่าย การฆ่าและการชำแหละ การรวบรวมและจำหน่ายสินค้า ราคาขาย ต้นทุนการผลิต กำไรจากการผลิต และกำลังการผลิต และบริการไปยังลูกค้า

(4) *การตลาดและการขาย* หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับรู้เรื่อง ราคาขายส่ง ขายปลีกของผลผลิต และความเคลื่อนไหวของราคาผลผลิต รวมถึงระบบการจัดการขาย และวิธีการขายที่เหมาะสม

(5) *การบริการ* หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการหลังการขาย ได้แก่ การตรวจสอบย้อนกลับ และการผลิตตามมาตรฐานสินค้า

2) **กิจกรรมสนับสนุน** หมายถึง กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้กิจกรรมหลักสามารถดำเนินไปได้ประกอบด้วย 4 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การจัดหา การพัฒนาเทคโนโลยี การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และโครงสร้างองค์กร

(1) **การจัดหา** หมายถึง กิจกรรมในการจัดซื้อจัดหาหาปัจจัยการผลิตให้ได้ปริมาณและคุณภาพสูงสุด ได้แก่ การรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยการผลิต

(2) **การพัฒนาเทคโนโลยี** หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มคุณค่าและบริการหรือกระบวนการผลิต ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการแข่งขัน

(3) **การจัดการทรัพยากรมนุษย์** หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรบุคคล ได้แก่ การฝึกอบรมแรงงาน ระบบเงินเดือนค่าจ้าง การจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการอย่างเหมาะสม

(4) **โครงสร้างองค์กร** หมายถึง โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร ได้แก่ ระบบบัญชี ระบบการเงิน การบริหารงานทั่วไป ด้านอาคาร สถานที่และสาธารณูปโภคต่างๆ

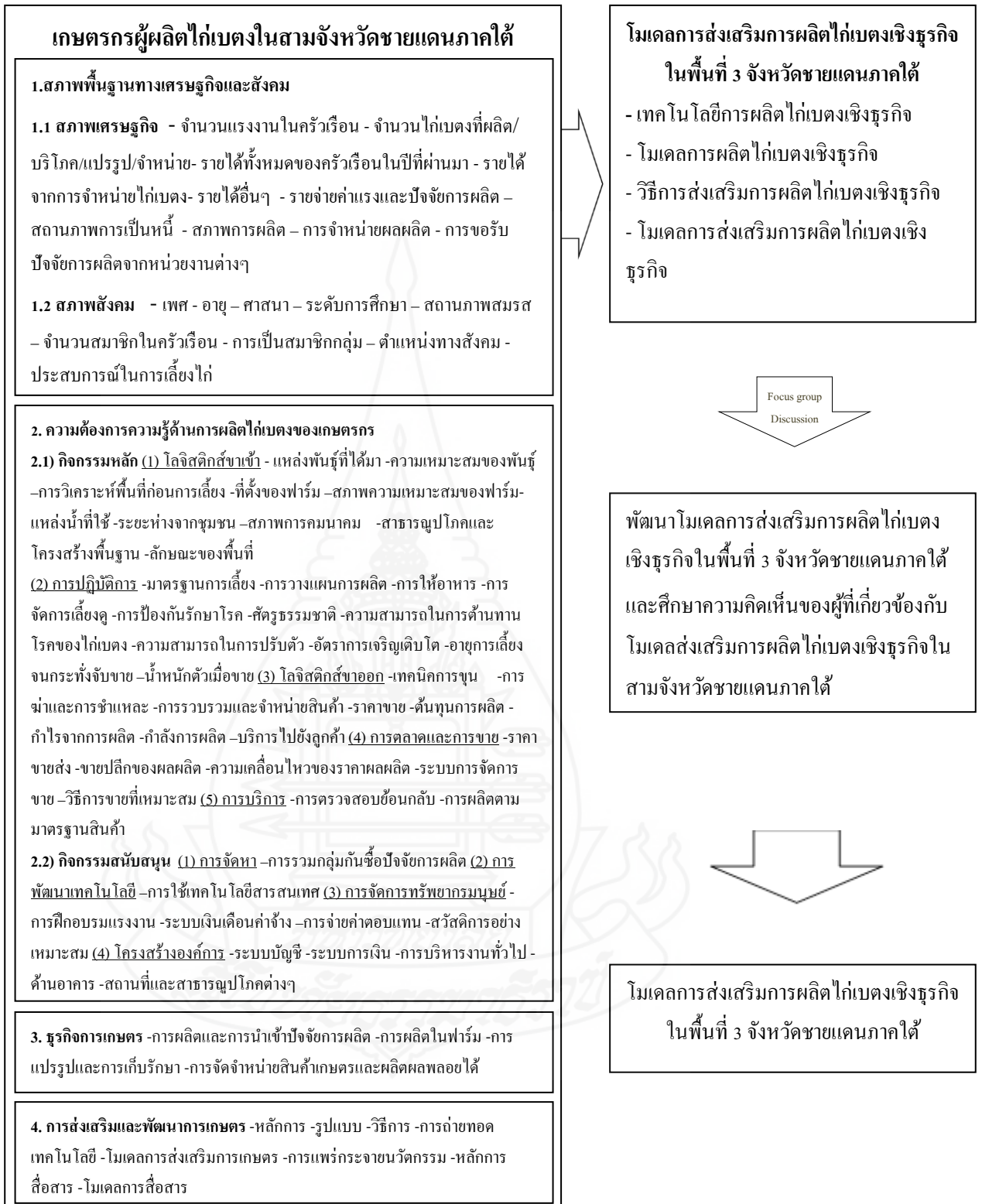
4.1.3 ระบบธุรกิจการเกษตร ได้แก่ การผลิตและการนำเข้าปัจจัยการผลิต การผลิตในฟาร์ม การแปรรูปและการเก็บรักษา และการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลิตผลพลอยได้ (James et. al., 2014)

4.1.4 การส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร ได้แก่ หลักการ รูปแบบ วิธีการ และการส่งเสริมการเกษตร (Ray and David, 2000) แนวคิดการยอมรับนวัตกรรม (Everett Roger, 1995) และหลักการและโมเดลการสื่อสาร (Berlo, 1960)

4.2 การพัฒนาโมเดลการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ หมายถึง การวิเคราะห์เพื่อสร้างและพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม ตามหลักห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) (Anna, 2006) ซึ่งได้แก่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ และการพัฒนาโมเดลการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (KII) (Shewit, 2014)

4.3 การพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อวิเคราะห์ร่างโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ และสร้างโมเดลฉบับสมบูรณ์รายละเอียด

4.4 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโมเดลส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้แบบสอบถามความคิดเห็น กรอบแนวคิด สามารถสรุปได้ดังแสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5.ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตในการศึกษาเรื่อง โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีขอบเขตของงานวิจัย ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

5.2 ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยนี้มีขอบเขตในการศึกษาด้านประชากร คือ เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้จากรายชื่อตามบัญชีเกษตรกรผู้ซื้อหรือผู้รับลูกไก่เบตงจากศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา ตั้งแต่ปี 2558-2560

5.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้มีขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

5.3.1 *ศึกษาสภาพพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคม และความต้องการความรู้ด้านการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้* โดยการศึกษาสภาพพื้นฐานโดยทั่วไป ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคม ส่วนการศึกษาความต้องการความรู้ในกระบวนการผลิต ใช้ประเด็นข้อคำถาม ตามหลักการผลิตตามหลักห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain Analysis)

5.3.2 *การศึกษาเทคโนโลยีในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ และการพัฒนาโมเดลการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ* โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อสำคัญ (KII) โดยใช้ประเด็นการวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้

5.3.3 *การพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ* โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร และกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์

5.3.4 *การศึกษาความคิดเห็นต่อโมเดลการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ* โดยใช้แบบสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง

5.4 ขอบเขตเชิงเวลา การวิจัยนี้มีระยะเวลาศึกษาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2559 ถึง มีนาคม 2560

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อให้มีความเข้าใจความหมายของศัพท์เฉพาะดังนี้

6.1 โมเดล (Model) หมายถึง วิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบในการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.2 การส่งเสริม (Extension) หมายถึง การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.3 การผลิต (Production) หมายถึง การผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจตามกรอบการผลิตในห่วงโซ่คุณค่าในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.4 ไก่เบตง (Betong Chicken) หมายถึง ไก่เบตงพันธุ์แท้ ที่ได้รับการพัฒนาสายพันธุ์หรือเพาะเลี้ยงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.5 ธุรกิจ (Business) หมายถึง ระบบธุรกิจในการผลิตไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.6 เกษตรกร (Farmer) หมายถึง เกษตรกรที่มีการผลิตไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.5 สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Three Southern Border Provinces) หมายถึง จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

7.1 ประโยชน์ต่อผู้วิจัย

ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้และสามารถนำความรู้ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการทำงานและนำมาถ่ายทอดให้กับนักศึกษาได้

7.2 ประโยชน์ต่อประชากรเป้าหมาย

ทำให้ประชากรเป้าหมาย คือ เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวทางในการประกอบอาชีพ มีอาชีพที่มั่นคง ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตไก่เบตงเพิ่มความมั่นคงในชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

7.3 ประโยชน์ต่อหน่วยงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

ได้โมเดลการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน หรือโครงการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

7.4 ประโยชน์ต่อหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจดังกล่าวมากำหนดกลยุทธ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพการผลิตไก่เบตงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ เช่น กรมปศุสัตว์ หอการค้าในพื้นที่ องค์กรการบริหารส่วนตำบล องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

7.5 ประโยชน์ต่อสังคม

ได้ข้อมูลสภาพโดยทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงและกระบวนการผลิต เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และสามารถนำโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ มาส่งเสริมให้แก่เกษตรกรทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เพิ่มความมั่นคงในชีวิต และช่วยลดผลกระทบที่เกิดจากปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารอ้างอิงต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษาวิจัย โดยแบ่งกลุ่มหัวข้อในการตรวจเอกสารออกเป็นประเด็นที่สำคัญทั้งสิ้น 12 ประเด็น คือ

- 1) ความสำคัญของการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในประเทศไทย
- 2) การส่งเสริมการเลี้ยงไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3) แนวคิดเกี่ยวกับโซ่คุณค่า
- 4) แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจการเกษตร
- 5) แนวคิด ทฤษฎีและหลักการส่งเสริมการเกษตร
- 6) บริบทของพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 7) แนวคิดการวิจัยเชิงสำรวจ
- 8) การสนทนากลุ่ม
- 9) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 10) แนวคิดแบบจำลองและการพัฒนาแบบจำลอง
- 11) การยอมรับนวัตกรรม
- 12) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.ความสำคัญของการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในประเทศไทย

1.1 ประวัติความเป็นมาของไก่พื้นเมือง

ถ้าเราสืบประวัติไก่พื้นเมือง เราจะพบได้ว่า ไก่พื้นเมืองจริงๆ แล้วมีต้นกำเนิดมาจาก ไก่ป่า ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Gallus gallus* ชื่อภาษาอังกฤษว่า Red Jungle Fowl ซึ่งในประเทศไทยจะพบไก่ป่าอยู่ 2 ชนิด คือ ไก่ป่าตุ้มหูขาว (*Gallus gallus gallus*) ซึ่งพบการกระจายพันธุ์อยู่ในแถบภาคตะวันออกเฉียงและภาคใต้ของไทย ประเทศมาเลเซีย เวียดนาม ลาว และกัมพูชา และชนิดที่ 2 คือ ไก่ป่าตุ้มหูแดง (*Gallus gallus spadiceus*) ซึ่งพบการกระจายตัวโดยทั่วไปในประเทศไทย โดยเฉพาะในแถบภาคเหนือ ยกเว้นทางภาคตะวันออกเฉียง

ประเทศลาวบางส่วน และทางตอนเหนือของเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งมนุษย์ได้นำไก่ป่าดังกล่าวมาเลี้ยง เมื่อประมาณ 3,000 ปีที่แล้ว โดยไก่ป่าดังกล่าวถูกคัดเลือก และพัฒนาโดยมนุษย์ ซึ่งในปัจจุบัน ประกอบด้วย ไก่สายพันธุ์ต่างๆ ในโลกจำนวนมากและมีการแบ่งไก่ออกเป็นกลุ่มๆ ตามวัตถุประสงค์หลักในการเลี้ยง คือ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไก่กึ่งเนื้อกึ่งไข่ แต่สำหรับในประเทศไทยไม่ได้มีการคัดเลือกพันธุ์ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวมากนัก มีเฉพาะไก่ที่เลี้ยงตามหลังบ้านที่สามารถปรับตัวให้สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ คือ ไก่พื้นเมืองหรือเรียกอีกอย่างว่า ไก่บ้าน (*Gallus gallus domesticus*) ซึ่งมีการวิวัฒนาการและถูกคัดเลือกไปตามวิถีชีวิตของเจ้าของไก่ เช่น ไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงเอาไว้เพื่อการต่อสู้ (Fighting Cock) หรือไก่ชน เลี้ยงเอาไว้เพื่อความสวยงาม ไก่พื้นเมืองในประเทศไทย ถือว่าเป็นมรดกทางสังคมและวัฒนธรรมที่ผ่านการสืบทอดกันมาช้านาน เป็นสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติไทยมานาน ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นสัตว์ที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนในชนบทและชาวไร่ชาวนา เปรียบเสมือนนาฬิกาบอกเวลา สามารถหาอาหารและเป็นสัตว์ที่เปลี่ยนเศษเหลือทางการเกษตรให้เป็นแหล่งอาหาร โปรตีนราคาถูกที่มีคุณภาพ ทั้งไข่และเนื้อ ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดความมั่นคงทางอาหารของเกษตรกรและชาวไร่ชาวนา แต่ความจริงแล้วคนพึ่งพาอาศัยไก่อมากกว่าไก่พึ่งพาอาศัยคน เพราะไก่พื้นเมืองสามารถหาอาหารกินเองได้ แต่มักพบปัญหาของโรคระบาด ซึ่งมักจะเกิดขึ้นเป็นประจำทุกๆ ปี แต่ก็ไม่ได้ทำให้ไก่พื้นเมืองสูญพันธุ์ กลับกัน ไก่ที่มีความแข็งแรงทนทานสามารถกลับมาขยายพันธุ์และเพิ่มปริมาณขึ้น อย่างเป็นวัฏจักร

(Gallus gallus gallus)

(Gallus gallus spadiceus)

Broiler Chickens

Layer Chicken

Native Chicken

(Gallus gallus domesticus)

ภาพที่ 2.1 วิวัฒนาการของไก่พื้นเมืองปัจจุบัน

ดังนั้นไก่พื้นเมืองจึงเป็นไก่ที่ผ่านการปรับปรุงพันธุ์และการคัดเลือก โดยธรรมชาติ และโดยมนุษย์ ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีชีวภาพของชาวบ้าน ที่ถูกพัฒนามาไม่เหมือนกันในแต่ละพื้นที่ และบริบททางสังคม จึงทำให้ไก่พื้นเมืองมีความหลากหลายของสายพันธุ์ ถูกเรียกชื่อตามพื้นที่และตามเจ้าของผู้พัฒนา นั่นก็คือเกษตรกรหรือชาวไร่ชาวนานั่นเอง ด้วยการที่ไก่พื้นเมืองเป็นสัตว์ที่มีความสามารถหาอาหารเองกินได้ ทนทานต่อโรคและแมลง สามารถเจริญเติบโตและขยายพันธุ์ตามธรรมชาติได้ ไก่พื้นเมืองจึงเป็นไก่ที่เหมาะสมสำหรับการอนุรักษ์และพัฒนา เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงในลักษณะไก่หลังบ้าน ที่เปรียบเสมือนธนาคารอาหาร และเป็นหลักประกันในเรื่องของความมั่นคงทางอาหาร หรือการพัฒนาการเลี้ยงในเชิงอุตสาหกรรม เพราะไก่พื้นเมืองมีรสชาติเนื้อที่อร่อยมีโคเลสเตอรอลต่ำ และตรงต่อความต้องการของผู้บริโภคที่รักสุขภาพ

1.2 การอนุรักษ์และการพัฒนาป่าพื้นเมือง

เมื่อกล่าวถึงการอนุรักษ์ คนส่วนใหญ่อาจมองในมุมของการรักษาความดั้งเดิมหรือลักษณะดั้งเดิมเอาไว้ แต่ที่จริงแล้ว การอนุรักษ์ หมายถึง "การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุด ทั้งนี้ต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกันด้วย" ฉะนั้นการอนุรักษ์ป่าพื้นเมือง จึงไม่ได้หมายถึงการเก็บรักษาป่าพื้นเมืองไว้เฉยๆ แต่ต้องนำ ป่าพื้นเมืองนั้นมาใช้ประโยชน์ ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ และการอนุรักษ์จะต้องพิจารณาถึงความยั่งยืนด้วย คือ ต้องตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่มีผลกระทบในทางลบต่อความต้องการของคนรุ่นต่อไปในอนาคต ส่วน การพัฒนา หมายถึง การทำให้สิ่งที่มีอยู่ดีขึ้นกว่าเดิมอย่างมีระบบ ในอดีตป่าพื้นเมืองไทยไม่ได้ถูกอนุรักษ์และพัฒนามากนัก เนื่องจากกระแสของการพัฒนาป่าเนื้อและป่าไผ่ของโลก

ป่าเนื้อและป่าไผ่เข้ามาในประเทศไทยครั้งแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2567 โดย หม่อมเจ้าสิทธิพร กฤษดากร ได้นำไม้พันธุ์เล็กฮอร์น ซึ่งเป็นป่าไผ่มาเลี้ยงเป็นการค้าครั้งแรก แต่เนื่องจากเทคโนโลยีการป้องกันรักษาโรค และวัคซีนยังมีการพัฒนาน้อย จึงไม่ประสบความสำเร็จ

ในปี พ.ศ. 2484 หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ กรมปศุสัตว์ ได้ร่วมมือกันทดลองเลี้ยงไก่พันธุ์ต่างๆ ที่แผนกสัตว์เล็ก บางเขน แต่พอมีไก่เต็มโรงเรือนและมีการแข่งขันไก่ไข่ตกเป็นทางการขึ้นเป็นครั้งแรก ก็เกิดสงครามมหาเอเชียบูรพาขึ้น ทำให้การเลี้ยงไก่ไข่และไก่ไข่ตกต้องหยุดชะงักไประยะหนึ่ง

ในปี พ.ศ. 2489 นี้เองเป็นปีที่มีการตื่นตัวในการเลี้ยงไก่อย่างมาก เนื่องจากจอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นและ จอมพลผิน ชุณหะวัณ รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและประธานกรรมการการส่งเสริมปศุสัตว์แห่งชาติ ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการเลี้ยงไก่เป็นอย่างมาก

ในปี พ.ศ. 2492 ได้มีการตั้งไก่พันธุ์โรดไอส์แลนด์แรด จากประเทศสหรัฐอเมริกาและพันธุ์ออสเตรอาลีจากประเทศออสเตรเลีย เข้ามาทดลองเลี้ยงและส่งเสริมให้ประชาชนเลี้ยงเป็นอาชีพ รวมทั้งได้ตั้งไก่พันธุ์อื่นๆ เข้ามาเลี้ยง เช่น พันธุ์บาร์พลิมัทรีด พันธุ์นิวแฮมเชียร์ เป็นต้น

ต่อมาในราวปี พ.ศ. 2494-2495 ได้มีการเลี้ยงไก่ลูกผสม เพื่อให้ได้ไข่ตกและทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศของเมืองไทย เช่น พันธุ์ออสเตรอาลีไวท์โรดบาร์ เป็นต้น นอกจากนี้ องค์การอาหารและเกษตรขององค์การสหประชาชาติยังได้ส่งผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเลี้ยงไก่และโรคไก่เข้ามาช่วยเหลือและส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงไก่ในประเทศไทย อีกทั้งกรมปศุสัตว์ได้

ทำการศึกษา ทดลอง และผลิตอุปกรณ์ต่างๆ ในการเลี้ยง ไก่ไข่ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การเลี้ยงไก่ไข่ เริ่มเป็นที่ยอมรับของประชาชนมากขึ้น กลายเป็นอาชีพที่สำคัญของคนไทยในปัจจุบัน

แต่ในทางกลับกัน ไก่พื้นเมืองไม่ได้เป็นที่สนใจของภาครัฐและเอกชนใน ระยะเวลาดังกล่าว และได้มีการพัฒนาพันธุ์ไก่พื้นเมืองอีกครั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2545 ด้วยการร่วมมือกัน ของสำนักงานสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และกรมปศุสัตว์ทำให้ไก่พื้นเมืองไทยที่ได้รับการปรับปรุง พันธุ์ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค โดยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์ไก่พื้นเมืองจำนวน ๔ สายพันธุ์ ได้แก่ ไก่เหลืองหางขาว ไก่ประดู่หางดำ ไก่ซี และไก่แดง จนได้ไก่พื้นเมืองที่มีความ สม่าเสมอตาม ลักษณะประจำพันธุ์ และยังคงคุณสมบัติที่สำคัญของไก่พื้นเมืองครบถ้วน ได้แก่ ความเป็นแม่ที่ดี และต้านทาน โรค และเกือบสูญพันธุ์จากนโยบายกำจัดไก่พื้นเมืองในพื้นที่บริเวณที่ มีการระบาดของไข้หวัดนก เมื่อปี 2547 ทำให้ไก่พื้นเมืองถูกทำลายเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันการ อนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมืองได้มีการพัฒนามากขึ้น มีแนวโน้มในการพัฒนาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง รูปแบบของอุตสาหกรรมมากขึ้น ส่วนหนึ่งก็มีการซื้อขายกันทั่วไปในรูปแบบของไก่ชน ราคาตั้งแต่หลัก ร้อย จนกระทั่งถึงหลักล้าน ทั้งในประเทศไทยและบางส่วนก็ลักลอบส่งออกไปยังต่างประเทศ

1.3 ความสำคัญของไก่พื้นเมืองกับครัวเรือน

มีการวิเคราะห์เหตุผลต่างๆ ที่แสดงถึงความสำคัญของไก่พื้นเมืองกับครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่การเลี้ยงไก่พื้นเมืองในครัวเรือนมุ่งเน้นการบริโภคเป็นหลัก และการเลี้ยงไก่พื้นเมืองมีประโยชน์อื่นๆ อยู่อีก 7 ประการ คือ

1.3.1 เป็นแหล่งอาหารโปรตีนราคาถูกและมีคุณภาพของชาวบ้านในชนบท ไม่ว่าจะเนื้อหรือไข่

1.3.2 เป็นรายได้เสริมหรือรายได้หลักและช่วยลดรายจ่ายของครอบครัว เกษตรกร สามารถจำหน่ายได้ และไม่ต้องเสียเงินไปซื้อเนื้อหรือไข่ จึงทำให้เกิดการลดรายจ่าย

1.3.3 ไก่พื้นเมืองมีเนื้อที่มีคุณภาพดี เนื้อแน่นไขมันน้อย

1.3.4 ใช้เทคนิคในการเลี้ยงไม่สูง ราคาไม่แพง เพราะไก่พื้นเมืองเป็นไก่ที่เลี้ยง ง่าย มีความต้านทานการเกิดโรคสูง และสามารถปล่อยให้หากินอาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติได้

1.3.5 เป็นนาฬิกาที่มีชีวิต ช่วยบอกเวลาให้กับชาวไร่ชาวนา

1.3.6 เพื่อสร้างสุนทรียภาพทางอารมณ์ให้กับผู้เลี้ยง

1.3.7 สอดคล้องกับระบบเกษตร เช่น แบบผสมผสาน และเกษตรอินทรีย์ เพราะ ไก่พื้นเมืองเองก็ชอบกินหญ้า ดังนั้นจึงสามารถใช้ไก่พื้นเมืองในการกำจัดหญ้าได้ และมูลไก่พื้นเมืองยังสามารถนำมาเป็นปุ๋ยสำหรับใส่พืชผักได้อีกด้วย

แต่มีทัศนคติของผู้เขียนท่านอื่นๆ ที่เห็นว่า ไก่พื้นเมืองมีประโยชน์ในด้านอื่นๆ อีก อุณหภูมิห้อง และคณะ (2548) กล่าวว่า “เพราะในสังคมเกษตรกร ไม่ได้มีการบริโภคไก่พื้นเมืองมากนัก แต่มักนำไก่พื้นเมืองมาใช้เมื่อมีพิธีกรรมต่างๆ นำมาใช้ในโอกาสพิเศษ เช่น มีแขกมาเยือนหรือเลี้ยงแรงงานลงแขก ทำเป็นอาหารมาร่วมงานบุญประเพณี และลดภาระค่าใช้จ่ายในรูปแบบเงินสด”

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ไก่พื้นเมืองเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญกับมนุษย์มากและมีความเกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของมนุษย์ มนุษย์กับไก่ จึงเป็นสิ่งที่คู่กัน ดังเช่นคำกล่าวที่ว่า “ไก่คู่บ้าน ช้างคู่เมือง” และไก่เบตงเองก็มีความสำคัญกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของคนในอำเภอเบตงด้วย

1.4 จุดเด่นของเนื้อไก่พื้นเมือง

ไก่พื้นเมืองเป็นสัตว์ที่เกษตรกรไทยนิยมเลี้ยงกันทั่วไปโดยปัจจุบันทั้งประเทศมีประมาณ 68 ล้านตัว มีเกษตรกรผู้เลี้ยง 2.24 ล้านครัวเรือน จากการประมาณการคาดว่ามีการบริโภคไก่พื้นเมือง ทั้งประเทศรวมกันมากกว่า 293 ล้านตัว/ปี คิดเป็นมูลค่าประมาณ 34,936 ล้านบาท/ปี (เกรียงไกร โชษประการ, 2551)

ไก่พื้นเมืองไม่เพียงแต่เลี้ยงเพื่อเป็นอาหารอย่างเดียวแต่สามารถเลี้ยงเพื่อเพิ่มมูลค่าให้เป็นไก่ประกวด เพื่อความสวยงาม หรือเลี้ยงเป็นไก่เก่ง สำหรับการแข่งขันต่อสู้เพื่อการสันตนาการซึ่งจะมีผลให้ราคาไก่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นถึง 10–100 เท่า จากการสำรวจทางวิชาการ พบว่า ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยจะมีไก่พื้นเมืองประจำถิ่นของแต่ละภาค ภาคเหนือ มีไก่แม่ฮ่องสอน ไก่แม่ฟ้าหลวง ไก่ชี้ฟ้า ภาคใต้ มีไก่คออ่อน ไก่เบตง เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันในแต่ละจังหวัดก็จะมีไก่พื้นเมืองไทยสายพันธุ์ดั้งเดิมที่เลี้ยงอย่างแพร่หลาย เช่น ในภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดพิษณุโลก มีไก่เหลืองหางขาว (ไก่ชนนเรศวร) จังหวัดสุโขทัย มี ไก่ประดู่หางดำ (ไก่พ่อขุน) จังหวัดอุดรดิตถ์มี ไก่เขียวหางดำ (ไก่พระยาพิชัย) เป็นต้น ส่วนใหญ่ไก่พื้นเมืองดั้งเดิมเหล่านี้ มีนิสัยเป็นนักต่อสู้จึงถูกนำมาเลี้ยงเป็นไก่ชน ตามวิถีชีวิตชนบทมาแต่โบราณ (กรมปศุสัตว์, 2558)

เนื้อไก่พื้นเมือง มีโค่นเด่น เมื่อเปรียบเทียบกับไก่เนื้อโดยทั่วไป (เกรียงไกร โชษประการ, 2551) ในเรื่องของ เนื้อที่มีคุณภาพ ดังนี้

1.4.1 ลักษณะนุ่มแน่น ดีต่อสุขภาพ เนื่องจาก

1.4.2 มีสัดส่วนระหว่างกรดไขมันไม่อิ่มตัวต่อกรดไขมันอิ่มตัวในเนื้อสูง

1.4.3 มีคอเลสเตอรอลในเนื้อต่ำ

สรุปได้ว่า ไก่พื้นเมืองเป็นไก่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากคุณสมบัติพิเศษที่มีในเนื้อ ยังมีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหาร และเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สังคม และวัฒนธรรม ไก่เบตงเองก็ถือว่าเป็นไก่พื้นเมืองที่มีความสำคัญในพื้นที่สาม

จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะเปรียบเสมือนโอกาสในการพัฒนา เพื่อการผลิตในเชิงธุรกิจ ทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. การส่งเสริมการเลี้ยงไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 ประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาของไก่พันธุ์เบตง คำว่า “เบตง” เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดยะลา ซึ่งมีพื้นที่อยู่ใต้สุดของจังหวัดยะลา และประเทศไทยมีอาณาเขตพื้นที่ติดต่อกับรัฐเคดา ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ลักษณะพื้นที่เป็นที่สูง ราษฎรส่วนใหญ่เป็นคนไทยมีเชื้อสายจีน มีอาชีพในการทำสวนยางพาราและค้าขาย และเป็นแหล่งกำเนิดไก่ที่มีชื่อเสียงมาก เนื่องมีรสชาติอร่อยและตัวใหญ่

ไก่พันธุ์เบตง เป็นไก่พันธุ์ต่างประเทศอีกพันธุ์หนึ่ง ซึ่งเข้ามานิยมกันในประเทศไทย ตอนล่าง เมื่อสมัย 30 กว่าปี ก่อนสงครามมหาเอเชียบูรพา ก็คือ ไก่กางไส ซึ่งเป็นไก่พันธุ์เนื้อที่มีคุณภาพดีเลิศ รสชาติดี เนื้อนุ่ม ไม่เหนียว กลิ่นหอมชวนรับประทาน และต่อมา ได้เรียกชื่อ ไก่พันธุ์เบตง ตามพื้นที่ที่ได้พัฒนาไก่พันธุ์นี้ขึ้นมา ตามประวัติความเป็นมาของไก่พันธุ์นี้ เข้าใจว่าเป็นไก่ซึ่งมีเชื้อสายมาจากไก่พันธุ์ แลนซาน มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศจีน เมื่อชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยที่อำเภอเบตง ได้นำเอาไก่พันธุ์นี้มาเลี้ยงด้วย ต่อมาก็แพร่พันธุ์ไปทั่วในจังหวัดยะลา

ในปี 2552 สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้สนับสนุนสมาชิกฟาร์มต้นแบบไก่เบตง จำนวน 40 ฟาร์ม ทอยซื้อลูกไก่จากฟาร์มเพาะลูกไก่ไปเลี้ยง รวมกันซื้ออาหาร เพื่อให้ได้คุณภาพดีและราคาถูก จำหน่ายไก่ที่ได้ขนาดและมีคุณภาพผ่านเครือข่ายให้มีไก่เบตงจำหน่ายออกสู่ ตลาดอย่างต่อเนื่อง เป็นกลไกควบคุมราคาจำหน่าย และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับผู้ประกอบการรายใหญ่ได้ ทั้งยังสามารถเป็นตัวอย่างให้กับผู้ประกอบการในสาขาอื่นๆ ให้รวมตัวกันเป็นเครือข่าย นอกจากนั้นยังร่วมมือกับสมาคมร้านอาหารและภัตตาคาร เพื่อนำไก่เบตงบรรจุในเมนูอาหารของร้านอาหารและภัตตาคารชั้นนำ ซึ่งเป็นการขยายช่องทางการตลาดอีกทางหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ มีรายได้จากการเลี้ยงไก่เพียง 300 ตัว ถึง 25,000 บาทต่อรอบการเลี้ยง หรือ 5,000 บาทต่อเดือน ขณะเดียวกัน ยังเป็นการส่งเสริมให้มีการเลี้ยงสัตว์พื้นเมืองที่มีอยู่ในชุมชน โดยต่อยอดเป็นสินค้าส่งออกสู่ตลาดต่างประเทศ ช่วยสร้างงาน สร้างรายได้หมุนเวียนในชุมชน ที่สำคัญยังช่วยบรรเทาความเดือนร้อนซึ่งได้รับผลกระทบมาจากความไม่สงบในพื้นที่ด้วย (ผู้จัดการ Online, 2552)

ในเดือนพฤษภาคม ปี 2560 พลโท ปิยวัฒน์ นาควานิช แม่ทัพภาคที่ 4 และผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า พร้อมด้วยทีมเศรษฐกิจ หน่วยเฉพาะกิจยะลา และภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้เข้าสำรวจและดำเนินการส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเดินหน้าโครงการจัดตั้ง "หมู่บ้านไก่อเบตง" ตามนโยบายของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี พร้อมกันนี้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ได้ทำการประชาสัมพันธ์เชิงรุกควบคู่ไปพร้อมๆ กัน ทั้งการเผยแพร่รายการทางโทรทัศน์ "ร้อยรวมใจสู้ชายแดนใต้" ช่อง NBT กรุงเทพฯ รายการ สันติสุขปลายด้ามขวาน" ช่อง ททบ.5 การรายงานข่าวสาร "ข่าวรอบรั้วชายแดนใต้" ช่อง NBT ยะลา การกระจายเสียงสถานีวิทยุ "บอกข่าวเล่าเรื่อง" คลื่น 93.5 MHz รวมถึงการประชาสัมพันธ์สื่อสาธารณะทางอินเทอร์เน็ต Line และอื่นๆ มากกว่า 80 กลุ่ม ซึ่งทำให้ประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับทราบข่าวสารการดำเนินงานแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ นโยบายของรัฐบาลที่ทั้งประชาชนและบุคคลสำคัญจากต่างประเทศ ต่างได้กล่าวชื่นชมว่า "รัฐบาลได้แก้ไขปัญหาตรงจุดแล้ว ทำให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน" กิจกรรมโครงการนี้ถือเป็นโครงการที่อยู่ใต้อำนาจนโยบายหลักของรัฐบาล เมืองต้นแบบสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นเมืองต้นแบบด้านการส่งเสริมการเกษตรกรรม ซึ่งการเลี้ยงไก่อเบตง ถือเป็นโครงการต่อยอดในนโยบายนี้ด้วย (สุพจน์ อารักษ์โรจน์, 2560 เผยแพร่เมื่อวันที่ 9 พ.ค. 2560)

ในเดือน พฤศจิกายน 2560 โดยเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2560 ณ เครือข่ายไก่อเบตงประชารัฐ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าข้าม อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี ได้มีการเปิดโรงแปรรูปสัตว์ปีกขนาดเล็กพิเศษของเครือข่ายไก่อเบตงประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น โดยได้รับความร่วมมือกับกรมปศุสัตว์ และ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) โดยให้ความสำคัญในการอนุมัติโครงการอย่างเร่งด่วน ซึ่งมีเป้าหมายในการดำเนินโครงการในการพัฒนาเครือข่ายไก่อเบตงประชารัฐ เพื่อให้ประชาชนมีอาชีพที่ยั่งยืน การดำเนินการทุกอย่างต้องครบวงจร ซึ่งอาชีพด้านปศุสัตว์คือ อาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่พี่น้องประชาชนในพื้นที่ได้ การเลี้ยงไก่อเบตงจึงถือเป็นอีกหนึ่งอาชีพสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากไก่อเบตงมีลักษณะพิเศษเฉพาะ อีกทั้งไก่อเบตงยังเป็นที่ต้องการของตลาด ซึ่งมีแนวทางในการสร้างรายได้ เริ่มตั้งแต่เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อ ส่งต่อมาถึงการชำแหละไก่อที่มีมาตรฐานได้รับการยอมรับ อีกทั้งมีตลาดรองรับ ดังนั้นการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงไก่อเบตงในระยะยาวต้องมีความมั่นคง ยั่งยืน และมีมาตรฐาน

นายอรรถพรพงษ์ อินทรการณ์ ประธานเครือข่ายไก่อเบตงประชารัฐ กล่าวว่า จุดเริ่มต้นของการก่อตั้งกลุ่มไก่อเบตงมาจาก แนวคิดที่ว่าไก่อเบตงน่าจะเป็นอีกอาชีพที่สามารถทำเป็น

อาชีพได้ และก็ได้เบตงที่มีการประกาศว่ามีราคาแพง ซึ่งพี่น้องประชาชนทั่วไปไม่สามารถหา
รับประทานได้ยาก

ทางกลุ่มอยากให้ทุกคนไม่ว่าจะนับถือศาสนาพุทธหรืออิสลามได้รับประทานเนื้อ
ไก่เบตง เลยได้มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา เริ่มแรกก็มีไก่ไม่มาก ส้มลูกคลุกคลานกันไป จนหน่วยงาน
ส่งเสริมจากกรมปศุสัตว์เขต 9 เข้ามาดูงานและได้แนวนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนได้เลี้ยงไก่เบตง
มากขึ้น โดยมีกลุ่มไก่เบตงอยู่แล้ว ซึ่งขณะนั้นกลุ่มยังขาดเรื่องสายพันธุ์ของไก่ และได้ตั้งเป้าขึ้นมา
เริ่มทำงานอย่างจริงจัง ทำให้ไก่เบตงติดตลาด ความต้องการของตลาดไม่เพียงพอ ทำให้ทางศูนย์
อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้จับมือกับกรมปศุสัตว์เห็นความสำคัญได้มี
การสนับสนุนทางด้านต่าง ๆ ปัจจุบันได้สร้างโรงแปรรูปสัตว์ปีกที่ได้มาตรฐานขึ้นมา เพื่อให้ไก่
เบตงที่ผลิตออกมาเป็นผลผลิตที่ได้มาตรฐาน มีการรับรองจากปศุสัตว์ สาธารณสุข และมีฮาลาล
เป็นอาหารที่ปลอดภัยและสะอาด รวมทั้งเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพให้พี่น้องประชาชนทั้งไทย
พุทธและไทยมุสลิมอีกด้วย (สถานีวิทยุ มอ. ปัตตานี, 2560 เผยแพร่เมื่อ 14 พฤศจิกายน 2560)

ในเดือน มกราคม 2561 บริษัทเอกชน ชื่อว่า ไก่โด่งเบตง ได้ใช้เงินลงทุนกว่า 17
ล้านบาท ส่งไก่เบตง ซึ่งเป็นของดีในสามจังหวัดชายแดนใต้ ขายในตลาดโมเดิร์นเทรดภายในกลาง
ปี 2561 ตั้งเป้าเดือนละ 6,000 ตัว มีรายได้จากการจำหน่ายเดือนละ 2 ล้านบาท มีระบบการผลิตตาม
มาตรฐาน GMP และกำลังขอเครื่องหมายฮาลาล

นายกฤษฎศักดิ์ เสรีรัตน์ยืนยง กรรมการผู้จัดการ บริษัท ไก่โด่งเบตง ยะลา จำกัด
เปิดเผยว่า ทางบริษัท ไก่โด่งเบตง ยะลา จำกัด ใช้งบประมาณการลงทุนประมาณ 17 ล้านบาท ใน
การผลิตแปรรูปไก่สายพันธุ์เบตง เพื่อเป็นเมนูอาหาร โดยขอทุนจากกองทุนพัฒนาเอสเอ็มอี ตาม
แนวทางประชารัฐ กระทรวงอุตสาหกรรม ผ่านทางธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด
ย่อมแห่งประเทศไทย ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 จำนวน 7 ปี สำหรับระยะแรกเลี้ยงแม่พันธุ์
ประมาณ 1,000 แม่ สำหรับโรงงานตั้งอยู่บนเนื้อที่กว่า 5 ไร่ ประกอบไปด้วย โรงเรือน โรงเชือด
ห้องเย็น ครบวงจร ด้วยระบบการเลี้ยงทันสมัย GMP มาตรฐานอาหารปลอดภัย และต่อจากนี้เตรียม
ขอเครื่องหมายฮาลาล ในการเลี้ยง คูร์กษา และเชือดโดยชาวมุสลิมอยู่แล้ว คาดว่าประมาณกลาง
ปี 2561 สินค้าจะออกสู่ตลาด โดยวางจำหน่ายตามห้างโมเดิร์นเทรดทั่วประเทศ เช่น เทสโก้ โลตัส
บิ๊กซี และแม็คโคร เป็นต้น มีเป้าหมายประมาณ 6,000 ตัว/เดือน วันละ 200 ตัว โดยแต่ละตัวขนาด
น้ำหนัก 1.50-1.80 กิโลกรัม ราคาประมาณ 250 บาท/กิโลกรัม ซึ่งสามารถทำเงินกว่า 2 ล้านบาท/
เดือน และจะทำรายได้กว่า 24 ล้านบาท/ปี (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2561 เผยแพร่เมื่อ วันที่ 10
มกราคม 2561)

ในเดือน กรกฎาคม ปี 2561 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ได้ดำเนินการพัฒนาส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และการแก้ไขปัญหาความยากจน ด้วยการสนับสนุนและเพิ่มบทบาทของประชาชน ภาคประชาสังคม ชุมชน และองค์กรท้องถิ่น เช่น การสนับสนุนส่งเสริมการรวมกลุ่มการเลี้ยงไก่เบตง การเพาะเลี้ยงปลาถือเลาะห์ การเลี้ยงแพะดำ และการปลูกส้มโชกุน รวมไปถึงการสนับสนุนส่งเสริมบรรยากาศการท่องเที่ยว เช่น อุโมงค์ปิยะมิตร สวนหมื่นบุปผา ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง และอุทยานแห่งชาติฮาลา-บาลา เป็นต้น ซึ่งเป็นการร่วมมือกันจากทุกภาคส่วนในรูปแบบของประชารัฐ ให้พี่น้องประชาชนในพื้นที่ที่มีอาชีพมีรายได้ อย่างเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน (ข่าวทำเนียบรัฐบาล, 2561 เผยแพร่เมื่อ 24 กรกฎาคม 2561)

ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้จัดทำโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตไก่เบตง และพัฒนากลไกการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตไก่เบตง รองรับการผลิตเชิงพาณิชย์ตามนโยบาย “3 เมืองต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการวิจัย เพื่อสนับสนุนการยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ “เมืองต้นแบบสามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สนับสนุนงบประมาณ เพื่อพัฒนาระบบการผลิตไก่เบตงที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมการเลี้ยงไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ (เกษตรทำกิน, 2561)

2.2 การเลี้ยงไก่เบตงในปัจจุบัน

ไก่เบตง (Betong Chicken) เป็นไก่พื้นเมืองที่นิยมเลี้ยงกันแพร่หลายในจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง คือ ปัตตานียะลา และนราธิวาส จากการศึกษาเบื้องต้น Chunjula and Pattamarakha (2002) รายงานว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ เลี้ยงไก่เบตงไว้เพื่อขายและบริโภค นิยมปล่อยเลี้ยง และยังคงมีการให้อาหารสำเร็จรูปร่วมกับเศษอาหารภายในบ้าน (House Scarps) คัดเลือกพันธุ์ โดยเลือกแม่พันธุ์ที่มีขนาดใหญ่ และปล่อยให้มีการผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ (Natural Mating) มีแหล่งกำเนิดจากไก่พันธุ์แลงชาน (Langshans) มีลักษณะทั่วไปคือ ช่วงระยะไข่เล็กไม่ค่อยมีขน เมื่อโตเต็มวัยปากมีสีเหลืองผสมสีแดง ตุ่มหูแดง คิ้ว และบริเวณตามีขนสีเหลืองแซมขาว ปรกติมีขนสีเหลืองหนังและลำแข้งสีเหลือง มีการเจริญเติบโตและประสิทธิภาพการให้อาหาร น้ำหนักตัวมีชีวิต และเปอร์เซ็นต์ซากดีกว่าไก่พื้นเมืองทั่วไป (Horst, 1989; นิรัตน์ กองรัตนารัตน์ และรัตนา ไซตีสังกาศ, 2539) เป็นไก่ที่ทนต่อสภาพอากาศร้อน โรคแมลง และอาหารคุณภาพต่ำได้ดี นิยมปล่อยเลี้ยงในสวนยางพารา (Rubber Plantation) (ปิ่น จันจุฬา และคณะ, 2547)

2.3 การพัฒนาระบบการเลี้ยงไก่เบตงที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมการเลี้ยงในจังหวัดชายแดนใต้

จากการรายงานของ บ้านเมือง (2561) พบว่า ปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับไก่เบตงของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ อาจารย์ภาควิชาสัตวศาสตร์คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และคณะ จากการศึกษาศักยภาพการผลิตไก่เบตงและโอกาสทางการตลาดในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ พบว่า ในพื้นที่ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีรูปแบบการเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อยเพียงรูปแบบเดียว โดยระยะเวลาในการเลี้ยงมี 2 แบบคือ อายุการเลี้ยง 16-18 สัปดาห์ และอายุการเลี้ยง 20-24 สัปดาห์ โดยกลุ่มที่เลี้ยง อายุการเลี้ยง 16-18 สัปดาห์ เป็นกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงไก่เบตงจากโครงการเครือข่ายไก่เบตงพระราชัฐ เพื่อให้ได้ไก่น้ำหนักตัวเมีย 1.7-2.0 กิโลกรัม/ตัว ตัวผู้ 2.0-2.2 กิโลกรัม/ตัว ส่วนกลุ่มที่เลี้ยง อายุการเลี้ยง 20-24 สัปดาห์ พบว่า เป็นการเลี้ยงที่พบอยู่ทั่วไปในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

จำลองรูปแบบการเลี้ยงไก่เบตงออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) เลี้ยงแบบขังคอกตลอดระยะเลี้ยง 2) เลี้ยงปล่อยขังคอกในโรงเรือนในระยะลูกไก่ 0-4 สัปดาห์ ระยะไก่เล็ก 5-8 และระยะไก่อุ่น 9-22 สัปดาห์ เลี้ยงปล่อยพื้นขังคอกในโรงเรือนและมีลานปล่อย 1 ตัว/ตารางเมตร 3) เลี้ยงแบบปล่อยพื้นขังคอกในโรงเรือนระยะลูกไก่ 0-4 สัปดาห์ สำหรับระยะไก่เล็ก 5-8 และระยะไก่อุ่น 9-22 สัปดาห์ เลี้ยงปล่อยพื้นขังคอกในโรงเรือนและมีลานปล่อย 2 ตัว/ตร.ม. และ 4) เลี้ยงปล่อยพื้นขังคอกในโรงเรือนระยะลูกไก่ 0-4 สัปดาห์ ระยะไก่เล็ก 5-8 สัปดาห์ สำหรับระยะไก่อุ่น 9-22 สัปดาห์ เลี้ยงปล่อยพื้นขังคอกในโรงเรือนและมีลานปล่อย 2 ตัว/ตร.ม.

จากการศึกษา พบว่า ไก่เบตงทั้ง 4 รูปแบบ ในการเลี้ยงรูปแบบการเลี้ยงขังคอก/ปล่อยอายุ 4 สัปดาห์ (2 ตัว/ตารางเมตร) เป็นวิธีการเลี้ยงที่เหมาะสม และสะดวกในการจัดการของเกษตรกร เพราะช่วงที่ปล่อยไก่ในแปลงหญ้าเกษตรกรมีเวลาในการจัดการเรื่องความสะอาดของอุปกรณ์เลี้ยงไก่ โรงเรือน มีผลดีต่อสุขภาพไก่อ่มากกว่าการขังในโรงเรือนตลอดเวลา

ในส่วนของต้นทุนค่าอาหารไก่นั้น พบว่า ปริมาณอาหารที่กินในช่วงอายุ 21-24 สัปดาห์จะเพิ่มขึ้น 0.49, 4.08, 19.35 และ 0.52 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงอายุ 17-20 สัปดาห์ ขณะที่ค่าน้ำหนักตัวที่เพิ่มต่ออัตราการเจริญเติบโตต่อวัน (ADG) ของไก่เบตงช่วงอายุ 21-24 สัปดาห์ ก็ต่ำกว่าช่วงอายุอื่น นั่นคือในช่วงอายุนี้ ต้นทุนค่าอาหารจะเพิ่มขึ้นเร็วกว่ารายได้จากของตัวไก่ที่เพิ่มขึ้น โดยต้นทุนค่าอาหารสะสมบวกค่าลูกไก่ ที่อายุ 16 สัปดาห์ เท่ากับ 146 บาท/ตัว ขณะที่ต้นทุนค่าอาหารสะสมบวกค่าลูกไก่เมื่อเลี้ยง 24 สัปดาห์ เท่ากับ 225 บาท/ตัว แต่แม้การเลี้ยงไก่ไป 24 สัปดาห์ จะมีต้นทุนเฉลี่ยค่าอาหารสูงกว่าการขายไก่เบตงอายุ 16 สัปดาห์ ไก่เบตงที่อายุ 24 สัปดาห์ ก็ยังเป็นที่น่าสนใจมากกว่าและขายได้ราคาดีกว่าไก่เบตงที่อายุ 16 สัปดาห์

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเลี้ยงไก่เบตง ได้ถูกพัฒนาอย่างจริงจังในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยเริ่มมีการปรับเปลี่ยนการเลี้ยงแบบพื้นบ้านมาเป็นการเลี้ยงสู่ธุรกิจ มีการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งทางภาครัฐ และเอกชน มีการส่งเสริมการรวมกลุ่ม มีการจัดตั้งหมู่บ้านไก่เบตง มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเลี้ยง มีการสร้างโรงฆ่าเพื่อรองรับการขยายตลาดในอนาคต และมีแนวโน้มว่า อนาคตไก่เบตงจะเป็นสัตว์เศรษฐกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

3.แนวคิดเกี่ยวกับโซ่คุณค่า

โซ่คุณค่า (Value Chain) เป็นแนวคิดของ Michael Porter (1985) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมต่างๆ ในโซ่อุปทาน (Supply Chain) ทำให้เพิ่มคุณค่าให้กับสินค้า บริการ ที่ต้องการขาย โดยการเพิ่มคุณค่าจากกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น การแปรสภาพวัตถุดิบเพื่อป้อนเข้าสู่ขั้นตอนการผลิต ทำให้ราคาสูงกว่าต้นทุนของวัตถุดิบ โดยมูลค่าที่เพิ่มขึ้นนี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าที่เพิ่มขึ้นในกระบวนการผลิตด้วย เมื่อได้พิจารณาต้นทุนของกิจกรรมอย่างละเอียด เรียกว่า การวิเคราะห์โซ่คุณค่า (Value Chain Analysis) เพื่อค้นหาว่ากระบวนการใดเพิ่มคุณค่าและกระบวนการใดไม่เพิ่มคุณค่า และพยายามออกแบบ เพื่อกำจัดกระบวนการที่ไม่เพิ่มคุณค่าให้เหลือน้อยที่สุด

แนวคิดนี้แบ่งกิจกรรมภายในองค์กร เป็น 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมหลัก (Primary Activities) และกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) โดยกิจกรรมทุกประเภทมีส่วนในการช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าหรือบริการของบริษัท

3.1 กิจกรรมหลัก แบ่งกิจกรรมหลัก 5 กิจกรรม เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือสร้างสรรค์สินค้าหรือบริการ การตลาดและการขนส่งสินค้าหรือบริการไปยังผู้บริโภค ประกอบด้วย

3.1.1 โลจิสติกส์ขาเข้า (Inbound Logistics) คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการขนส่ง การจัดเก็บ และการแจกจ่ายวัตถุดิบ

3.1.2 การปฏิบัติการ (Operations) คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนหรือแปรรูปวัตถุดิบให้ออกมาเป็นสินค้า เป็นขั้นตอนการผลิต

3.1.3 โลจิสติกส์ขาออก (Outbound Logistics) คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ รวบรวม จัดจำหน่ายสินค้า และบริการไปยังลูกค้า

3.1.4 การตลาดและการขาย (Marketing and Sales) คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการชักจูงให้ลูกค้าซื้อสินค้าและบริการ

3.1.5 การบริการ (Customer Services) คือ กิจกรรมที่ครอบคลุมถึงการให้บริการ เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้า รวมถึงการบริการหลังการขาย

3.2 กิจกรรมสนับสนุน เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้กิจกรรมหลักสามารถดำเนินไปได้ ประกอบด้วย

3.2.1 การจัดหา (Procurement) คือ กิจกรรมในการจัดซื้อและจัดหา Input เพื่อมาใช้ในกิจกรรมหลัก

3.2.2 การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology Development) คือ กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยในการเพิ่มคุณค่าให้สินค้าและบริการหรือกระบวนการผลิต

3.2.3 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรบุคคล ตั้งแต่วิเคราะห์ความต้องการ สรรหา และคัดเลือก ประเมินผล พัฒนาฝึกอบรม ระบบเงินเดือนค่าจ้าง และแรงงาน

3.2.4 โครงสร้างองค์กร (Firm Infrastructure) คือ โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร ได้แก่ ระบบบัญชี ระบบการเงิน การบริหารจัดการขององค์กร

สรุปได้ว่า โฆษณา เป็นกิจกรรมที่ทำให้เพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าและบริการ ซึ่งแบ่งกิจกรรมภายในองค์กรออกเป็น 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมหลัก คือ โลจิสติกส์ขาเข้า การปฏิบัติการ โลจิสติกส์ขาออก การตลาดและการขาย และการบริการ กิจกรรมสนับสนุน คือ การจัดหา การพัฒนาเทคโนโลยี การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และโครงสร้างองค์กร ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เห็นกิจกรรมต่างๆ ในห่วงโซ่อุปทาน การวิเคราะห์โฆษณาจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้เห็นกระบวนการที่เพิ่มคุณค่า และพยายามออกแบบ เพื่อกำจัดกระบวนการที่ไม่เพิ่มคุณค่าให้เหลือน้อยที่สุดในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจการเกษตร

ธุรกิจการเกษตร คือ การดำเนินงานทั้งหลายในด้านที่เกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมการผลิตในฟาร์ม การแปรรูปและการเก็บรักษา และการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลิตผลพลอยได้จากสินค้าเกษตร (James et. al., 2014) และองค์ประกอบในงานของธุรกิจการเกษตร ได้แก่ การผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมการผลิตในฟาร์ม การแปรรูปและการเก็บรักษา และการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตร และผลิตผลพลอยได้จากสินค้าเกษตร

ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 อย่างนี้ถือได้ว่า เป็นส่วนสำคัญที่อยู่ในฝ่ายดำเนินการ และในองค์ประกอบในงานของธุรกิจการเกษตร ยังมีฝ่ายสนับสนุนที่เข้ามาช่วยเหลือ เช่น จากโครงสร้างระบบธุรกิจการเกษตร สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ระบบย่อย คือ หน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ หน่วยงานวิจัย สถาบันการศึกษา สถาบันการเงิน และธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น การขนส่ง สมาคมหอการค้า ชมรม ต่าง ๆ เป็นต้น

4.1 ระบบย่อยที่ 1 การผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร ประเด็นที่ต้องศึกษา คือ แหล่งที่มา เช่น การผลิต และการนำเข้า และประเภทปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ สายพันธุ์สัตว์ ปุ๋ย ปุ๋ยเคมี หรือปุ๋ยอินทรีย์ สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เครื่องมือ อุปกรณ์การเกษตร อาหารสัตว์ เป็นต้น

4.2 ระบบย่อยที่ 2 กิจกรรมการผลิตในฟาร์ม ประเด็นที่ต้องศึกษา คือ ลักษณะการประกอบการ เช่น แบบดั้งเดิม กึ่งการค้า และเชิงการค้า และประเภทสินค้าเกษตร เช่น พืช พืชนา พืชไร่ พืชสวน พืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น สัตว์ สัตว์ปีก สัตว์ปีก ประมง เพาะเลี้ยง ประมงทะเล ป่า ไม้ ผลิตภัณฑ์จากป่า เป็นต้น

4.3 ระบบย่อยที่ 3 การแปรรูปและการเก็บรักษา ประเด็นที่ต้องศึกษา คือ ระดับเทคโนโลยีการแปรรูป แบบง่ายๆ หรือใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ประเภทอุตสาหกรรมการแปรรูป เช่น อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมกึ่งอาหาร อุตสาหกรรมไม่ใช่อาหาร การเก็บรักษา เช่น ยุงฉาง โกดัง ไซโล ห้องเย็น เป็นต้น และเนื่องจากสินค้าเกษตรที่ผลิตได้มีทางเลือกในการนำมาบริโภคได้หลายรูปแบบ อาทิ เช่น นำมาบริโภคสดได้เลย เช่น ผักสด เช่น ผักกาดหอม ถั่วงอก ไม้ดอก ผลไม้แทบทุกชนิด เนื้อสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น ต้องนำมาแปรรูปก่อนจึงสามารถบริโภคได้ เช่น ข้าวเปลือกปอ ฟ้าย ผักบางชนิด มันฝรั่ง เผือก มันเทศ หรือเลือกที่จะบริโภคสดหรือนำไปแปรรูปก่อน

4.4 ระบบย่อยที่ 4 การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลิตผลพลอยได้จากสินค้าเกษตร ประเด็นที่ต้องศึกษา คือ ลักษณะสินค้าที่จำหน่าย เช่น สด และแปรรูป แหล่งจำหน่าย เช่น ตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ธุรกิจการเกษตร ประกอบด้วย 4 ระบบย่อย ของการดำเนินงาน ในด้านที่เกี่ยวกับ การผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมการผลิตในฟาร์ม การแปรรูปและการเก็บรักษา การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลิตผลพลอยได้จากสินค้าเกษตร ซึ่งในระบบธุรกิจเกษตรนี้ ยังต้องมีฝ่ายสนับสนุนที่เข้ามาช่วยเหลือ เช่น หน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ หน่วยงานวิจัย สถาบันการศึกษา สถาบันการเงิน และธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง

5.แนวคิด ทฤษฎีและหลักการส่งเสริมการเกษตร

5.1 การส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2551) ได้กล่าวถึงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความหมายและความสำคัญของการส่งเสริมการเกษตรว่า การส่งเสริมการเกษตรตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Agricultural Extension และรวมกับคำว่า Education หรือการศึกษา แต่คำว่าส่งเสริม โดยความหมายแล้วหมายถึง การสนับสนุน เกื้อหนุน ทำให้ดีขึ้น คล้ายกับคำในภาษาอังกฤษว่า Support แต่ความหมายมากกว่าการสนับสนุนอย่างผิวเผิน โดยหมายถึงการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาความรู้ให้สามารถนำไปปฏิบัติพัฒนาได้ แต่ความหมายของ Extension กลับหมายถึง การเผยแพร่ การแพร่กระจายหรือขยายออกไป ซึ่งอาจจะตรงกับความหมายในภาษาอังกฤษที่ว่า Agricultural Extension Education ซึ่งมาจากพื้นฐานของการนำวิทยาการหรือวิชาการจากสถาบันการศึกษา คือ วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยไปสู่เกษตรกร เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ให้สามารถดำเนินการผลิตให้ได้ผลผลิตอย่างสูงสุดเป็นไปตามเป้าหมายได้ และหากพิจารณาจากประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการแล้ว พบว่ามีผู้ให้คำนิยามหรือความหมายไว้หลายแง่มุมด้วยกัน เช่น ดิเรก ฤกษ์หรั่ง (2556: 3) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร (Extension Work) คือ “ระบบการศึกษานอกโรงเรียน (Out-of-School System) ที่กลุ่มเป้าหมายไม่จำกัดเพศ วัย อายุ คุณวุฒิพื้นฐาน เรียนรู้ได้จากการกระทำด้วยตนเอง (Learning by Doing) พัฒนาการพึ่งตนเอง (Self-Reliance Development) ในเรื่องรายได้และคุณภาพชีวิต” การส่งเสริมการเกษตรจึงไม่ใช่แค่ “การถ่ายทอดเทคโนโลยี” (Dissemination) ที่เป็นแค่การถ่ายโอนและส่งผ่านข้อมูลบวกการสาธิต (Transfer+ Demonstration) อย่างที่หลายคนคิดตื้นๆ ตามๆ กันมาอย่างไร้การทบทวนสติปัญญาตามหลักของความมีเหตุผล ทั้งการถ่ายทอดนี้เป็นแค่หนึ่งบทบาท (Role) ของผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ที่ต้องกระทำ 4 บทบาท คือ นักกระตุ้น (Stimulator) นักเร่งปฏิกิริยา (Catalyst) นักจัดตั้ง/สนับสนุนองค์กร (Organizer) และนักถ่ายทอดและบอกแหล่งข้อมูล (Disseminator & Source of Information)

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตร คือ เป็นกระบวนการในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรในชนบท รวมทั้งวิถีชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งเป็นการให้บริการแก่ประชาชนด้านการเกษตร โดยให้คำปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้เขาได้รับความรู้นำไปปฏิบัติ ด้วยตัวของเขาเอง จนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้

เป้าหมายท้ายสุด (Ultimate Goal) ของการส่งเสริม ก็คือ “การพัฒนาคน” (Development of People) อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองตนเองของเกษตรกร อันเป็นผลให้เกิดภาวะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ การพัฒนาปรับปรุง

ผลผลิตการเกษตรยังทำให้เกิดผลกำไรสูงสุดแก่เกษตรกรอีกด้วย สิ่งเหล่านี้เปรียบเสมือนดัชนี (Index) หรือวิธีการ (Means) ในการที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

การส่งเสริมการเกษตรเป็นงานที่เกี่ยวกับการให้การศึกษา ให้ความรู้ทางการเกษตรแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไปที่สนใจในเรื่องการเกษตร แต่มิได้จำกัดเฉพาะเพียงการสอนเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับกิจกรรมและบริการต่างๆ ของรัฐและเอกชนอย่างกว้างขวาง

งานส่งเสริมการเกษตรที่นักส่งเสริมการเกษตรต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อที่ช่วยให้เขาได้ช่วยเหลือตัวเอง โดยการเพิ่มความรู้ ประสบการณ์ และทักษะในด้านอาชีพทางการเกษตร ดังนั้น โดยทั่วไปแล้ววัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร อาจสรุปได้ดังนี้

5.1.1 เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้เกษตรกรมีความสามารถในการผลิตทางการเกษตร เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนและทำเป็นอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2 เพื่อแนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าใจถึงกระบวนการพัฒนาการผลิตที่สมบูรณ์แบบ โดยมีการจัดให้มีการร่วมมือและประสานกับสถาบันของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง และเกื้อกูลกัน อันจะอำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาการผลิต และรายได้

5.1.3 เพื่อช่วยเหลือให้เกษตรกรได้เข้าในสภาวะต่างๆ เกี่ยวกับตนเอง รู้จักปัญหา ความต้องการที่แท้จริง อันจะยังผลให้มีการพัฒนาการผลิตได้ผลตรงความต้องการ

5.1.4 เพื่อจัดสร้างบรรยากาศให้เกษตรกรมีโอกาสในทางพัฒนาปัญญา หรือความรู้ ความสามารถ เพื่อรู้จักปฏิบัติตนให้มีค่าทางเศรษฐกิจและสังคม มีวิธีการทำงาน ศิลปะปฏิบัติตนในการครองชีพและสังคม

5.1.5 เพื่อช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น โดยรู้จักจัดการใช้แรงงานและทรัพย์สินให้ได้ผลสูงสุด เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

5.1.6 เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ ความเป็นอยู่ และอาชีพ ความมีอิสระและพึ่งตนเอง มีความรักต่อถิ่นที่อยู่และประเทศชาติ อันจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตร คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีองค์ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการผลิตทั้งระบบ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของครอบครัวเกษตรกร

5.2 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

วิธีการส่งเสริมการเกษตรเป็นวิธีการที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมติดต่อกับบุคคลเป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์อยู่หลายอย่าง ที่สำคัญ ได้แก่ เพื่อสอน ให้ความรู้ แจ้งข่าวสาร แนะนำ จูงใจให้

ปฏิบัติหรือรับฟังปัญหา ข้อคิดเห็นต่างๆ เรียกกันทั่วไปว่า วิธีการส่งเสริม ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 วิธีการ (Bradfield, 1966) ได้แก่

5.2.1 วิธีการส่งเสริมรายบุคคล เป็นวิธีการส่งเสริมรายบุคคล โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเดินทางไปพบปะเยี่ยมเยียนบุคคลเป้าหมาย ที่บ้านและไร่นา

5.2.2 วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม เป็นการถ่ายทอดความรู้หรือการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมกับกลุ่มบุคคลเป้าหมาย ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เนื่องจากการส่งเสริมรายบุคคลสิ้นเปลืองทั้งเวลาและแรงงาน อีกทั้งเข้าถึงบุคคลเป้าหมายในจำนวนจำกัด ด้วยเหตุนี้จึงมีกิจกรรมการส่งเสริมหลายอย่างที่จัดดำเนินการเข้าถึงกลุ่มซึ่งการเข้าถึงกลุ่มหรือทำให้กลุ่มได้รับความรู้ เกิดความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หากมีการขอความคิดเห็นเพื่อการตัดสินใจ การตัดสินใจของกลุ่มในชุมชนย่อมมีน้ำหนักมากกว่าการตัดสินใจโดยบุคคลคนเดียว บุคคลอาจไม่เต็มใจที่จะรับคำแนะนำไปปฏิบัติเนื่องจากเกรงว่า การกระทำของตนจะไม่เหมือนกับคนอื่นๆ อยากรู้ดี เมื่อเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่ยอมรับที่จะทดลองแนวความคิดใหม่หรือวิธีการใหม่ เขาก็ย่อมมีความเชื่อมั่น และยินดีที่จะกระทำ

5.2.3 วิธีการส่งเสริมมวลชน เป็นวิธีที่เข้าถึงชนกลุ่มใหญ่หรือมวลชน โดยอาศัยสื่อ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เอกสารเผยแพร่ วิทยุ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ การประกวด และการรณรงค์ จะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนมีบทบาทอย่างสำคัญมากในการแพร่ข่าวสาร ความรู้ หรือความบันเทิงไปสู่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และครอบคลุมประชาชนได้จำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ในวงการธุรกิจจึงอาศัยสื่อมวลชนเพื่อการเผยแพร่โฆษณาอันมาก ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือเพื่อทำให้มวลชนได้รับรู้และเกิดความสนใจในเรื่องใหม่ๆ หรือวิธีการเกษตรแผนใหม่ สามารถแจ้งคำเตือนผ่านทางวิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ เกี่ยวกับการระบาดของศัตรูพืชและโรคพืช พร้อมทั้งคำแนะนำในการป้องกัน นอกจากนี้สื่อมวลชนยังช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่อโครงการส่งเสริม

สรุปได้ว่า วิธีการส่งเสริมสามารถแบ่งออกได้ 3 วิธีการ ตามกระบวนการสื่อสาร ข้อมูลให้กับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย คือ การส่งเสริมรายบุคคล เป็นการสื่อสารของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกรโดยตรง การส่งเสริมรายกลุ่ม เป็นการสื่อสารของเจ้าหน้าที่กับกลุ่มเกษตรกร และการส่งเสริมมวลชน เป็นการสื่อสารของเจ้าหน้าที่กับชนกลุ่มใหญ่ เพื่อให้สามารถพัฒนาเกษตรกรให้บรรลุเป้าหมาย

5.3 กระบวนการสื่อสารในงานส่งเสริม

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2544) กล่าวว่า ในแก่นแท้ของงานส่งเสริมการเกษตรทั้งหลาย มีกระบวนการติดต่อสื่อสาร (Communication Process) เกิดขึ้น ซึ่งผู้ริเริ่มงานส่งเสริมมีแนวคิดเพื่อส่งข้อความรู้ออกไปนอกมหาวิทยาลัยไปยังประชาชนในชนบทในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ และไกลออกไป เจ้าหน้าที่ส่งเสริมในตอนแรก ๆ นั้น ก็คืออาจารย์ของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้ติดต่อสื่อสาร (Communication) ที่มีความรู้ในหลาย ๆ สาขา เพราะเขาทำงานอยู่ตรงศูนย์กลางเครือข่ายการติดต่อสื่อสารที่กว้างขวาง กล่าวคือ มหาวิทยาลัยอันเป็นแหล่งวิชาการ เป็นเครือข่ายที่ครอบคลุมประชาชนในชนบท ซึ่งผู้รับข่าวสารความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้การติดต่อสื่อสารบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และผู้รับสารเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด นอกจากจะใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทั้งในเรื่องของกระบวนการและทรัพยากรต่าง ๆ แล้ว จำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีการสื่อสารในการนำเสนอเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับ สื่อหรือช่องทางในการถ่ายทอด และวิธีการในการติดต่อเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนรู้อย่างได้ผลดีที่สุดด้วย ทั้งนี้เพราะสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในกระบวนการสื่อสาร คือ การที่จะสื่อความหมายอย่างไร เพื่อให้ผู้รับสารนั้นเข้าใจได้อย่างถูกต้องว่าผู้ส่งหมายความว่าอะไรในข่าวสารนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอทฤษฎีการสื่อสารที่นำมาใช้เป็นหลักในการส่งเสริมการเกษตร ถึงวิธีการส่งผ่านข้อมูลสารสนเทศ การใช้สื่อและช่องทางการสื่อสาร ที่สำคัญคือทฤษฎี SMCR ของเบอร์โล (David K. Berlo, 1960) ที่พัฒนาทฤษฎีการสื่อสารที่ผู้ส่งจะส่งสารอย่างไร และผู้รับจะรับแปลความหมาย และมีการโต้ตอบกับสารนั้นอย่างไร มีองค์ประกอบ 4 อย่างในการสื่อสาร ดังนี้

5.3.1 ผู้ส่ง (Source) ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการ “การเข้ารหัส” (Encode) เนื้อหาข่าวสาร มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับเพื่อผลในการสื่อสาร มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่จะส่ง และควรจะสามารถในการปรับระดับของข้อมูลนั้นให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับ ตลอดจนพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับด้วย เช่น นักส่งเสริมการเกษตร นักวิจัย นักวิชาการ ทั้งในระดับอำนาจการและปฏิบัติงานในพื้นที่ เป็นต้น

5.3.2 ข้อมูลข่าวสาร (Message) เกี่ยวข้องด้านเนื้อหา สัญลักษณ์ และวิธีการส่งข่าวสาร เช่น ความรู้ เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข่าวสารด้านการเกษตร เป็นต้น

5.3.3 ช่องทางการส่ง (Channel) หมายถึง การที่จะส่งข่าวสารโดยการให้ผู้รับได้รับข่าวสารข้อมูล โดยผ่านประสานสัมผัสทั้ง 5 หรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง กล่าวคือ การได้ยิน การดู การสัมผัส การลิ้มรส หรือการได้กลิ่น เช่น สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสารมวลชน สื่อสารสนเทศ สื่อผสม เป็นต้น

5.3.4 ผู้รับ (Receiver) ต้องเป็นผู้มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการ “การถอดรหัส” (Decode) สาร ต้องเป็นผู้ที่มีทัศนคติ ระดับความรู้ และพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรม เช่นเดียวหรือคล้ายคลึงกันกับผู้ส่ง จึงจะทำให้การสื่อสารความหมายหรือการสื่อสารนั้น ได้ผล เช่น เกษตรกร ครอบครัวเกษตรกร กลุ่ม สถาบัน ชุมชน และผู้สนใจที่เป็นเป้าหมาย เป็นต้น

สรุปได้ว่า กระบวนการสื่อสารในงานส่งเสริม เป็นกระบวนการที่ช่วยให้มีการส่งถ่ายข้อมูลจากตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมผ่านไปยังเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นผู้รับสาร โดยมีความรู้หรือข้อมูลที่เกษตรกรต้องการ ผ่านช่องทางการสื่อสารเพื่อส่งต่อข้อมูลไปยังเกษตรกร ซึ่งเป็นผู้รับสาร

5.4 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

การส่งเสริมการเกษตรมีวิธีการที่หลากหลายดังกล่าวข้างต้น เมื่อประมวลเป็นรูปแบบ ต่าง ๆ จะมีรูปแบบสำคัญ ๆ 4 รูปแบบ ซึ่ง FAO ได้รวบรวมจากรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรในประเทศต่าง ๆ และยังสอดคล้องกับเอกสารของ World Bank ที่ได้วิเคราะห์พัฒนาการของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ที่ได้ศึกษาการปรับเปลี่ยนเป้าหมายการพัฒนาการเกษตรของหลายประเทศ ทำให้รูปแบบของการส่งเสริมมีการปรับให้เข้ากับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลก (Swanson and Rajalahti, 2010: 11) โดยแต่ละรูปแบบมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสังคมเกษตรที่แตกต่างกันออกไป คือ

5.4.1 การถ่ายทอดเทคโนโลยี มาจากแนวคิดด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการให้บริการการเกษตร มีเป้าหมายเพื่อความมั่นคงทางอาหารและการปรับปรุงคุณภาพชีวิตชาวชนบท โดยมีวัตถุประสงค์ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อความมั่นคงทางอาหารและการเพิ่มรายได้ต่อครัวเรือน รูปแบบดังกล่าวนี้ เช่น การส่งเสริมการเกษตรโดยภาครัฐ (Ministry-Based Agricultural Extension) และการฝึกอบรมและเยี่ยมชม (Training and Visit Extension)

5.4.2 การส่งเสริมแบบมีส่วนร่วม มาจากแนวคิดด้านการศึกษาในระบบและการเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้มีเป้าหมายเพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตชาวชนบท โดยมีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มรายได้ต่อครัวเรือน จัดระบบและเอื้ออำนวยให้เกษตรกรสร้างทุนทางสังคม รูปแบบดังกล่าวนี้ เช่น การส่งเสริมผ่านผู้นำชุมชน การพัฒนาชนบทแบบบูรณาการ (Integrated Rural Development) และการส่งเสริมโดยองค์กรชุมชน (Farmer-Based Extension Organization)

5.4.3 การส่งเสริมแบบตลาดนำการผลิต มาจากแนวคิดด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการให้บริการการเกษตร มีเป้าหมายเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และการปรับปรุงคุณภาพชีวิตชาวชนบท โดยมีวัตถุประสงค์ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อความมั่นคงทางอาหาร

และการเพิ่มรายได้ต่อครัวเรือน รูปแบบดังกล่าวนี้ เช่น การส่งเสริมรายสินค้าเกษตร (Commodity-Based Advisory System) การส่งเสริมโดยใช้นวัตกรรมและการตลาดนำการผลิต (Innovative, Market-Driven Extension Approaches) การให้บริการ/คำแนะนำแก่เกษตรกรระดับก้าวหน้า โดยภาคเอกชน (Privately Managed Out Grower Advisory Services) ความร่วมมือภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnerships) และความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน เกษตรกร ในการทำสัญญาล่วงหน้า (Contract Farming)

5.4.4 การส่งเสริมการศึกษานอกระบบ มาจากแนวคิดด้านการศึกษานอกระบบ และการเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตชาวชนบทและปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดระบบและเอื้ออำนวยให้เกษตรกรสร้างทุนทางสังคม และฝึกอบรมเกษตรกรให้สามารถจัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน รูปแบบดังกล่าวนี้ เช่น โรงเรียนเกษตรกร (Farmers Field Schools) ศูนย์เรียนรู้ชุมชน และการส่งเสริมโดยใช้ฐานการศึกษา (University-Based Extension)

ความเหมาะสมของการใช้รูปแบบส่งเสริมการเกษตร แปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หรือเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมในขณะนั้น ดังนั้นการจัดทำระบบส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงานเพื่อให้การทำงานส่งเสริมการเกษตรเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรเป็นระบบที่ครอบคลุมรูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย (Target) และสามารถบรรลุเป้าหมาย (Goal) ของงานส่งเสริมการเกษตรได้

สรุปได้ว่า รูปแบบการส่งเสริมในงานส่งเสริมการเกษตร มี 4 รูปแบบ คือ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การส่งเสริมแบบมีส่วนร่วม การส่งเสริมแบบตลาดนำการผลิต และการส่งเสริมการศึกษานอกระบบ

5.5 การพัฒนาการเกษตร

ดิเรก ฤกษ์หว่าย (2556, น. 1-6) ได้อธิบายความหมายของการพัฒนา (Development) หมายถึง กระบวนการ (Process) ที่มีการกำหนดภาพรวมอนาคต (Scenario) ภาพอนาคต 3-5 ปี ขึ้นไป ที่กำหนดโดยองค์กรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสิ่งที่มีอยู่ ด้วยการควบคุมจัดการ (Manipulate) ที่เหมาะสมของแนวโน้มและกระแส (Trend) ทิศทางที่กำหนดตามกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางบวก ที่เกิดการกระจายความเสมอภาค (Equity in Distribution) ทางด้านเศรษฐกิจ (เช่น รายได้ ฯลฯ) สังคม (เช่น คุณภาพชีวิต ฯลฯ) สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ตลอดจนโอกาสและการเพิ่มคุณค่า (Values Creation) ของความเป็นมนุษย์ นั่นคือ ไม่ใช่มีการเติบโต (Growth) ทางบวกเองตามธรรมชาติเสมือนดั้งเดิมไว้ หรือ ไม่ใช่จากการขอมปลดปล่อย

พันธนาการที่ละน้อยจากผู้ครอบงำที่อ้างว่า ควรพอใจในสิ่งที่เป็นอย่างนี้ เพราะศาสนาพุทธเน้นว่า มนุษย์กำหนดชีวิตตนเองได้

ดิเรก ฤกษ์หรัย (2556, น. 1-6) ได้สรุปทิศทางการพัฒนาที่เป็นที่ยอมรับในกลุ่ม นักพัฒนา ซึ่งมีการนำมาใช้กับการพัฒนาการเกษตร ดังนี้

5.5.1 การบูรณาการ (Integration) ตัวอย่างที่ชัดเจนของความหมาย คือ การบูรณาการของ AEC หรือ ประชาคมอาเซียนในปี 2558 กรณีที่เห็นชัดเจนของการบูรณาการระดับชาติใน ไทยของหน่วยงานหลายกระทรวงในเรื่องของทรัพยากรน้ำ และระดับเกษตรกรในเรื่องของ “คลัสเตอร์” เช่น คลัสเตอร์มะม่วง คลัสเตอร์กล้วยไม้ คลัสเตอร์ข้าว คลัสเตอร์โคเนื้อ และอีกมากกว่าสองร้อยกว่าของคลัสเตอร์ และเครือข่ายเกษตรกรที่ยกระดับเป็นคลัสเตอร์ที่จดทะเบียนกับกระทรวง อุตสาหกรรม แนวคิดนี้มารากฐานมาจาก “Social System Model” และ “Functional-Structural Theory” ที่ถือว่าสังคมเป็นระบบการทำงาน โครงสร้างและหน้าที่ที่สำคัญในหนึ่งนั้นคือการบูรณาการ คือการสนับสนุน เกื้อกูลเอื้อประโยชน์ เพิ่มพลังกันและกัน ฯลฯ โดยที่หน่วยระบบแต่ละหน่วยยังคงมีความเป็นอิสระ (Autonomy) ไม่ขึ้นต่อกัน เสมือนระบบในร่างกายของมนุษย์ที่ทำงานแบบบูรณาการ แต่ที่สำคัญ การบูรณาการนี้ต้องมีรากฐานของการที่กลุ่มเป้าหมายเกษตรกร วิชาทกิจชุมชน เครือข่าย คลัสเตอร์ต้องเป็น “ผู้กระทำ” ไม่ใช่ “ผู้ถูกกระทำ” คือ เจ้าหน้าที่รัฐ กระทรวงที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่เอกชน เป็นผู้สนับสนุนตามบทบาทสี่ประการหลักคือ (ก) ผู้กระตุ้น (Stimulator) (ข) ผู้เร่งปฏิกิริยา (Catalyst) (ค) ผู้สนับสนุนการจัดตั้งองค์กร (Organizer) (ง) แหล่งของการส่งผ่านข้อมูล (Source of Information Transfer) กิจกรรมหลักที่เจ้าหน้าที่เข้าสนับสนุนจะ เน้นด้านการตลาดนำนวัตกรรม คือกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา/ส่งเสริมการเกษตร จะต้องมองจาก ภายนอกองค์กรเข้าในองค์กร ไม่ใช่มองจากองค์กรออกไปภายนอก

5.5.2 การพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) รากฐานเดิมจะเน้นการ ให้ความสำคัญแก่การดูแลรักษาสีงแวดล้อมที่เป็นทรัพยากร แต่ระยะหลังมีการผสมผสานด้านการ ถ้าย/มอบอำนาจ (Empower) แก่ชุมชน เข้าไปให้เกิดความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ ดังนั้นองค์ประกอบ ของการพัฒนาแบบยั่งยืนจึงมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

1) การพัฒนาที่มีการกำหนดภาพรวมอนาคต ที่มีการควบคุมติดตามทิศทาง กระบวนการให้บรรลุเป้าหมายของความเสมอภาคในการกระจาย (Equity in Distribution) ด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมืองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร และโอกาส

2) สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและสังคม โดยเฉพาะ ความรู้สึกร่วมเป็น เจ้าของ (Self-Belongingness) ความรู้สึกเป็น พี่น้อง (Brotherhood) ความเป็น หนึ่งเดียวกัน

(Solidarity) การเพิ่มคุณค่า (Values) และความเป็นคนในสถานการณ์ชนะชนะ (Win-Win Situation) ภายใต้รากฐานของถ่ายโอนอำนาจจากภาครัฐสู่ภาคเอกชนและชุมชนเป้าหมาย

3) การใช้ทรัพยากรอย่างเกิดคุณค่าสูงสุด และนำของเสียกลับมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ด้วยการรักษาสีงแวดล้อมที่นำทางด้วยความเหมาะสม (Appropriate) ของกฎเกณฑ์ธรรมชาติและความสมดุลของระบบ ดังนั้น อาจกำหนดความหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนคือ “เป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนรากฐานของการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและสังคม ที่มีภาพรวมอนาคตที่เป็นโมเดลของการกระจายความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจสังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม การสร้างโอกาสและการเพิ่มคุณค่าความเป็นคนอย่างต่อเนื่องมั่นคง ที่มุ่งกลยุทธ์การแสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง เพื่อการสนองแก่กลุ่มเป้าหมายด้านความคาดหวัง ด้านพึงพอใจของความเป็นอันหนึ่งเดียวกันของปัญหาาร่วม ความต้องการร่วม ความสนใจร่วมที่เกิดสถานการณ์ชนะชนะด้วยนวัตกรรมที่เหมาะสม”

5.5.3 การเปลี่ยนถ่ายกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) การเปลี่ยนถ่ายกระบวนทัศน์ทางการพัฒนา และส่งเสริมการเกษตรจะต้องเน้นนำด้วยปรัชญา (Philosophy) หลักนำในการคิดการปฏิบัติ (ปรีดี พนมยงค์ อ้างจาก ดิเรก ฤกษ์ห่วย 2515: 3) ในปรัชญาที่สำคัญต่อไปนี้

1) มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพเมื่อได้รับโอกาส
 2) ช่วยเขาให้ช่วยตนเองได้ (Help Them to Help Themselves)
 3) เรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) หรือทำไปเรียนรู้ทักษะไป (Skills = ความคิด + การปฏิบัติที่ฝึกฝนจนชำนาญ)

4) มนุษย์ต้องเริ่มจากการพัฒนาการพึ่งตนเอง (Self-Reliance Development) การพึ่งตนเองต้องเริ่มจากการช่วยตนเอง (Self-Help) ได้คือ คิดเอง ชอบทำเอง ชอบแก้ปัญหาเอง แล้วทำงานร่วมกลุ่มไปด้วยเชิงสัตว์สังคม เพื่อบรรลุการพัฒนาการพึ่งตนเอง ได้แก่

(1) มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน (Solidarity) ปัญหาาร่วมความต้องการร่วม ความสนใจร่วม) ในการรับผิดชอบต่อความคาดหวัง

(2) มีการแบ่งงานทำตามความถนัด

(3) แบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม (ไม่ใช่เท่าเทียมกัน) คือใครทำ

ให้เกิดผลมากได้มาก

5) การใช้ คัดสรร สิ่งสม ต่อยอดเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) เช่น การใช้เทคโนโลยีชีวภาพกับทุกระดับ มีโอกาสใช้เครื่องจักรเครื่องทุ่นแรงที่คุ้มค่ากว่าแรงงานที่หายาก มีการบูรณาการระหว่างเทคโนโลยีสูงกับเทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น/ชาวบ้าน อย่างลงตัวในแต่ละพื้นที่ ด้วยการถ่ายทอด (Dissemination = Transfer + Demonstration) ข้อมูลสารสนเทศที่เข้าถึงทุกพื้นที่ในสี่มุมมอง (ตามกรอบของ “Balanced Score Cards: BSC) ใน

เรื่องของการเรียนรู้เพื่อการเติบโต การปรับกระบวนการภายในองค์กรของกลุ่มเป้าหมาย ในการบรรลุถึงผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(Stakeholders) ด้วยการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าสูงสุด ในอันที่จะตอบสนองความคาดหวังของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายในเรื่องความต้องการ ความพึงพอใจและการเพิ่มคุณค่า (Value Creation)

กิจกรรมสนับสนุนเหล่านี้ เจ้าหน้าที่ต้องถ่ายทอดการประชุมแบบมีส่วนร่วม เพื่อระดมความคิดในรูปแบบของ “SWOT Analysis” ทำการวิเคราะห์สถานการณ์พื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ เพื่อกำหนดอะไรจากภายนอกเป็นโอกาส และภาวะคุกคาม อะไรในภายในองค์กรเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน แล้วกำหนดกลยุทธ์พื้นฐานจาก “Matrix” ของ “TOWS Matrix” ใช้การระดมพลังสมอง (Brain storming) เมื่อต้องการให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตอบ “โจทย์” ใช้ “Focus Group” เมื่อต้องการตอบ “โจทย์” เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ฯลฯ

5.5.4 ระบบเครือข่าย (Network) หมายถึง “การรวมตัวของกลุ่มคนที่มากกว่า 4-5 คน ที่เกิดจากการมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน (Solidarity = การมีความต้องการร่วมที่เกิดจากปัญหาาร่วมและความสนใจร่วมของกลุ่มเป้าหมาย) หรือจากการจัดตั้งตามระบบของภาครัฐหรือเอกชนในรูปแบบของโครงสร้างเครือข่ายต่างๆ ส่วนใหญ่มักริเริ่มจากพื้นที่เดียวกันหรือต่างกันได้ หากมีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดด้วยหลักการของการพัฒนาเชิงบูรณาการ (Integrated Development) ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะเกิดพลังร่วม (Synergy) ในการระดมสรรพกำลังกัน ที่เริ่มต้นจากการแสวงจุดร่วม สงวนจุดต่างเพื่อบรรลุตามข้อตกลงร่วม (Consensus) ที่ทุกฝ่ายมีเป้าหมายที่เกิดจากผลประโยชน์ร่วม (Common Benefit) ในสถานการณ์ชนะชนะ (Win-Win Situation) ด้วยการทำงานเชิงรุก (Proactive) ที่เน้นการรองรับการสนับสนุนส่วนใหญ่ในเรื่องของการตลาด (การสนองความพึงพอใจในความคาดหวังตามความต้องการและการเพิ่มคุณค่าของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย) และนวัตกรรมที่เหมาะสม (ดิเรก ฤกษ์ห่วย 2556, น. 1-6)

สรุปได้ว่า การพัฒนาการเกษตร มีทิศทางในการพัฒนา ซึ่งนำมาใช้ในการพัฒนาเกษตรกร คือ การบูรณาการ เป็นการพัฒนาโดยการบูรณาการงานจากหลายๆ หน่วยงาน การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นการพัฒนาโดยให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคต การเปลี่ยนถ่ายกระบวนการทัศน์ เป็นการพัฒนาโดยเน้นการใช้ปรัชญาเป็นหลักคิดในการนำไปปฏิบัติ และระบบเครือข่าย เป็นการพัฒนาโดยการสนับสนุนกลุ่มคนอย่างน้อย 4-5 คน ที่มีความสนใจร่วมกันและมีเป้าหมายเดียวกัน

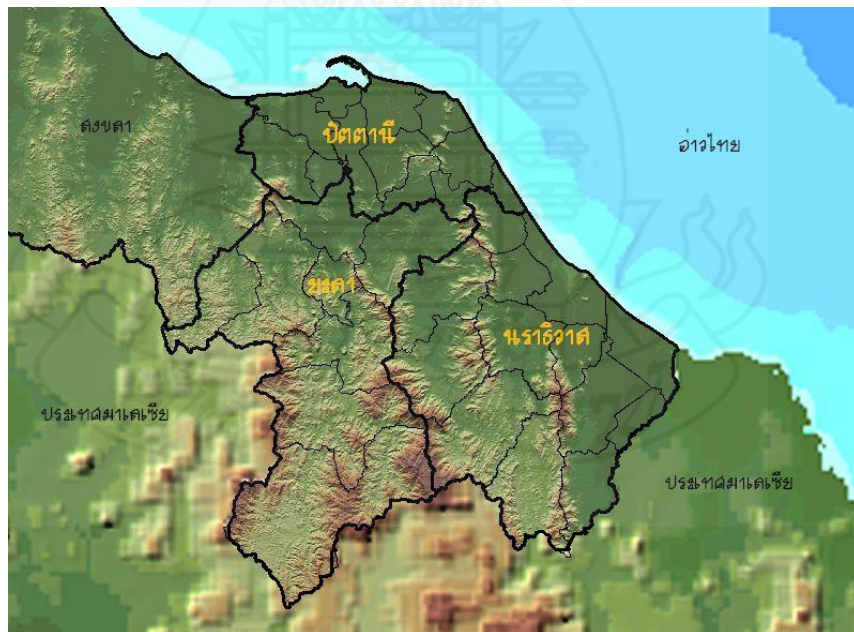
6.บริบทของพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

6.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

กลุ่มสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และ ยะลา ตั้งอยู่ตอนล่างของประเทศอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 5 องศา 30 ลิปดาเหนือ ถึง 8 องศาเหนือ และ เส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก ถึง 105 องศา 15 ลิปดาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถไฟ ประมาณ 937 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์ 1,200 กิโลเมตร ทางทะเล 725 กิโลเมตร ติดต่อทะเลอ่าวไทย ด้านทิศตะวันออก ระยะทาง 330 กิโลเมตร ส่วนด้านทิศใต้ติดต่อประเทศมาเลเซียระยะทาง 500 กิโลเมตร มีเนื้อที่รวมประมาณ 6.80 ล้านไร่ โดยจำนวนพื้นที่ จังหวัดนราธิวาส 2.79 ล้านไร่ จังหวัดปัตตานี 1.21 ล้านไร่ และจังหวัดยะลา 2.80 ล้านไร่

อาณาเขต : ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดสงขลา ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ่าวไทย ทิศ ตะวันตก ติดต่อกับ ประเทศมาเลเซีย ทิศใต้ติดต่อกับ ประเทศมาเลเซีย

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ติดต่อประเทศมาเลเซีย ดังนี้ จังหวัดยะลาติดต่อกับ รัฐเปรักและรัฐเกดาห์ จังหวัดนราธิวาส ติดต่อกับรัฐกลันตันและรัฐเปรัก

ภาพที่ 2.2 แผนที่ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่มา : โลกมุสลิม (2559)

6.2 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนแบ่งเป็น 3 ลักษณะ ประกอบด้วย พื้นที่ราบชายฝั่งทะเล พื้นที่ราบลุ่ม และพื้นที่ภูเขา โดยมีรายละเอียดดังนี้

จังหวัดนราธิวาส สภาพภูมิประเทศเป็นป่าและภูเขาประมาณ 2 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมด มีภูเขาหนาแน่นแถบทิศตะวันตกเฉียงใต้จดเทือกเขาสันกาลาคีรี ซึ่งเป็นแนวกันพรหมแดน ไทย-มาเลเซีย ลักษณะของพื้นที่มีความลาดเอียงจากทิศตะวันตก ไปสู่ทิศตะวันออก พื้นที่ราบส่วนใหญ่อยู่บริเวณติดกับอ่าวไทยและ ที่ราบลุ่มบริเวณแม่น้ำ 4 สายคือ แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำบางนรา แม่น้ำตากใบ และแม่น้ำโก-ลก มีพื้นที่พรุจำนวนประมาณ 361,860 ไร่

จังหวัดปัตตานี สภาพภูมิประเทศ ประกอบด้วย พื้นที่ราบชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ ประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่จังหวัด ได้แก่ทางตอนเหนือและทางตะวันออกของจังหวัด มีหาดทรายยาว และเป็น ที่ราบชายฝั่งกว้างประมาณ 10 -30 กิโลเมตร พื้นที่ราบลุ่ม บริเวณตอนกลาง และตอนใต้ของจังหวัด มีแม่น้ำปัตตานีไหลผ่านที่ดินมีความเหมาะสมในการเกษตรกรรม และพื้นที่ภูเขา ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนน้อยอยู่ทางตอนใต้ของ อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอกะพ้อ และทางตะวันออกของอำเภอสายบุรี

จังหวัดยะลา สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดยะลา มีลักษณะเป็นภูเขา เนินเขาและหุบเขา ตั้งแต่ตอนกลางจนถึงใต้สุดของจังหวัด มีที่ราบบางส่วนทางตอนเหนือของจังหวัด ได้แก่ บริเวณที่ราบแม่น้ำปัตตานี และแม่น้ำสายบุรีไหลผ่าน อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางถึงสูงมาก โดยเฉลี่ยระหว่าง 100- 200 เมตร พื้นที่ส่วนใหญ่ปกคลุมด้วยป่าดงดิบ และสวนยางพารา มีเทือกเขาที่สำคัญอยู่ 2 เทือกเขา คือ เทือกเขาสันกาลาคีรี เริ่มจากอำเภอเบตง เป็นแนวยาวกั้นพรหมแดนระหว่างประเทศไทย กับประเทศมาเลเซียและเทือกเขาปิไล ซึ่งเป็นเทือกเขาอยู่ภายในจังหวัด ในเขตตำบลบุตี บันนังสาแรง ของอำเภอเมืองยะลา กิ่งอำเภอกรงปินัง และอำเภอรามัน

6.3 การคมนาคม

6.3.1 การคมนาคมทางบก

1) **ทางรถไฟ** มีโครงข่ายทางรถไฟเชื่อมโยง – กรุงเทพฯ – ภาคใต้ – มาเลเซีย - สิงคโปร์ 1 เส้นทางคือ กรุงเทพมหานคร – หาดใหญ่ – สุไหงโก-ลก ระยะทาง 1,150 กิโลเมตร

2) **ทางรถยนต์** มีโครงข่ายถนนเชื่อมโยง กรุงเทพฯ-ภาคใต้-มาเลเซีย-สิงคโปร์ โดยทางหลวงหมายเลข 41,43 และ 42 ผ่านจังหวัดชายทะเลตะวันออก ได้แก่ ชุมพร-สุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช-พัทลุง-สงขลา-ปัตตานี-นราธิวาส

6.3.2 การคมนาคมทางน้ำ

พื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน มีอาณาเขตติดต่อกับสองฝั่งทะเล คือ ฝั่งทะเลจีนตอนใต้ จึงมีศักยภาพที่จะพัฒนาการขนส่งทางน้ำอยู่มาก ปัจจุบันพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ มีท่าเทียบเรือชายฝั่งและเรือประมงอีก 2 แห่ง ได้แก่ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี และอำเภอเมืองจังหวัดนราธิวาส นอกจากนี้ ยังมีท่าเทียบเรือชายฝั่งขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี สามารถรับเรือกินน้ำลึก 1,000 ตันกรอสส์ เข้าเทียบท่าขนถ่ายสินค้าได้พร้อมกัน ท่าเทียบเรือมีขนาดกว้าง 25 เมตร ความยาวหน้าท่า 196 เมตร พร้อมโรงเก็บสินค้าและลานพักสินค้า

6.3.3 การคมนาคมทางอากาศ

ปัจจุบันกลุ่มสามจังหวัดชายแดนใต้มีสนามบินพาณิชย์อยู่ 2 แห่งด้วยกัน คือ

1) *สนามบินนราธิวาส* ตั้งอยู่ที่ ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส พื้นที่ 1,137 ไร่ อาคารที่พักผู้โดยสาร 5,000 ตารางเมตร สามารถรองรับผู้โดยสารได้ 330 คน/ชั่วโมง (เข้า 165 คน/ออก 165 คน) ทางวิ่ง 2,000 x 45 เมตร ลานจอดเครื่องบิน 14,400 ตารางเมตร จอดเครื่องบินได้ 2 ลำ (B737) การบินปัจจุบัน มีเส้นทางการบิน คือ กรุงเทพฯ (สุวรรณภูมิ)-นราธิวาส และกลับ ความถี่ วันละ 1 เที่ยวบิน รองรับผู้โดยสารได้วันละ 148 ที่นั่งต่อครั้ง และ กรุงเทพฯ (ดอนเมือง)-นราธิวาส และกลับ ความถี่ วันละ 1 เที่ยวบิน รองรับผู้โดยสารได้วันละ 148 ที่นั่งต่อครั้ง

2) *สนามบินปัตตานี (บ่อทอง)* ตั้งอยู่ที่ ตำบลบ่อทอง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี พื้นที่ 807 ไร่ อาคารที่พักผู้โดยสาร 530 ตารางเมตร สามารถรองรับผู้โดยสารได้ 80 คน/ชั่วโมง (เข้า 40 คน/ออก 40 คน) ทางวิ่ง 1,400 x 40 เมตร ลานจอดเครื่องบิน 3,600 ตารางเมตร จอดเครื่องบินได้ 1 ลำ (ATR) อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการบินพาณิชย์ ปัจจุบันใช้เฉพาะทางทหาร ไม่มีสายการบินให้บริการ

6.4 ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนอาจแบ่งตามลักษณะภูมิอากาศออกได้เป็น 2 บริเวณ คือ ฝั่งตะวันออก จัดอยู่ในอากาศแบบฝนเมืองร้อนตลอดปี หรืออากาศแบบป่าดงดิบ เนื่องจากได้รับอิทธิพลทั้งจาก ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จึงมีฝนตกมากตลอดปี ส่วนฝั่งตะวันตก ของคาบสมุทรจัดอยู่ในอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปีสูงกว่าฝั่งตะวันออก ของคาบสมุทรจึงทำให้ป่าทางฝั่งนี้มีต้นไม้หนาแน่นมากกว่า อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 25.2-28.9 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์โดยเฉลี่ยอยู่ระหว่างร้อยละ 75-86 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2,367 มิลลิเมตรต่อปี โดยได้รับอิทธิพลของลมมรสุม ดังนี้

ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้ฝนตกมากทางฝั่งตะวันตกของภาคใต้ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - กันยายน

ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ฝนตกหนักทางตะวันออก เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม - มกราคม

ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้อากาศร้อนชื้นฝนตกน้อยกว่าช่วงอื่น ๆ ของปี เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ - เมษายน

ความชื้นสัมพัทธ์โดยเฉลี่ยอยู่ระหว่างร้อยละ 75-86 เมื่อเปรียบเทียบกับระดับความชื้นสัมพัทธ์ที่สบาย ซึ่งอยู่ระหว่างร้อยละ 20-75 แล้ว นับว่ามีความชื้นสัมพัทธ์ค่อนข้างสูงตลอดทั้งปี

ปริมาณน้ำฝน โดยเฉลี่ย 1,647.4-2,577.8 มิลลิเมตร ต่อปี จัดอยู่ในเกณฑ์สูง ฤดูฝนของพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนมีลักษณะแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ โดยจะมีฝนสองช่วง คือ ในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม จะมีฝนตกชุกทางฝั่งตะวันตก ส่วนในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์จะมีฝนตกชุกทางฝั่งตะวันออก

ความเร็วลมโดยเฉลี่ยระหว่าง 2.8 - 11.1 นีโอด จัดอยู่ในระดับลมเบาถึงลมปานกลาง

ลมประจำฤดูที่สำคัญ ได้แก่ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคม ไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้พื้นที่ฝั่งตะวันออกท้องฟ้ามีเมฆมาก และมีฝนตกชายฝั่งทะเล และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมไปสิ้นสุดในเดือนตุลาคม ตรงกับฤดูฝนของประเทศไทยทำให้พื้นที่จังหวัดชายแดนฝั่งตะวันตกมีเมฆมากและมีฝน (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2559)

6.5 ทรัพยากรธรรมชาติ

6.5.1 ป่าไม้ของพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน ประกอบด้วย ป่าดงดิบ มีอยู่ทั้งในที่ราบและที่เขาเนื่องจากมีฝนตกชุกมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ จึงมีต้นไม้ชนิดต่าง ๆ ขึ้นปะปนกันมากชนิด และ แน่นทึบ โดยพื้นที่ป่าในปี พ.ศ. 2549 ตามรายงานของ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2550) ในท้องที่รับผิดชอบของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 6 มีจำนวนทั้งสิ้น 4,536.29 ตารางกิโลเมตร ของพื้นที่จังหวัดทั้ง 3 จังหวัดกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2.1 พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	เนื้อที่ป่าคงเหลือปี 2549 (ตารางกิโลเมตร)	เนื้อที่ไม่ใช่ป่าคงเหลือปี 2549 (ตารางกิโลเมตร)
นราธิวาส	1,116.20	3,359.23
ปัตตานี	74.71	1,865.65
ยะลา	1,363.75	3,157.33
รวม	2,554.66	8,382.21

ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2550)

6.5.2 แร่

- 1) ดินขาว และแกรนิต ในจังหวัดนราธิวาส ตำบลจวบ อำเภอเจาะไอร้อง, ตำบลโคกเคียน และตำบลตะลุอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- 2) หินปูน ในจังหวัดยะลา ตำบลลิคตล และ ตำบลตานะแมเราะ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

6.5.3 การใช้ดิน

ลักษณะดินของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ประกอบด้วย ภูเขา ครอบคลุมพื้นที่ ร้อยละ 30 ดินภูเขา ครอบคลุมพื้นที่ ร้อยละ 23 ดินนา ครอบคลุมพื้นที่ ร้อยละ 15 ดินดิน ครอบคลุมพื้นที่ ร้อยละ 11 ดินเลนชายฝั่งทะเล ครอบคลุมพื้นที่ ร้อยละ 8 และดินทราย ครอบคลุมพื้นที่ ร้อยละ 4

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการใช้พื้นที่เพื่อการเกษตร จำนวน 7,363,178 ตารางกิโลเมตร ป่าไม้ 2,530,936 ตารางกิโลเมตร ชุมชน 180,149 ตารางกิโลเมตร อื่น ๆ 2,889,816 ตารางกิโลเมตร

6.5.4 แม่น้ำ มีแม่น้ำและคลองที่สำคัญหลายสาย ไหลลงสู่อ่าวไทย ดังนี้ คือ

ตารางที่ 2.2 ความยาวของแม่น้ำในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ชื่อแม่น้ำ	ความยาว (กิโลเมตร)
แม่น้ำปัตตานี	210
แม่น้ำสายบุรี	186
แม่น้ำสุไหงโกลก	80
แม่น้ำบางนรา	55
รวม	531

ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช (2550)

6.6 การเมืองการปกครอง

6.6.1 ประชากร จังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2551 ดังนี้

ตารางที่ 2.3 จำนวนประชากรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
นราธิวาส	356,481	363,449	719,930
ปัตตานี	316,986	325,183	642,169
ยะลา	236,178	239,349	475,527

ที่มา : สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง (2560)

6.6.2 หน่วยการปกครองสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัดนราธิวาส มี 13 อำเภอ 77 ตำบล 593 หมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี มี 12 อำเภอ 115 ตำบล 642 หมู่บ้าน และจังหวัดยะลา มี 8 อำเภอ 58 ตำบล 379 หมู่บ้าน

6.6.3 การปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูล ณ วันที่ 15 ธันวาคม 2552

ตารางที่ 2.4 การแบ่งพื้นที่ปกครองส่วนท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	องค์การบริหารส่วนตำบล
นราธิวาส	-	3	11	74
ปัตตานี	-	1	11	101
ยะลา	1	1	9	52
รวม	1	5	31	227

ที่มา : ส่วนวิจัยและพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง สำนักงานพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง ข้อมูล ณ วันที่ 15 ธันวาคม 2552

สรุปได้ว่า พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีบริบทที่มีความเฉพาะเจาะจงกว่าพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ โดยเฉพาะบริบททางด้านสังคม วัฒนธรรม และเป็นพื้นที่พหุวัฒนธรรม ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงศักยภาพในการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจแล้ว พบว่า มีความได้เปรียบและโอกาสในการแข่งขันหลายด้าน เช่น การคมนาคม ความเหมาะสมของสภาพภูมิอากาศ การเป็นพื้นที่ชายแดน และความแตกต่างทางภาษา สามารถนำมาพัฒนาเพื่อให้เกิดการผลิตในเชิงธุรกิจได้

7.แนวคิดการวิจัยเชิงสำรวจ

7.1 การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

เป็นวิธีการวิจัยประเภทหนึ่ง ที่ใช้ค้นหาลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของกลุ่มประชากรจากกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยประเภทนี้นิยมใช้ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ลักษณะที่ศึกษา เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ เจตคติ (Attitude) และความคิดเห็น เป็นต้น

การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งหา ค้นหาความรู้ความจริงจากสภาพที่ปรากฏอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของประชาชน หรือเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ทางสังคม ผลจากการสำรวจสามารถนำไปสู่การวางแผนและนโยบายต่าง ๆ

การสำรวจ (Survey) เป็นเทคนิคการวิจัยซึ่งรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของประชากรเป็นวิธีการที่ใช้มากที่สุดในการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถาม การเขียน

แบบสอบถาม การกำหนดรายการของคำถามการออกแบบคำถามที่มีการจัดพิมพ์หรือเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นลักษณะของการพัฒนาการออกแบบงานวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยเชิงสำรวจอาจใช้โทรศัพท์ จดหมาย หรือใช้บุคคลสัมภาษณ์ก็ได้

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงสำรวจ เป็นวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มประชากรที่ทำการศึกษา เพื่อค้นหาความรู้หรือความจริงจากสภาพที่ปรากฏ และสามารถนำข้อมูลมาหาความสัมพันธ์ของตัวแปรได้

7.2 วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ

การวิจัยสำรวจ เป็นการวิจัยที่นิยมใช้กันมากในวิธีเชิงปริมาณ โดยจะใช้กับการวิจัยที่ต้องการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่มีจำนวนมาก เพื่อสอบถามความคิดเห็น ทักษะ ความรู้สึก และการกระทำ เป็นต้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

7.2.1 กำหนดกลุ่มประชากร (Identifying the Population) นักวิจัยจะต้องกำหนดว่า ใครคือกลุ่มประชากรที่จะใช้ในการศึกษา เช่น นักศึกษาชายของมหาวิทยาลัยศิลปากร นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นต้น

7.2.2 เลือกกลุ่มตัวอย่าง (Selecting a Sample) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่เลือกให้เป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ดังนั้นในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจะต้องเลือกประชากรที่ใกล้เคียงและเป็นตัวแทนที่แท้จริงของประชากรทั้งหมดให้มากที่สุดถ้าเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ตัวแทนที่แท้จริงของประชากรที่ศึกษาวิจัย หรือที่เรียกว่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Error) ก็จะมีผลทำให้ผลการวิจัยออกมาไม่ถูกต้องด้วย ดังนั้นในการศึกษาวิจัยจะมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1) การสุ่มแบบธรรมดา (Random Sampling) การสุ่มโดยวิธีนี้ เป็นวิธีสุ่มตัวอย่างที่ใช้กันมากกลุ่มตัวอย่างมีโอกาสที่จะได้รับการเลือกเท่าเทียมกัน เช่น เขียนชื่อกลุ่มตัวอย่างใส่ในกล่องแล้วจับฉลากขึ้นมา หรือใช้ตารางตัวเลขสุ่ม (Random Table) เป็นต้น

2) การสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic Sampling) การสุ่มแบบนี้ นักวิจัยจะต้องมีรายการหรือรายชื่อกลุ่มประชากร แล้วเลือกว่าต้องการเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวนเท่าใดแล้วทำแฮมปลิงแฟรกชัน (Sampling Fraction) จำนวนตัวอย่าง/จำนวนประชากร เช่น มีประชากร 1,000 คน ต้องการตัวอย่าง 500 คน $S.F. = 2$ เราก็เลือกประชากรทุกๆ อันดับที่ 2 เป็นต้น

3) การสุ่มแบบช่วงชั้น (Stratified Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างที่เริ่มจากการแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ เช่น แบ่งตามกลุ่มเพศ กลุ่มอายุ กลุ่มอาชีพ กลุ่มรายได้ เป็นต้น จากนั้นนักวิจัยก็สุ่มตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มด้วยวิธีแบบธรรมดา หรือแบบระบบ

7.2.3 การออกแบบเครื่องมือการวิจัย (Designing the Research Instrument) ในการวิจัยสำรวจนั้น มีวิธีสำหรับเก็บข้อมูลหลายชนิด เช่น แบบสอบถาม (Questionnaires) การสัมภาษณ์ (Interviews) หรือแบบทดสอบ เป็นต้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการสำรวจจะนิยมใช้แบบสอบถามเป็นหลัก โดยปกติแบบสอบถามจะมี 2 แบบ คือ

1) **คำถามปลายปิด (Closed Response Questions)** จะเป็นคำถามที่นักวิจัยมีคำตอบให้เลือกไว้แล้ว โดยนักวิจัยจะกำหนดตัวเลือกที่สัมพันธ์กับคำถาม เตรียมไว้ให้ผู้ตอบเลือกข้อที่ตรงกับผู้ตอบต้องการ

2) **คำถามปลายเปิด (Open Response Questions)** จะเป็นคำถามที่นักวิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบตอบได้อย่างอิสระ โดยทำคำถามจะเป็นที่ว่างให้ผู้ตอบเขียนตอบได้ตามต้องการ

7.2.4 การบริหารเครื่องมือการวิจัย (Administering the Research Instrument) ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยจะต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ส่งจดหมาย หรือโทรศัพท์ไปเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามหรือเครื่องมือที่สร้างไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่กำหนดไว้

7.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล (Analyzing the Data) เป็นขั้นสุดท้ายของการวิจัยสำรวจ นักวิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาทำการวิเคราะห์ และแปลความหมายผลการวิจัย

สรุปได้ว่า วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ สามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ การกำหนดกลุ่มประชากร การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การออกแบบเครื่องมือวิจัย การบริหารเครื่องมือวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงสำรวจใช้กับการวิจัยที่มีจำนวนประชากรจำนวนมาก เพื่อสอบถามความคิดเห็น ทศนคติ ความรู้สึก และการกระทำ ของตัวเกษตรกรที่ศึกษา

8. การสนทนากลุ่ม

8.1 ความหมาย

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ โดยจัดให้มีกลุ่มสนทนาประมาณ 6-12 คน ซึ่งกลุ่มที่จะมีลักษณะโต้ตอบโต้แย้งกันดีที่สุดคือ 7-8 คน และจะต้องมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิด และแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง (ชายโพธิ์สิตา, 2548)

8.2 หลักการของการสนทนากลุ่ม

วิธีเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการจัดให้คนที่เลือกจากประชากรที่ต้องการศึกษา จำนวนไม่มากนักมาร่วมวงสนทนากัน เพื่ออภิปรายพูดคุยกัน โดยมุ่งประเด็นการสนทนาไปยังเรื่อง ที่สนใจศึกษาในการจัดการสนทนากลุ่มอย่างเป็นระบบ อาจเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 7-12 คน ที่มีลักษณะบางประการ สังกศ เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ระหว่างพูดคุย มีพิธีกรเป็นผู้ดำเนินรายการ มีผู้จดบันทึกเป็นผู้จดย่อเนื้อหาการสนทนา และมีเทปบันทึกเสียงบันทึก รายละเอียดของการพูดคุย เมื่อเสร็จสิ้นการสนทนา ผู้บันทึกจะถอดรายละเอียดจากเทปที่บันทึกไว้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

ลักษณะสำคัญของการสนทนากลุ่ม คือ ต้องกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ ขนาด สมาชิกที่เหมาะสมคือ 6-12 คน ที่ไม่รู้จักมาก่อน เลือกมาเพราะมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับประเด็น สนทนา กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์กำหนดไว้ล่วงหน้า ว่าใคร สัมภาษณ์ประเด็นอะไร

8.3 หัวใจสำคัญของการสนทนากลุ่ม

8.3.1 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator)

8.3.2 ผู้จดบันทึก (Note Taker)

8.3.3 เอกพันธ์ (Homogeneous Members) ลักษณะคล้ายคลึงกันของสมาชิก ผู้เข้าร่วมสนทนา อาทิ เพศ เชื้อชาติ อายุ อาชีพ สถานะภาพสมรส

8.3.4 แต่ละหัวข้อคำถามควรถามอย่างน้อย 2 กลุ่ม (At Least Two Group for Each Type of Respondent Interviewed)

8.3.5 ข้อมูลควรวิเคราะห์โดยกลุ่ม (Data Should be Analyzed by Group)

8.4 องค์ประกอบในการจัดสนทนากลุ่ม

8.4.1 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator / Researcher)

8.4.2 ผู้จดบันทึก (Note Taker) ทำแผนผังเลขที่นั่ง จดเฉพาะคำตื้นๆ ของผู้
สนทนา

8.4.3 สถานที่ (Location)

8.4.5 อุปกรณ์ (Instrument – Tape Recorder)

8.4.6 ระยะเวลา (Duration) ไม่ควรเกิน 3 ชั่วโมง

8.4.7 แนวคำถาม

8.4.8 เครื่องดื่ม ของขบเคี้ยว (เล็กน้อย)

8.5 ประโยชน์ของการจัดการสนทนากลุ่ม

8.5.1 ใช้ในการศึกษาความคิดเห็น ทักษะคิด ความรู้สึก การรับรู้ ความเชื่อ และพฤติกรรม

8.5.2 ใช้ในการกำหนดสมมติฐานใหม่ๆ

8.5.3 ใช้ในการกำหนดคำถามต่างๆ ที่ใช้ในแบบสอบถาม

8.5.4 ใช้ค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือหรือยังไม่แน่ชัดของการวิจัยแบบสำรวจ เพื่อช่วยให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

8.5.5 ใช้ในการประเมินผลทางด้านธุรกิจ

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่มเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสนทนา ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพได้ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และหาข้อสรุปร่วมกันของผู้ร่วมสนทนา โดยการจัดบรรยากาศให้ทุกคนได้มีโอกาสในการแสดงออกอย่างเสรี และต้องมีผู้ดำเนินรายการเพื่อทำให้เกิดการกระตุ้นและควบคุมประเด็นในการพูดคุยให้มีข้อยุติ

9. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งมีวิธีการและเทคนิคในการใช้เครื่องมือ ดังนี้

9.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

การวิจัยเชิงคุณภาพนั้นมนุษย์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญที่สุด ซึ่งนักวิจัยใช้ภาษาในการสื่อสาร พูดคุย หรือที่เรียกเป็นทางการว่า การสัมภาษณ์ โดยในการเก็บข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลด้านข้อเท็จจริง ข้อมูลความคิดเห็น และเจตคติ รูปแบบการสัมภาษณ์นั้นมีตั้งแต่การสัมภาษณ์ที่เป็นทางการ มีคำถามทั้งที่มีโครงสร้างและกึ่งโครงสร้างและการพูดคุยอย่างเป็นกันเองเพื่อค้นหาความหมาย ความจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์หรือที่เรียกว่า “การสัมภาษณ์เชิงลึก” เพื่อการดึงข้อมูลที่ฝังลึกจากผู้ถูกสัมภาษณ์ ทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ (สฤษฎ กุศล และอ้อมเดือน สดมณี, 2549)

การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ โดยไม่ใช่แบบสอบถาม จะมีแนวของข้อคำถามให้ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้สอบถามผู้ให้สัมภาษณ์ในลักษณะการเจาะลึก และต้องอาศัยความสามารถพิเศษของผู้สัมภาษณ์ในการค้นหารายละเอียดในประเด็นที่ศึกษาอย่างลึกซึ้ง ซึ่งการสัมภาษณ์เชิงลึกมักจะศึกษาใน

ประชากรกลุ่มเล็กๆ เช่น ผู้บริหาร นักการเมือง ผู้นำทางวิชาการ ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน เป็นต้น โดยที่การสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น มิได้มุ่งหวังจะให้ถูกสัมภาษณ์เลือกคำตอบที่นักวิจัยคิดไว้ก่อน หรือสัมภาษณ์เพียงครั้งเดียว แต่ต้องการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เลือกคำตอบที่นักวิจัยคิดไว้ก่อนหรือสัมภาษณ์เพียงครั้งเดียวแต่ต้องการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็น ให้คำอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความสำคัญของเรื่องและสถานการณ์ ตลอดจนความเชื่อ ความหมายต่างๆ อย่างลึกซึ้งในแง่มุมต่างๆ ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดของปรากฏการณ์ต่างๆ ได้อย่างถ่องแท้และลึกซึ้ง (สทรณ กุ๋ คง และอ้อมเดือน สดมณี, 2549)

9.2 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Interview)

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Interview) ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มผู้รู้ (Key Informants : KI) คือ กลุ่มผู้ที่ มีความรู้หรือผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการศึกษา และใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) คือ การสนทนาซักถามอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูล เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะช่วยอธิบายสิ่งที่พบเห็นหรือสังเกตได้ แต่ยังไม่เข้าใจ ให้เข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น การสัมภาษณ์จำเป็นต้องมีโครงสร้างของคำถาม และสามารถควบคุมทิศทาง โครงสร้าง ของเนื้อหาให้เป็นเรื่องที่ต้องการทราบหรือปัญหาในการวิจัย ศึกษา ชุมชน จุดสนใจของการสัมภาษณ์ คือ การหาข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบหรือระบบความหมายที่ เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์สังคมหนึ่งๆ มีอยู่เป็นเรื่องเกี่ยวกับบรรทัดฐานทางสังคมซึ่งมีความ เกี่ยวข้องกับระบบวัฒนธรรมโดยตรง (Shewit, 2014)

สรุปได้ว่า การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นการสัมภาษณ์เพื่อค้นหา รายละเอียดของปรากฏการณ์ต่าง อย่างละเอียด และสามารถทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ โดยอาจสัมภาษณ์โดยมีการกำหนดข้อคำถามก่อนหรือไม่ก็ได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลคำอธิบาย รายละเอียดเกี่ยวกับความสำคัญของเรื่องและสถานการณ์ ตลอดจนความเชื่อ ความหมายต่างๆ อย่าง ลึกซึ้ง

10. แนวคิดและการพัฒนาแบบจำลอง

10.1 ความหมายของแบบจำลองหรือโมเดล แนวคิดเกี่ยวกับ โมเดลและการพัฒนา โมเดล ที่เป็นสาระสำคัญ และนำมากล่าว สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ความหมายของโมเดล ประเภทของโมเดลหรือแบบจำลอง ประโยชน์ของโมเดลและการพัฒนาโมเดล ดังนี้

Tosi and Carroll (1982:163) กล่าวว่า แบบจำลองเป็นนามธรรมของของจริง หรือภาพจำลองของสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีตั้งแต่แบบจำลองอย่างง่ายไปจนถึง

แบบจำลองที่มีความซับซ้อนมากๆ มีทั้งแบบจำลองเชิงกายภาพ (Physical Model) เช่นแบบจำลอง หอสมุดแบบจำลองเครื่องบินขับไล่เอฟ 16 เป็นต้น และแบบจำลองเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Model) ที่ใช้อธิบายสภาพการณ์หรือปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ

Bardo and Hartman (1982:70-71) กล่าวว่า แบบจำลองเป็นสิ่งที่ได้รับการ พัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการทำ ความเข้าใจ แบบจำลองจึงมิใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม เพราะการกระทำเช่นนั้นจะทำให้แบบจำลองนั้นด้อยลงไป ส่วนการที่จะระบุว่าแบบจำลองใด ๆ จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสมและแบบจำลองนั้นๆ ควรมี องค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีการกำหนดตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่าง และ วัตถุประสงค์ของผู้สร้างแบบจำลองนั้นว่าต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ อย่างไร

สมาน อัสวภูมิ (2537:13) กล่าวว่า แบบจำลองหรือรูปแบบ หมายถึง แบบจำลอง อย่างง่ายหรือย่อส่วน (Simplified Form) ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมา เพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการ ทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อไป

กรรณิกา เจิมเทียนชัย (2539:82) กล่าวว่า แบบจำลองหรือรูปแบบ หมายถึง แบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอได้ศึกษาและพัฒนาขึ้น เพื่อแสดง อธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจง่ายขึ้น หรือบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่ จะเกิดขึ้น ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

พลสุข หิงคานนท์ (2540:50) กล่าวว่า แบบจำลองหรือรูปแบบ หมายถึง สิ่ง ที่แสดงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญของ เรื่องที่ศึกษา

ทิสนา แคมมณี (2550 อ้างถึงใน ประชาคม จันทรชิต 2552:170) ซึ่งกล่าวไว้ว่า รูปแบบ (model) เป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผังไดอะแกรม หรือ แผนภาพเพื่อช่วยให้ตนเองและ บุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น รูปแบบจึงเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบ เสาะหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์

พจนานุกรม Contemporary English ของ Longman (1981, 668) ให้ความหมาย โดยสรุปแล้วมี 3 ลักษณะ ดังนี้

โมเดล ที่หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของของจริง ซึ่งเท่ากับแบบจำลอง

โมเดล ที่หมายถึง สิ่งของหรือคนที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูต้นแบบ เป็นต้น

โมเดล ที่หมายถึง รุ่นของผลิตภัณฑ์ต่างๆ สรุปได้ว่า รูปแบบโมเดลหรือแบบจำลอง (model) หมายถึง สิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเอง เพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ เพื่อช่วยให้ตนเองและคนอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

สรุปได้ว่า แบบจำลองเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและพัฒนาให้สามารถใช้งานได้ง่ายขึ้น เพื่อใช้แทนและอธิบายของจริง ซึ่งสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายกว่าของจริงและเป็นแนวทางในการนำมาใช้ประโยชน์ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจง่ายและกระชับถูกต้อง และสามารถตรวจสอบและเทียบเคียงกับปรากฏการณ์จริงได้ เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

10.2 ประเภทของโมเดลหรือแบบจำลอง

ประเภทของโมเดลหรือแบบจำลองที่เป็นสาระสำคัญและนำมากล่าวสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประเภทของโมเดล องค์ประกอบของโมเดล และลักษณะของรูปแบบที่ดี ซึ่งได้กล่าวเป็นลำดับ ต่อไป

10.2.1 ประเภทของโมเดลหรือแบบจำลอง โดยทั่วไปแล้วสามารถแบ่งโมเดลตามลักษณะที่แตกต่างกัน Keeves (1988:561-565) ได้แบ่งประเภทของแบบจำลองที่ใช้ในทางการศึกษาเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) **แบบจำลองเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model)** เป็นแบบจำลองเชิงกายภาพส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ เช่น แบบจำลองโครงสร้างอะตอม สร้างขึ้นโดยใช้หลักการเปรียบเทียบโครงสร้างของแบบจำลองให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายกันทางกายภาพ สอดคล้องกับข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่ในขณะนั้นด้วย

2) **แบบจำลองเชิงอธิบาย (Semantic Model)** เป็นแบบจำลองที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา ด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นแนวคิด โครงสร้าง องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ เช่น แบบจำลองการเรียนรู้ เป็นต้น

3) **แบบจำลองเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model)** เป็นแบบจำลองที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ เดิมแบบจำลองนี้ใช้กับศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์ แต่ปัจจุบันมีแนวโน้มในการนำไปใช้ด้านพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์เพิ่มขึ้นรวมทั้งการศึกษาด้วย โดยเฉพาะในการวัดผลการศึกษา

แบบจำลองแบบนี้สามารถอธิบายความสัมพันธ์และสร้างเป็นทฤษฎี เพราะสามารถทดสอบสมมุติฐานได้ แบบจำลองเชิงคณิตศาสตร์มักพัฒนามาจากแบบจำลองเชิงอธิบาย

4) แบบจำลองเชิงเหตุผล (Causal Model) เป็นแบบจำลองที่พัฒนามาจากแบบจำลองเชิงอธิบาย โดยการนำเอาเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) มาใช้ ปัจจุบันมีการนำแบบจำลองนี้มาใช้ในการวิจัยทางการศึกษามากขึ้น แบบจำลองแบบนี้จะเป็นการนำเอาตัวแปรมาเขียนเป็นสัญลักษณ์หรือคำย่อ แล้วใช้เส้นตรงและลูกศรแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในเชิงเหตุและผล เช่น แบบจำลองการเรียนรู้ของผู้เรียน สติปัญญาของผู้เรียนมีผลมาจากสภาพทางเศรษฐกิจของพ่อแม่และสิ่งแวดล้อมที่บ้าน เป็นต้น

นอกจากนี้แล้วยังมีการเสนอประเภทของแบบจำลองออกเป็น 5 ประเภทได้แก่

1) โมเดลเชิงแนวคิด (Conceptual Model) เป็นแบบจำลองความคิด ซึ่งแสดงแนวคิดของระบบหรือกระบวนการ โดยใช้ภาพเขียน หรือ ภาพวาด แสดงโครงสร้างของระบบ

2) โมเดลเชิงกายภาพ (Physical Model) คือ แบบจำลองที่สร้างขึ้นมาเพื่อให้เห็นรูปทรงทางกายภาพโดย (1) ใช้มาตราส่วนที่ย่อขนาดจากของจริงในกรณีที่มีขนาดใหญ่, (2) ใช้มาตราส่วนขยายใหญ่จากของจริงในกรณีที่มีขนาดเล็กมาก, (3) แบบจำลองทางกายภาพอาจมีลักษณะที่หนึ่งไม่สามารถเคลื่อนไหวได้หรืออาจทำให้เคลื่อนไหวได้เหมือนของจริง

3) โมเดลเชิงคณิตศาสตร์และสถิติ (Mathematical and Statistical Model) คือแบบจำลองที่ใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์ในรูปของสมการอธิบายพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายในระบบ อาจประกอบด้วยความสัมพันธ์ที่เป็นเส้นตรง หรือความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่เป็นเส้นโค้ง ได้แก่

(1) โมเดลทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Models) แบ่งได้ 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ กลุ่มที่หนึ่งอธิบายการทำงานของระบบภาพนิ่ง (Static System) คือไม่นำเวลาเข้ามาเกี่ยวข้องและกลุ่มที่สองอธิบายการทำงานของระบบพลวัตสามารถทำให้คอมพิวเตอร์คำนวณการเปลี่ยนแปลง การทำงานของระบบตามกาลเวลาได้โมเดลประเภทนี้เรียกว่า “Computer Simulation” สามารถใช้ โมเดลทดลองการทำงานของระบบในสถานการณ์ต่างๆ ได้ และศึกษาผลลัพธ์ หากออกมาใกล้เคียง ความจริงก็สามารถใช้โมเดลนี้ทำนายอนาคตได้

(2) โมเดลทางสถิติ (Statistical Models) เป็นแบบจำลองที่ประกอบด้วยสมการสำหรับอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในระบบเหมือนกับแบบจำลองทาง

คณิตศาสตร์ แต่จะต่างกันตรงที่ทางสถิตินี้จะเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ความผันแปรหรือความแตกต่างของปรากฏการณ์และมุ่งเน้น ที่จะอธิบายองค์ประกอบของความผันแปร

4) โมเดลเชิงภาพเคลื่อนไหว (Visualization Model) Visualization หมายถึง กระบวนการที่ใช้เทคนิคทางเทคโนโลยีด้านการสร้างภาพ แปลงข้อมูลดิบให้เป็นภาพที่สามารถแสดงรูปทรงหรือกระบวนการที่เหมือนของจริงในระบบคอมพิวเตอร์ ภาพที่จะสร้างขึ้นมามี 2 มิติ หรือ 3 มิติ มีความเคลื่อนไหวแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล สามารถมองเห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง โมเดลทางภาพ คือ แบบจำลองที่มีระบบการเปลี่ยนแปลงข้อมูล การทำงานของระบบต่างๆ ให้เกิดเป็นภาพเคลื่อนไหวหลายมิติ เช่น โมเดลแสดงการทำงานของระบบ หัวใจ โมเดลการเคลื่อนที่ของลมและการทำนายสภาพภูมิอากาศ ประโยชน์ของโมเดลประเภทนี้คือ ทำให้เข้าใจข้อมูลหรือเข้าใจระบบที่มีการทำงานสลับซับซ้อน นอกจากนี้เทคโนโลยีการสร้างภาพ ยังสามารถสร้างภาพในส่วนที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา เช่น การไหลเวียนของเลือดในหัวใจ

5) โมเดลเชิงซิสเต็มไดนามิกส์ (System Dynamics Model) เป็น โมเดล Computer Simulation Model คือ สามารถคำนวณการทำงานของระบบในคอมพิวเตอร์ได้

10.2.2 องค์ประกอบของรูปแบบหรือแบบจำลอง

นิคม ทาแดง (อ้างถึงใน ประชาคม จันทรชิต 2552:172) กล่าวว่า ในการสร้างรูปแบบควรประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ ส่วนประกอบ เป็นส่วนหนึ่งของระบบซึ่งถูกกำหนดขึ้นจากการกระทำต่างๆ เพื่อแสดงผลลัพธ์ของระบบตัวแปรเป็นคุณสมบัติที่ถูกกำหนดขึ้น ของระบบภายในเงื่อนไขต่างๆ กัน ซึ่งอาจจำแนก ได้หลายชนิด พารามิเตอร์ เป็นคุณสมบัติของระบบ และฟังก์ชันความสัมพันธ์เป็นฟังก์ชัน ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพารามิเตอร์และตัวแปรต่างๆ ในระบบซึ่งจะบอกถึงพฤติกรรมของระบบนั้น สรุปได้ว่า ในการสร้างรูปแบบ ควรจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ส่วนที่เป็นปัจจัย กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์สภาพแวดล้อม ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดเอาไว้โดยแสดงถึง ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ อย่างมีเหตุผลในการสร้างรูปแบบผู้สร้างจะต้องคำนึงถึงลักษณะ ของรูปแบบที่ดีและยังได้กล่าวถึงลักษณะของรูปแบบที่ดีไว้ดังต่อไปนี้

Keeves (1988:560) กล่าวไว้ว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีลักษณะ 4 ประการดังต่อไปนี้ รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวมๆ รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวในทางพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถรวบรวมได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือใน

การสร้างมโนทัศน์ใหม่และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

โดยมีผู้กล่าวถึงวิธีการในการทดสอบรูปแบบดังต่อไปนี้

1) การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมิน มาดัส สไครเวน และ สตัฟเฟิลบีม

(Madaus Scriben and Stuffle beam 1983: 399-402) ได้นำเสนอมาตรฐานการตรวจสอบ รูปแบบเอาไว้คือ

(1) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมินการเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

(2) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

(3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

(4) มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามกรอบต้องการแท้จริง

2) การทดสอบรูปแบบด้วยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่ง อีสเนอร์ (Eisner 1976:192-193) กล่าวไว้ได้แก่

(1) การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จะเน้นการวิเคราะห์ วิจัยอย่างลึกซึ้งในประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณาขึ้นอยู่กับการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

(2) การประเมินที่เป็นความเฉพาะทาง ในเรื่องที่จะประเมินเนื่องจากการวัดคุณค่าที่ไม่อาจวัดได้ด้วยเครื่องมือใดๆ จะต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง

(3) การใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือ ในการประเมินจะต้องเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒิ นั้น มีความเที่ยงตรงและมีเหตุผลที่ดี

(4) การใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ จะต้องยอมรับในความยืดหยุ่นของกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งกำหนดประเด็นสำคัญ ที่จะนำมาพิจารณาการบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูลตรงตามการนำเสนอ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นลำดับ สามารถสรุปได้ว่ารูปแบบ ที่สร้างขึ้นมาก่อนที่จะนำไปใช้จริงควรได้รับการประเมิน ทดสอบความเหมาะสมโดยการ

ใช้การ ประเมินในลักษณะต่างๆ รวมทั้งการทดสอบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมิน เพื่อเป็นการรับรอง คุณภาพของรูปแบบก่อนนำไปใช้จริง

10.3 กระบวนการออกแบบวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบ

ในการออกแบบวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบหรือโมเดลมีกระบวนการที่สำคัญได้แก่ การกำหนดชื่อเรื่องงานวิจัย การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับตัวแปรที่ศึกษา การศึกษางานวิจัยหรือสภาพปัจจุบันของสิ่งที่ได้ศึกษาและการตั้งสมมุติฐานการวิจัย โดยการกำหนดวิธีตรวจสอบความเชื่อถือได้หรือความกลมกลืนของโมเดลซึ่งอาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีได้แก่ การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ การทดลองนำโมเดลไปใช้ การทดลองด้วยข้อมูลที่จำลองขึ้น และการปรับปรุงและนำเสนอโมเดลที่ปรับปรุงแล้ว จากการศึกษาหลักการออกแบบการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบมาเป็นลำดับ สรุปได้ว่า ในการออกแบบการวิจัย การวิจัยรูปแบบในลักษณะที่สำคัญประการหนึ่ง คือเป็นการวางแผนการวิจัย เพื่อศึกษาขององค์ประกอบต่างๆ หรือตัวแปรต่างๆ ในเชิงของความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุและผล เพื่อจัดระบบ โครงสร้างของรูปแบบที่ศึกษาให้เป็นระบบที่เชื่อถือได้ (<http://drjirapan.Wordpress.com> ค้นคืนวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2559)

10.4 ประโยชน์ของโมเดล

ประโยชน์ของโมเดลที่สำคัญในด้านต่างๆ ได้แก่

10.4.1 ด้านเศรษฐศาสตร์ (Economics) ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สำหรับแก้ปัญหา ในธุรกิจ มีความน่าเชื่อถือมากกว่าการใช้สเปกตรัมเพียงอย่างเดียว อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายในการ วิเคราะห์จากแบบจำลองไม่มาก ทำงานได้รวดเร็ว

10.4.2 ด้านระยะเวลา (Time) สามารถทำงานได้ภายใต้ความกดดัน ทันเวลาและทันต่อ ความต้องการใช้งาน

10.4.3 ด้านการทดลองแทนมนุษย์ (Experiment) ใช้ทดลองกับการทำงานงานต่างๆ ที่เสี่ยงอันตรายแทนมนุษย์ได้ เช่น แบบจำลอง เพื่อวัดโครงสร้างความแข็งแรงของตึก เมื่อเกิดตึกถล่มหรือเกิดไฟไหม้แบบจำลองที่ใช้กับภาพยนตร์ Action หรือแม้แต่แบบจำลองการหาสาเหตุของเครื่องบินตก เป็นต้น และ

10.4.4 สามารถทำความเข้าใจและมองภาพของปัญหาภายในได้อย่างชัดเจน (View of Problem)

สรุปได้ว่า โมเดลเป็นแบบจำลองปรากฏการณ์จริงที่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ง่าย โดยงานส่งเสริมการเกษตรสามารถนำโมเดลมาใช้เป็นแนวทางดำเนินการได้ ซึ่งอาจเป็น โมเดลที่ได้จากการค้นคว้าวิจัย เพื่อให้ได้โมเดลที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาสถาบันเกษตรกรได้

11. การยอมรับนวัตกรรม

การยอมรับนวัตกรรมถือเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญในการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการทำให้เกษตรกรในพื้นที่สามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงการผลิตจากดั้งเดิมเป็นการผลิตเชิงธุรกิจได้

11.1 กระบวนการตัดสินใจนวัตกรรม (Innovation Decision Process)

โรเจอร์ส (Rogers, 2003) ได้เสนอแบบจำลองเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม (Innovation Decision Process) ซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นตอนคือ

11.1.1 ขั้นความรู้ (Knowledge Stage) : เป็นขั้นที่บุคคลจะทราบว่ามีนวัตกรรมนั้นปรากฏอยู่และพอที่จะเข้าใจว่านวัตกรรมนั้นทำหน้าที่อย่างไร ในขั้นความรู้สามารถแบ่งประเภทของความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมได้เป็น 3 ประเภท คือ ความรู้ที่ทำให้เกิดความตื่นตัวเกี่ยวกับนวัตกรรม คือความรู้ว่ามีนวัตกรรมเกิดขึ้นแล้วและนวัตกรรมนั้นทำหน้าที่อะไรได้บ้าง

1) ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการจะใช้ใช้นวัตกรรมได้อย่างไร ความรู้ประเภทนี้ได้จากข่าวสารที่จะช่วยให้สามารถใช้นวัตกรรมได้อย่างถูกต้อง นวัตกรรมยังมีความซับซ้อนมากเพียงใด ความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ประเภทนี้ก็ยิ่งมีมากเท่านั้น

2) ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักการซึ่งจะช่วยให้นวัตกรรมบรรลุผล การมีความรู้ประเภทนี้จะช่วยให้คนเข้าใจและยอมรับนวัตกรรมในอนาคตได้ง่ายขึ้น

11.1.2 ขั้นการจูงใจ (Persuasion Stage) : ในขั้นนี้บุคคลจะแสดงทัศนคติต่อนวัตกรรมในรูปแบบเห็น ด้วยและไม่เห็นด้วย ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึก ในขั้นการจูงใจนี้ บุคคลจะรู้สึก ผูกพันกับนวัตกรรมมากขึ้น มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น อย่างจริงจัง ทัศนคติเกี่ยวกับ นวัตกรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1) ทัศนคติเฉพาะที่มีต่อนวัตกรรม คือ ทัศนคติที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบหรือไม่ชอบประโยชน์ของนวัตกรรม ทัศนคตินี้มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมที่กำลังเผยแพร่และนวัตกรรมที่จะมีการเผยแพร่ในอนาคต

2) ทัศนคติทั่วไปที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง คือ ทัศนคติอย่างกว้าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้กลุ่มเป้าหมายเปลี่ยนแปลง ซึ่งทัศนคตินี้เป็นทัศนคติที่ดีต่อนวัตกรรม ทำให้ประชาชนรู้จักพัฒนาตนเองและแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรมที่จะเป็นประโยชน์ต่อตัวเอง

11.1.3 ขั้นการตัดสินใจ (Decision Stage) : ในขั้นนี้บุคคลจะมีแนวทางการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมใน 2 ลักษณะคือ -การยอมรับนวัตกรรม (Adoption) หมายถึง การ

ตัดสินใจที่จะยอมรับนวัตกรรมมาใช้ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ -การปฏิเสธนวัตกรรม (Rejection) หมายถึง การตัดสินใจที่จะไม่ยอมรับนวัตกรรมมาใช้ การตัดสินใจที่จะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมนี้ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการทดลองใช้ในปริมาณจำกัดของนวัตกรรม นวัตกรรมใดที่บุคคลสามารถทดลองใช้ได้ จะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกเสี่ยงภัยในการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมน้อยลง และนำไปสู่การยอมรับนวัตกรรมในที่สุด

11.1.4 ขั้นการลงมือปฏิบัติ (Implementation Stage) : ในขั้นตอนที่ 1-3 เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับความคิดแต่ในขั้นตอนที่ 4 นี้เป็นขั้นตอนที่บุคคลผู้รับนวัตกรรมจะต้องลงมือปฏิบัติตามแนวทางหรือวิธีการของนวัตกรรมนั้น และขั้นตอนนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อบุคคลมีการปฏิบัติในแนวทางใหม่นั้นอย่างเป็นกิจวัตรประจำวัน

11.1.5 ขั้นทบทวนการตัดสินใจ (Confirmation Stage) : ในขั้นนี้บุคคลจะแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมที่ได้ทำไปแล้ว แต่ก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจได้อีก หากว่าได้รับข่าวสารที่ขัดแย้งหรือข่าวสารในแง่ลบเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น

11.2 ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะของนวัตกรรม

เนื่องจากนวัตกรรมเป็นสิ่งใหม่ที่เกิดมาจากการวิจัย (Research) และการพัฒนา (Development) รวมทั้งมาจากประสบการณ์ของผู้ใช้นวัตกรรมนั่นเอง ดังนั้นนวัตกรรมแต่ละอย่างจึงมีลักษณะเฉพาะตัวซึ่งสามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้ตามสถานการณ์และความต้องการของผู้ใช้นวัตกรรมนั้น ๆ ซึ่งไม่จำเป็นที่นวัตกรรมซึ่งใช้ได้ผลดีในที่แห่งหนึ่ง จะได้ผลดีในที่อื่น ๆ ด้วย ขึ้นอยู่กับว่านวัตกรรมนั้น ๆ มีความเหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ หรือไม่ ดังนั้นลักษณะของนวัตกรรมนั่นเองจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการโน้มน้าวใจ (Persuasion) ให้เกิดการยอมรับ โดยนำไปใช้เป็นข้อมูลในการประเมินนวัตกรรมของผู้รับสาร และตัดสินใจได้ว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

11.3 คุณลักษณะของนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ

11.3.1 ผลประโยชน์ที่ได้รับจากนวัตกรรม (Relation Advantage) คือ ระดับของการรับรู้หรือความเชื่อว่านวัตกรรมนั้นมีคุณสมบัติที่ดีกว่าความคิดหรือสิ่งที่มีอยู่เดิม ซึ่งถูกแทนที่ด้วยสิ่งใหม่ ถ้าหากนวัตกรรมนั้นมีข้อดีและให้ประโยชน์ต่อผู้ใช้นวัตกรรมนั้นมากเท่าใด ก็มีโอกาสมันจะมีผู้ที่ยอมรับมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาหรือเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานจึงต้องมีการศึกษาค้นคว้ามาอย่างดีให้ตรงกับความต้องการและเกิดประโยชน์จากผู้ใช้สูงสุดจึงจะมีการยอมรับอย่างรวดเร็ว

11.3.2 การเข้ากันได้ดีกับสิ่งที่มีอยู่เดิม (Compatibility) การเข้ากันได้ คือ ระดับของนวัตกรรมซึ่งมีความสอดคล้องกับคุณค่า ประสิทธิภาพและความต้องการที่มีอยู่แล้วในตัวผู้รับนวัตกรรมนั้น ๆ ถ้าหากนวัตกรรมนั้นสามารถเข้ากันได้ดีกับสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาก็มีโอกาสดำเนินการยอมรับได้ง่ายขึ้น

11.3.3 ความซับซ้อน (Complexity) ความซับซ้อนของนวัตกรรมคือระดับของความเชื่อว่านวัตกรรมนั้นมีความยากต่อการเข้าใจและการนำไปใช้ นวัตกรรมบางอย่างสามารถทำความเข้าใจและนำมาใช้ได้ง่าย ในขณะที่บางอย่างมีความซับซ้อนและเข้าใจยาก นวัตกรรมที่มีความซับซ้อนน้อยกว่ามีโอกาสดำเนินการยอมรับมากกว่าความซับซ้อนของนวัตกรรมอาจเกิดจากกรรมวิธีที่ใช้ในการปฏิบัติที่มีความยุ่งยาก จำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ระดับสูงมาสนับสนุนจึงจะใช้งาน ได้ผล อุปกรณ์ที่ใช้มีความยุ่งยากจนผู้ใช้อาจหมดความอดทนที่จะเรียนรู้

11.3.4 การทดลองได้ (Trialability) การทดลองได้ของนวัตกรรมคือระดับของนวัตกรรมที่สามารถมองเห็นผลจากการทดลองปฏิบัติเพื่อให้เห็นผลได้จริง อย่างน้อยภายใต้สภาพที่จำกัด ความคิดเหล่านี้สามารถทดสอบหรือทดลองได้อย่างเป็นขั้นตอนหรือเป็นช่วง ๆ ไป ก็จะได้รับผลการยอมรับอย่างรวดเร็ว นวัตกรรมที่ไม่สามารถทดลองได้ก่อนมีโอกาสดำเนินการยอมรับช้ากว่า

11.3.5 การสังเกตได้ (Observability) การสังเกตได้คือระดับของนวัตกรรมที่สามารถมองเห็นกระบวนการในการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม สามารถสัมผัสและแตะต้องได้จริง ๆ การเสนอขายสินค้าที่เป็นแบบขายตรง (Direct Sale) ที่ได้รับผลสำเร็จสูงถึงแม้ว่าราคาจะค่อนข้างแพงก็เนื่องมาจากคุณสมบัติของนวัตกรรมในข้อนี้ คือ สามารถนำมาให้ลูกค้าชมและสาธิตให้ดูว่าสินค้าชิ้นนี้มีข้อดีอย่างไร เป็นขั้น ๆ เมื่อดูแล้วลูกค้ามีความเห็นว่าดีจริงจึงจะซื้อสินค้าชิ้นนั้น

11.4 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้รับนวัตกรรม

การที่บุคคลจะยอมรับนวัตกรรมหรือไม่ ปัจจัยหนึ่งก็คือตัวของผู้รับนวัตกรรมนั่นเอง เพราะถึงแม้ว่านวัตกรรมและเทคโนโลยีจะมีลักษณะที่ดีและเหมาะสมเพียงใด แต่ผู้รับนวัตกรรมนั้นไม่มีความพร้อมที่จะยอมรับและปฏิบัติ นวัตกรรมนั้นก็ไร้ความหมายปัจจัยเกี่ยวกับผู้รับนวัตกรรมนั้นได้แก่

11.4.1 ปัจจัยด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมและบุคคล (Socioeconomic Status) เช่น ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะทางสังคม กับปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อุปนิสัย บุคลิกภาพ เป็นต้น

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม (Socioeconomic) ผลงานวิจัยเป็นจำนวนมากที่ศึกษาภูมิหลังของประชากรที่เกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของตัวบุคคลว่าจะมีผล

ต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีหรือไม่ ซึ่งการวิจัยส่วนใหญ่จะเน้นศึกษานวัตกรรมหรือเทคโนโลยีเฉพาะเรื่องและผลการวิจัยส่วนใหญ่ก็มีแนวโน้มแสดงว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เศรษฐกิจ การศึกษา รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ ตลอดจนการมีตำแหน่งเป็นผู้นำในสังคมล้วนเป็น ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ

คุณลักษณะของบุคลิกภาพ (Personality) เป็นลักษณะเฉพาะตัวของ บุคคลที่ได้รับการสั่งสมกันมาตั้งแต่เด็กจนโต จากการหล่อหลอมของครอบครัว ขนบธรรมเนียม ประเพณี จนกระทั่งถึงสถาบันการศึกษา เป็นส่วนที่ทำให้เกิดบุคลิกภาพ เช่น อาจจะเป็นคนที่ อ่อนโยน แข็งกระด้าง การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การต่อต้านสังคม เป็นต้น ลักษณะทาง บุคลิกภาพย่อมเป็นส่วนที่เกื้อหนุนหรือต่อต้านการยอมรับนวัตกรรมก็เป็นได้

11.4.2 ปัจจัยทางด้านระบบสังคม (Social System)

ระบบสังคม คือหน่วยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย เมื่อพูดถึงระบบสังคมเราศึกษาไปถึง คุณสมบัติเฉพาะของบุคคลที่อยู่ในระบบนั้น ดังนั้นระบบสังคมจะประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ที่ เกิดระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กร ซึ่งประกอบกันเป็นโครงสร้างของสังคม

11.4.3 ปัจจัยทางการติดต่อสื่อสาร ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การ ติดต่อสื่อสารเป็นส่วนประกอบสำคัญของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และกระบวนการ แพร่กระจายนวัตกรรมเป็นการติดต่อสื่อสารประเภทหนึ่ง กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับข่าวสารที่เป็น แนวความคิดใหม่ ๆ ข่าวสารเหล่านี้จึงมีความแตกต่างจากข่าวสารทั่ว ๆ ไป ในชีวิตประจำวันและ เกี่ยวข้องกับระดับความเสี่ยงของผู้รับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นงานวิจัยด้านการติดต่อสื่อสารใน ฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการแพร่กระจายนวัตกรรมจึงอาจศึกษาถึงส่วนประกอบใน กระบวนการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ แหล่งของข่าวสาร ข่าวสาร ช่องทางและผู้รับสาร ยกตัวอย่างเช่น มีการศึกษาว่าแหล่งข่าวมีอิทธิพลอย่างไรในการยอมรับนวัตกรรมทางด้านความน่าเชื่อถือ (Credibility) ทักษะในการติดต่อสื่อสาร และฐานะทางสังคม ข่าวสารที่เกี่ยวกับนวัตกรรมควรมี รูปแบบใดที่เหมาะสมกับผู้รับ อิทธิพลของช่องทางหรือสื่อประเภทใดที่มีผลต่อการยอมรับ นวัตกรรมและมีผลในขั้นตอนใดมากที่สุด ตลอดจนศึกษาลักษณะของผู้รับสารที่เอื้ออำนวยต่อการ ยอมรับนวัตกรรมมากที่สุด เป็นต้น ผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการ วางแผนงาน ในการส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

11.5 การปฏิเสชนวัตกรรม

เมื่อมีผู้คัดค้านนวัตกรรมมาใช้ไม่ว่าในวงการใดก็ตาม มักจะได้รับการต่อต้าน หรือ การปฏิเสธ ตัวอย่างเช่นการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป ลัทธิการปกครอง หรือวิธีการสอนใหม่ ๆ เนื่องมาจากสาเหตุหลายประการด้วยกันดังนี้

11.5.1 ความเคยชินกับวิธีการเดิม ๆ เนื่องจากบุคคลมีความเคยชินกับวิธีการเดิม ๆ ที่ตนเองเคยใช้และพึงพอใจในประสิทธิภาพของวิธีการนั้น ๆ บุคคลผู้นั้นก็มักที่จะยืนยันในการใช้วิธีการนั้น ๆ ต่อไปโดยยากที่จะเปลี่ยนแปลง

11.5.2 ความไม่แน่ใจในประสิทธิภาพของนวัตกรรม แม้บุคคลผู้นั้นจะทราบข่าวสารของ นวัตกรรมนั้น ๆ ในแง่ของประสิทธิภาพว่าสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีก็ตาม การที่ตนเองมิได้เป็นผู้ทดลองใช้นวัตกรรมนั้น ๆ ก็ย่อมทำให้ไม่แน่ใจว่า นวัตกรรมนั้น ๆ มีประสิทธิภาพจริงหรือไม่

11.5.3 ความรู้ของบุคคลก่อนนวัตกรรม เนื่องจากนวัตกรรมเป็นสิ่งที่โดยมากแล้ว บุคคลส่วนมากมีความรู้ไม่เพียงพอแก่การที่จะเข้าใจในนวัตกรรมนั้น ๆ ทำให้มีความรู้สึกที่ถ้อยถายที่จะเข้าใจในนวัตกรรมนั้น ๆ ทำให้มีความรู้สึกที่ถ้อยถายที่จะแสวงหานวัตกรรมมาใช้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นตัวอย่างหนึ่งของนวัตกรรมที่นำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ผู้ที่มีความรู้พื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ไม่พอเพียงก็จะรู้สึกที่ถ้อยถายและปฏิเสธในการที่จะนำนวัตกรรมนี้มาใช้ในการเรียนการสอนในชั้นของตน

11.5.4 ข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ โดยทั่วไปแล้วนวัตกรรมมักจะต้องนำเอาเทคโนโลยี สมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนานวัตกรรม ดังนั้นค่าใช้จ่ายของนวัตกรรมจึงควรมีราคาแพงในสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไป จึงไม่สามารถที่จะรองรับต่อค่าใช้จ่ายของนวัตกรรมนั้น ๆ แม้จะมองเห็นว่าจะช่วยให้การดำเนินการ โดยเฉพาะการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้นจริง ดังนั้นจะเป็นได้ว่าปัญหาทางด้านงบประมาณเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการปฏิเสชนวัตกรรม

สรุปได้ว่า การยอมรับนวัตกรรม เป็นกระบวนการในการส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถใช้นวัตกรรมได้ ซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นความรู้ ขั้นการสนใจ ขั้นการตัดสินใจ ขั้นการลงมือปฏิบัติ และขั้นทบทวนการตัดสินใจ และในกระบวนการยอมรับนวัตกรรมจะต้องพิจารณาถึง ผลประโยชน์ที่ได้รับจากนวัตกรรม การเข้ากันได้ดีกับสิ่งที่มีอยู่เดิม ความซับซ้อน การทดลองได้ และการสังเกตได้ และจะต้องมองถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมและบุคคล ปัจจัยด้านระบบสังคม ปัจจัยทางการติดต่อสื่อสาร และกระบวนการยอมรับนวัตกรรม ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่อาจทำให้เกษตรกรปฏิเสธนวัตกรรมได้ คือ ความเคยชินกับวิธีการเดิม ๆ ความไม่แน่ใจในประสิทธิภาพของนวัตกรรม ความรู้ของบุคคลก่อนนวัตกรรม และข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ

12. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

12.1 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตไก่เบตง

ปิ่น จันจุฬา และคณะ (2547) การศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ของไก่เบตง พบว่า มีอัตราการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงอายุ 8-16 สัปดาห์ (62.72 %) หลังจากนั้น ค่อยๆ ลดลง เมื่อไก่เบตงเพศผู้เจริญโตเต็มวัย (อายุ 24 สัปดาห์) มีน้ำหนักโดยเฉลี่ย 2.11 กิโลกรัม/ตัว สอดคล้องกับการสำรวจไก่เบตงขุนที่ขายในท้องตลาด ซึ่งมีน้ำหนักอยู่ในช่วง 1.5-2.0 กิโลกรัม/ตัว ระยะเวลาเลี้ยง 5-8 เดือน ซึ่งสูงกว่าน้ำหนักเมื่ออายุ 8 และ 16 สัปดาห์ ประมาณร้อยละ 71.56 และ 23.70 และไก่เบตงอายุ 52 สัปดาห์ มีน้ำหนักประมาณ 2.35 กิโลกรัม/ตัว

นิรัตน์ กองรัตนารัตน์ และรัตนา โชติสังกาศ (2539) รายงานว่า ไก่เบตงเพศผู้มีน้ำหนัก โตเต็มที่สูงสุดไม่เกิน 3 กิโลกรัม การศึกษาในไก่เบตงเพศเมีย พบว่า มีอัตราการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงอายุ 8-16 สัปดาห์ (59.84%) หลังจากนั้นค่อยๆ ลดลง และเมื่อไก่เบตงเพศเมียเจริญโตเต็มวัย (24 สัปดาห์) มี น้ำหนักเฉลี่ย 1.69 กิโลกรัม/ตัว ซึ่งสูงกว่า น้ำหนักเมื่ออายุ 8 และ 16 สัปดาห์ประมาณร้อยละ 69.82 และ 24.85 และเมื่ออายุ 52 สัปดาห์ มี น้ำหนักตัวประมาณ 1.78 กิโลกรัม/ตัว

ปิ่น จันจุฬา (2541) รายงานว่า ไก่เบตงเพศเมียน้ำหนักตัวเมื่อเจริญโตเต็มที่ ประมาณ 1.5-1.9 กิโลกรัม สูงกว่าค่าเฉลี่ยของไก่เบตงเมื่ออายุ 16 สัปดาห์ประมาณ ร้อยละ 1 ถึง ร้อยละ 48

การศึกษาลักษณะสีขน และรูปร่างต่างๆ พบว่า ไก่เบตงแท้ๆ จะมีขน สีเหลืองอ่อน (whitish-yellow) หรือเหลืองทองตลอดลำตัวทั้งเพศผู้และเพศเมีย ร้อยละ 100 และขนงอกช้า เมื่ออายุ 4 สัปดาห์ ที่บริเวณปีกและหางมีขนประเภท Primary Feather และ Secondary Feather น้อยมากและมีลักษณะสั้น (Short) และแคบ (Narrow) กว่าไก่พื้นเมือง ไก่รุ่น (Young Chicks) ไม่มีการพัฒนาของขนหาง (Tail Feathers) เมื่อโตเต็มวัย (Adult) จะมีขนปีกรอง (Secondary Wing Feathers) พัฒนาเพียง 4-8 ขน และมีขนหางสั้นมาก ส่วนตัวผู้จะมีขนสร้อย (Plumage) สีเหลืองอมแดง (Reddish-Yellow) นอกจากนี้ยังมีขนปีกสั้น ไม่มีขนปีกแข็ง และปลิวขึ้นข้างบน แข้งมีสีเหลือง นิ้วสีเหลืองและเล็บมีสีขาวอมเหลือง (ปิ่น จันจุฬา, 2541)

น้ำหนักตัวมีชีวิต น้ำหนักซาก และส่วนต่างๆ ของซากที่ชำแหละ เมื่ออายุ 24 สัปดาห์ ของไก่เบตงเพศผู้และเพศเมีย โดยการคำนวณเทียบเป็นค่าร้อยละของน้ำหนักมีชีวิต (Live Weight) พบว่า ไก่เบตงเพศผู้มีเปอร์เซ็นต์ซากอุ่น (Prechilled Carcass Weight) เนื้ออกสันนอก (Pectoralis Major Weight) สะโพก (Thigh Weight) น่อง (Drumstick Weight) ปีก (Wing Weight)

แข้ง (Shank Weight) หัว (Head Weight) หัวใจ (Heart Weight) และม้าม (Spleen Weight) สูงกว่า เพศ เมีย ขณะที่เปอร์เซ็นต์เนื้ออกสันใน (Pectoralis Minor Weight) ซี่โครงและหลัง (Skeletal Frame Weight) คอ (Neck Weight) ตับ (Liver Weight) กิ้น (Gizzard Weight) และไขมันในช่องท้อง (Abdominal Leaf Fat Weight) ของไก่เบตงเพศเมียสูงกว่าไก่เบตงเพศผู้ ซึ่งค่าผลผลิตซากใกล้เคียงกับ เปอร์เซ็นต์ซากในไก่พื้นเมืองพันธุ์อื่นๆ (ปิ่น จันจุฬา และคณะ, 2547)

ไรฮาน ปียา และคณะ (2560) รายงานการศึกษาผลของการใช้สาหร่ายที่ระดับ 10, 20, 30 และ 40 ต่อการเจริญเติบโตของไก่เบตงโดยศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปริมาณการอาหารกินเฉลี่ย (กรัม/ตัว/วัน) ด้านน้ำหนักเฉลี่ย (กรัม/วัน) และด้านอัตราการเปลี่ยนอาหาร (กรัม/ตัว/วัน) ผลการวิจัย พบว่า การเสริมสาหร่ายทำให้ปริมาณอาหารที่กินเฉลี่ย น้ำหนักตัวเฉลี่ย มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P < 0.05$) ขณะที่การเสริมอาหารสำเร็จรูป มีผลต่ออัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยใกล้เคียงกับกลุ่มที่เสริมสาหร่ายในระดับ 20 เปอร์เซ็นต์ซึ่งไม่มีความแตกต่างทางสถิติ ($P > 0.05$) และการเปลี่ยนอาหารที่ได้รับอาหารผสมสาหร่ายในระดับ 20 เปอร์เซ็นต์ ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ ($P > 0.05$)

ข้อสังเกตที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนสำหรับไก่เบตง คือ ผิวหนังของไก่เบตงมีสีเหลืองมากกว่าเมื่อ เปรียบเทียบกับไก่พื้นเมืองหรือไก่เนื้อ ทำให้ซากมีลักษณะตรงกับความต้องการของผู้บริโภค จึง เป็นสาเหตุทำให้เนื้อไก่เบตงมีราคาจำหน่ายในตลาดสูงกว่า ไก่เนื้อทั่วไป จึงนับว่าเป็นข้อได้เปรียบ อีกประการหนึ่งของไก่เบตงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นไก่พื้นเมืองทำให้เนื้อคุณภาพดีรสชาติ แตกต่างไปจากไก่พื้นเมืองต่างๆ ไป คือ มีรสหอมหวานนุ่ม ไม่ละเหมือนเนื้อไก่อื่นๆ จนเป็นที่นิยม ของผู้บริโภคทั้งไทยและชาวต่างชาติ ที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดทางภาคใต้ เช่น นราธิวาส และ ยะลา เป็นต้น (ปิ่น จันจุฬา, 2541)

สมรรถภาพการผลิตของไก่เบตงเพศเมีย พบว่าอายุเริ่มไข่ประมาณ 23 ± 2.50 สัปดาห์ โดยให้ไข่ เฉลี่ย 13 ± 4.50 ฟองต่อชุด หรือ 60 ฟองต่อตัวต่อปี ซึ่งมีน้ำหนักไข่ เฉลี่ย 47.77 ± 3.37 กรัม ใกล้เคียงกับรายงานของ Horst (1989) รายงานว่า น้ำหนักฟองไข่ของไก่เบตงมีค่าเฉลี่ย 45 กรัม โดยเฉพาะค่าคะแนนสีของไข่แดง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความแตกต่างเรื่องอาหาร สายพันธุ์ และอิทธิพลของสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ดีของไก่พื้นเมืองทั่วไปที่สามารถย่อยและนำสารสีในอาหารเหล่านั้นมาสังเคราะห์สารสีแดงและสะสมในไข่แดงได้สูงกว่าไก่ไข่พันธุ์

สรุปได้ว่า ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตไก่เบตง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้มีการศึกษาการผลิตไก่เบตงในรูปแบบการเลี้ยงหลายรูปแบบ ซึ่งเป็นการผลิตในเชิงอุตสาหกรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจได้ เช่น การศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ การศึกษาสมรรถนะการเจริญเติบโตและลักษณะเฉพาะของไก่เบตงทั้งเพศผู้และเพศเมีย การศึกษา

เรื่องซาก การศึกษาวัตถุดิบอาหารท้องถิ่นที่นำมาเลี้ยงไก่เบตง และการศึกษาสมรรถนะการผลิตไข่ในไก่เบตง

12.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

จากการศึกษาของ สุวิทย์ คุ้มครองสิทธิ์ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอนงมะโมง จังหวัดชัยนาท พบว่า ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในเรื่อง พันธุ์ การคัด และการปรับปรุงพันธุ์ โรงเรือนและอุปกรณ์ อาหาร ยาที่ใช้รักษาโรค การสุขภาพบาล พบว่าเกษตรกรต้องการมากที่สุด คือ วิธีดี แผ่นพับ สื่อบุคคลของเอกชน สื่อบุคคลของทางราชการ คู่มือ ระดับมากคือ โทรทัศน์ ระดับปานกลางคือ วิทยุ ไปสเตอร์สถาบันการศึกษา น้อยที่สุดคือ อินเทอร์เน็ต ส่วนวิธีการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ การสาธิต การฝึกปฏิบัติ การทัศนศึกษา ระดับน้อยคือ การบรรยาย น้อยที่สุดคือ การทดลองเลี้ยง และจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1) การรับเอกสารทางวิชาการ การใช้บริการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล เกษตรกรมีการรับรู้ข่าวสารในสื่อแขนงนี้น้อยไป ควรที่จะมีการรับข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ตลอดเวลา เพื่อนำมา ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) การส่งเสริมเรื่องพันธุ์ การคัดและการปรับปรุงพันธุ์ การเพิ่มมูลค่าของไก่พื้นเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมแนะนำรูปแบบการเลี้ยง ตั้งแต่เรื่องพันธุ์ การคัดและการปรับปรุงพันธุ์ ลักษณะประจำพันธุ์ สีขนของไก่ชน เพื่อที่เกษตรกรจะได้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงหันมาเลี้ยงไก่ ในลักษณะสวยงาม เพื่อขายพันธุ์ หรือเพื่อการกีฬาควบคู่กันไปจะเป็นรายได้ให้แก่เกษตรกรอีกทาง

3) การเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ ยังมีน้อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเผยแพร่ผ่าน สื่อต่างๆอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ตามความเหมาะสมของพื้นที่ในหลากหลายประเภทสื่อ เช่น ผ่านวิทยุชุมชน แผ่นวิธีดี แผ่นพับตามความต้องการของเกษตรกร โดยจัดหาความรู้ในทุกเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เผยแพร่อย่างแพร่หลาย

4) ในเรื่องของยาที่ใช้รักษาโรค หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานขอความร่วมมือ กบภาคเอกชนที่ประสบความสำเร็จในเรื่องการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับ ยารักษาโรค หรือมีการวิจัยและพัฒนาขึ้น มาเพื่อที่เกษตรกรจะได้ใช้ยาราคาถูกและเป็นทางเลือกให้เกษตรกร

5) การสร้างเครือข่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมการจัดให้มีการสร้างเครือข่ายที่ดีมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ สามารถส่งเสริมสร้างเครือข่าย ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง อันเป็นการ แลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ รวมถึงพันธุ์ เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ให้แก่เกษตรกร และเสริมรายได้ อีกทั้งยังเป็นการ อนุรักษ์พันธุ์ไก่พื้นเมืองอีกด้วย

สุรัตน์ชัย เตียนนิล และคณะ (2549) ศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรหมู่บ้านบริวาร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 68.4 มีอายุเฉลี่ย 52.9 ปี การศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักทำนา อาชีพเสริม คือการเลี้ยงสัตว์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงเพื่อบริโภค ใช้วิธีการเลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติ ขังคอกในเวลากลางคืน ในขณะที่สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยทั่วไปของเกษตรกรในเขตจังหวัด พระนครศรีอยุธยาเลี้ยงไก่พ่อแม่พันธุ์ ไก่รุ่นและลูกไก่จำนวน 25.56 ตัวต่อครัวเรือน

ประภัสสร วุฒิปรานี (2543) พบว่า ปัญหาในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่จะมีปัญหาอาหารสัตว์ มีราคาแพง เกษตรกรขาดความรู้ด้านยาและวัคซีนป้องกันโรค ราคาจำหน่ายไม่แน่นอน เลี้ยงแล้ว ไม่คุ้มทุน ซึ่งสอดคล้องกับ สวัสดิ์ ธรรมบุตร และคณะ (2541) พบว่า ไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ที่เกษตรกรรายย่อย เลี้ยงจะตายด้วยโรคระบาดและการจัดการที่ไม่เหมาะสมโดยขาดการทำวัคซีนและขาดเงินทุนในการ ซื้ออาหารและยา สุรัตน์ชัย เตียนนิล และคณะ (2549) ศึกษาความต้องการช่วยเหลือในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของ เกษตรกรหมู่บ้านบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัด ฉะเชิงเทรา พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้ส่วนราชการออกใบรับรองไก่พ่อแม่พันธุ์ที่รองลงมาคือ ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนอุปกรณ์สำหรับให้น้ำและอาหาร และสนับสนุนไก่พ่อแม่พันธุ์ดีสอดคล้องกับ ประภัสสร วุฒิปรานี (2543) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานราชการส่งเสริมไก่พื้นเมือง ดั้งเดิมไม่ใช่ลูกผสมพื้นเมือง

ดวงดี ใฝ่นันตา และคณะ (2556) ได้ทำการศึกษารูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เพื่อเป็นอาชีพที่มั่นคงของกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านน้ำตกแม่กลาง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า

1) การพัฒนา และสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ แก่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ จำนวน 10 ราย มีเกษตรกรร่วมโครงการทั้งหมดเลี้ยงไก่เป็นอาชีพเสริม

2) เกษตรกรสามารถผลิตไก่ขุน 3 รุ่น จากการรวบรวมข้อมูล 2 รอบการผลิต เกษตรกรนำลูกไก่เข้าเลี้ยง จำนวน 8,250 ตัว มีต้นทุนคงที่ร้อยละ 5.1 ของต้นทุนรวม โดยรายการสำคัญคือ ค่าการลงทุนเครื่องมือร้อยละ 3.7 สำหรับต้นทุนผันแปรร้อยละ 94.9 ของต้นทุนรวม มีรายการสำคัญคือ ต้นทุนอาหารร้อยละ 67.5 ค่าลูกไกร้อยละ 19.3 และค่าแรงงานครัวเรือนร้อยละ 6.3 ต้นทุนเงินสดคิดเป็นร้อยละ 93.2 ของต้นทุนรวม ต้นทุนการผลิตไก่ขุนเฉลี่ย 97.1 บาท/กิโลกรัม คิดเป็นต้นทุนเงินสด 86.10 บาท/ กิโลกรัม

3) ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นแหล่งอาหารขยายลดต้นทุนอาหารสำเร็จรูปเพื่อการสร้างอาชีพแก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้หญ้า ตั่นถั่ว และใบกระถิน

4) เกษตรกรมีองค์ความรู้ในการจัดการแผนการผลิตให้สอดคล้องกับตลาด ทั้งในปริมาณการผลิต และคุณภาพผลผลิตที่ตลาดต้องการความสม่ำเสมอของผลผลิต และน้ำหนักที่ใกล้เคียงกัน ไก่ขุนมีความสมบูรณ์จะได้ซากที่มีคุณภาพ ไม่เกิดปัญหาผิหนังมีแผลจากการจิกตีกันของไก่ (จากความเครียดและความหนาแน่นของไก่ในโรงเรือน)

5) เกษตรกรเกือบทุกรายได้มีการจัดการโรงเรือน และการสุขาภิบาลที่ถูกสุขลักษณะ สามารถลดความเสี่ยงเรื่องโรคระบาดสัตว์ การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี และเป็นมิตรกับชุมชน

ศิริทิพย์ พรหมฤทธิ์ และอรรถชัย จินตะเวช (2548) ได้ทำการพัฒนาและทดสอบแบบจำลองไก่พื้นเมือง ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการผลิตไก่พื้นเมืองของเกษตรกรรายย่อยที่สามารถสรุปได้จากการศึกษาจากสองพื้นที่ ได้แก่ เกษตรกรปล่อยให้ไก่หากินเองตามธรรมชาติเป็นหลัก เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าไก่พื้นเมืองมีการเจริญเติบโตช้าการเลี้ยงด้วยอาหารสำเร็จรูปจึงไม่คุ้ม เกษตรกรจึงให้ไก่อาศัยแหล่งโปรตีนจากธรรมชาติ เช่น หนอน แมลง สัตว์เลื้อยคลาน ส่วนอาหารพลังงานส่วนใหญ่เกษตรกรจะจัดเตรียมเอาไว้ให้ เกษตรกรไม่ได้ทำวัคซีนเนื่องจากอายุไก่มีความหลากหลาย อีกทั้งไก่มีความว่องไวไม่สามารถจับได้ และเกษตรกรไม่เห็นว่าการตายจากโรคเป็นเรื่องที่สำคัญ ปัญหาการตายส่วนใหญ่เป็นการตายจากศัตรูและไก่ตัวอื่นในฝูง ดังนั้นเกษตรกรจึงเน้นหนักเรื่องของการเตรียมเล้าไก่ สัตว์ส่วนที่ทำการผสมพันธุ์ อัตราพ่อแม่ 1 ตัว ต่อแม่ไก่ 4 ถึง 5 ตัว เกษตรกรจะเลือกบริโภคหรือขายไก่ที่มีตัวเล็ก ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักคือ เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคเท่านั้น และส่วนที่เหลือจะขายภายในหมู่บ้านหรือหมู่บ้านใกล้เคียง

สรุปได้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการทบทวนวรรณกรรม ยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่มีการศึกษาในไก่พื้นเมืองอื่นๆ เช่น การศึกษาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดชัยนาทและสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งทำให้เห็นความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรในพื้นที่ การศึกษาสภาพปัญหาในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การศึกษารูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เพื่อเป็นอาชีพที่มั่นคงของกลุ่มพัฒนาสตรีในจังหวัดเชียงใหม่ และการศึกษาแบบการเลี้ยงไก่ ซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

12.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเชิงธุรกิจ

เผด็จ ทุกข์สุญญ และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษาส่วนผสมของตลาดและการจัดการโลจิสติกส์ของภาคการเกษตรในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ผลการวิจัยพบว่า มีตัวแปรที่เป็นส่วนผสมทางการตลาด คือ คุณภาพ ชนิดหรือประเภท และความปลอดภัยของผลผลิตทางการเกษตร ตลาดและคนกลางในช่องทางการจัดจำหน่าย รวมถึงปัจจัยอื่นๆ คือ ต้นทุน พาหนะในการขนส่ง ข้อมูลทางการตลาด แรงงานภาคการเกษตร ความรู้ด้านการเกษตร มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเกษตรทำให้มีค่าเพิ่มมากขึ้น

ศิระ ศรีโยธิน (2561) ได้ทำการศึกษาเครื่องมือการสื่อสารการตลาดเพื่อสร้างแบรนด์องค์กร ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางในการสื่อสาร 4 อย่าง คือ 1) การโฆษณา (Advertising) ซึ่งประกอบด้วย Message Strategy และ Creative Strategy 2) การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) 3) การตลาดแบบบอกต่อ (Buzz Marketing) เช่น Facebook, Line, Instagram และ Twitter และ 4) การสื่อสารโดยการใช้พนักงานขององค์กร (Personal Selling) ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารการตลาดระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคได้

ทิบดี ทัพพรรณ และธีรวัฒน์ จันทิก (2561) ได้ทำการศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จของผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ ในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า สามารถแบ่งปัจจัยสู่ความสำเร็จของผู้ประกอบการออกเป็น 2 ปัจจัยหลัก คือ 1) ปัจจัยภายใน คือ องค์กรความรู้ในการสร้างสรรค์ มีความรู้ความเข้าใจหลักเศรษฐกิจ ชอบเรียนรู้ตลอดเวลา มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถนำประสบการณ์ที่ผ่านมาประยุกต์ใช้ได้ และต้องวางแผนกลยุทธ์ด้านความคิดสร้างสรรค์ได้ 2) ปัจจัยภายนอก คือ เทคโนโลยีและนวัตกรรม คู่แข่ง ความร่วมมือ กระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก และความต้องการของตลาด

สรุปได้ว่า ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตไก่เบตง เช่น อัตราการเจริญเติบโตของไก่เบตงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงอายุ 8-16 สัปดาห์ ไก่เบตงเพศผู้มีน้ำหนัก โตเต็มที่สูงสุดไม่เกิน 3 กิโลกรัม และเพศเมียเจริญเติบโตเต็มวัยมีน้ำหนักประมาณ 1.5-1.9 กิโลกรัม ลักษณะสีขนและรูปร่างต่างๆ พบว่า ไก่เบตงแท้ๆ จะมีขน สีเหลืองอ่อน (Whitish-Yellow) หรือเหลืองทองตลอดลำตัวทั้งเพศผู้และเพศเมีย มีค่าผลผลิตซากใกล้เคียงกับ เปอร์เซนต์ซากในไก่พื้นเมืองพันธุ์อื่นๆ ผิวหนังของไก่เบตงมีสีเหลืองมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับไก่พื้นเมืองหรือไก่เนื้อ มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร พบว่า เกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริม การสาธิต การฝึกปฏิบัติ การทัศนศึกษา และสื่อราชการ ปัญหาในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ คือ อาหารสัตว์ มีราคาแพง เกษตรกรขาดความรู้ด้านยาและวัคซีนป้องกันโรค ราคาจำหน่ายไม่แน่นอน อัตราพ่อไก่ 1 ตัว ต่อแม่ไก่ 4 ถึง 5 ตัว และมีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเชิงธุรกิจ คือ มีตัวแปรที่

เป็นส่วนผสมทางการตลาด พบว่า ความรู้ด้านการเกษตร มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเกษตรทำให้มีค่าเพิ่มมากขึ้น ควรแนวทางในการสื่อสารการตลาดระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคได้ และมีปัจจัยสู่ความสำเร็จของผู้ประกอบการ ปัจจัยภายใน ได้แก่ องค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ มีความรู้ความเข้าใจหลักเศรษฐกิจ ชอบเรียนรู้ตลอดเวลา มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถนำประสบการณ์ที่ผ่านมาประยุกต์ใช้ได้ และต้องวางแผนกลยุทธ์ด้านความคิดสร้างสรรค์ได้ และ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ เทคโนโลยีและนวัตกรรม คู่แข่ง ความร่วมมือ กระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก และความต้องการของตลาด ซึ่งเป็นตัวแปรที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในงานวิจัยเดียวกัน มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 138 ราย ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลเกษตรกรผู้ซื้อหรือรับลูกไก่เบตง บัญชีของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา ในช่วงปี 2558-2560

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้แบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 ระยะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.2.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการความรู้ในการผลิต ความต้องการช่องทางการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนประชากรใช้จากฐานข้อมูลเกษตรกรผู้ซื้อลูกไก่เบตง บัญชีของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา ในช่วงปี 2558-2560 จำนวน 138 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของประชากรจากสูตรของ Taro Yamane 1973 (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 มีจำนวนตัวอย่างเท่ากับ 102.60 ราย ดังนั้นในการศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เกษตรกรผู้ซื้อลูกไก่เบตง บัญชีของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา ในช่วงปี 2558-2560 จำนวน 103 ราย

1.2.2 ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเทคโนโลยีในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview: KII) ในประเด็น การวิเคราะห์กระบวนการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในเชิงธุรกิจ (Value Chain) รูปแบบการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ สภาพการส่งเสริมการเลี้ยงไก่เบตงในเชิงธุรกิจ และปัญหาและข้อเสนอแนะ เพื่อสร้างเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ ใช้การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์กิจกรรมหลัก และกิจกรรมสนับสนุน โดยใช้เทคนิค Snow Ball เพื่อให้ได้ข้อมูลการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจที่สมบูรณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อพัฒนาเป็นโมเดลการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ โดยใช้การวิเคราะห์ตามหลักห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 9 ท่าน ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้

- 1) อาจารย์สุนีย์ ตรีมณี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในราชีวาส มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ (อดีตนักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ ผู้ดูแลและพัฒนาการบุกเบิกการพัฒนาสายพันธุ์ไก่เบตง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้)
- 2) คุณจินตวัฒน์ ยงยศยิ่ง เกษตรกร อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี
- 3) คุณไพรัตน์ จันทร์ศรี เกษตรกร อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
- 4) คุณประดิษฐ์ เทพจันทร์ เกษตรกร อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส
- 5) คุณสังข์वाल ชุนหลี เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- 6) คุณศุภกิจ เทพจันทร์ เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- 7) คุณธนันท์รัฐ อุดมชั้นยรัตน์ เจ้าของฟาร์มไก่เบตงโกช้าง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
- 8) คุณโชคชัย สกลชัยแก้ว ผู้จัดการฟาร์ม โครงการฟาร์มตัวอย่าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
- 9) คุณกิตติ ยงวิริยะกุล เจ้าของร้านอาหารต้าเหยิน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

1.2.3 ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

หลังจากที่ได้โมเดลการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ แล้วทำการวิเคราะห์โดยการนำแนวคิดและทฤษฎีทางการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เข้ามาผนวกกับโมเดลการผลิตฯ เช่น หลักการ รูปแบบวิธีการ และโมเดลการส่งเสริมการเกษตร (Ray and David, 2000) การแพร่กระจายนวัตกรรม (Everett Roger, 1995) และหลักการและโมเดลการสื่อสาร (Berlo, 1960) เพื่อพัฒนาให้ได้ร่างของ

โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ และใช้ร่างโมเดลดังกล่าวมากำหนดประเด็นในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการพัฒนาโมเดล เพื่อให้ได้โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยประกอบด้วย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 9 ท่าน ดังนี้

- 1) ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี
- 2) ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา
- 3) ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนราธิวาส
- 4) ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดปัตตานี
- 5) ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส
- 6) ตัวแทนเกษตรกรจังหวัดปัตตานี
- 7) ตัวแทนเกษตรกรจังหวัดยะลา
- 8) ตัวแทนเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส
- 9) ตัวแทนนักวิชาการ

1.2.4 ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโมเดลส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามหลักแนวคิดการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ RBM โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 9 ท่าน ดังนี้

- 1) ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี
- 2) ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา
- 3) ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนราธิวาส
- 4) ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดปัตตานี
- 5) ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส
- 6) ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีนราธิวาส
- 7) ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ จังหวัดยะลา
- 8) ตัวแทนเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 9) ตัวแทนนักวิชาการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมทั้งหมด ดังนี้

2.1 ประเภทของเครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

2.1.1 ขั้นตอนที่ 1 ใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยกำหนดข้อคำถามจากสภาพพื้นฐาน คือ สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ และความรู้ด้านการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้ประเด็นข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรม และวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักห่วงโซ่คุณค่า เพื่อให้ได้ความรู้และความต้องการในการผลิตไก่เบตง

2.1.2 ขั้นตอนที่ 2 ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ การศึกษาเทคโนโลยีในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview: KII) ซึ่งกำหนดข้อคำถามจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 เป็นประเด็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview: KII) เพื่อสร้างเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ เพื่อพัฒนาโมเดลการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ ตามหลักห่วงโซ่อุปทาน

2.1.3 ขั้นตอนที่ 3 ใช้แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยกำหนดข้อคำถามจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 เพื่อใช้ในการพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ในส่วนการพัฒนาโมเดลการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ ร่วมกับทฤษฎีแนวคิด การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เพื่อพัฒนาร่างโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ เพื่อหาผู้ส่งสาร ช่องทางการส่งสาร และผู้รับสารที่เหมาะสม ตามหลักการสื่อสาร เพื่อให้ได้ร่างโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ และใช้บันทึกการสนทนากลุ่ม เป็นเครื่องมือการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้โมเดลฉบับสมบูรณ์

2.1.4 ขั้นตอนที่ 4 ใช้แบบสอบถามความความคิดเห็น เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยกำหนดข้อคำถามจากการสร้างโมเดลในประเด็น ความเหมาะสม

ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ความสอดคล้องกับบริบท และการนำไปใช้ได้จริง ประเมินความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องของ โมเดลการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

2.2 การสร้างเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยต่างๆ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิด ในการวิจัย กำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถามให้สอดคล้องกับแนวคิดในการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐาน ความต้องการความรู้ในการผลิต ความต้องการช่องทางการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2.2 ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview: KII) เพื่อสร้างเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามหลักห่วงโซ่คุณค่า

2.2.3 ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแบบบันทึกการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้ประเด็นการสนทนากลุ่มแบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2.4 ขั้นตอนที่ 4 การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อหาความเป็นไปได้ของโมเดล โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ความสอดคล้องกับบริบท และการนำไปใช้ได้จริง

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.3.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้กำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตไก่เบตงและผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมการเกษตร คืออาจารย์ที่ปรึกษาคุณุณีนิพนธ์ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ

3.3.2 ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้กำหนดหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha) ตามวิธีการของ Cronbach (1990: 204) จากการทดสอบเครื่องมือ จำนวน 33 ชุด ในขั้นตอนที่ 1 พบว่า มีค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha) เท่ากับ 0.904 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 ถือได้ว่าแบบสัมภาษณ์นี้มีความน่าเชื่อถือ จึงเอาแบบสัมภาษณ์นี้ไปใช้ในการวิจัยต่อไป

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการ ใช้ การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview: KII) เพื่อสร้างเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสอบถามความคิดเห็น ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นตอนที่ 1 การเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐาน ความต้องการความรู้ในการผลิต ความต้องการช่องทางการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.2 ขั้นตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview: KII) เพื่อสร้างเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และใช้เทคนิค Snow Ball เข้ามาช่วยในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์และรอบด้าน

3.3 ขั้นตอนที่ 3 การเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อการพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้การจดบันทึกการสนทนาและการถอดรายละเอียดจากเทปบันทึกเสียงในการสนทนา จากประเด็นที่ได้ทำการสนทนา

3.4 ขั้นตอนที่ 4 การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น ต่อโมเดลของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำโมเดลไปใช้ในการส่งเสริม

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาจัดกลุ่มข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล เรียบเรียงข้อมูล และจัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดในการวิเคราะห์มีดังนี้

4.1 ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ จากข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ข้อมูล เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ความต้องการความรู้ในการผลิต ความต้องการช่องทางการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดน

ภาคใต้ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงความสัมพันธ์ ได้แก่ สหสัมพันธ์ (Correlation) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

4.2 ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างเทคโนโลยีที่เหมาะสมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview: KII)

4.3 ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม เพื่อพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามหลักแนวความคิดการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management: RBM) โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.3.1 ถอดเทปการสนทนากลุ่มแบบคำต่อคำ

4.3.2 อ่านข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปทั้งหมด ทบทวนข้อมูลทั้งหมดและทำความเข้าใจในข้อมูล

4.3.3 จัดกลุ่มความหมายแยกออกเป็นประเด็น (Content Analysis) โดยจัดกลุ่มข้อมูลที่มี ลักษณะร่วมหรือที่มีความหมายเหมือนกันไว้ด้วยกัน จากนั้นให้ความหมายหรือจำแนกชื่อแก่กลุ่มข้อมูล นั้นๆ (Theme)

4.3.4 นำกลุ่มคำข้อความหรือประโยคที่ได้มาตีความหรือให้ความหมาย หากข้อมูลยังไม่มี ความชัดเจนจะบันทึกแยกเป็นข้อสังเกตไว้ต่างหาก เพื่อสะสมข้อมูลนั้นไว้แล้วนำกลับมาประมวลวิเคราะห์ เมื่อได้ ข้อมูลมากพอ

4.3.5 ทำการวิเคราะห์หาคุณลักษณะของข้อมูลที่จำแนกเป็นหัวข้อย่อย โดยพิจารณาความ สอดคล้องกับคำถามการวิจัย

4.3.6 เขียนคำบรรยายความหมายตามลักษณะข้อความที่ปรากฏและนำเสนอพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ เพื่อสะท้อนให้เห็นสาระสำคัญของกลุ่มข้อมูลแต่ละกลุ่ม

4.3 ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับ โมเดล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การอ่านค่าสำหรับข้อมูลที่เป็นช่วงมาตร (Interval Scale) ใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งใช้เกณฑ์ 5 ระดับคะแนน แทน 5 ความหมาย คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย

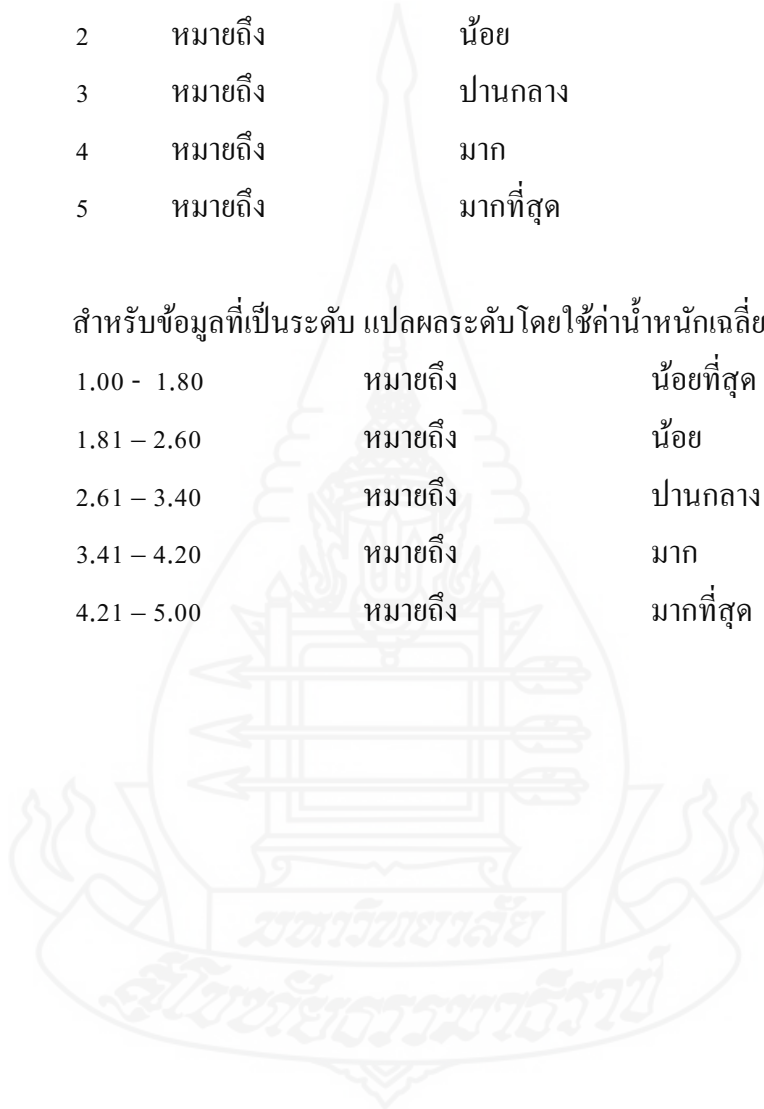
และน้อยที่สุด ส่วนเกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนต่าง ๆ มีสมการคำนวณอันตรภาคชั้นของค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 0.8

สำหรับข้อมูลที่เป็นระดับ แปลผลระดับโดยกำหนดให้

1	หมายถึง	น้อยที่สุด
2	หมายถึง	น้อย
3	หมายถึง	ปานกลาง
4	หมายถึง	มาก
5	หมายถึง	มากที่สุด

สำหรับข้อมูลที่เป็นระดับ แปลผลระดับโดยใช้ค่าน้ำหนักเฉลี่ย ดังนี้

1.00 - 1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด
1.81 - 2.60	หมายถึง	น้อย
2.61 - 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
3.41 - 4.20	หมายถึง	มาก
4.21 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ความต้องการความรู้ในการผลิต ความต้องการช่องทางการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อศึกษาเทคโนโลยีในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) เพื่อพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับ โมเดลส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ตามขั้นตอนการวิจัยทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการความรู้ในการผลิต ความต้องการช่องทางการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์

1.1 ส่วนที่ 1 รายงานผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1

1.1.1 ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตง

1.1.2 ตอนที่ 2 ความต้องการความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

1.1.3 ตอนที่ 3 ความต้องการช่องทางการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1.4 ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรคในการผลิตไก่เบตงและข้อเสนอแนะ

1.2 ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนที่ 1

1.2.1 ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation) ด้วยวิธี Pearson correlation

1.2.2 ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis)

แบบ Stepwise

1.2.3 ตอนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis หรือ EFA)

2. ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเทคโนโลยีในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ส่วนที่ 1 รายงานผลการศึกษาเทคโนโลยีในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้สอบถาม

2.1.2 ตอนที่ 2 การวิเคราะห์กระบวนการผลิตไก่เบตง ตามหลักห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

2.1.3 ตอนที่ 3 สภาพการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

2.1.4 ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

2.2 ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเทคโนโลยีในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2.1 การวิเคราะห์เพื่อหาเทคโนโลยีการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2.2 ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการเลี้ยงไก่เบตง

2.2.3 การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

2.2.4 การกำหนดมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ

2.2.5 การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาร่างโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ โดยใช้แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม

3.1 ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยการพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

3.1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้สอบถาม

3.1.2 ตอนที่ 2 ข้อสอบถามเกี่ยวกับโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1) เทคโนโลยีการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

2) โมเดลการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

3) โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

4) ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไรควรเป็นอย่างไร

5) ช่องทางการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

6) วิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

7) ลักษณะเกษตรกรที่ผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

8) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

3.1.3 ตอนที่ 3 ความชัดเจน จุดเด่น และข้อเสนอแนะต่อโมเดล

1) ความชัดเจนในการสื่อให้เห็นรูปแบบการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2) จุดเด่นของโมเดล

3) ข้อเสนอแนะเพื่อให้รูปแบบดังกล่าวสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2 ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

4.ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องของโมเดลการส่งเสริมและพัฒนารการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ โดยใช้แบบสอบถาม

4.1 ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องของโมเดลการส่งเสริมและพัฒนารการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

4.1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

4.1.2 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโมเดล

4.2 ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องของโมเดลการส่งเสริมและพัฒนารการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

1. ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการความรู้ในการผลิต ความต้องการช่องทางการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในการศึกษาผลการวิจัยเรื่อง “โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 ชุด และผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้ว มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน และใช้สถิติอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Model) และใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยนำเสนอผลการศึกษาวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ส่วนที่ 1 รายงานผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1

1.1.1 ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตง

1) ข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งได้จำแนกตาม เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานเลี้ยงไก่เบตงในครอบครัว และประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตงโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือการแจกแจงความถี่ หากค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ แล้วนำมาอ่านค่าเพื่อใช้ในการอภิปรายผลและนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบตารางประกอบสามารถแจกแจงได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับเพศของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n =103		
เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	92	89.3
หญิง	11	10.7
รวม	103	100.0

จากตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะเพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 89.3 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับอายุของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 28 ปี	14	13.6
29-37 ปี	23	22.3
38-46 ปี	20	19.4
47-55 ปี	30	29.1
มากกว่า 56 ปี	16	15.5
ค่าต่ำสุด = 23 ปี ค่าสูงสุด = 70 ปี ค่าเฉลี่ย = 42.94 ปี SD = 11.82		

จากตารางที่ 4.2 แสดงลักษณะอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรมีอายุระหว่าง 23-70 ปี (อายุเฉลี่ย 42.9 ปี) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 47-55 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 29-37 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 ในช่วงอายุ 38-46 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 ในช่วงอายุมากกว่า 56 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุที่มีสัดส่วนน้อยที่สุดคือ ในช่วงอายุน้อยกว่า 28 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับศาสนาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

ศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
พุทธ	37	35.9
อิสลาม	64	62.1
คริสต์	2	2.0
รวม	103	100.0

จากตารางที่ 4.3 แสดงลักษณะการนับถือศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 รองลงมาคือนับถือศาสนาพุทธ

จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 35.9 และเกษตรกรนั้บถือศาสนาคริสต์น้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	1	1.0
ต่ำกว่าภาคบังคับ	4	3.9
จบภาคบังคับ (ป.4/ป.6)	14	13.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	21	20.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	16	15.5
อนุปริญญา, ปวส.หรือเทียบเท่า	42	40.8
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	4	3.9
ปริญญาโท	1	1.0
รวม	103	100.0

จากตารางที่ 4.4 แสดงลักษณะระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 40.8 มีระดับการศึกษา อนุปริญญา, ปวส.หรือเทียบเท่า จำนวน 42 คน รองลงมาคือระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 ระดับการศึกษาภาคบังคับ (ป.4/ป.6) จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 ระดับการศึกษาต่ำกว่าภาคบังคับ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับสภาพสมรสของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

สภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	23	22.3
สมรส	78	75.7
หย่าร้าง/หม้าย	2	2.0
รวม	103	100.0

จากตารางที่ 4.5 แสดงลักษณะสภาพสมรส พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 75.7 รองลงมาสภาพสมรสโสด จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 และสภาพสมรสหย่าร้าง/หม้ายมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 2 คน	8	7.8
3 - 4 คน	26	25.2
5 - 6 คน	51	49.5
7 - 8 คน	13	12.6
มากกว่า 9 คน	5	4.9
รวม	103	100.0

ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 10 ค่าเฉลี่ย = 5 SD = 1.79

จากตารางที่ 4.6 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5 รองลงมาคือ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 7-8 คน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

น้อยกว่า 2 คน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มากกว่า 9 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับจำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่ในครอบครัวของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่ในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
1 คน	28	27.2
2 คน	44	42.7
3 คน	18	17.5
4 คน	8	7.8
5 คน	3	2.9
6 คน	1	1.0
7 คน	1	1.0
รวม	103	100.0

ค่าต่ำสุด = 1   ค่าสูงสุด = 7   ค่าเฉลี่ย = 2.2   SD = 1.17

จากตารางที่ 4.7 แสดงลักษณะจำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่ในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ใช้จำนวนแรงงานเลี้ยงไก่เบตงในครอบครัว 2 คน จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมาคือ ใช้จำนวนแรงงานเลี้ยงไก่เบตงในครอบครัว 1 คน จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 ใช้จำนวนแรงงานเลี้ยงไก่เบตงในครอบครัว 3 คน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ใช้จำนวนแรงงานเลี้ยงไก่เบตงในครอบครัว 5 คน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 และน้อยที่สุด คือ ใช้จำนวนแรงงานเลี้ยงไก่เบตงในครอบครัว 6 คน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และใช้จำนวนแรงงานเลี้ยงไก่เบตงในครอบครัว 7 คน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และมีจำนวนแรงงานที่เลี้ยงไก่เบตงเฉลี่ย 2.2 คน

ตารางที่ 4.8 ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงใน
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 2 ปี	31	30.1
3-5 ปี	43	41.8
6-8 ปี	12	11.7
9-11 ปี	11	10.7
มากกว่า 12 ปี	6	5.8
รวม	103	100.0
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 35 ค่าเฉลี่ย = 5.1 SD = 4.82		

จากตารางที่ 4.8 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง ระหว่าง 3-5 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 รองลงมาคือ มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 30.1 มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง 6-8 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง 9-11 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตงมากกว่า 12 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตงโดยเฉลี่ย 5.1 ปี

2) สถานภาพทางสังคมของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งได้จำแนก ตามการเป็นสมาชิกของกลุ่ม และตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ แล้วนำมาอ่านค่าเพื่อใช้ในการอภิปรายผลและนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบตารางประกอบสามารถแจกแจงได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.9 ข้อมูลสถานภาพทางสังคมเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกของกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

การเป็นสมาชิกของกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่ม	68	66.0
กลุ่มเกษตรกร	15	14.6
กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตง	13	12.6
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	4	3.9
สหกรณ์การเกษตร	2	1.9
กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.	1	1.0
รวม	103	100.0

จากตารางที่ 4.9 แสดงข้อมูลสถานภาพทางสังคมเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกกลุ่มของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนใต้ ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 รองลงมาคือ เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 และ เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

ตารางที่ 4.10 ข้อมูลสถานภาพทางสังคมเกี่ยวกับตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

ตำแหน่งทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีตำแหน่งทางสังคม	95	92.1
ผู้ใหญ่บ้าน	1	1.0
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	1	1.0
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	4	3.9
ประธานชุมชน	1	1.0
ประธานสภาองค์กรชุมชน	1	1.0
รวม	103	100.0

จากตารางที่ 4.10 แสดงข้อมูลสถานภาพทางสังคมเกี่ยวกับตำแหน่งทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 92.1 รองลงมา คือ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ประธานชุมชน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และประธานองค์กรชุมชน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

3) สถานภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้จำแนก ตามจำนวนไถ่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด จำนวนลูกไถ่อายุไม่เกิน 6 สัปดาห์ จำนวนไถ่รุ่น-ไถ่หนุ่มสาว (6-22 สัปดาห์) จำนวนพ่อพันธุ์ จำนวนแม่พันธุ์ อาชีพหลัก รายได้จากอาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้จากอาชีพรอง รายได้จากกรเลี้ยงไถ่เบตง และประเภทการเลี้ยงไถ่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไถ่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ แล้วนำมาอ่านค่า เพื่อใช้ในการอภิปรายผลและนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบตารางประกอบสามารถแจกแจงได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.11 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนไถ่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไถ่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

จำนวนไถ่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 100 ตัว	41	39.8
101-250 ตัว	24	23.3
251-500 ตัว	27	26.2
501-750 ตัว	5	4.9
มากกว่า 751 ตัว	6	5.8
รวม	103	100.0
ค่าต่ำสุด = 12 ค่าสูงสุด = 15,000 ค่าเฉลี่ย = 435.3 SD = 1,501.70		

จากตารางที่ 4.11 แสดงข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนไถ่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนไถ่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมดน้อยกว่า 100 ตัว จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 39.8 รองลงมาคือ จำนวนไถ่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด 251-500 ตัว จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 จำนวนไถ่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด 101-250 ตัว จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 จำนวนไถ่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด มากกว่า 751 ตัว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8

และจำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด 501-750 ตัว จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9 และเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ มีจำนวนไก่เบตงทั้งหมดเฉลี่ย 435.33 ตัว

ตารางที่ 4.12 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนลูกไก่เบตงอายุไม่เกิน 6 สัปดาห์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

จำนวนลูกไก่เบตงอายุไม่เกิน 6 สัปดาห์	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 50 ตัว	66	64.0
51-150 ตัว	28	27.2
151-250 ตัว	1	1.0
251-350 ตัว	4	3.9
มากกว่า 351 ตัว	4	3.9
รวม	103	100.0
ค่าต่ำสุด = 0 ค่าสูงสุด = 500 ค่าเฉลี่ย = 77.8 SD = 111.26		

จากตารางที่ 4.12 แสดงข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนลูกไก่เบตงอายุไม่เกิน 6 สัปดาห์ ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนลูกไก่เบตงอายุไม่เกิน 6 สัปดาห์ น้อยกว่า 50 ตัว จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 64.0 รองลงมาคือ มีจำนวนลูกไก่เบตงอายุไม่เกิน 6 สัปดาห์ 51-150 ตัว จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 มีจำนวนลูกไก่เบตงอายุไม่เกิน 6 สัปดาห์ 251-350 ตัว จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 มีจำนวนลูกไก่เบตงอายุไม่เกิน 6 สัปดาห์ มากกว่า 351 ตัว จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 และมีจำนวนลูกไก่เบตงอายุไม่เกิน 6 สัปดาห์ 151-250 ตัว จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนลูกไก่เบตงอายุไม่เกิน 6 สัปดาห์จำนวน เฉลี่ย 77.8 ตัว

ตารางที่ 4.13 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนไก่อเบตงรุ่น-ไก่อหุ้มสาวอายุ 6-26 สัปดาห์ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อเบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

จำนวนไก่อเบตงรุ่น-ไก่อหุ้มสาว 6-26 สัปดาห์	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 50 ตัว	60	58.3
51-150 ตัว	34	33.0
151-250 ตัว	7	6.7
251-350 ตัว	1	1.0
มากกว่า 351 ตัว	1	1.0
รวม	103	100.0
ค่าต่ำสุด = 0 ค่าสูงสุด = 2,800 ค่าเฉลี่ย = 99.3 SD = 333.33		

จากตารางที่ 4.13 แสดงข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนไก่อเบตงรุ่น-ไก่อหุ้มสาวอายุ 6-26 สัปดาห์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนไก่อเบตงรุ่น-ไก่อหุ้มสาวอายุ 6-26 สัปดาห์ น้อยกว่า 50 ตัว จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 รองลงมา คือ มีจำนวนไก่อเบตงรุ่น-ไก่อหุ้มสาวอายุ 6-26 สัปดาห์ 51-150 ตัว จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 มีจำนวนไก่อเบตงรุ่น-ไก่อหุ้มสาวอายุ 6-26 สัปดาห์ 151-250 ตัว จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 มีจำนวนไก่อเบตงรุ่น-ไก่อหุ้มสาวอายุ 6-26 สัปดาห์ 251-350 ตัว จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และมีจำนวนไก่อเบตงรุ่น-ไก่อหุ้มสาวอายุ 6-26 สัปดาห์ มากกว่า 351 ตัว จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และมีจำนวนไก่อเบตงรุ่น-ไก่อหุ้มสาว อายุ 6-22 สัปดาห์ เฉลี่ย 99.3 ตัว

ตารางที่ 4.14 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนไก่อเบตงพ่อพันธุ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อเบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

จำนวนไก่อเบตงพ่อพันธุ์	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ตัว	59	57.1
6-10 ตัว	18	17.1
11-15 ตัว	13	13.0
16-20 ตัว	7	7.1
มากกว่า 21 ตัว	6	5.7
รวม	103	100.0
ค่าต่ำสุด = 0 ค่าสูงสุด = 50 ค่าเฉลี่ย = 7.9 SD = 10.54		

จากตารางที่ 4.14 แสดงข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนไก่เบตงพ่อพันธุ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนไก่เบตงพ่อพันธุ์ น้อยกว่า 5 ตัว จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมาคือ มีจำนวนไก่เบตงพ่อพันธุ์ ระหว่าง 6-10 ตัว จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 มีจำนวนไก่เบตงพ่อพันธุ์ ระหว่าง 11-15 ตัว จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 มีจำนวนไก่เบตงพ่อพันธุ์ ระหว่าง 16-20 ตัว จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 และมีจำนวนไก่เบตงพ่อพันธุ์ มากกว่า 21 ตัว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 และมีจำนวนไก่เบตงพ่อพันธุ์ เฉลี่ย 7.9 ตัว

ตารางที่ 4.15 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนแม่พันธุ์ไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

จำนวนแม่พันธุ์ไก่เบตง	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ตัว	47	45.7
6-10 ตัว	18	17.1
11-15 ตัว	18	17.1
16-20 ตัว	12	11.4
มากกว่า 21 ตัว	9	8.6
รวม	103	100.0
ค่าต่ำสุด = 0 ค่าสูงสุด = 50 ค่าเฉลี่ย = 10.2		SD = 12.65

จากตารางที่ 4.15 แสดงข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนแม่พันธุ์ไก่เบตงของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนแม่พันธุ์ไก่เบตง น้อยกว่า 5 ตัว จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 รองลงมาคือ มีจำนวนแม่พันธุ์ไก่เบตง 6-10 ตัว จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 มีจำนวนแม่พันธุ์ไก่เบตง 11-15 ตัว จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 มีจำนวนแม่พันธุ์ไก่เบตง 16-20 ตัว จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 และมีจำนวนแม่พันธุ์ไก่เบตง มากกว่า 21 ตัว จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 และมีจำนวนแม่พันธุ์ไก่เบตงจำนวน เฉลี่ย 10.2 ตัว

ตารางที่ 4.16 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับอาชีพหลักของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตง
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

อาชีพหลัก	จำนวน	ร้อยละ
ทำสวนยางพารา	33	32.0
รับราชการ	21	20.4
รับจ้าง	16	15.5
เลี้ยงไก่เบตง	10	9.7
ค้าขาย	11	10.7
ธุรกิจส่วนตัว	6	5.8
เลี้ยงสัตว์	5	4.9
ทำสวนยางร่วมกับสวนผลไม้	1	1.0
รวม	103	100.0

จากตารางที่ 4.16 แสดงข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับอาชีพหลัก พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยางพารา จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมาคือ อาชีพหลักรับราชการ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 อาชีพหลักรับจ้าง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 อาชีพหลักค้าขาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 อาชีพหลักเลี้ยงไก่เบตง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 อาชีพหลักธุรกิจส่วนตัว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 อาชีพหลักเลี้ยงสัตว์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9 และอาชีพหลักทำสวนยางร่วมกับสวนผลไม้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

ตารางที่ 4.17 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับรายได้จากอาชีพหลักของเกษตรกร
ผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

รายได้จากอาชีพหลัก (บาท/เดือน)	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,000 บาท	51	49.5
10,001-20,000 บาท	25	24.3
20,001-30,000 บาท	19	18.5
30,001-40,000 บาท	4	3.9
มากกว่า 40,001 บาท ขึ้นไป	4	3.9
รวม	103	100.0
ค่าต่ำสุด = 3,000 บาท ค่าสูงสุด = 60,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 16,390 บาท SD = 11,560 บาท		

จากตารางที่ 4.17 แสดงข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับรายได้จากอาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้จากอาชีพหลักน้อยกว่า 10,000 บาท/เดือน จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5 รองลงมาคือ มีรายได้จากอาชีพหลัก 10,001-20,000 บาท/เดือน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 มีรายได้จากอาชีพหลัก 20,001-30,000 บาท/เดือน จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 มีรายได้จากอาชีพหลัก 30,001-40,000 บาท/เดือน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 และมีรายได้จากอาชีพหลัก มากกว่า 40,001 บาท/เดือน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 และมีรายได้จากการประกอบอาชีพหลัก เฉลี่ย 16,390 บาท

ตารางที่ 4.18 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับอาชีพรองของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตง
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

อาชีพรอง	จำนวน	ร้อยละ
เลี้ยงไก่เบตง	86	83.5
รับจ้าง	7	6.8
ทำสวนยางพารา	5	4.9
เลี้ยงสัตว์	4	3.9
ทำสวนปาล์ม	1	1.0
รวม	103	100.0

จากตารางที่ 4.18 แสดงข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับอาชีพรองของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรองเลี้ยงไก่เบตง จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 83.5 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 อาชีพทำสวนยางพารา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9 อาชีพเลี้ยงสัตว์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 และอาชีพทำสวนปาล์ม จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

ตารางที่ 4.19 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับรายได้จากอาชีพรองของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

รายได้จากอาชีพรอง (บาท/เดือน)	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000	42	40.8
5,001-10,000	41	39.8
10,001-15,000	12	11.7
15,001-20,000	4	3.9
มากกว่า 20,001	4	3.9
รวม	103	100.0

ค่าต่ำสุด = 1,000 บาท ค่าสูงสุด = 100,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 8,793 บาท SD = 10,708 บาท

จากตารางที่ 4.19 แสดงข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับรายได้จากอาชีพรองของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้จากอาชีพรอง น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมาคือ รายได้จากอาชีพรอง 5,001-10,000 บาท/เดือน จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 39.8 รายได้จากอาชีพรอง 10,001-15,000 บาท/เดือน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 รายได้จากอาชีพรอง 15,001-20,000 บาท/เดือน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 และมีรายได้จากอาชีพรอง มากกว่า 20,001 บาท/เดือน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 และรายได้จากอาชีพรองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8,793 บาท/เดือน

ตารางที่ 4.20 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

รายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง(บาท/เดือน)	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000	50	48.5
5,001-10,000	34	33.0
10,001-15,000	11	10.7
15,001-20,000	4	3.9
มากกว่า 20,000	4	3.9
รวม	103	100.0
ค่าต่ำสุด = 500 บาท ค่าสูงสุด = 35,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 7,503.9 บาท SD = 6,171.6 บาท		

จากตารางที่ 4.20 แสดงข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมาคือ มีรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง 5,001-10,000 บาท/เดือน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 มีรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง 10,001-15,000 บาท/เดือน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 มีรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง 15,001-20,000 บาท/เดือน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 และมีรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง มากกว่า 20,000 บาท/เดือน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 และเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง เฉลี่ย 7,503.90 บาท/เดือน

ตารางที่ 4.21 ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับประเภทการเลี้ยงไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

ประเภทการเลี้ยงไก่เบตง	จำนวน	ร้อยละ
ผลิตลูกไก่ขาย	65	63.1
ผลิตไก่เบตงขุนขาย	35	34.0
ผลิตลูกไก่ขายและเลี้ยงไก่ขุน	3	2.9
รวม	103	100.0

จากตารางที่ 4.21 แสดงข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับประเภทการเลี้ยงไก่เบตงของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ผลิตลูกไก่เบตงขาย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 63.1 รองลงมาคือ ผลิตไก่เบตงขุนขาย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 และผลิตลูกไก่ขายและเลี้ยงไก่ขุน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

1.1.2 ตอนที่ 2 ความต้องการความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

การได้รับความรู้และความรู้ที่ต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนใต้ จำแนกตามระบบธุรกิจเกษตร ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อย 4 ระบบ คือ ระบบย่อยที่ 1 การผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร ระบบย่อยที่ 2 กิจกรรมการผลิตในฟาร์ม ระบบย่อยที่ 3 การแปรรูปและการเก็บรักษา และระบบย่อยที่ 4 การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลพลอยได้จากสินค้าเกษตร โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมาน คือ การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test) เพื่อเปรียบเทียบระหว่างการได้รับความรู้กับความรู้ที่ต้องการ แล้วนำมาอ่านค่า เพื่อใช้ในการอภิปรายผลและนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบตารางประกอบสามารถแจกแจงได้ ดังนี้

1) ระบบย่อยที่ 1 การผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร ผลการวิจัย พบว่า ระบบย่อยที่ 1 การผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร ส่วนใหญ่มีการได้รับความรู้ในระดับปานกลาง และเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในทุกประเด็นในระดับมาก โดยพบว่า ความรู้ด้านการดูแลรักษาและการคัดเลือกพันธุ์ไก่เบตง เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.18, SD. = 0.67) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.73, SD. = 1.13) ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P > 0.05$) การปรับปรุงพันธุ์และการผสมพันธุ์ไก่เบตง เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.05, SD. = 0.86) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.66, SD. = 0.95) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) การจัดการฝูงผสมพันธุ์และการฟักไข่ เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.27, SD. = 0.88) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.62, SD. = 0.93) ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P > 0.05$) อาหารและการให้อาหารไก่เบตง เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.25, SD. = 0.92) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.57, SD. = 0.90) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์ เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.22, SD. = 0.92) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.60, SD. = 0.94) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) และการขอสินเชื่อเพื่อการลงทุนเลี้ยงไก่เบตง

เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.01, SD. = 1.06) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.51, SD. = 1.10) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) และเมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบ พบว่า ผลรวมของระบบย่อยที่ 1 ของการได้รับความรู้ (Mean = 3.16, SD. = 0.65) และความรู้ที่ต้องการ (Mean = 3.62, SD. = 0.77) ของเกษตรกร พบว่า มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังแสดงในตารางที่ 4.22

ดังนั้นจากตารางที่ 4.22 สามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงมีความต้องการความรู้ ด้าน การปรับปรุงพันธุ์และการผสมพันธุ์ไก่เบตง อาหารและการให้อาหารไก่เบตง การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์ และการขอสินเชื่อเพื่อการลงทุนเลี้ยงไก่เบตง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

ตารางที่ 4.22 การได้รับความรู้และความรู้ที่ต้องการ ในระบบย่อยที่ 1 การผลิตและการจำหน่าย
ปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร

n = 103

ความรู้ด้านการผลิต ไก่เบตงเชิงธุรกิจ ระบบย่อยที่ 1 การผลิต และการจำหน่ายปัจจัย การผลิตสินค้าเกษตร	n %	1. ระดับการได้รับความรู้ (1-5 คะแนน)			n %	2. ระดับความต้องการ ความรู้ (1-5 คะแนน)			T-test
		mean	SD.	แปลผล		mean	SD.	แปลผล	
1. การดูแลรักษาและ การคัดเลือกพันธุ์	100 (97.1)	3.18	0.67	ปานกลาง	102 (99.0)	3.73	1.13	มาก	0.163 ^{ns}
2. การปรับปรุงพันธุ์ และการผสมพันธุ์	101 (98.1)	3.05	0.86	ปานกลาง	101 (98.1)	3.66	0.95	มาก	0.007*
3. การจัดการฝูงผสม พันธุ์และการฟักไข่	101 (98.1)	3.27	0.88	ปานกลาง	100 (97.1)	3.62	0.93	มาก	0.373 ^{ns}
4. อาหารและการให้อาหาร ไก่เบตง	102 (99.0)	3.25	0.92	ปานกลาง	100 (97.1)	3.57	0.90	มาก	0.026*
5. การจัดการโรงเรือน และอุปกรณ์	102 (99.0)	3.22	0.92	ปานกลาง	100 (97.1)	3.60	0.94	มาก	0.030*
6. การขอสินเชื่อเพื่อ การลงทุนเลี้ยงไก่เบตง	98 (95.2)	3.01	1.06	ปานกลาง	101 (98.1)	3.51	1.10	มาก	0.049*
ผลรวมระบบย่อยที่ 1		3.16	0.65	ปานกลาง		3.62	0.77	มาก	0.001*

หมายเหตุ : ns หมายถึง ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P > 0.05$)

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

2) ระบบย่อยที่ 2 กิจกรรมการผลิตในฟาร์ม ผลการวิจัย พบว่า ระบบย่อยที่ 2 กิจกรรมการผลิตในฟาร์ม เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ในทุกประเด็นระดับปานกลาง และมีความต้องการความรู้ในระดับมาก ยกเว้นประเด็นการจัดการไก่เบตงเล็ก (0-6 สัปดาห์) ซึ่งมีความต้องการระดับปานกลาง เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง โดยพบว่า ความรู้ด้านการจัดการไก่เบตงเล็ก (0-6 สัปดาห์) (Mean = 3.10, SD. = 0.96) และต้องการความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.53, SD. = 1.03) ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P > 0.05$) การจัดการไก่เบตงรุ่น-หนุ่มสาว (7-26 สัปดาห์) เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.05, SD. = 0.90) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.63, SD. = 1.02) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) การจัดการไก่เบตงพ่อแม่พันธุ์ (27-72 สัปดาห์) เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.07, SD. = 0.95) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.54, SD. = 1.09) ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P > 0.05$) การขุนไก่เบตงก่อนจำหน่าย เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.19, SD. = 1.02) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.49, SD. = 1.13) ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) การจัดการระหว่างการผลิต เช่น การวัดความสม่ำเสมอของฝูง การสุขภาพบาล เป็นต้น เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.08, SD. = 0.94) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.65, SD. = 1.13) ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) การป้องกันและรักษาโรค เช่น การใช้ยา การใช้สมุนไพร การทำวัคซีน เป็นต้น เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.01, SD. = 0.91) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.70, SD. = 0.97) ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) การบันทึกข้อมูล เช่น บัญชีฟาร์ม ข้อมูลการผลิต เป็นต้น เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.09, SD. = 0.85) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.74, SD. = 0.98) ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) และมาตรฐานการผลิตไก่เบตง เช่น มาตรฐานฟาร์ม เป็นต้น เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.10, SD. = 0.87) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.55, SD. = 1.02) ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) และเมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบผลรวมของระบบย่อยที่ 2 พบว่า การได้รับความรู้ (Mean = 3.09, SD. = 0.62) และความรู้ที่ต้องการ (Mean = 3.60, SD. = 0.77) ของเกษตรกร มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังแสดงในตารางที่ 4.23

จากตารางที่ 4.23 สามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตง มีความต้องการความรู้ คือ การจัดการไก่เบตงรุ่น-หนุ่มสาว (7-26 สัปดาห์) การขุนไก่เบตงก่อนจำหน่าย การจัดการระหว่างการผลิต การป้องกันและรักษาโรค การบันทึกข้อมูล และมาตรฐานการผลิตไก่เบตง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

ตารางที่ 4.23 การได้รับความรู้และความรู้ที่ต้องการ ในระบบย่อยที่ 2 กิจกรรมการผลิต
ในฟาร์ม

n = 103

ความรู้ด้านการผลิต ไก่เบตงเชิงธุรกิจ ระบบย่อยที่ 2 กิจกรรม การผลิตในฟาร์ม	รู้ ได้รับความรู้ (ร้อยละ)	1. ระดับการได้รับความรู้ (1-5 คะแนน)			รู้ ได้รับความรู้ (ร้อยละ)	2. ระดับความต้องการ ความรู้ (1-5 คะแนน)			T-test
		mean	SD.	แปลผล		mean	SD.	แปลผล	
7. การจัดการไก่เบตง เล็ก (0-6 สัปดาห์)	103 (100.0)	3.10	0.96	ปานกลาง	97 (94.2)	3.53	1.03	ปานกลาง	0.107 ^{ns}
8. การจัดการไก่เบตง รุ่น-หนุ่มสาว (7-26 สัปดาห์)	103 (100.0)	3.05	0.90	ปานกลาง	98 (95.2)	3.63	1.02	มาก	0.003*
9. การจัดการไก่เบตง พ่อ-แม่พันธุ์ (27-72 สัปดาห์)	103 (100.0)	3.07	0.95	ปานกลาง	100 (97.1)	3.54	1.09	มาก	0.670 ^{ns}
10. การขุนไก่เบตงก่อน จำหน่าย	103 (100.0)	3.19	1.02	ปานกลาง	101 (98.1)	3.49	1.13	มาก	0.028*
11. การจัดการระหว่าง การผลิต เช่น การวัด ความสม่ำเสมอของฝูง การสุขภาพบาล เป็นต้น	101 (98.1)	3.08	0.94	ปานกลาง	102 (99.0)	3.65	1.13	มาก	0.017*
12. การป้องกันและ รักษาโรค เช่น การใช้ ยา การใช้สมุนไพร การ ทำวัคซีน เป็นต้น	103 (100.0)	3.01	0.91	ปานกลาง	102 (99.0)	3.70	0.97	มาก	0.012*
13. การบันทึกข้อมูล เช่น บัญชีฟาร์ม ข้อมูล การผลิต เป็นต้น	101 (98.1)	3.09	0.85	ปานกลาง	102 (99.0)	3.74	0.98	มาก	0.011*
14. มาตรฐานการผลิต ไก่เบตง เช่น มาตรฐาน ฟาร์ม เป็นต้น	101 (98.1)	3.10	0.87	ปานกลาง	101 (98.1)	3.55	1.02	มาก	0.006*
ผลรวมระบบย่อยที่ 2		3.09	0.62	ปานกลาง		3.60	0.77	มาก	0.001*

หมายเหตุ : ns หมายถึง ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P > 0.05$)

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

3) ระบบย่อยที่ 3 การแปรรูปและการเก็บรักษา ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลางทุกประเด็น และมีความต้องการความรู้ทุกประเด็นในระดับมาก โดยพบว่า ความรู้ด้านการฆ่าและการชำแหละ คือ การเตรียมไก่เบตงก่อนชำแหละ กระบวนการฆ่า วิธีการฆ่า เป็นต้น เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.16, SD. = 0.92) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.75, SD. = 1.10) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) การตัดแต่งซาก เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.01, SD. = 0.83) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.63, SD. = 1.05) แต่ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P > 0.05$) บรรจุภัณฑ์ คือ ลักษณะบรรจุภัณฑ์ การเลือกใช้วัสดุ การออกแบบ เป็นต้น เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.20, SD. = 0.89) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.76, SD. = 0.98) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) การขนส่งและการเก็บรักษา เช่น การจัดส่ง การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.14, SD. = 0.92) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.73, SD. = 0.99) แต่ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P > 0.05$) การแปรรูปและการถนอมอาหารจากเนื้อไก่เบตง เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.24, SD. = 0.86) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.74, SD. = 1.09) แต่ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P > 0.05$) และเมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบ พบว่า การได้รับความรู้ (Mean = 3.15, SD. = 0.63) และความรู้ที่ต้องการ (Mean = 3.72, SD. = 0.77) ของเกษตรกร มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังแสดงในตารางที่ 4.24

จากตารางที่ 4.24 สามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงมีความต้องการความรู้ คือ การฆ่าและการชำแหละไก่เบตง และบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ในไก่เบตง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

ตารางที่ 4.24 การได้รับความรู้และความรู้ที่ต้องการ ในระบบย่อยที่ 3 การแปรรูปและการเก็บรักษา

n = 103

ความรู้ด้านการผลิต ไก่เบตงเชิงธุรกิจ ระบบย่อยที่ 3 การแปรรูปและการเก็บรักษา	% ได้รับความรู้ (ร้อยละ)	1. ระดับการได้รับความรู้ (1-5 คะแนน)			% ได้รับความรู้ (ร้อยละ)	2. ระดับความต้องการ ความรู้ (1-5 คะแนน)			T-test
		mean	SD.	แปลผล		mean	SD.	แปลผล	
15. การฆ่าและการ ชำแหละ เช่น การ เตรียมไก่เบตงก่อน ชำแหละ กระบวนการ ฆ่า วิธีการฆ่า เป็นต้น	101 (98.1)	3.16	0.92	ปานกลาง	102 (99.0)	3.75	1.01	มาก	0.006*
16. การตัดแต่งซาก	101 (98.1)	3.01	0.83	ปานกลาง	103 (100.0)	3.63	1.05	มาก	0.105 ^{ns}
17. บรรจุภัณฑ์ เช่น ลักษณะบรรจุภัณฑ์ การเลือกใช้วัสดุ การ ออกแบบ เป็นต้น	100 (97.1)	3.20	0.89	ปานกลาง	103 (100.0)	3.76	0.98	มาก	0.001*
18. การขนส่งและการ เก็บรักษา เช่น การ จัดส่ง การเก็บรักษา ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น	101 (98.1)	3.14	0.92	ปานกลาง	102 (99.0)	3.73	0.99	มาก	0.054 ^{ns}
19. การแปรรูปและการ ถนอมอาหารจากเนื้อ ไก่เบตง	103 (100.0)	3.24	0.86	ปานกลาง	102 (99.0)	3.74	1.09	มาก	0.516 ^{ns}
ผลรวมระบบย่อยที่ 3		3.15	0.63	ปานกลาง		3.72	0.77	มาก	0.039*

หมายเหตุ : ns หมายถึง ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P > 0.05$)

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

4) ระบบย่อยที่ 4 การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลพลอยได้จาก
สินค้าเกษตร ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความรู้ที่ได้รับในทุกประเด็นในระดับปานกลาง และมีความต้องการความรู้ในระดับมาก จำนวน 4 ประเด็น คือ การจำหน่าย ช่องทางการจำหน่ายและการขนส่งสินค้าจากไก่เบตง การส่งออก และการจำหน่ายและการจัดการผลพลอยได้จากการไก่เบตง และมีความต้องการความรู้ระดับปานกลาง ในประเด็นการพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยพบว่า ความรู้ด้านการจำหน่าย คือ ลักษณะการจำหน่าย รูปแบบการจำหน่าย

เป็นต้น เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.36, SD. = 0.86) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.71, SD. = 1.00) แต่ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) ช่องทางการจำหน่ายและการขนส่งสินค้าจากไถ่เบตง เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.31, SD. = 0.74) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.65, SD. = 0.95) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) การส่งออก คือ โอกาสของการส่งออก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งออก เป็นต้น เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.22, SD. = 0.87) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.59, SD. = 1.10) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) การพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด คือ การสร้างตราหรือยี่ห้อ เป็นต้น เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.33, SD. = 1.10) และต้องการความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.49, SD. = 1.05) แต่ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) การจำหน่ายและการจัดการผลพลอยได้จากไถ่เบตง คือ การโฆษณา การวิเคราะห์ทัศนคติผู้ซื้อ การจัดการผลพลอยได้ ลักษณะการจำหน่าย เป็นต้น เกษตรกรมีการได้รับความรู้ระดับปานกลาง (Mean = 3.17, SD. = 0.89) และต้องการความรู้ระดับมาก (Mean = 3.75, SD. = 1.04) แต่ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) และเมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบผลรวมระบบย่อยที่ 4 พบว่า การได้รับความรู้ (Mean = 3.17, SD. = 0.65) และความรู้ที่ต้องการ (Mean = 3.17, SD. = 0.72) ของเกษตรกรมีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P<0.05$) ดังแสดงในตารางที่ 4.25

จากตารางที่ 4.25 สามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไถ่เบตงมีความต้องการความรู้ คือ ช่องทางการจำหน่ายและการขนส่งสินค้าจากไถ่เบตง และ การส่งออก คือ โอกาสของการส่งออกและปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$)

ตารางที่ 4.25 การได้รับความรู้และความรู้ที่ต้องการ ในระบบย่อยที่ 4 การจัดจำหน่ายสินค้า
เกษตรและผลพลอยได้จากสินค้าเกษตร

n = 103

ความรู้ด้านการผลิต ไก่เบตงเชิงธุรกิจ ระบบย่อยที่ 4 การจัด จำหน่ายสินค้าเกษตร และผลพลอยได้จาก สินค้าเกษตร	n (ร้อยละ)	1. ระดับการได้รับความรู้ (1-5 คะแนน)			n (ร้อยละ)	2. ระดับความต้องการ ความรู้ (1-5 คะแนน)			T-test
		mean	SD.	แปลผล		mean	SD.	แปลผล	
20. การจำหน่าย	103 (100.0)	3.36	0.86	ปานกลาง	102 (99.0)	3.71	1.00	มาก	0.291 ^{ns}
21. ช่องทางการ จำหน่ายและการ ขนส่งสินค้าจากไก่เบ ตง	102 (99.0)	3.31	0.74	ปานกลาง	101 (98.1)	3.65	0.95	มาก	0.016*
22. การส่งออก	100 (97.1)	3.22	0.87	ปานกลาง	100 (97.1)	3.59	1.01	มาก	0.003*
23. การพัฒนาสินค้า ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของ ตลาด	101 (98.1)	3.33	1.01	ปานกลาง	100 (97.1)	3.49	1.05	ปาน กลาง	0.749 ^{ns}
24. การจำหน่ายและ การจัดการผลพลอย ได้จากไก่เบตง	100 (97.1)	3.17	0.89	ปานกลาง	101 (98.1)	3.75	1.04	มาก	0.905 ^{ns}
ผลรวมระบบย่อยที่ 4		3.28	0.65	ปานกลาง		3.64	0.72	มาก	0.028*

หมายเหตุ: ns หมายถึง ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (P>0.05)

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P<0.05)

1.1.3 ตอนที่ 3 ความต้องการช่องทางส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิต

ไถ่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความต้องการช่องทางส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตไถ่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกข้อมูลตามกิจกรรมการผลิต โดยใช้สถิติพื้นฐานคือ หาค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์ความแปรปรวน และใช้สถิติอนุมาน คือ T-test และ F-test เพื่อเปรียบเทียบระหว่างความต้องการช่องทางส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมในแต่ละกิจกรรมการผลิตแล้วนำมาอ่านค่า เพื่อใช้ในการอภิปรายผลและนำเสนอผลการศึกษานี้ในรูปแบบตารางประกอบสามารถแจกแจงได้ ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการสื่อบุคคลประเภทสื่อราชการเกษตรกรมีความต้องการสื่อราชการระดับน้อยในทุกประเด็น คือ พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (Mean = 2.18, SD. = 1.00) อาหารและการให้อาหาร (Mean = 2.16, SD. = 0.97) โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน (Mean = 2.19, SD. = 1.00) การจัดการดูแลไถ่ระยะต่างๆ (Mean = 2.27, SD. = 1.04) การสุขาภิบาลและป้องกันโรค (Mean = 2.48, SD. = 1.03) การทำบัญชีฟาร์ม (Mean = 2.48, SD. = 1.06) การฆ่าแหละและการบรรจุหีบห่อ (Mean = 2.32, SD. = 1.05) การแปรรูปและการถนอมอาหาร (Mean = 2.38, SD. = 1.06) การส่งออก (Mean = 2.47, SD. = 1.19) ระบบการตลาด (Mean = 2.35, SD. = 1.02) สินเชื่อ (Mean = 2.37, SD. = 1.02) และมาตรฐานการผลิต (Mean = 2.40, SD. = 1.00) และมีภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (Mean = 2.34, SD. = 0.20)

ความต้องการสื่อเอกชนเกษตรกรมีความต้องการในทุกประเด็นระดับน้อย คือ พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (Mean = 1.93, SD. = 0.93) อาหารและการให้อาหาร (Mean = 1.91, SD. = 0.95) โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน (Mean = 1.98, SD. = 0.91) การจัดการดูแลไถ่ระยะต่างๆ (Mean = 2.06, SD. = 1.04) การสุขาภิบาลและป้องกันโรค (Mean = 2.13, SD. = 0.92) การทำบัญชีฟาร์ม (Mean = 2.27, SD. = 1.08) การฆ่าแหละและการบรรจุหีบห่อ (Mean = 2.19, SD. = 1.05) การแปรรูปและการถนอมอาหาร (Mean = 2.11, SD. = 0.97) การส่งออก (Mean = 2.20, SD. = 1.15) ระบบการตลาด (Mean = 2.18, SD. = 1.05) สินเชื่อ (Mean = 2.08, SD. = 1.02) และมาตรฐานการผลิต (Mean = 2.14, SD. = 0.99) และมีภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (Mean = 2.10, SD. = 0.09)

ความต้องการช่องทางส่งเสริมการผลิตไถ่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เกษตรกรผู้เลี้ยงไถ่เบตงในสามจังหวัดชายแดนใต้มีระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการผลิตไถ่เบตงในเชิงธุรกิจ ประเภทสื่อบุคคลราชการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) กับสื่อบุคคลเอกชน (ระดับความต้องการ เท่ากับ Mean = 2.34, SD. = 0.20 และ Mean = 2.10, SD. = 0.09 คะแนน ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 4.26

จากตารางที่ 4.26 สามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไถ่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความต้องการสื่อบุคคลที่เป็นสื่อราชการมากกว่าสื่อเอกชน

ตารางที่ 4.26 ระดับความต้องการช่องทางส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเภทผู้ประกอบการ

n = 103

ความต้องการด้าน ส่งเสริมการผลิตไก่เบตง ในเชิงธุรกิจ	ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมฯ								T-test
	3.1 สื่อบุคคล								
	ราชการ				เอกชน				
ต้องการ (ร้อยละ)	Mean	SD.	แปลผล	ต้องการ (ร้อยละ)	Mean	SD.	แปลผล		
1. พันธุ์สัตว์และการ ปรับปรุงพันธุ์	85 (82.5)	2.18	1.00	น้อย	83 (80.6)	1.93	0.93	น้อย	0.035*
2. อาหารและการให้ อาหาร	90 (87.4)	2.16	0.97	น้อย	89 (86.4)	1.91	0.95	น้อย	0.028*
3. โรงเรือนและการ จัดการโรงเรือน	84 (81.6)	2.19	1.00	น้อย	81 (78.6)	1.98	0.91	น้อย	0.070 ^{ns}
4. การจัดการดูแลไก่อะยะ ต่างๆ	85 (82.5)	2.27	1.04	น้อย	81 (78.6)	2.06	1.04	น้อย	0.066 ^{ns}
5. สุขภาพและการ ป้องกันโรค	85 (82.5)	2.48	1.03	น้อย	78 (75.7)	2.13	0.92	น้อย	0.002*
6. การทำบัญชีฟาร์ม	82 (82.0)	2.48	1.06	น้อย	75 (72.8)	2.27	1.08	น้อย	0.040*
7. การฆ่าแช่และบรรจุ หีบห่อ	69 (67.0)	2.32	1.05	น้อย	68 (66.0)	2.19	1.05	น้อย	0.472 ^{ns}
8. การแปรรูปและการ ถนอมอาหาร	81 (78.6)	2.38	1.06	น้อย	73 (70.9)	2.11	0.97	น้อย	0.012*
9. การส่งออก	66 (64.1)	2.47	1.19	น้อย	65 (63.1)	2.20	1.15	น้อย	0.206 ^{ns}
10. ระบบการตลาด	63 (61.2)	2.35	1.02	น้อย	68 (66.0)	2.18	1.05	น้อย	1.000 ^{ns}
11. สินเชื่อ	63 (61.2)	2.37	1.02	น้อย	72 (69.90)	2.08	1.02	น้อย	0.943 ^{ns}
12. มาตรฐานการผลิต	70 (68.0)	2.40	1.00	น้อย	71 (68.9)	2.14	0.99	น้อย	0.248 ^{ns}
13. ความต้องการใน ภาพรวม		2.34a	0.20	น้อย		2.10b	0.09	น้อย	0.0001*

หมายเหตุ : ns หมายถึง ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) * หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$)

^{a,b} หมายถึง ตัวอักษรที่แตกต่างกันในแถวเดียวกันมีความแตกต่างกันทางสถิติโดยวิธี DMRT

(Duncan's New Multiple Rang Test)

1) *ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์* ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทสื่อแผ่นพับ อยู่ในระดับปานกลาง 6 ประเด็น คือ การจัดการดูแลไถ่ระยะต่างๆ (Mean = 2.51, SD. = 0.98) การสุขาภิบาลและการป้องกันโรค (Mean = 2.57, SD. = 1.02) การทำบัญชีฟาร์ม (Mean = 2.60, SD. = 0.96) การชำแหละและบรรจุหีบห่อ (Mean = 2.53, SD. = 1.05) การแปรรูปและการถนอมอาหาร (Mean = 2.51, SD. = 1.02) และสินเชื่อก (Mean = 2.57, SD. = 1.09) ในระดับน้อย 5 ประเด็น คือ อาหารและการให้อาหาร (Mean = 2.17, SD. = 0.96) โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน (Mean = 2.25, SD. = 0.91) การส่งออก (Mean = 2.42, SD. = 1.02) ระบบการตลาด (Mean = 2.44, SD. = 0.96) และมาตรฐานการผลิต (Mean = 2.38, SD. = 1.06) และในระดับน้อยที่สุด 1 ประเด็น คือ พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (Mean = 2.30, SD. = 0.99) และความต้องการในภาพรวมของแผ่นพับอยู่ในระดับน้อย (Mean = 2.44, SD. = 0.17)

เกษตรกรต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทคู่มือ อยู่ในระดับปานกลาง 10 ประเด็น คือ พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (Mean = 2.61, SD. = 1.07) อาหารและการให้อาหาร (Mean = 2.53, SD. = 1.09) โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน (Mean = 2.52, SD. = 1.07) การจัดการดูแลไถ่ระยะต่างๆ (Mean = 2.59, SD. = 0.97) การสุขาภิบาลและป้องกันโรค (Mean = 2.78, SD. = 1.04) การทำบัญชีฟาร์ม (Mean = 2.66, SD. = 1.12) การชำแหละและการบรรจุหีบห่อ (Mean = 2.69, SD. = 1.13) การแปรรูปและการถนอมอาหาร (Mean = 2.65, SD. = 1.12) การส่งออก (Mean = 2.59, SD. = 1.17) และระบบการตลาด (Mean = 2.59, SD. = 1.04) ในระดับน้อย 2 ประเด็น คือ สินเชื่อก (Mean = 2.46, SD. = 0.88) และมาตรฐานการผลิต (Mean = 2.35, SD. = 1.02) และความต้องการในภาพรวมของคู่มืออยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 2.59, SD. = 0.26)

เกษตรกรต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทโปสเตอร์ อยู่ในระดับน้อย 12 ประเด็น คือ พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (Mean = 2.10, SD. = 1.06) อาหารและการให้อาหาร (Mean = 2.00, SD. = 0.96) โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน (Mean = 1.92, SD. = 0.84) การจัดการดูแลไถ่ระยะต่างๆ (Mean = 2.00, SD. = 0.73) การสุขาภิบาลและป้องกันโรค (Mean = 2.36, SD. = 0.86) การทำบัญชีฟาร์ม (Mean = 2.46, SD. = 1.04) การชำแหละและการบรรจุหีบห่อ (Mean = 2.46, SD. = 1.07) การแปรรูปและการถนอมอาหาร (Mean = 2.42, SD. = 1.08) การส่งออก (Mean = 2.48, SD. = 1.21) ระบบการตลาด (Mean = 2.49, SD. = 1.21) สินเชื่อก (Mean = 2.38, SD. = 1.12) และมาตรฐานการผลิต (Mean = 2.43, SD. = 1.17) และภาพรวมความต้องการสื่อโปสเตอร์อยู่ในระดับน้อย (Mean = 2.29, SD. = 0.11)

คู่มือเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือแผ่นพับและโปสเตอร์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความต้องการน้อยที่สุด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) (ระดับความต้องการ เท่ากับ Mean = 2.59, SD. = 0.26, Mean = 2.44, SD. = 0.17 และ Mean = 2.29, SD. = 0.11) คะแนน ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 4.27

จากตารางที่ 4.27 สามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทคู่มือ

ตารางที่ 4.27 ระดับความต้องการช่องทางส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์

n = 103

ความต้องการ ด้านส่งเสริมการ ผลิตไก่เบตงในเชิง ธุรกิจ	ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมฯ												F-test
	3.2 สื่อสิ่งพิมพ์												
	แผ่นพับ			คู่มือ			โปสเตอร์						
ต้องการ (ร้อยละ)	Mean	SD.	แปล ผล	ต้องการ (ร้อยละ)	Mean	SD.	แปลผล	ต้องการ (ร้อยละ)	Mean	SD.	แปล ผล		
1. พันธุ์สัตว์และ การปรับปรุงพันธุ์	76 (73.8)	2.30 ^b	0.99	น้อย ที่สุด	79 (76.7)	2.61 ^a	1.07	ปาน กลาง	61 (59.2)	2.10 ^b	1.06	น้อย	0.001*
2. อาหารและการ ให้อาหาร	86 (83.5)	2.17 ^b	0.96	น้อย	85 (82.5)	2.53 ^a	1.09	ปาน กลาง	58 (56.3)	2.00 ^c	0.96	น้อย	0.001*
3. โรงเรือนและ การจัดการ โรงเรือน	83 (80.6)	2.25 ^b	0.91	น้อย	88 (85.4)	2.52 ^a	1.07	ปาน กลาง	64 (62.1)	1.92 ^c	0.84	น้อย	0.001*
4. การจัดการดูแล ไก่อายุต่างๆ	81 (78.6)	2.51 ^a	0.98	ปาน กลาง	86 (83.5)	2.59 ^a	0.97	ปาน กลาง	61 (59.2)	2.00 ^b	0.73	น้อย	0.001*
5. สุขภาพและ การป้องกันโรค	84 (81.6)	2.57 ^b	1.02	ปาน กลาง	85 (82.5)	2.78 ^a	1.04	ปาน กลาง	61 (59.2)	2.36 ^c	0.86	น้อย	0.001*
6. การทำบัญชี ฟาร์ม	77 (74.8)	2.60 ^a	0.96	ปาน กลาง	85 (82.5)	2.66 ^a	1.12	ปาน กลาง	61 (59.2)	2.46 ^b	1.04	น้อย	0.001*
7. การฆ่าและ และบรรจุหีบห่อ	72 (69.9)	2.53 ^a	1.05	ปาน กลาง	77 (74.8)	2.69 ^a	1.18	ปาน กลาง	59 (57.2)	2.46 ^b	1.07	น้อย	0.015*
8. การแปรรูปและ การถนอมอาหาร	71 (68.9)	2.51 ^b	1.01	ปาน กลาง	79 (76.7)	2.65 ^a	1.12	ปาน กลาง	57 (55.3)	2.42 ^c	1.08	น้อย	0.003*
9. การส่งออก	64 (62.1)	2.42 ^b	1.02	น้อย	71 (68.9)	2.59 ^a	1.17	ปาน กลาง	54 (52.4)	2.48 ^b	1.21	น้อย	0.067 ^{ns}
10. ระบบ การตลาด	66 (64.1)	2.44 ^b	0.96	น้อย	68 (66.0)	2.59 ^a	1.04	ปาน กลาง	57 (55.3)	2.49 ^b	1.21	น้อย	0.277 ^{ns}
11. สินเชื่อ	69 (67.0)	2.57 ^a	1.09	ปาน กลาง	63 (61.2)	2.46 ^a	0.88	น้อย	52 (50.5)	2.38 ^b	1.12	น้อย	0.030*
12. มาตรฐานการ ผลิต	74 (71.8)	2.38 ^b	1.06	น้อย	72 (69.9)	2.35 ^b	1.02	น้อย	53 (51.5)	2.43 ^a	1.17	น้อย	0.047*
13. ความต้องการ ในภาพรวม		2.44 ^b	0.17	น้อย		2.59 ^a	0.26	ปาน กลาง		2.29 ^c	0.11	น้อย	0.001*

หมายเหตุ : ns หมายถึง ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P > 0.05$) * หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)^{a,b,c} หมายถึง ตัวอักษรที่แตกต่างกันในแถวเดียวกันมีความแตกต่างกันทางสถิติโดยวิธี DMRT (Duncan's New Multiple Rang Test)

2) ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสื่อวิทยุ ในระดับน้อยที่สุด 4 ประเด็น คือ พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (Mean = 1.11, SD. = 0.92) อาหารและการให้อาหาร (Mean = 1.74, SD. = 0.85) โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน (Mean = 1.77, SD. = 0.74) และการจัดการดูแลไถ่ระยะต่างๆ (Mean = 1.73, SD. = 0.87) ในระดับน้อย 8 ประเด็น คือ การสุขาภิบาลและการรักษาโรค (Mean = 2.13, SD. = 0.94) การทำบัญชีฟาร์ม (Mean = 2.21, SD. = 1.06) การฆ่าเหาะและการบรรจุหีบห่อ (Mean = 2.20, SD. = 1.08) การแปรรูปและการถนอมอาหาร (Mean = 2.33, SD. = 0.97) การส่งออก (Mean = 2.36, SD. = 1.09) ระบบการตลาด (Mean = 2.28, SD. = 1.14) สินเชื่อ (Mean = 2.22, SD. = 1.31) และมาตรฐานการผลิต (Mean = 2.02, SD. = 1.12) และเกษตรกรมีความต้องการสื่อวิทยุภาพรวมในระดับน้อย (Mean = 2.07, SD. = 0.11)

เกษตรกรมีความต้องการสื่อทีวี ในระดับน้อยที่สุด 2 ประเด็น คือ พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (Mean = 1.79, SD. = 0.80) และอาหารและการให้อาหาร (Mean = 1.78, SD. = 0.82) ในระดับน้อย 9 ประเด็น คือ โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน (Mean = 2.00, SD. = 0.85) การจัดการดูแลไถ่ระยะต่างๆ (Mean = 2.08, SD. = 0.93) สุขาภิบาลและการป้องกันโรค (Mean = 1.98, SD. = 1.01) การทำบัญชีฟาร์ม (Mean = 2.05, SD. = 0.97) การฆ่าเหาะและการบรรจุหีบห่อ (Mean = 2.12, SD. = 1.00) การแปรรูปและการถนอมอาหาร (Mean = 2.07, SD. = 1.00) การส่งออก (Mean = 2.24, SD. = 1.10) ระบบการตลาด (Mean = 2.44, SD. = 1.16) และมาตรฐานการผลิต (Mean = 2.14, SD. = 1.11) และในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ สินเชื่อ (Mean = 2.70, SD. = 1.43) และเกษตรกรมีความต้องการสื่อทีวีภาพรวมในระดับน้อย (Mean = 2.10, SD. = 0.15)

เกษตรกรมีความต้องการสื่อวีดีโอ ในระดับน้อย 9 ประเด็น คือ พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (Mean = 2.42, SD. = 1.13) อาหารและการให้อาหาร (Mean = 2.40, SD. = 1.05) สุขาภิบาลและการป้องกันโรค (Mean = 2.49, SD. = 1.04) การทำบัญชีฟาร์ม (Mean = 2.50, SD. = 1.09) การแปรรูปและการถนอมอาหาร (Mean = 2.48, SD. = 0.98) การส่งออก (Mean = 2.28, SD. = 1.05) ระบบการตลาด (Mean = 2.48, SD. = 1.06) สินเชื่อ (Mean = 2.44, SD. = 1.10) และมาตรฐานการผลิต (Mean = 2.20, SD. = 0.98) ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น คือ โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน (Mean = 2.62, SD. = 1.05) การจัดการดูแลไถ่ระยะต่างๆ (Mean = 2.62, SD. = 1.06) และการฆ่าเหาะและการบรรจุหีบห่อ (Mean = 2.64, SD. = 1.12) และเกษตรกรมีความต้องการสื่อวีดีโอภาพรวมในระดับน้อย (Mean = 2.46, SD. = 0.09)

เกษตรกรมีความต้องการสื่ออินเทอร์เน็ต ในระดับน้อย 1 ประเด็น คือ ระบบการตลาด (Mean = 2.58, SD. = 1.12) ในระดับปานกลาง 11 ประเด็น คือ พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์ (Mean = 2.97, SD. = 1.27) อาหารและการให้อาหาร (Mean = 2.95, SD. = 1.15) โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน (Mean = 2.86, SD. = 1.14) การจัดการดูแลไถ่ระยะต่างๆ (Mean

2.79, SD. = 1.06) สุขากิจบาลและการป้องกันโรค (Mean = 2.63, SD. = 1.11) การทำบัญชีฟาร์ม (Mean = 2.83, SD. = 1.06) การชำแหละและบรรจุหีบห่อ (Mean = 2.98, SD. = 1.17) การแปรรูปและการถนอมอาหาร (Mean = 2.76, SD. = 1.17) การส่งออก (Mean = 2.63, SD. = 1.22) สินเชื่อ (Mean = 2.90, SD. = 1.15) และมาตรฐานการผลิต (Mean = 2.61, SD. = 1.11) และเกษตรกรมีความต้องการสื่ออินเทอร์เน็ตภาพรวมในระดับปานกลาง (Mean = 2.79, SD. = 0.35)

สื่อทางอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือ สื่อวีดีโอและสื่อทีวี ส่วนสื่อวิทยุเป็นสื่อที่มีความต้องการน้อยที่สุด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) (ระดับความต้องการ เท่ากับ Mean = 2.79, SD. = 0.35, Mean = 2.46, SD. = 0.09, Mean = 2.10, SD. = 0.15 และ Mean = 2.07, SD. = 0.11 คะแนน ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 4.28

จากตารางที่ 4.28 สามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทสื่ออินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 4.28 ระดับความต้องการช่องทางส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์

n=103

ความต้องการ ด้านส่งเสริมการ ผลิตไก่เบตงใน เชิงธุรกิจ	ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมฯ											F-test	
	3.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์												
	วิทยุ			TV			วิดีโอ			อินเทอร์เน็ต			
ต้องการ (ร้อยละ)	Mean	SD.	ต้องการ (ร้อยละ)	Mean	SD.	ต้องการ (ร้อยละ)	Mean	SD.	ต้องการ (ร้อยละ)	Mean	SD.		
1. พันธุ์สัตว์และ การปรับปรุงพันธุ์	43 (41.8)	1.77 ^c	0.92	52 (50.5)	1.79 ^c	0.80	50 (48.5)	2.42 ^b	1.13	100 (97.1)	2.97 ^a	1.27	0.0001*
2. อาหารและการ ให้อาหาร	39 (37.9)	1.74 ^c	0.85	45 (43.7)	1.78 ^c	0.82	45 (43.7)	2.40 ^b	1.05	101 (98.1)	2.95 ^a	1.15	0.0001*
3. โรงเรือนและ การจัดการ	39 (37.9)	1.77 ^c	0.74	45 (43.7)	2.00 ^c	0.85	45 (43.7)	2.62 ^b	1.05	96 (93.2)	2.86 ^a	1.14	0.0001*
4. การจัดการดูแล ไก่อายุต่างๆ	48 (46.6)	1.79 ^d	0.87	39 (37.9)	2.08 ^c	0.93	42 (40.8)	2.62 ^b	1.06	95 (92.2)	2.79 ^a	1.06	0.0001*
5. สุขากิจบาลและ การป้องกันโรค	40 (38.8)	2.13 ^c	0.94	43 (41.8)c	1.98 ^c	1.01	45 (43.7)	2.49 ^b	1.04	89 (86.4)	2.63 ^a	1.11	0.0001*
6. การทำบัญชี ฟาร์ม	39 (37.9)	2.21 ^c	1.06	43 (41.8)	2.05 ^c	0.97	46 (44.7)	2.50 ^b	1.09	90 (87.4)	2.83 ^a	1.06	0.0001*
7. การชำแหละ และบรรจุหีบห่อ	41 (39.8)	2.20 ^c	1.08	41 (39.8)	2.12 ^c	1.00	42 (40.8)	2.64 ^b	1.12	83 (80.6)	2.98 ^a	1.17	0.0001*
8. การแปรรูปและ การถนอมอาหาร	43(41.8)	2.33 ^b	0.97	42 (40.8)	2.07 ^c	1.00	44 (42.7)	2.48 ^b	0.98	84 (81.6)	2.76 ^a	1.17	0.0001*
9. การส่งออก	39 (37.9)	2.36 ^b	1.09	38 (36.9)	2.24 ^b	1.10	43 (41.8)	2.28 ^b	1.05	79 (76.7)	2.63 ^a	1.22	0.0001*
10. ระบบ การตลาด	47 (45.6)	2.28 ^b	1.14	43 (41.8)	2.44 ^a	1.16	42 (40.8)	2.48 ^a	1.06	84 (81.6)	2.58 ^a	1.12	0.0001*
11. สินเชื่อ	41 (39.8)	2.22 ^c	1.31	50 (48.5)	2.70 ^a	1.43	41 (39.8)	2.44 ^b	1.10	68 (66.0)	2.90 ^a	1.15	0.0001*
12. มาตรฐานการ ผลิต	42 (40.8)	2.02 ^c	1.12	50 (48.5)	2.14 ^b	1.11	45 (43.7)	2.20 ^b	0.98	74 (71.8)	2.61 ^a	1.11	0.0001*
13. ความต้องการ ในภาพรวม		2.07 ^c	0.11		2.10 ^{bc}	0.15		2.46 ^b	0.09		2.79 ^a	0.35	0.0001*

หมายเหตุ : ns หมายถึง ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (P>0.05)

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P<0.05)

a,b,c หมายถึง ตัวอักษรที่แตกต่างกันในแถวเดียวกันมีความแตกต่างกันทางสถิติโดยวิธี DMRT (Duncan's

New Multiple Rang Test)

3) ความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบบรรยาย ในระดับน้อย 12 ประเด็น คือ พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (Mean = 2.27, SD. = 0.95) อาหารและการให้อาหาร (Mean = 2.14, SD. = 0.98) โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน (Mean = 2.20, SD. = 0.93) การจัดการดูแลไก่อะยะต่างๆ (Mean = 2.33, SD. = 0.95) สุขาภิบาลและการป้องกันโรค (Mean = 2.40, SD. = 1.00) การทำบัญชีฟาร์ม (Mean = 2.48, SD. = 1.00) การชำแหละและการบรรจุหีบห่อ (Mean = 2.50, SD. = 1.04) การแปรรูปและการถนอมอาหาร (Mean = 2.47, SD. = 0.90) การส่งออก (Mean = 2.41, SD. = 1.08) ระบบการตลาด (Mean = 2.30, SD. = 1.02) สินเชื่อ (Mean = 2.42, SD. = 1.12) และมาตรฐานการผลิต (Mean = 2.21, SD. = 1.06) และเกษตรกรมีความต้องการ การบรรยาย ในภาพรวมระดับน้อย (Mean = 2.35, SD. = 0.14)

เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบสาธิต ในระดับน้อย 12 ประเด็น คือ พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (Mean = 2.32, SD. = 1.08) อาหารและการให้อาหาร (Mean = 2.28, SD. = 1.13) โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน (Mean = 2.05, SD. = 1.02) การจัดการดูแลไก่อะยะต่างๆ (Mean = 2.34, SD. = 1.03) สุขาภิบาลและการป้องกันโรค (Mean = 2.41, SD. = 1.01) การทำบัญชีฟาร์ม (Mean = 2.32, SD. = 1.11) การชำแหละและการบรรจุหีบห่อ (Mean = 2.45, SD. = 1.08) การแปรรูปและการถนอมอาหาร (Mean = 2.32, SD. = 0.97) การส่งออก (Mean = 2.28, SD. = 1.11) ระบบการตลาด (Mean = 2.23, SD. = 1.06) สินเชื่อ (Mean = 2.33, SD. = 1.09) และมาตรฐานการผลิต (Mean = 2.12, SD. = 0.92) และเกษตรกรมีความต้องการ การสาธิต ในภาพรวมระดับน้อย (Mean = 2.30, SD. = 0.19)

เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบฝึกปฏิบัติ ในระดับน้อย 9 ประเด็น คือ พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (Mean = 2.41, SD. = 1.21) อาหารและการให้อาหาร (Mean = 2.41, SD. = 1.28) โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน (Mean = 2.38, SD. = 1.17) การจัดการดูแลไก่อะยะต่างๆ (Mean = 2.43, SD. = 1.13) สุขาภิบาลและการป้องกันโรค (Mean = 2.40, SD. = 1.11) การแปรรูปและการถนอมอาหาร (Mean = 2.48, SD. = 1.23) การส่งออก (Mean = 2.35, SD. = 1.18) ระบบการตลาด (Mean = 2.41, SD. = 1.12) และมาตรฐานการผลิต (Mean = 2.52, SD. = 1.14) ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น คือ การทำบัญชีฟาร์ม (Mean = 2.73, SD. = 1.11) การชำแหละและการบรรจุหีบห่อ (Mean = 2.79, SD. = 1.25) และสินเชื่อ (Mean = 2.63, SD. = 1.10) และเกษตรกรมีความต้องการ การฝึกปฏิบัติ ในภาพรวมระดับน้อย (Mean = 2.50, SD. = 0.21)

เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบทัศนศึกษา ในระดับน้อย 11 ประเด็น คือ พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (Mean = 2.23, SD. = 1.11) อาหารและการให้อาหาร (Mean = 2.14, SD. = 1.01) โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน (Mean = 2.18, SD. = 0.93) การจัดการดูแลไก่อะยะต่างๆ (Mean = 2.41, SD. = 0.95) สุขาภิบาลและการป้องกันโรค

(Mean = 2.16, SD. = 0.88) การทำบัญชีฟาร์ม (Mean = 2.39, SD. = 1.05) การชำแหละและการบรรจุหีบห่อ (Mean = 2.47, SD. = 1.10) การส่งออก (Mean = 2.44, SD. = 1.21) ระบบการตลาด (Mean = 2.31, SD. = 1.18) สินเชื่อ (Mean = 2.35, SD. = 1.17) และมาตรฐานการผลิต (Mean = 2.23, SD. = 1.06) ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ การแปรรูปและการถนอมอาหาร (Mean = 2.60, SD. = 1.18) และเกษตรกรมีความต้องการ การทัศนศึกษา ในภาพรวมระดับน้อย (Mean = 2.33, SD. = 0.13)

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนใต้มีระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ ด้วยการฝึกปฏิบัติ มีความต้องการสูงสุด (ความต้องการ เท่ากับ Mean = 2.50, SD. = 0.21 คะแนน) รองลงมา คือ การบรรยาย การทัศนศึกษา และสาธิต (ระดับความต้องการ เท่ากับ Mean = 2.35, SD. = 0.14, Mean = 2.33, SD. = 0.13 และ Mean = 2.30, SD. = 0.19 คะแนน ตามลำดับ) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังแสดงในตารางที่ 4.29

จากตารางที่ 4.29 สามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีความต้องการวิธีการส่งเสริม แบบฝึกปฏิบัติ

ตารางที่ 4.29 ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 103

ความต้องการ ด้านส่งเสริมการผลิต ไก่เบตงใน เชิงธุรกิจ	4.ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมฯ												p-value
	บรรยาย			สาริต			ฝึกปฏิบัติ			ทัศนศึกษา			
	ต้องการ (ร้อยละ)	Mean	SD.	ต้องการ (ร้อยละ)	Mean	SD.	ต้องการ (ร้อยละ)	Mean	SD.	ต้องการ (ร้อยละ)	Mean	SD.	
1. พันธุ์สัตว์และการ ปรับปรุงพันธุ์	81 (78.6)	2.27	0.95	82 (79.6)	2.32	1.08	78 (75.7)	2.47	1.21	81 (78.6)	2.23	1.11	0.925 ^{ns}
2. อาหารและการให้ อาหาร	81 (78.3)	2.14	0.98	81 (78.6)	2.28	1.13	82 (79.6)	2.41	1.28	77 (74.8)	2.14	1.01	0.312 ^{ns}
3. โรงเรือนและการ จัดการโรงเรือน	80 (77.7)	2.20	0.93	76 (73.8)	2.20	1.05	80 (77.7)	2.38	1.17	76 (73.8)	2.18	0.93	0.555 ^{ns}
4. การจัดการดูแลไก่ ระยะต่างๆ	78 (75.7)	2.33	0.95	73 (70.9)	2.34	1.03	77 (74.8)	2.43	1.13	71 (68.9)	2.41	0.95	0.800 ^{ns}
5. สุขากิจบาลและการ ป้องกันโรค	73 (70.9)	2.40	1.00	75 (72.8)	2.41	1.01	73 (70.9)	2.40	1.11	69 (67.0)	2.16	0.88	0.364 ^{ns}
6. การทำบัญชีฟาร์ม	73 (70.9)	2.48	1.00	71 (68.9)	2.32	1.11	74 (71.8)	2.73	1.11	66 (64.1)	2.39	1.05	0.155 ^{ns}
7. การชำแหละและ บรรจุหีบห่อ	71 (68.9)	2.52	1.04	62 (60.2)	2.45	1.08	63 (61.2)	2.79	1.25	58 (56.3)	2.47	1.10	0.267 ^{ns}
8. การแปรรูปและการ ถนอมอาหาร	70 (68.0)	2.47	0.90	62 (60.2)	2.32	0.97	66 (64.1)	2.48	1.23	57 (55.3)	2.60	1.18	0.475 ^{ns}
9. การส่งออก	68 (66.0)	2.41	1.08	57 (55.3)	2.28	1.11	65 (63.1)	2.35	1.18	57 (55.3)	2.44	1.21	0.380 ^{ns}
10. ระบบการตลาด	71 (68.9)	2.30	1.02	66 (64.1)	2.23	1.06	64 (62.1)	2.41	1.12	68 (66.0)	2.31	1.18	0.886 ^{ns}
11. สินเชื่อ	66 (64.1)	2.42	1.12	63 (61.2)	2.33	1.09	52 (50.5)	2.63	1.10	63 (61.2)	2.35	1.17	0.757 ^{ns}
12. มาตรฐานการผลิต	68 (66.0)	2.21	1.06	68 (66.0)	2.12	0.92	58 (56.3)	2.52	1.14	62 (60.2)	2.23	1.06	0.944 ^{ns}
13. ความต้องการใน ภาพรวม		2.35 ^b	0.14		2.30 ^b	0.19		2.50 ^a	0.21		2.33 ^b	0.13	0.029*

หมายเหตุ : ns หมายถึง ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P > 0.05$) * หมายถึง มีความแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ^{a,b} หมายถึง ตัวอักษรที่แตกต่างกันในแถวเดียวกันมีความ
แตกต่างกันทางสถิติโดยวิธี DMRT (Duncan's New Multiple Rang Test)

1.1.4 ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคในการผลิตไก่เบตงและข้อเสนอแนะ

1) ปัญหา และอุปสรรค (หลัก) พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประสบปัญหาหลักในการผลิตไก่เบตงสามารถจัดกลุ่มปัญหาออกเป็น 7 ประเด็น และมีประเด็นปัญหาหลักที่เป็นปัญหาระดับมากที่สุดจำนวน 4 ประเด็น คือ ต้นทุนการผลิตสูง พันธุ์สัตว์ ตลาด และปัญหาเรื่องกลิ่น และปัญหาระดับมาก มี 3 ประเด็น คือ การสุขาภิบาล และการป้องกันโรค เครื่องฟักไข่ และปัญหาด้านโรงเรือน

ปัญหาและอุปสรรคหลัก ประเด็นที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ ต้นทุนค่าอาหารในการผลิตสูง ระดับปัญหามากที่สุด (จำนวน 23 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 4.61, SD. = 0.50) รองลงมาคือ ตลาด ระดับปัญหามากที่สุด (จำนวน 12 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 4.58, SD. = 0.51) พันธุ์ไก่เบตง ระดับปัญหามากที่สุด (จำนวน 18 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 4.39, SD. = 0.70) ปัญหาเรื่องกลิ่น ระดับปัญหามากที่สุด (จำนวน 4 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 4.25, SD. = 0.50) การสุขาภิบาลและการป้องกันโรค ระดับปัญหามาก (จำนวน 27 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 4.19, SD. = 0.74) เครื่องฟักไข่ ระดับปัญหามาก (จำนวน 5 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 3.80, SD. = 0.45) และประเด็นปัญหาโรงเรือน ระดับปัญหามาก (จำนวน 5 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 3.71, SD. = 0.76) และภาพรวมของปัญหาและอุปสรรคหลักอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.22, SD. = 0.35) ดังแสดงในตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 ระดับปัญหาและอุปสรรคหลักในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหา/อุปสรรคในการเลี้ยงไก่เบตง (หลัก)	ระดับปัญหา/อุปสรรค					แปลผล
	จำนวน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	Mean	SD.	
1. การสุขาภิบาลและการป้องกันโรค	27	5	3	4.19	0.74	มาก
2. ต้นทุนการผลิตสูง เช่น ค่าอาหาร	23	5	4	4.61	0.50	มากที่สุด
3. พันธุ์สัตว์	18	5	3	4.39	0.70	มากที่สุด
4. ตลาด	12	5	4	4.58	0.51	มากที่สุด
5. โรงเรือน	7	5	3	3.71	0.76	มาก
6. เครื่องฟักไข่	5	4	3	3.80	0.45	มาก
7. กลิ่น	4	5	4	4.25	0.50	มากที่สุด
ภาพรวม				4.22	0.35	มากที่สุด

n = 96

2) ปัญหาและอุปสรรค (รอง) พบว่า มีปัญหาหรือระดับมากจำนวน 1 ประเด็น คือ พันธุ์สัตว์ และมีปัญหาหรือระดับปานกลางจำนวน 8 ประเด็น คือ โรคและยารักษาโรค ต้นทุนสูง ตลาด กลิ่นเหม็น โรงเรือน ผลิตไม่พอต่อความต้องการ และปัญหาเรื่องขุง

เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประสบปัญหาและอุปสรรครองในการผลิตไก่เบตง โดยมีประเด็นที่มีปัญหามากที่สุดคือ พันธุ์ไก่เบตงหาย ซื้อมาก ระดับปัญหามาก (จำนวน 3 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 3.67, SD. = 1.15) รองลงมา คือ ปัญหาเรื่องโรคและการใช้ยารักษาโรค ระดับปัญหาปานกลาง (จำนวน 29 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 3.34, SD. = 0.55) ต้นทุนค่าอาหารในการผลิตสูง ระดับปัญหาปานกลาง (จำนวน 12 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 3.33, SD. = 0.65) ไม่มีตลาดจำหน่าย ระดับปัญหาปานกลาง (จำนวน 3 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 3.00) การสร้างโรงเรือนให้มีความเหมาะสม ระดับปัญหาปานกลาง (จำนวน 1 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 3.00) ไม่สามารถผลิตไก่เบตงให้เพียงพอต่อความต้องการ ระดับปัญหาปานกลาง (จำนวน 1 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 3.00) และปัญหาขุงกัด เนื่องจากไก่เบตงมีขนปกคลุมร่างกายน้อย ระดับปัญหาปานกลาง (จำนวน 1 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 3.00) และกลิ่นเหม็นจากมูลไก่ ระดับปัญหาปานกลาง (จำนวน 3 คน ระดับปัญหาเฉลี่ย Mean = 2.67, SD. = 0.58) และภาพรวมของปัญหาและอุปสรรครองอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 3.13, SD. = 0.31) ดังแสดงในตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 ระดับปัญหาและอุปสรรครองในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้

n = 53

ปัญหา/อุปสรรคในการเลี้ยงไก่เบตง (ปัญหารอง)	ระดับปัญหา/อุปสรรค					
	จำนวน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	Mean	SD.	แปลผล
1. โรคและยารักษาโรค	29	5	3	3.34	0.55	ปานกลาง
2. ต้นทุนสูง	12	5	3	3.33	0.65	ปานกลาง
3. พันธุ์สัตว์	3	5	3	3.67	1.15	มาก
4. ตลาด	3	3	3	3.00	0.00	ปานกลาง
5. กลิ่นเหม็น	3	3	2	2.67	0.58	ปานกลาง
6. โรงเรือน	1	3	3	3.00	0	ปานกลาง
7. ผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการ	1	3	3	3.00	0	ปานกลาง
8. ขุงกัด	1	3	3	3.00	0	ปานกลาง
ภาพรวม				3.13	0.31	ปานกลาง

3) ข้อเสนอแนะ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในด้านต่างๆ โดยการให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยเหลือ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านปศุสัตว์เป็นหน่วยงานที่เกษตรกรเสนอแนะให้เข้ามาช่วยเหลือมากที่สุด

1.2 ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนที่ 1

1.2.1 ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation) ด้วยวิธี Pearson

correlation

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation) ของตัวแปร ได้แก่ อายุของเกษตรกร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่เบตง ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด จำนวนลูกไก่ จำนวนไก่รุ่น จำนวนไก่พ่อพันธุ์ จำนวนไก่แม่พันธุ์ รายได้จากอาชีพหลัก รายได้จากอาชีพรองและรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง โดยใช้สถิติอนุมานคือ correlation เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แล้วนำมาอ่านค่า เพื่อใช้ในการอภิปรายผลและนำเสนอผลการศึกษานี้ในรูปแบบตารางประกอบสามารถแจกแจงได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ของตัวแปร

		Correlations											
		อายุ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวนแรงงาน	ประสบการณ์	จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด	จำนวนลูกไก่	จำนวนไก่รุ่น	จำนวนพ่อพันธุ์	จำนวนแม่พันธุ์	หลักรายได้จากอาชีพ	รอง	รายได้จากไก่เบตง
อายุ	Pearson	1	.093	.216*	.290**	.071	-.049	-.129	-.085	-.023	.204*	.154	.187
	Correlation												
	Sig. (2-tailed)		.351	.029	.003	.474	.689	.287	.486	.849	.043	.119	.058
	N	103	103	103	102	103	70	70	70	70	99	103	103
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	Pearson	.093	1	.439**	.258**	.060	.187	.064	.083	.170	.086	.044	.168
	Correlation												
	Sig. (2-tailed)	.351		.000	.009	.549	.120	.597	.493	.159	.399	.656	.091
	N	103	103	103	102	103	70	70	70	70	99	103	103
จำนวนแรงงาน	Pearson	.216*	.439**	1	.533**	.048	.604**	-.100	-.161	-.157	-.049	.123	.435**
	Correlation												
	Sig. (2-tailed)	.029	.000		.000	.631	.000	.408	.182	.194	.632	.214	.000
	N	103	103	103	102	103	70	70	70	70	99	103	103
ประสบการณ์	Pearson	.290**	.258**	.533**	1	.141	.335**	-.041	-.057	-.014	.245*	.272**	.524**
	Correlation												
	Sig. (2-tailed)	.003	.009	.000		.159	.005	.738	.641	.906	.015	.006	.000
	N	102	102	102	102	102	70	70	70	70	98	102	102
จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด	Pearson	.071	.060	.048	.141	1	.290*	.951**	.497**	.407**	.132	.046	.545**
	Correlation												
	Sig. (2-tailed)	.474	.549	.631	.159		.015	.000	.000	.000	.194	.648	.000
	N	103	103	103	102	103	70	70	70	70	99	103	103
จำนวนลูกไก่	Pearson	-.049	.187	.604**	.335**	.290*	1	-.013	-.090	-.099	-.056	.128	.506**
	Correlation												
	Sig. (2-tailed)	.689	.120	.000	.005	.015		.914	.460	.415	.653	.290	.000
	N	70	70	70	70	70	70	70	70	66	70	70	70

ตารางที่ 4.32 (ต่อ)

		Correlations											
		อายุ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวนแรงงาน	ประสบการณ์	จำนวนได้เบตงที่เสี่ยงทั้งหมด	จำนวนลูกไก่	จำนวนไก่รุ่น	จำนวนพ่อพันธุ์	จำนวนแม่พันธุ์	รายได้จากอาชีพหลัก	รายได้จากอาชีพรอง	รายได้จากได้เบตง
จำนวนไก่รุ่น	Pearson												
	Correlation	-.129	.064	-.100	-.041	.951**	-.013	1	.498**	.396**	-.061	.139	.262*
	Sig. (2-tailed)	.287	.597	.408	.738	.000	.914		.000	.001	.628	.253	.028
	N	70	70	70	70	70	70	70	70	70	66	70	70
จำนวนพ่อพันธุ์	Pearson												
	Correlation	-.085	.083	-.161	-.057	.497**	-.090	.498**	1	.842**	-.042	.077	.198
	Sig. (2-tailed)	.486	.493	.182	.641	.000	.460	.000		.000	.736	.525	.100
	N	70	70	70	70	70	70	70	70	70	66	70	70
จำนวนแม่พันธุ์	Pearson												
	Correlation	-.023	.170	-.157	-.014	.407**	-.099	.396**	.842**	1	-.042	.018	.135
	Sig. (2-tailed)	.849	.159	.194	.906	.000	.415	.001	.000		.738	.880	.264
	N	70	70	70	70	70	70	70	70	70	66	70	70
รายได้จากอาชีพหลัก	Pearson												
	Correlation	.204*	.086	-.049	.245*	.132	-.056	-.061	-.042	-.042	1	.369**	.271**
	Sig. (2-tailed)	.043	.399	.632	.015	.194	.653	.628	.736	.738		.000	.007
	N	99	99	99	98	99	66	66	66	66	99	99	99
รายได้จากอาชีพรอง	Pearson												
	Correlation	.154	.044	.123	.272**	.046	.128	.139	.077	.018	.369**	1	.509**
	Sig. (2-tailed)	.119	.656	.214	.006	.648	.290	.253	.525	.880	.000		.000
	N	103	103	103	102	103	70	70	70	70	99	103	103
รายได้จากไก่เบตง	Pearson												
	Correlation	.187	.168	.435**	.524**	.545**	.506**	.262*	.198	.135	.271**	.509**	1
	Sig. (2-tailed)	.058	.091	.000	.000	.000	.000	.028	.100	.264	.007	.000	
	N	103	103	103	102	103	70	70	70	70	99	103	103

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 4.32 แสดงความสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ของตัวแปรอายุของเกษตรกร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่เบตง ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด จำนวนลูกไก่ จำนวนไก่รุ่น จำนวนไก่พ่อพันธุ์ จำนวนไก่แม่พันธุ์ รายได้จากอาชีพหลัก รายได้จากอาชีพรองและรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนแรงงาน ($r=0.439$) และประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง ($r=0.258$)

จำนวนแรงงาน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ อายุ ($r=0.216$) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ($r=0.439$) ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง ($r=0.533$) จำนวนลูกไก่ ($r=0.604$) และรายได้จากไก่เบตง ($r=0.435$)

ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ อายุ ($r=0.290$) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ($r=0.258$) จำนวนแรงงาน ($r=0.533$) จำนวนลูกไก่ ($r=0.335$) รายได้จากอาชีพหลัก ($r=0.245$) รายได้จากอาชีพรอง ($r=0.272$) และรายได้จากไก่เบตง ($r=0.524$)

จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนลูกไก่ ($r=0.290$) จำนวนไก่รุ่น ($r=0.951$) จำนวนพ่อพันธุ์ ($r=0.497$) จำนวนแม่พันธุ์ ($r=0.407$) และรายได้จากไก่เบตง ($r=0.545$)

จำนวนลูกไก่ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนแรงงาน ($r=0.604$) ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง ($r=0.335$) จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด ($r=0.290$) และรายได้จากไก่เบตง ($r=0.506$)

จำนวนไก่รุ่น พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด ($r=0.951$) จำนวนพ่อพันธุ์ ($r=0.498$) จำนวนแม่พันธุ์ ($r=0.396$) และรายได้จากไก่เบตง ($r=0.262$)

จำนวนพ่อพันธุ์ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด ($r=0.497$) จำนวนไก่รุ่น ($r=0.498$) และจำนวนแม่พันธุ์ ($r=0.842$)

จำนวนแม่พันธุ์ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด ($r=0.407$) จำนวนไก่รุ่น ($r=0.396$) และรายได้จากอาชีพหลัก ($r=0.842$)

รายได้จากอาชีพหลัก พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ อายุ ($r=0.204$) ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง ($r=0.245$) รายได้จากอาชีพรอง ($r=0.369$) และรายได้จากไก่เบตง ($r=0.271$)

รายได้จากอาชีพรอง พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง ($r=0.272$) รายได้จากอาชีพหลัก ($r=0.369$) และรายได้จากไก่เบตง ($r=0.509$)

รายได้จากไก่เบตง พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนแรงงาน ($r=0.435$) ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง ($r=0.524$) จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด ($r=0.545$) จำนวนลูกไก่ ($r=0.506$) จำนวนไก่รุ่น ($r=0.262$) รายได้จากอาชีพหลัก ($r=0.271$) และรายได้จากอาชีพรอง ($r=0.509$)

ตารางที่ 4.33 การแปลผลความสัมพันธ์จากผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation)

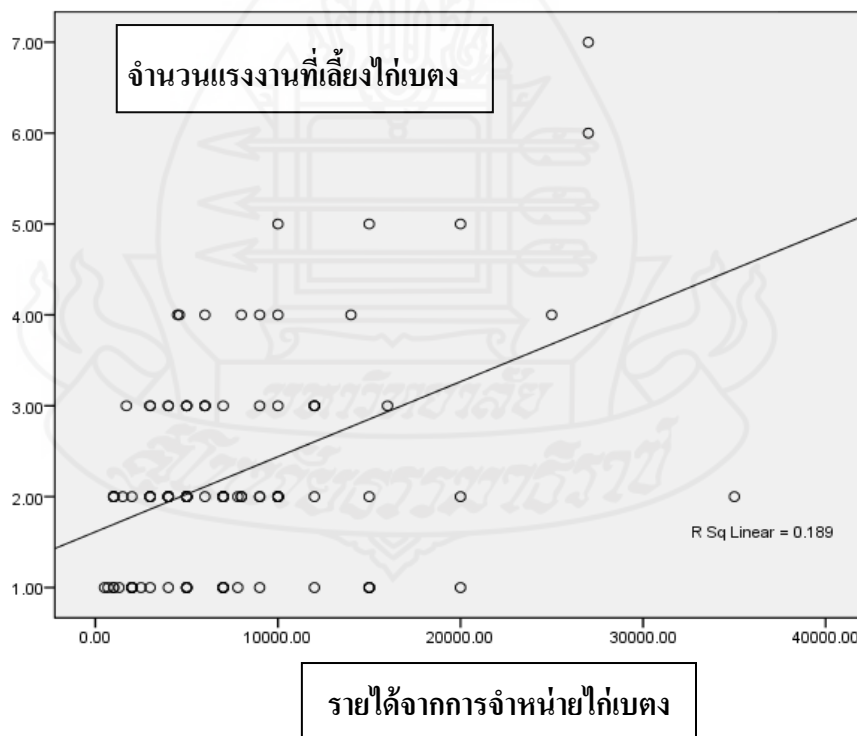
		Correlations										
		อายุ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวนแรงงาน	ประสบการณ์	จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด	จำนวนลูกไก่	จำนวนไก่รุ่น	จำนวนพ่อพันธุ์	จำนวนแม่พันธุ์	รายได้จากอาชีพหลัก	รายได้จากอาชีพรอง
จำนวนแรงงาน	Pearson	.216*	.439**									
	Correlation	น้อย	ปานกลาง									
ประสบการณ์	Pearson	.290**	.258**	.533**								
	Correlation	น้อย	น้อย	มาก								
จำนวนลูกไก่	Pearson			.604**	.335**	.290*						
	Correlation			มาก	ปานกลาง	น้อย						
จำนวนไก่รุ่น	Pearson					.951**						
	Correlation					มาก						
จำนวนพ่อพันธุ์	Pearson					.497**		.498**				
	Correlation					มาก		มาก				
จำนวนแม่พันธุ์	Pearson					.407**		.396**	.842**			
	Correlation					ปานกลาง		ปานกลาง	มาก			
รายได้จากอาชีพหลัก	Pearson				.245*							
	Correlation				น้อย							
รายได้จากอาชีพรอง	Pearson				.272**						.369**	
	Correlation				น้อย						ปานกลาง	
รายได้จากไก่เบตง	Pearson			.435**	.524**	.545**	.506**	.262*			.271**	.509**
	Correlation			ปานกลาง	มาก	มาก	มาก	น้อย			น้อย	มาก

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

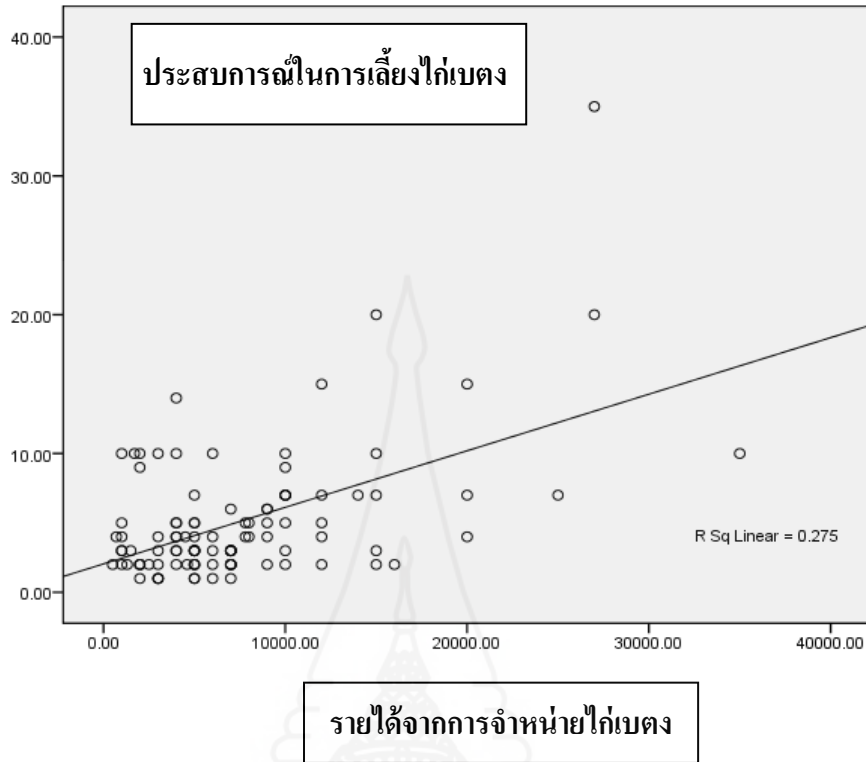
** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 4.33 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ สามารถพิจารณาระดับน้ำหนักความสัมพันธ์ (Determining the strength of the relationship) ตามคำแนะนำของ Cohen (1988) คือ ระดับน้อย $r = 0.10$ to 0.29 , ระดับปานกลาง $r = 0.30$ to 0.49 และระดับมาก $r = 0.50$ to 1.0 ดังแสดงในตารางที่ 4.33 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรส่วนใหญ่เป็นเชิงบวก

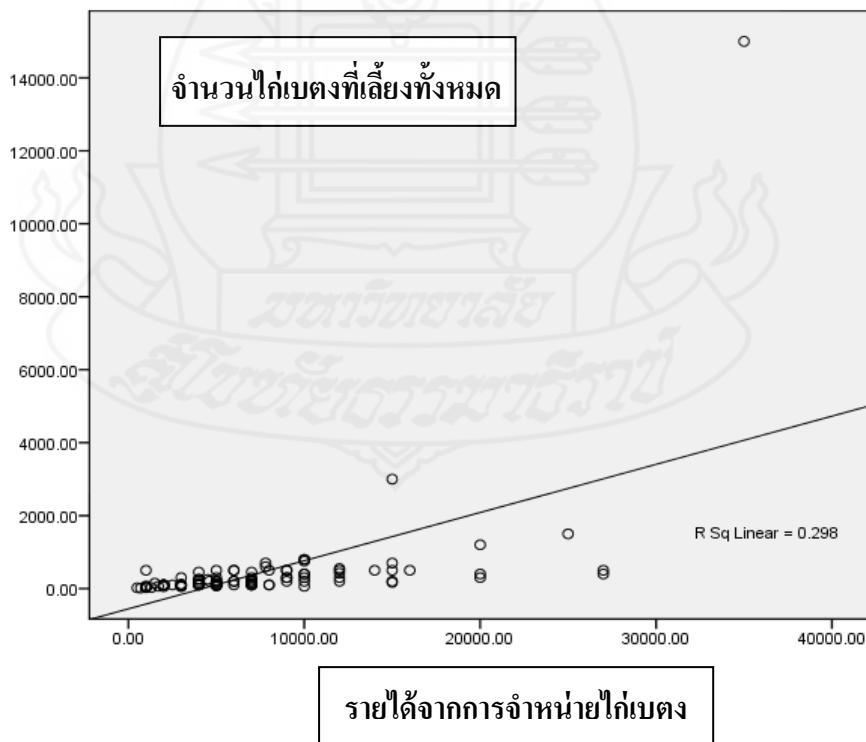
ดังนั้นจะเห็นได้ว่าตัวแปรด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ที่เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อรายได้จากการเลี้ยงไก่เบตง มีทั้งหมด 7 ปัจจัย กล่าวคือ รายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับจำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่เบตง ($r=0.435$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากกับประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง ($r=0.524$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากกับจำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด ($r=0.545$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากกับจำนวนลูกไก่เบตง ($r=0.506$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อยกับจำนวนไก่เบตงรุ่น ($r=0.262$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อยกับรายได้จากอาชีพหลัก ($r=0.271$) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากกับรายได้จากอาชีพรอง ($r=0.509$)

ภาพที่ 4.1 แสดงความสัมพันธ์ของรายได้จากไก่เบตงกับจำนวนแรงงานที่เลี้ยงไก่เบตง

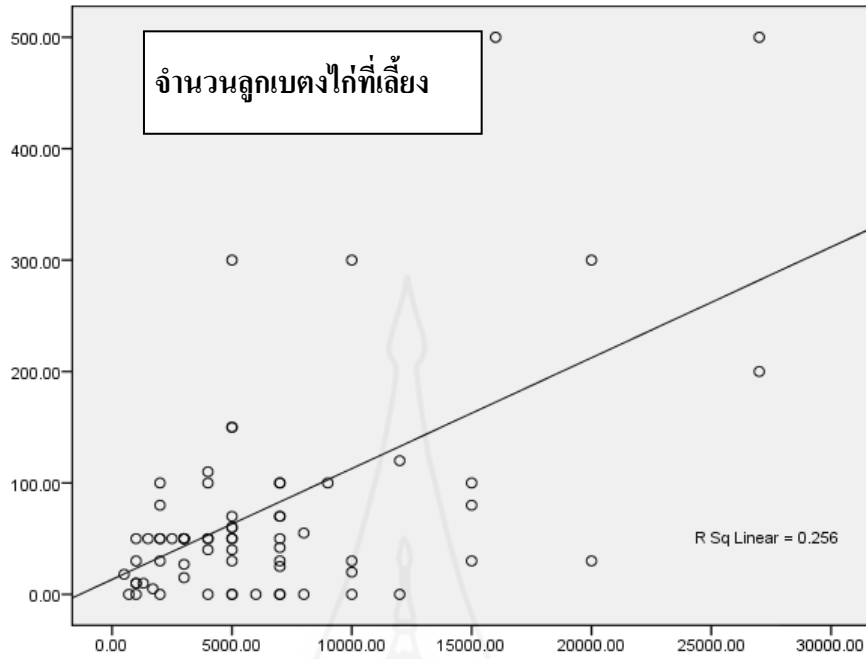

ภาพที่ 4.2 แสดงความสัมพันธ์ของรายได้จากไก่เบตงกับประสพการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง

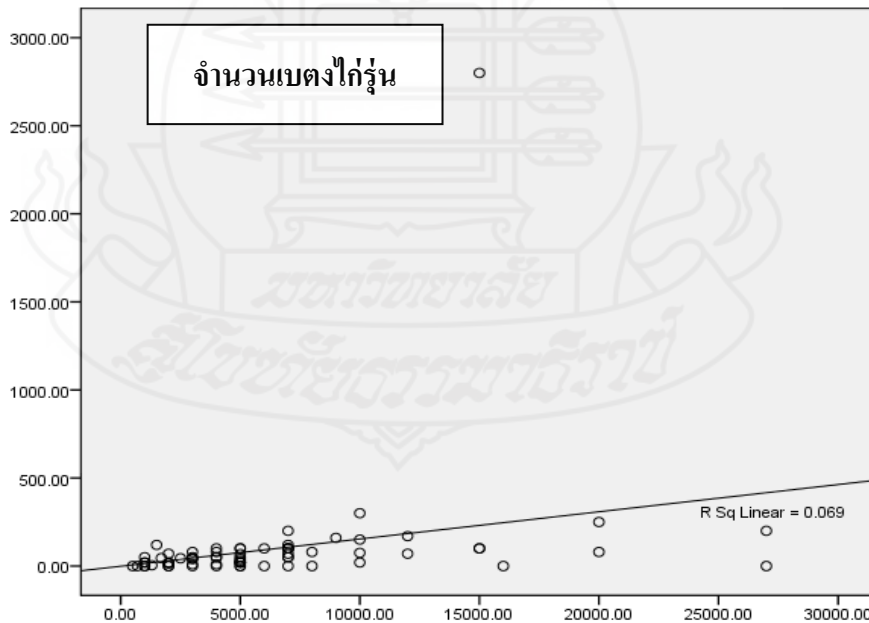
ภาพที่ 4.3 แสดงความสัมพันธ์ของรายได้จากไก่เบตงกับจำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด

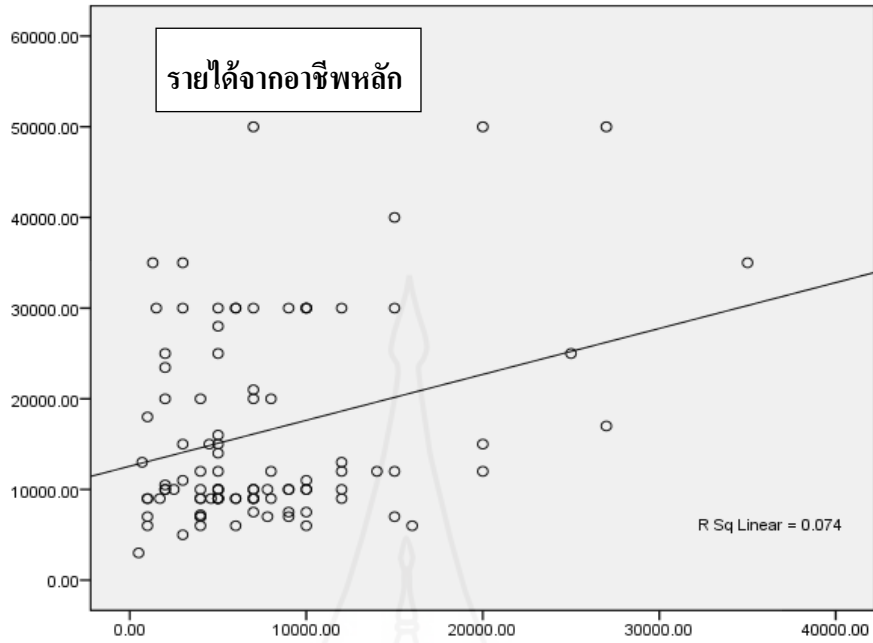
รายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง

ภาพที่ 4.4 แสดงความสัมพันธ์ของรายได้จากไก่เบตงกับจำนวนลูกไก่เบตง

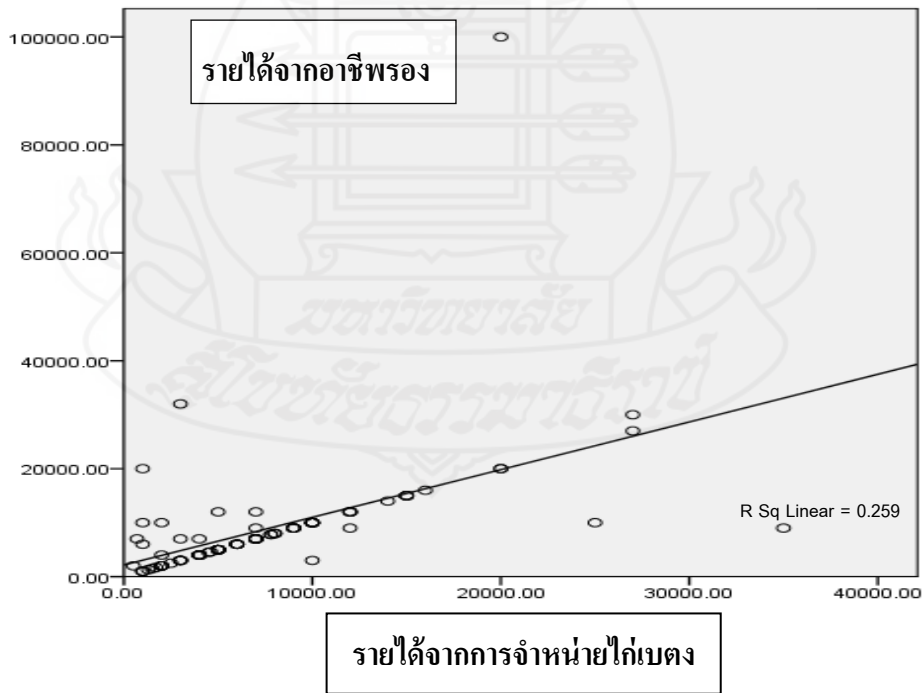
รายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง

ภาพที่ 4.5 แสดงความสัมพันธ์ของรายได้จากไก่เบตงกับจำนวนไก่เบตงรุ่น

รายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง

ภาพที่ 4.6 แสดงความสัมพันธ์ของรายได้จากไก่เบตงกับรายได้จากอาชีพหลัก

ภาพที่ 4.7 แสดงความสัมพันธ์ของรายได้จากไก่เบตงกับรายได้จากอาชีพรอง

1.2.2 ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis)

แบบ Stepwise

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) แบบ Stepwise ของตัวแปร เพื่อพยากรณ์ความสัมพันธ์ของตัวแปร ได้ทำการพยากรณ์ไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ การพยากรณ์รายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม การพยากรณ์รายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงกับการได้รับความรู้ของเกษตรกร และการพยากรณ์รายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงกับความต้องการความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้สถิติอนุมาน คือ multiple regression analysis แบบ Stepwise เพื่อพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แล้วนำมาอ่านค่า เพื่อใช้ในการอภิปรายผลและนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบตารางประกอบสามารถ แยกแยะได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.34 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ในการพยากรณ์รายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์)	b	Beta	t-value	p-value
รายได้จากอาชีพรอง	0.188	0.434	5.845	0.000
จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่ในครอบครัว	1448.839	0.283	3.299	0.002
จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด	4.550	0.296	4.112	0.000
ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง	294.819	0.284	3.238	0.002
ค่าคงที่ (Constant)	-335.038		-3.97	.693
R = 0.833 R ² = 0.694 F = 34.58 p-value < 0.001				

จากตารางที่ 4.34 การศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีตัวแปรรายได้จากอาชีพรอง จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่ในครอบครัว จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยง และประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง ที่ร่วมกันทำนายรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.001) ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัว สามารถอธิบายการผันแปรของรายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงได้ร้อยละ 69.40 (R² = 0.694) สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้

(รายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง) = (-335.038) + 0.188(รายได้จากอาชีพ
 รอง) + 1448.839 (จำนวนแรงงานที่เลี้ยงไก่เบตง) + 4.550 (จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด) +
 294.819 (ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง)

เขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังต่อไปนี้

$$Z_{\text{รายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง}} = 0.434(Z_{\text{รายได้จากอาชีพรอง}}) + 0.283 (Z_{\text{จำนวนแรงงานที่เลี้ยงไก่เบตง}}) + 0.296 (Z_{\text{จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด}}) + 0.284 (Z_{\text{ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง}})$$

ตารางที่ 4.35 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ในการพยากรณ์รายได้จากการเลี้ยง
 ไก่เบตงกับการได้รับความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกร
 ผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์)	b	Beta	t-value	p-value
การได้รับความรู้เกี่ยวกับการจำหน่ายและ การจัดการผลพลอยได้จากไก่เบตง	-2431.901	-.337	-3.465	.001
การได้รับความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาและ การคัดเลือกพันธุ์ไก่เบตง	2755.175	.280	2.858	.005
การได้รับความรู้เกี่ยวกับการส่งออก	1965.923	.266	2.721	.008
การได้รับความรู้เกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์	-1556.203	-.221	-2.192	.031
ค่าคงที่ (Constant)	5413.297		1.338	.184
R = 0.479 R ² = 0.230 F = 6.492 p-value < 0.001				

จากตารางที่ 4.35 การศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายรายได้จากการ
 จำหน่ายไก่เบตงของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีตัวแปรการ
 ได้รับความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ ความรู้เกี่ยวกับการจำหน่ายและการจัดการ
 ผลพลอยได้จากไก่เบตง การดูแลรักษาและการคัดเลือกพันธุ์ไก่เบตง การส่งออกและความรู้เกี่ยวกับ
 บรรจุภัณฑ์ ที่ร่วมกันทำนายรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสาม
 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.001) ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัว สามารถ
 อธิบายการผันแปรของรายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงได้ร้อยละ 23.00 (R² = 0.230) สามารถเขียน
 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้

(รายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง) = 5,413.297 - 2,431.90(ความรู้เกี่ยวกับการจำหน่าย) - 1,556.203(ความรู้เกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์) + 2,755.175(การดูแลรักษาและการคัดเลือกพันธุ์) + 1.965.923(การส่งออก)

เขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐานได้ดังต่อไปนี้

$$Z_{\text{รายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง}} = -0.337(Z_{\text{ความรู้เกี่ยวกับการจำหน่าย}}) - 0.221(Z_{\text{ความรู้เกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์}}) + 0.280(Z_{\text{ความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาและการคัดเลือกพันธุ์}}) + 0.226(Z_{\text{ความรู้เกี่ยวกับการส่งออก}})$$

ตารางที่ 4.36 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ในการพยากรณ์รายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงกับความต้องการความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์)	b	Beta	t-value	p-value
ความต้องการความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	-1809.285	-.281	-2.765	.007
ค่าคงที่ (Constant)	14093.396		5.846	.000
R = .281 R ² = .079 F = 7.645 p-value < 0.001				

จากตารางที่ 4.36 การศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีตัวแปรความต้องการความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ที่ร่วมกันทำนายรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.001) ซึ่งมีตัวแปรเพียง 1 ตัว ที่สามารถใช้อธิบายการผันแปรของรายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงได้ร้อยละ 7.90 (R² = 0.079) สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐานได้ดังต่อไปนี้

(รายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง) = 14,093.39 - 1,809.285(ความต้องการความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด)

เขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐานได้ดังต่อไปนี้

$$Z_{\text{รายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง}} = -0.281(Z_{\text{ความต้องการความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด}})$$

1.2.3 ตอนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis หรือ EFA)

วิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis) เพื่อแยกองค์ประกอบของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ โดยทำการวิเคราะห์จากความต้องการความรู้ของเกษตรกร เพื่อจัดกลุ่มปัจจัยใหม่ เพื่อกำหนดระบบการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้สถิติอนุมาน คือ Exploratory Factor Analysis หรือ EFA เพื่อกำหนดชื่อเรียกปัจจัยใหม่ แล้วนำมาอ่านค่า เพื่อใช้ในการอภิปรายผลและนำเสนอผลการศึกษารูปตารางประกอบสามารถแจกแจงได้ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ พบว่า เมื่อนำข้อมูลในตอนที่ 2 คือ ความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ในส่วนความต้องการความรู้ นำมาวิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis) เพื่อแยกองค์ประกอบของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจจะเห็น ได้ว่าการวิเคราะห์สามารถแบ่งการผลิตไก่เบตงออกเป็นระบบย่อยได้ 7 ระบบ ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 4.37-44

ตารางที่ 4.37 ผลวิเคราะห์ Descriptive Statistics ของการวิเคราะห์ปัจจัย

Descriptive Statistics			
	Mean	Std. Deviation	Analysis N
1. การดูแลรักษาและการคัดเลือกพันธุ์ไก่เบตง	3.76	1.08	103
2. การปรับปรุงพันธุ์และการผสมพันธุ์ไก่เบตง	3.75	0.89	103
3. การจัดการฝูงผสมพันธุ์และการฟักไข่	3.69	0.89	103
4. อาหารและการให้อาหารไก่เบตง	3.62	0.88	103
5. การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์	3.64	0.89	103
6. การขอสินเชื่อเพื่อการลงทุนเลี้ยงไก่เบตง	3.56	1.05	103
7. การจัดการไก่เบตงเล็ก (0-6 สัปดาห์)	3.57	1.01	103
8. การจัดการไก่เบตงรุ่น-หนุ่มสาว (7-26 สัปดาห์)	3.71	0.99	103
9. การจัดการไก่เบตงพ่อ-แม่พันธุ์ (27-72 สัปดาห์)	3.65	1.03	103
10. การขุนไก่เบตงก่อนจำหน่าย	3.57	1.08	103
11. การจัดการระหว่างการผลิต	3.75	1.08	103

ตารางที่ 4.37 (ต่อ)

Descriptive Statistics			
	Mean	Std. Deviation	Analysis N
12. การป้องกันและรักษาโรค	3.77	0.90	103
13. การบันทึกข้อมูล	3.78	0.93	103
14. มาตรฐานการผลิตไก่เบตง	3.57	1.01	103
15. การฆ่าและการชำแหละ	3.76	0.92	103
16. การตัดแต่งซาก	3.65	1.03	103
17. บรรจุภัณฑ์	3.71	0.97	103
18. การขนส่งและการเก็บรักษา	3.80	0.95	103
19. การแปรรูปและการถนอมอาหารจากเนื้อไก่เบตง	3.77	1.04	103
20. การจำหน่าย	3.78	0.98	103
21. ช่องทางการจำหน่ายและการขนส่งสินค้าจากไก่เบตง	3.73	0.93	103
22. การส่งออก	3.57	0.98	103
23. การพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	3.55	0.99	103
24. การจำหน่ายและการจัดการผลพลอยได้จากไก่เบตง	3.80	1.00	103

จากตารางที่ 4.37 จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 คน แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรทั้งหมด 24 ตัว

ตารางที่ 4.38 Correlation Matrix

		Correlation Matrix											
		b1	b2	b3	b4	b5	b6	b7	b8	b9	b10	b11	b12
Correlation	b1	1.00	.422	.338	.170	.313	.269	.128	.215	.324	.264	.138	.310
	b2	.422	1.00	.392	.244	.319	.190	.286	.282	.157	.269	.199	.428
	b3	.338	.392	1.00	.259	.237	.187	.246	.176	.233	.313	.080	.300
	b4	.170	.244	.259	1.00	.389	.358	.275	.102	.169	.176	.154	.366
	b5	.313	.319	.237	.389	1.00	.544	.319	.348	.346	.289	.170	.341
	b6	.269	.190	.187	.358	.544	1.00	.376	.338	.362	.196	.028	.270
	b7	.128	.286	.246	.275	.319	.376	1.00	.596	.367	.258	.418	.294
	b8	.215	.282	.176	.102	.348	.338	.596	1.00	.653	.415	.440	.300
	b9	.324	.157	.233	.169	.346	.362	.367	.653	1.00	.687	.390	.249
	b10	.264	.269	.313	.176	.289	.196	.258	.415	.687	1.00	.565	.231
	b11	.138	.199	.080	.154	.170	.028	.418	.440	.390	.565	1.00	.295
	b12	.310	.428	.300	.366	.341	.270	.294	.300	.249	.231	.295	1.00
	b13	.335	.376	.347	.276	.293	.254	.324	.389	.256	.272	.232	.673
	b14	.321	.409	.160	.374	.295	.303	.111	.186	.345	.349	.194	.453
	b15	.287	.385	.300	.391	.488	.372	.304	.300	.296	.286	.183	.241
	b16	.203	.303	.160	.403	.261	.310	.217	.108	.103	.194	.159	.249
	b17	.263	.366	.296	.378	.253	.335	.247	.261	.199	.243	.259	.435
	b18	.181	.310	.072	.202	.218	.282	.235	.247	.111	.123	.092	.142
	b19	.216	.248	.126	.108	.256	.160	.294	.236	.069	-.010	.086	.180
	b20	.097	.230	.343	.043	.228	.166	.320	.233	.188	.227	.200	.145
	b21	.066	.103	.111	.059	.093	.103	.168	.323	.119	.180	.162	-.010
	b22	.164	.206	.166	.065	.203	.291	.194	.250	.191	.267	.169	.190
	b23	.188	.184	.118	.041	.166	.257	.160	.094	.116	.119	.121	.057
	b24	.325	.280	.342	.064	.243	.224	.211	.334	.158	.096	.179	.246

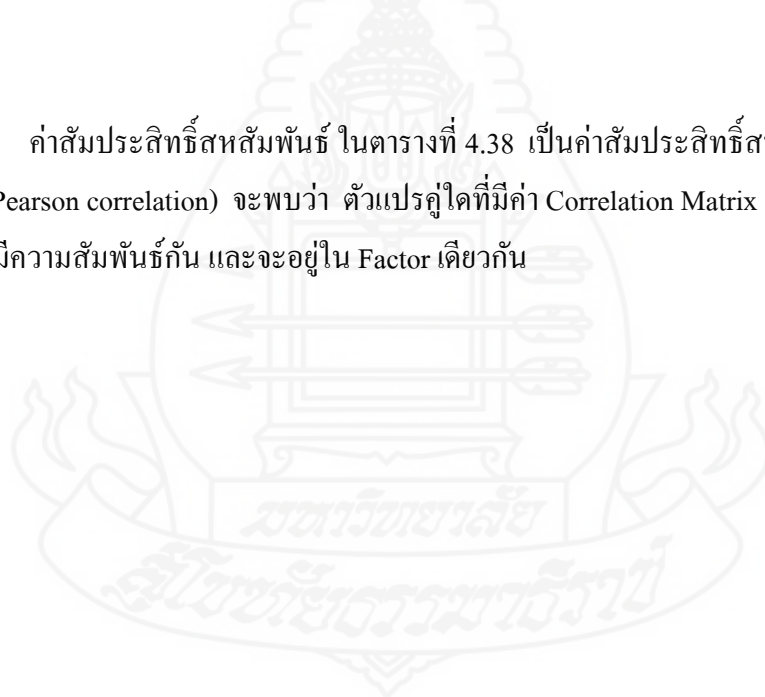
ตารางที่ 4.38 (ต่อ)

		Correlation Matrix											
		b13	b14	b15	b16	b17	b18	b19	b20.2	b21	b22	b23	b24
Correlation	b1	.335	.321	.287	.203	.263	.181	.216	.097	.066	.164	.188	.325
	b2	.376	.409	.385	.303	.366	.310	.248	.230	.103	.206	.184	.280
	b3	.347	.160	.300	.160	.296	.072	.126	.343	.111	.166	.118	.342
	b4	.276	.374	.391	.403	.378	.202	.108	.043	.059	.065	.041	.064
	b5	.293	.295	.488	.261	.253	.218	.256	.228	.093	.203	.166	.243
	b6	.254	.303	.372	.310	.335	.282	.160	.166	.103	.291	.257	.224
	b7	.324	.111	.304	.217	.247	.235	.294	.320	.168	.194	.160	.211
	b8	.389	.186	.300	.108	.261	.247	.236	.233	.323	.250	.094	.334
	b9	.256	.345	.296	.103	.199	.111	.069	.188	.119	.191	.116	.158
	b10	.272	.349	.286	.194	.243	.123	-.010	.227	.180	.267	.119	.096
	b11	.232	.194	.183	.159	.259	.092	.086	.200	.162	.169	.121	.179
	b12	.673	.453	.241	.249	.435	.142	.180	.145	-.010	.190	.057	.246
	b13	1.00	.584	.313	.221	.436	.241	.256	.290	.148	.286	.108	.430
	b14	.584	1.00	.387	.302	.440	.328	.116	.219	.039	.160	.171	.233
	b15	.313	.387	1.00	.390	.307	.352	.276	.298	.232	.277	.317	.272
	b16	.221	.302	.390	1.00	.479	.305	.224	.188	.072	.313	.214	.137
	b17	.436	.440	.307	.479	1.00	.447	.220	.297	.121	.209	.142	.273
	b18	.241	.328	.352	.305	.447	1.00	.381	.181	.240	.195	.093	.287
	b19	.256	.116	.276	.224	.220	.381	1.00	.179	.231	.261	.231	.274
	b20	.290	.219	.298	.188	.297	.181	.179	1.000	.263	.075	.069	.182
	b21	.148	.039	.232	.072	.121	.240	.231	.263	1.000	.332	.057	.120
	b22	.286	.160	.277	.313	.209	.195	.261	.075	.332	1.000	.291	.241
	b23	.108	.171	.317	.214	.142	.093	.231	.069	.057	.291	1.000	.356
	b24	.430	.233	.272	.137	.273	.287	.274	.182	.120	.241	.356	1.000

หมายเหตุ: b1. การดูแลรักษาและการคัดเลือกพันธุ์ไก่เบตง b2. การปรับปรุงพันธุ์และการผสมพันธุ์ไก่เบตง b3. การจัดการฝูงผสมพันธุ์และการฟักไข่ b4. อาหารและการให้อาหารไก่เบตง b5. การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์ b6. การขอสินเชื่อเพื่อการลงทุนเลี้ยงไก่เบตง b7. การจัดการไก่เบตงเล็ก (0-6 สัปดาห์) b8. การจัดการไก่เบตงรุ่น-หนุ่มสาว (7-26 สัปดาห์) b9. การจัดการไก่เบตงพ่อ-

แม่พันธุ์ (27-72 สัปดาห์) b10. การขุนไก่เบตงก่อนจำหน่าย b11. การจัดการระหว่างการผลิต เช่น การวัดความสม่ำเสมอของฝูง การสุขาภิบาล เป็นต้น b12. การป้องกันและรักษาโรค เช่น การใช้ยา การใช้สมุนไพร การทำวัคซีน เป็นต้น b13. การบันทึกข้อมูล เช่น บัญชีฟาร์ม ข้อมูลการผลิต เป็นต้น b14. มาตรฐานการผลิตไก่เบตง เช่น มาตรฐานฟาร์ม เป็นต้น b15. การฆ่าและการชำแหละ เช่น การเตรียมไก่เบตงก่อนชำแหละ กระบวนการฆ่า วิธีการฆ่า เป็นต้น b16. การตัดแต่งซาก b17. บรรจุภัณฑ์ เช่น ลักษณะบรรจุภัณฑ์ การเลือกใช้วัสดุ การออกแบบ เป็นต้น b18. การขนส่งและการเก็บรักษา เช่น การจัดส่ง การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น b19. การแปรรูปและการถนอมอาหารจากเนื้อไก่เบตง b20. การจำหน่าย เช่น ลักษณะการจำหน่าย รูปแบบการจำหน่าย เป็นต้น b21. ช่องทางการจำหน่ายและการขนส่งสินค้าจากไก่เบตง b22. การส่งออก เช่น โอกาสของการส่งออก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งออก เป็นต้น b23. การพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เช่น การสร้างตราหรือยี่ห้อ เป็นต้น b24. การจำหน่ายและการจัดการผลพลอยได้จากไก่เบตง เช่น การโฆษณา การวิเคราะห์ทัศนคติผู้ซื้อ การจัดการผลพลอยได้ ลักษณะการจำหน่าย เป็นต้น

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ในตารางที่ 4.38 เป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson correlation) จะพบว่า ตัวแปรคู่ใดที่มีค่า Correlation Matrix สูงแสดงว่าตัวแปร ทั้ง 2 นั้น มีความสัมพันธ์กัน และจะอยู่ใน Factor เดียวกัน

ตารางที่ 4.39 KMO and Bartlett's Test

KMO and Bartlett's Test	
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	.778
Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square	824.242
df	276
Sig.	.000

จากตารางที่ 4.39 ค่า Kaiser-Meyer-Olkin ใช้วัดความเหมาะสมของข้อมูล ในการใช้เทคนิค Factor Analysis ในที่นี้ได้ค่าเป็น 0.778 ซึ่งมากกว่า 0.5 และเข้าสู่ 1 จึงพอสรุปสรุปได้ว่า ข้อมูลที่มีอยู่เหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis Bartlett's Test of Sphericity ใช้ทดสอบสมมติฐาน

H0 : ตัวแปรต่างๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H1 : ตัวแปรใดๆ มีความสัมพันธ์กัน

สถิติทดสอบจะมีการแจกแจงโดยประมาณแบบ Chi-Square = 824.242 ได้ค่า Significance = 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 จึงปฏิเสธ H0 นั่นคือ ตัวแปรต่างๆ ที่นำมาทดสอบมีความสัมพันธ์กันจึงต้องใช้ Factor Analysis วิเคราะห์ต่อไป

ตารางที่ 4.40 Communalities

Communalities		
	Initial	Extraction
1. การดูแลลักษณะและการคัดเลือกพันธุ์ไก่เบตง	1.000	.506
2. การปรับปรุงพันธุ์และการผสมพันธุ์ไก่เบตง	1.000	.499
3. การจัดการฝูงผสมพันธุ์และการฟักไข่	1.000	.723
4. อาหารและการให้อาหารไก่เบตง	1.000	.636
5. การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์	1.000	.650
6. การขอสินเชื่อเพื่อการลงทุนเลี้ยงไก่เบตง	1.000	.684
7. การจัดการไก่เบตงเล็ก (0-6 สัปดาห์)	1.000	.659

ตารางที่ 4.40 (ต่อ)

Communalities		
	Initial	Extraction
8. การจัดการไก่เบตงรุ่น-หนุ่มสาว (7-26 สัปดาห์)	1.000	.799
9. การจัดการไก่เบตงพ่อแม่พันธุ์ (27-72 สัปดาห์)	1.000	.767
10. การขุนไก่เบตงก่อนจำหน่าย	1.000	.830
11. การจัดการระหว่างการผลิต	1.000	.631
12. การป้องกันและรักษาโรค	1.000	.718
13. การบันทึกข้อมูล	1.000	.732
14. มาตรฐานการผลิตไก่เบตง	1.000	.626
15. การฆ่าและการชำแหละ	1.000	.595
16. การตัดแต่งซาก	1.000	.619
17. บรรจุภัณฑ์	1.000	.613
18. การขนส่งและการเก็บรักษา	1.000	.542
19. การแปรรูปและการถนอมอาหารจากเนื้อไก่เบตง	1.000	.558
20. การจำหน่าย	1.000	.651
21. ช่องทางการจำหน่ายและการขนส่งสินค้าจากไก่เบตง	1.000	.554
22. การส่งออก	1.000	.532
23. การพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	1.000	.607
24. การจำหน่ายและการจัดการผลพลอยได้จากไก่เบตง	1.000	.621

Extraction Method: Principal Component Analysis.

จากตารางที่ 4.40 พบว่า สำหรับแต่ละตัวแปรจะมีค่า Initial Communalities และ Extraction Communalities

Initial Communalities จากวิธี Principal Component จะกำหนดให้ Initial communality ของตัวแปรทุกตัวเป็น 1

Extraction Communalities เป็นค่า communality ของตัวแปรหลังจากที่ได้สกัดปัจจัยแล้ว จะพบว่า ค่า Extraction Communalities ของตัวแปร การปรับปรุงพันธุ์และการผสมพันธุ์ไก่เบตง มีค่าต่ำสุด 0.499

ตารางที่ 4.41 Total Variance Explained

Total Variance Explained									
Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance		Total	% of Variance		Total	% of Variance	
		Cumulative %	%		Cumulative %	%		Cumulative %	
1	6.909	28.786	28.786	6.909	28.786	28.786	2.815	11.727	11.727
2	1.934	8.057	36.843	1.934	8.057	36.843	2.689	11.205	22.932
3	1.651	6.879	43.723	1.651	6.879	43.723	2.257	9.404	32.337
4	1.376	5.735	49.457	1.376	5.735	49.457	2.178	9.075	41.411
5	1.266	5.274	54.731	1.266	5.274	54.731	2.000	8.333	49.745
6	1.129	4.704	59.434	1.129	4.704	59.434	1.752	7.302	57.046
7	1.088	4.534	63.968	1.088	4.534	63.968	1.661	6.922	63.968
8	.956	3.983	67.951						
9	.905	3.769	71.720						
10	.849	3.539	75.258						
11	.755	3.144	78.402						
12	.689	2.869	81.272						
13	.611	2.547	83.819						
14	.570	2.374	86.193						
15	.559	2.329	88.521						

ตารางที่ 4.41 (ต่อ)

Total Variance Explained										
Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings			
	Total	% of Variance	Cumulative	Total	% of Variance	Cumulative	Total	% of Variance	Cumulative	
			%			%			%	
16	.503	2.095	90.617							
17	.434	1.808	92.424							
18	.399	1.660	94.085							
19	.332	1.385	95.470							
20	.286	1.191	96.661							
21	.276	1.151	97.811							
22	.216	.900	98.711							
23	.192	.800	99.511							
24	.117	.489	100.000							

Extraction Method: Principal Component Analysis.

จากตารางที่ 4.41 แสดงสถิติสำหรับแต่ละ Factor ทั้งก่อนและหลังการสกัดปัจจัย โดยวิธี Principle Component ในการสกัดปัจจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. Factor ที่สามารถสกัดได้มีจำนวน 7 ตัวแปร จึงมี 7 ปัจจัย หรือ 7 Component
2. ค่าความผันแปรหรือค่าความแปรปรวน (Eigenvalues) ทั้งหมดในตัวแปรเดิมที่สามารถอธิบายได้โดย Factor หรือ Eigenvalues คือ ผลบวกของ Factor Loading ยกกำลังสองของตัวแปรใน Factor หนึ่งๆ

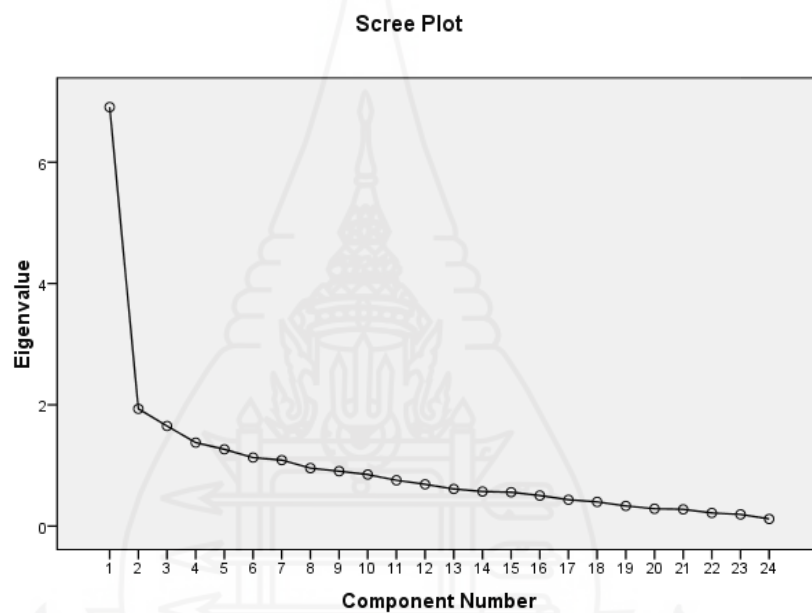
ดังนั้นจะไม่พิจารณา Factor ที่มีค่า Eigenvalues น้อยกว่า 1 จะพบว่า มีเพียง Factor หรือ Component ที่ 1-7 เท่านั้นที่มีค่า Eigenvalues มากกว่า 1 ดังนั้นจึงควรมีแค่ 7 Factor เท่านั้น

3. เปอร์เซนต์ of Variance ของ Factor

- Factor ที่ 1 เท่ากับ 28.88 % คือ Factor ที่ 1 สามารถอธิบายความแปรผันของข้อมูลได้ 28.88 %
- Factor ที่ 2 เท่ากับ 8.06 % คือ Factor ที่ 2 สามารถอธิบายความแปรผันของข้อมูลได้ 8.06 %

- Factor ที่ 3 เท่ากับ 6.88 % คือ Factor ที่ 3 สามารถอธิบายความแปรผันของข้อมูลได้ 6.88 %
- Factor ที่ 4 เท่ากับ 5.74 % คือ Factor ที่ 4 สามารถอธิบายความแปรผันของข้อมูลได้ 5.74 %
- Factor ที่ 5 เท่ากับ 5.27 % คือ Factor ที่ 5 สามารถอธิบายความแปรผันของข้อมูลได้ 5.27 %
- Factor ที่ 6 เท่ากับ 4.70 % คือ Factor ที่ 6 สามารถอธิบายความแปรผันของข้อมูลได้ 4.70 %
- Factor ที่ 7 เท่ากับ 4.53 % คือ Factor ที่ 7 สามารถอธิบายความแปรผันของข้อมูลได้ 4.53 %

4. มีผลบวกสะสมของ % of Variance ของ Factor 1-7 เท่ากับ 63.97 %

ภาพที่ 4.8 แสดง Scree Plot

จากภาพที่ 4.8 Scree Plot สามารถพิจารณาว่า ควรมี Factor จำนวน 7 Factor เนื่องจากค่า Eigenvalue ของ Factor มีค่ามากกว่า 1

ตารางที่ 4.42 Component Matrix

Component Matrix ^a							
	Component						
	1	2	3	4	5	6	7
13. การบันทึกข้อมูล	.676		-.220	.384			-.232
15. การฆ่าและการชำแหละ	.650			-.237			.252
17. บรรจุภัณฑ์	.631	-.268			-.318		
8. การจัดการไก่เบตงรุ่น-หนุ่มสาว (7-26 สัปดาห์)	.622	.526					-.261
5. การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์	.611			-.339	.224	-.329	
14. มาตรฐานการผลิตไก่เบตง	.610	-.202	-.369			.262	
12. การป้องกันและรักษาโรค	.608		-.426	.220			-.298
2. การปรับปรุงพันธุ์และการผสมพันธุ์ไก่เบตง	.606	-.202		.249			
7. การจัดการไก่เบตงเล็ก (0-6 สัปดาห์)	.579	.298					-.370
6. การขอสินเชื่อเพื่อการลงทุนเลี้ยงไก่เบตง	.571			-.458	.248	-.248	
10. การขุนไก่เบตงก่อนจำหน่าย	.554	.547	-.215			.342	.224
1. การดูแลลักษณะและการคัดเลือกพันธุ์ไก่เบตง	.518			.221	.394		
16. การตัดแต่งซาก	.508	-.351		-.325		.308	
24. การจำหน่ายและการจัดการผลพลอยได้จากไก่เบตง	.502		.239	.436	.278		
4. อาหารและการให้อาหารไก่เบตง	.488	-.272	-.325	-.432			
18. การขนส่งและการเก็บรักษา	.484	-.280	.299		-.327		
22. การส่งออก	.448		.388			.396	
9. การจัดการไก่เบตงพ่อ-แม่พันธุ์ (27-72 สัปดาห์)	.570	.592			.206		

ตารางที่ 4.42 (ต่อ)

Component Matrix ^a							
	Component						
	1	2	3	4	5	6	7
11. การจัดการระหว่างการผลิต	.460	.529				.282	
21. ช่องทางการจำหน่ายและการขนส่งสินค้าจากโก๋เบตง	.300		.524		-.305		.216
19. การแปรรูปและการถนอมอาหารจากเนื้อโก๋เบตง	.417	-.227	.494				-.217
23. การพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	.336		.354		.523	.271	
3. การจัดการฝูงผสมพันธุ์และการฟักไข่	.494			.324		-.242	.527
20. การจำหน่าย	.432				-.321	-.222	.500

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 7 components extracted.

จากตารางที่ 4.42 เป็นสัมประสิทธิ์ (Factor Loading) เป็นค่าที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรกับ Factor ทั้ง 7 Factor โดยที่ยังไม่มีการหมุนแกนปัจจัย ในตัวอย่างนี้ในเทคนิค Principal ซึ่งสามารถจัด Factor ได้โดยพิจารณาค่าเข้าสู่ +1 หรือ -1

ตารางที่ 4.43 Rotated Component Matrix

Rotated Component Matrix ^a							
	Component						
	1	2	3	4	5	6	7
12. การป้องกันและรักษาโรค	.783						
13. การบันทึกข้อมูล	.777				.211		
14. มาตรฐานการผลิตโก๋เบตง	.554	.214		.490			
2. การปรับปรุงพันธุ์และการผสมพันธุ์โก๋เบตง	.484			.251		.200	.370
1. การดูแลลักษณะและการคัดเลือกพันธุ์โก๋เบตง	.436		.209			.417	.267

ตารางที่ 4.43 (ต่อ)

Rotated Component Matrix ^a							
	Component						
	1	2	3	4	5	6	7
10. การขุดไม้เบตงก่อนจำหน่าย		.820		.214			.235
9. การจัดการไม้เบตงพ่อ-แม่พันธุ์ (27-72 สัปดาห์)		.762	.376				
11. การจัดการระหว่างการผลิต		.742					
8. การจัดการไม้เบตงรุ่น-หนุ่มสาว (7-26 สัปดาห์)	.240	.623	.358		.440		
6. การขอสินเชื่อเพื่อการลงทุนเลี้ยงไม้เบตง			.750	.220		.208	
5. การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์			.727				
15. การฆ่าและการชำแหละ			.421	.413		.301	.329
16. การตัดแต่งซาก				.726			
17. บรรจุกัมภ์	.436			.571	.236		
4. อาหารและการให้อาหารไม้เบตง	.217		.483	.564			
19. การแปรรูปและการถนอมอาหารจากเนื้อไม้เบตง	.203				.636	.251	
21. ช่องทางการจำหน่ายและการขนส่งสินค้าจากไม้เบตง	-.207	.255			.566		.285
18. การขนส่งและการเก็บรักษา				.430	.548		
7. การจัดการไม้เบตงเล็ก (0-6 สัปดาห์)		.373	.478		.479		
23. การพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด							.758
22. การส่งออก		.253		.246	.308	.558	
24. การจำหน่ายและการจัดการผลพลอยได้จากไม้เบตง	.475				.297	.486	
3. การจัดการฝูงผสมพันธุ์และการฟักไข่	.294						.764
20. การจำหน่าย เช่น ลักษณะการจำหน่าย รูปแบบการจำหน่าย เป็นต้น					.325		.695

Extraction Method: Principal Component Analysis.
 Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.
 a. Rotation converged in 24 iterations.

จากตารางที่ 4.43 เป็นค่า Factor Loading เมื่อมีการหมุนแกนปัจจัยโดยวิธี Varimax จะพบว่า ค่า Factor Loading เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเทียบกับค่า Factor Loading ที่ยังไม่หมุนแกนและสามารถจัดลงใน Factor ได้ดังนี้

Factor ที่ 1 ประกอบด้วย 5 ตัวแปร คือ

- b12. การป้องกันและรักษาโรค เช่น การใช้ยา การใช้สมุนไพร การทำวัคซีน เป็นต้น
- b13. การบันทึกข้อมูล เช่น บัญชีฟาร์ม ข้อมูลการผลิต เป็นต้น
- b14. มาตรฐานการผลิตไก่เบตง เช่น มาตรฐานฟาร์ม เป็นต้น
- b2. การปรับปรุงพันธุ์และการผสมพันธุ์ไก่เบตง
- b1. การดูแลลักษณะและการคัดเลือกพันธุ์ไก่เบตง

Factor ที่ 2 ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ

- b10. การขุนไก่เบตงก่อนจำหน่าย
- b9. การจัดการไก่เบตงพ่อ-แม่พันธุ์ (27-72 สัปดาห์)
- b11. การจัดการระหว่างการผลิต เช่น การวัดความสม่ำเสมอของฝูง การสุขาภิบาล เป็นต้น
- b8. การจัดการไก่เบตงรุ่น-หนุ่มสาว (7-26 สัปดาห์)

Factor ที่ 3 ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ

- b6. การขอสินเชื่อเพื่อการลงทุนเลี้ยงไก่เบตง
- b5. การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์
- b15. การฆ่าและการชำแหละ เช่น การเตรียมไก่เบตงก่อนชำแหละ กระบวนการฆ่า วิธีการฆ่า เป็นต้น

Factor ที่ 4 ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ

- b16. การตัดแต่งซาก
- b17. บรรจุภัณฑ์ เช่น ลักษณะบรรจุภัณฑ์ การเลือกใช้วัสดุ การออกแบบ เป็นต้น
- b4. อาหารและการให้อาหารไก่เบตง

Factor ที่ 5 ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ

- b19. การแปรรูปและการถนอมอาหารจากเนื้อไก่เบตง
- b21. ช่องทางการจำหน่ายและการขนส่งสินค้าจากไก่เบตง
- b18. การขนส่งและการเก็บรักษา เช่น การจัดส่ง การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น
- b7. การจัดการไก่เบตงเล็ก (0-6 สัปดาห์)

Factor ที่ 6 ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ

b23. การพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เช่น การสร้างตราหรือยี่ห้อ เป็นต้น

b22. การส่งออก เช่น โอกาสของการส่งออก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งออก เป็นต้น

b24. การจำหน่ายและการจัดการผลพลอยได้จากไก่เบตง เช่น การโฆษณา การวิเคราะห์ทัศนคติผู้บริโภค การจัดการผลพลอยได้ ลักษณะการจำหน่าย เป็นต้น

Factor ที่ 7 ประกอบด้วย 2 ตัวแปร คือ

b3. การจัดการฝูงผสมพันธุ์และการฟักไข่

b20. การจำหน่าย เช่น ลักษณะการจำหน่าย รูปแบบการจำหน่าย เป็นต้น

ดังนั้นระบบการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจสามารถออกแบ่งเป็น 7 ระบบย่อย โดยพิจารณาจากค่า component ในแต่ละตัวแปร เมื่อแปรผลจะพบว่า ค่า component ในกลุ่มใดมีค่าสูงสุด แสดงว่าตัวแปรได้ถูกจัดอยู่ในกลุ่มนั้นๆ (ตารางที่ 4.14) และหลังจากนั้นนำตัวแปรแต่ละตัวมาจัดกลุ่ม เพื่อกำหนดชื่อเรียกปัจจัยใหม่ ในการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis) ในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ จากตัวแปรทั้งสิ้น 24 ตัวแปร สามารถจัดกลุ่มให้เหลือ 7 กลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 4.44

ตารางที่ 4.44 การแบ่งระบบการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจจากการวิเคราะห์ปัจจัย

ระบบการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ	ตัวแปร
ระบบย่อยที่ 1 ปัจจัยการผลิต	การป้องกันและรักษาโรค เช่น การใช้ยา การใช้สมุนไพร การทำวัคซีน เป็นต้น การบันทึกข้อมูล เช่น บัญชีฟาร์ม ข้อมูลการผลิต เป็นต้น มาตรฐานการผลิตไก่เบตง เช่น มาตรฐานฟาร์ม เป็นต้น การปรับปรุงพันธุ์และการผสมพันธุ์ไก่เบตง การดูแลลักษณะและการคัดเลือกพันธุ์ไก่เบตง
ระบบย่อยที่ 2 การผลิตสินค้า	การขุนไก่เบตงก่อนจำหน่าย การจัดการไก่เบตงพ่อแม่พันธุ์ (27-72 สัปดาห์) การจัดการระหว่างการผลิต เช่น การวัดความสม่ำเสมอของฝูง การสุขภาพบาล เป็นต้น การจัดการไก่เบตงรุ่น-หนุ่มสาว (7-26 สัปดาห์)

ตารางที่ 4.44 (ต่อ)

ระบบการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ	ตัวแปร
ระบบย่อยที่ 3 ทูน	การขอสินเชื่อเพื่อการลงทุนเลี้ยงไก่เบตง การจัดการ โรงเรือนและอุปกรณ์
ระบบย่อยที่ 4 การแปรรูป	การตัดแต่งซาก บรรจุภัณฑ์ เช่น ลักษณะบรรจุภัณฑ์ การเลือกใช้วัสดุ การ ออกแบบ เป็นต้น การแปรรูปและการถนอมอาหารจากเนื้อไก่เบตง
ระบบย่อยที่ 5 การจัดจำหน่าย	ช่องทางการจำหน่ายและการขนส่งสินค้าจากไก่เบตง การขนส่งและการเก็บรักษา เช่น การจัดส่ง การเก็บรักษา ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น
ระบบย่อยที่ 6 การส่งออก	การพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เช่น การสร้างตราหรือยี่ห้อ เป็นต้น การส่งออก เช่น โอกาสของการส่งออก ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ ส่งออก เป็นต้น
ระบบย่อยที่ 7 การจัดหาสินค้า	การจัดการฝูงผสมพันธุ์และการฟักไข่

2. ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเทคโนโลยีในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนใต้

การพัฒนาโมเดลการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview: KII) เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยกำหนดข้อคำถามจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 เพื่อใช้ในการพัฒนาโมเดล เพื่อสร้างเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ ในการศึกษาเรื่อง การผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview: KII) โดยใช้เทคนิค Snow ball เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ และเพื่อพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ โดยนำเสนอผลการศึกษาวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ส่วนที่ 1 รายงานผลการวิจัยการศึกษาเทคโนโลยีการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

2.1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้สอบถาม

- 1) คุณสุนีย์ ศรีมณี ตำแหน่ง อาจารย์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นราธิวาส มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ (อดีตนักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ ผู้ดูแลและพัฒนาการบุกเบิกการพัฒนาสายพันธุ์ไก่เบตง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้)
- 2) คุณจินตวัฒน์ ยงยศยิ่ง เกษตรกร อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี
- 3) คุณไพรัตน์ จันทร์ศรี เกษตรกร อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
- 4) คุณประดิษฐ์ เทพจันทร์ เกษตรกร อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส
- 5) คุณสังข์वाल ชุนหลี เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- 6) คุณสุภกิจ เทพจันทร์ เกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- 7) คุณธนันท์รัฐ อุดมชั้นยรัตน์ เจ้าของฟาร์มไก่เบตงโกซ้าง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
- 8) คุณโชคชัย สกฤษชัยแก้ว ผู้จัดการฟาร์มตัวอย่างโครงการฟาร์มตัวอย่าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
- 9) คุณกิตติ ยงวิริยะกุล เจ้าของร้านอาหารต้าเหยินเบตง จังหวัดยะลา

2.1.2 ตอนที่ 2 การวิเคราะห์กระบวนการการผลิตไก่เบตง ตามหลักห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

การวิเคราะห์กระบวนการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามหลักห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ตามวิธีการของ Michael Porter (1985) ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์กิจกรรมหลัก ประกอบด้วย 5 กิจกรรมย่อย คือ 1) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่นำเข้าไปในการผลิต (โลจิสติกส์ขาเข้า) 2) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนหรือแปรรูป วัตถุดิบให้ออกมาเป็นสินค้า (การปฏิบัติการ) 3) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องหลังการผลิต (โลจิสติกส์ขาออก) 4) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับรู้ (การตลาดและการขาย) และ 5) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการหลังการขาย (การบริการ) และกิจกรรมสนับสนุน ประกอบด้วย 4 กิจกรรมย่อย ได้แก่ 1) การจัดหา 2) การพัฒนาเทคโนโลยี 3) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และ 4) โครงสร้างองค์กร จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้

1) *กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่นำเข้าไปในการผลิต (โลจิสติกส์ขาเข้า)* เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่นำเข้าไปในการผลิต ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับพันธุ์ แหล่งพันธุ์ที่ได้มา ความเหมาะสมของพันธุ์ และการวิเคราะห์ก่อนการเลี้ยง ที่ตั้งของฟาร์ม สภาพความเหมาะสมของฟาร์ม แหล่งน้ำที่ใช้ ระยะห่างจากชุมชน สภาพการคมนาคม สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน และลักษณะของพื้นที่ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถแจกแจงได้ดังนี้

(1) *ลักษณะพันธุ์ที่ใช้เลี้ยง*

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ไก่เบตงที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นไก่พันธุ์แท้ที่ถูกพัฒนาโดยศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา จังหวัดยะลา ซึ่งได้มีการเก็บรวบรวมไก่เบตงในพื้นที่จังหวัดยะลา ในปี พ.ศ. 2544 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอำเภอเบตง เพื่อทำการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์ให้มีลักษณะตรงต่อความต้องการทางเศรษฐกิจ (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ) และบางส่วนมีไก่เบตงที่เป็นพันธุ์ดั้งเดิมอยู่แล้วนำมาผสมพันธุ์กับไก่จากศูนย์วิจัยฯ

มีการกำหนดลักษณะตามสายพันธุ์ของไก่เบตง คือ ลักษณะของไก่พันธุ์เบตงตัวผู้ ปากสีเหลืองอ่อน มีลักษณะงอปากงอมุมแข็งแรง อาจเป็นเพราะต้องหาอาหารกินเองตามธรรมชาติ จึงทำให้ปากมีความแข็งแรงเป็นพิเศษ ตาขนแจ่มใส หงอนมีหนึ่งแบบ คือแบบหงอนจักร หัวลักษณะกว้างไม่แคบ ไม่มีคิ้วหู คอตั้งและแข็งแรง ขนคอกมีสีเหลืองทองที่หัวแล้วค่อยๆ จางลง มาถึงลำตัว ลักษณะคล้ายสร้อยคอ ปีกสั้น แข็งแรงพอเหมาะกับลำตัว ขนสีเหลือง อาจมีเส้นสีดำ 1 หรือ 2 เส้น ที่ปลายแถบของขน หน้าอกมีกล้ามเนื้อกว้าง ตามลักษณะไก่พันธุ์เนื้อทั่วไป ขนที่อกและใต้ปีกสีเหลือง หลังมีระดับขนานกับพื้นดิน (กว้าง, เป็นแผ่น ๆ) มีขนหางไม่คมมากนัก มีขนสีน้ำตาลปน หางขนมีน้อยและไม่ยาวมาก ปั้นท้าย (ก้นไก่) เป็นรูปตัดเห็นได้ชัด ขาไก่มีขนาดใหญ่พอเหมาะกับลำตัว เช่นเดียวกับไก่พันธุ์เนื้อทั่วไป ขนสีเหลือง ผิวหนังมี

สีแดงเรื่อๆ เพราะขนน้อย หน้าแข็งไก่อกลม ลำสัน เก็ดควางแฉวงแนวเป็นระเบียบสีเหลือง นิ้วไก่อเหยียดตรงและแข็งแรง เล็บเท้าสีขาวอมเหลือง

กำหนดลักษณะของไก่อพันธุ์เบตงตัวเมีย คือ หัวลักษณะกว้าง ดวงตาแจ่มใส มีหงอนรูปจักร โคนปากมีสีน้ำตาลเข้มค้อยๆ จางมาเป็นสีเหลืองที่ปลายปาก จงอยปากงุ้มแข็งแรง คอตั้งแข็งแรงสีเหลืองอ่อน หน้าอกกว้างหนา ขนมีสีเหลืองคลุมทั่วตัว หลังมีขนสีเหลืองดก วางแนวขนานกับพื้น ปีกมีความพอมะกอบกับลำตัว แข็งแรง ขนปีกเต็ม สีเหลืองทอง หางดกสีเหลือง ขาแข็งแรง ขนาดพอมะกอบกับลำตัว ขนสีเหลืองดก หน้าแข็งไก่อกลมสีเหลือง เก็ดควางแฉวงแนวเป็นระเบียบ นิ้วไก่อเหยียดตรงและแข็งแรง เล็บไก่อสีขาวอมเหลือง และมีความต้านทานโรคสูงพอสมควร

(2) พันธุ์ไก่อเบตงที่นำมาเลี้ยง

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า พันธุ์ไก่อเบตงที่นำมาเลี้ยงสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ไก่อเบตงพันธุ์ดั้งเดิมที่เกษตรกรได้เก็บรวบรวมพันธุ์ไว้ และกลุ่มที่ 2 เกษตรกรซื้อไก่อเบตงจากกรมปศุสัตว์ คือ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา

(3) อาหารที่ใช้เลี้ยงไก่อเบตง

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า อาหารที่นำมาใช้เลี้ยงไก่อเบตงสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ใหญ่ๆ ตามวัตถุประสงค์ในการเลี้ยง คือ

กลุ่มที่ 1 เลี้ยงไก่อเบตงไว้เพื่อขุนจำหน่าย แบ่งการให้อาหารออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ช่วงไก่อเบตงอายุ 0-3 สัปดาห์ ให้กินอาหารไก่อเนื้อทางการค้าที่มีระดับโปรตีนไม่ต่ำกว่า 21 เปอร์เซ็นต์ และระยะที่ 2 ช่วงไก่อเบตงอายุมากกว่า 3 สัปดาห์ถึง 20 สัปดาห์ ให้กินอาหารที่หาได้ตามท้องถิ่น และอาหารธรรมชาติ และต้มปลายข้าว รำ และหยวกกล้วยกัน ให้กินวันละ 2 มื้อ

กลุ่มที่ 2 เลี้ยงไก่อเบตงไว้เพื่อทำ พ่อ-แม่พันธุ์ ในกลุ่มนี้จะใช้สูตรอาหารที่เลี้ยงเช่นเดียวกับ การเลี้ยงไก่อไข่ โดยใช้อาหารไก่อไข่ตามสูตรอายุ คือ ระยะไก่อเล็ก ระยะไก่อรุ่น และระยะไก่อขุน

(4) ที่ตั้งของฟาร์ม ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ที่ตั้งของฟาร์มส่วนใหญ่ เกษตรกรสร้างฟาร์มเลี้ยงไก่อเบตงตามที่ดินที่ตนเองถือครอง

(5) สภาพความเหมาะสมของฟาร์ม ผลการสัมภาษณ์ พบว่า เกษตรกรมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมในการสร้างฟาร์ม เช่น น้ำท่วมไม่ถึง อากาศถ่ายเทได้สะดวก การคมนาคมสะดวก มีแหล่งน้ำเพียงพอ และอยู่ไกลจากชุมชน

(6) แหล่งน้ำที่ใช้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า แหล่งน้ำ ส่วนใหญ่เกษตรกร ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติที่ไม่ผ่านการกรอง

(7) ระยะห่างจากชุมชน ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่มีระยะห่างพอสมควรเนื่องจากการเลี้ยงไก่เบตงต้องการพื้นที่ในการปล่อยทำให้เกษตรกรมักสร้างฟาร์มในสวน

(8) สภาพการคมนาคม ผลการสัมภาษณ์ พบว่า เส้นทางเข้าฟาร์มส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง แต่มีบ้างในบางพื้นที่ที่ทางเข้าฟาร์มติดกับถนนลาดยางและถนนคอนกรีต

(9) สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ระบบไฟฟ้าภายในฟาร์มส่วนใหญ่เกษตรกรจะมีฟาร์มอยู่นอกเขตไฟฟ้า ทำให้เกษตรกรต้องทำการเดินสายไฟเข้าฟาร์มเอง

(10) การวิเคราะห์ก่อนการเลี้ยงไก่เบตง

การวิเคราะห์ก่อนการเลี้ยงไก่เบตง ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ถ้าเป็นกลุ่มที่ผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจจะมีตลาดที่รองรับแน่นอน และกลุ่มเกษตรกรทั่วไปจะเป็นกลุ่มเกษตรกรที่อยากเลี้ยงเท่านั้น แต่ไม่ได้เน้นเรื่องการทำการตลาด

2) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนหรือแปรรูป วัตถุดิบให้ออกมาเป็นสินค้า (การปฏิบัติการ)

เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนหรือแปรรูป วัตถุดิบให้ออกมาเป็นสินค้า ได้แก่ มาตรฐานการเลี้ยง การวางแผนการผลิต การให้อาหาร การจัดการเลี้ยงดู การป้องกันรักษาโรค ศัตรูธรรมชาติ ความสามารถในการต้านทาน โรคของไก่เบตง ความสามารถในการปรับตัว อัตราการเจริญเติบโต อายุการเลี้ยงจนกระทั่งจับขาย น้ำหนักตัวเมื่อขาย จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถแจกแจงได้ ดังนี้

(1) มาตรฐานการเลี้ยง

มาตรฐานการเลี้ยงไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่การเลี้ยงไก่เบตงต้องเลี้ยงแบบกึ่งฟาร์ม (กึ่งขังกึ่งปล่อย) ถึงจะมีความเหมาะสมที่สุด เนื่องจากไก่เบตงเป็นไก่ที่เกิดความเครียดได้ง่าย และมักพบปัญหาเนื่องจากขาดพื้นที่ปล่อยเดิน คือ การเลี้ยงแบบมีคอกสำหรับนอน และมีพื้นที่สำหรับให้ไก่ได้คุ้ยเขี่ยและกาดอาหารตามธรรมชาติ เพื่อป้องกันการจิกกินกัน (Cannibalism) และพฤติกรรมการแบ่งลำดับชั้นทางสังคม (Peak Order or Social Order) ซึ่งพบมากในไก่เบตง ส่งผลเสียให้เกิดการตาย หรือเกิดบาดแผลที่ผิวหนังทำให้ได้ไก่เบตง ซึ่งไม่ตรงต่อความต้องการของตลาด

(2) การให้อาหารไก่เบตง การให้อาหารไก่เบตง ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ชนิดของอาหารที่ใช้ จำนวนครั้งที่ให้อาหารต่อวัน และปริมาณอาหารที่ให้ในแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับประเภทของการเลี้ยง กล่าวคือ

พ่อแม่พันธุ์ ให้อาหาร ไก่ขุ่นและเสริมด้วยข้าวเปลือก ให้กินวันละ 1 ครั้งๆ ละ ประมาณ 100 กรัม

ไก่เล็ก (ลูกไก่) ให้กินอาหารไก่เนื้อระยะแรกจนถึง 3 สัปดาห์ วันละ 3 ครั้งๆ ละประมาณ 20 กรัม

ในไก่ขุน (อายุ 3 สัปดาห์-5 เดือน) ให้กินปลายข้าวต้ม ผสม รำและหอยกกล้วย ให้กินวันละ 2 ครั้ง โดยไม่จำกัดปริมาณที่กิน และต้องปล่อยให้ไก่ได้หากินเองตามธรรมชาติด้วย

(3) การจัดการเลี้ยงดูไก่เบตง

การจัดการเลี้ยงดูไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า เกษตรกรมีการเอาใจใส่ในการเลี้ยงดูลูกไก่ระยะกกสูงมาก เนื่องจากลูกไก่เบตงเป็น ไก่ที่มีขนน้อยทำให้มีปัญหาเรื่องการรักษาอุณหภูมิของร่างกาย และปัญหาเรื่องยุงกัด มีการทำวัคซีนอย่างสม่ำเสมอ คือ วัคซีนนิวคาสเซิล วัคซีนหลดลอมอักเสบ ทำที่อายุ 1 วัน 7 วัน และทุกๆ 3 เดือน สำหรับลูกไก่ และทำวัคซีนอหิวาต์เป็ด-ไก่ ทำตอนอายุ 2 เดือน และทำประจำทุกๆ ปี สำหรับพ่อแม่พันธุ์ระหว่างเลี้ยงนั้นเกษตรกรได้ทำการคัดแยกลูกไก่ออกเป็น 2 กลุ่มตามขนาดตัว ในช่วงอายุ 3 สัปดาห์ ขึ้นไป หรือ ช่วงที่สามารถแยกเพศได้ เพื่อให้ไก่ในฝูงมีความสม่ำเสมอของฝูงเท่าๆ กัน และในช่วงที่เริ่มจำหน่ายไก่เกษตรกรจะทำการคัดไก่เบตงที่มีขนาดตามความต้องการของตลาดขายก่อน และไก่ส่วนที่เหลือจะถูกขุนต่อจนกว่าจะได้น้ำหนักที่ตรงต่อความต้องการของตลาด

รูปแบบการเลี้ยงไก่เบตง ผลการสัมภาษณ์ พบว่า การเลี้ยงไก่เบตงสามารถแบ่งรูปแบบการเลี้ยงออกเป็น 3 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 การผลิตลูกไก่เพื่อจำหน่าย โดยจะต้องมีแม่พันธุ์ อย่างน้อย 1,000 ตัว และพ่อพันธุ์ ประมาณ 120 ตัว และใช้ตู้ฟักไข่ สามารถผลิตลูกไก่ได้สัปดาห์ละประมาณ 1,800-2,100 ตัว และขายเมื่ออายุประมาณ 2-3 สัปดาห์ ตกราคาตัวละ 30-35 บาท โดยมีต้นทุนการผลิตลูกไก่ตัวละ 25 บาท มีกำไรจากการขายตัวละประมาณ 5-10 บาท รูปแบบที่ 2 การเลี้ยงไก่ขุนเพื่อจำหน่าย โดยจะต้องเลี้ยงอย่างน้อย 1,000 ตัว และมีรายได้จากการเลี้ยงอย่างน้อย 9,000 บาท/เดือน (คิดจากฐานค่าแรงขั้นต่ำอย่างน้อย 300 บาท/วัน) และรูปแบบที่ 3 การผลิตลูกไก่แล้วนำไปให้ลูกเลี้ยงขุนขาย โดยจะต้องมีแม่พันธุ์ อย่างน้อย 300 ตัว และพ่อพันธุ์ ประมาณ 40 ตัว และใช้ตู้ฟักไข่ สามารถผลิตลูกไก่ได้สัปดาห์ละประมาณ 600-700 ตัว

ศัตรูธรรมชาติหลักๆ อยู่ คือ งูเห่า ลีเมอร์ สุนัขและการขโมยของมนุษย์ ดังนั้นการสร้างคอกที่ให้ไก่เบตงนอนจะต้องมีความมั่นคง แข็งแรง และสามารถป้องกันศัตรูตามธรรมชาติได้

(4) ลักษณะการเลี้ยงขุน

การเลี้ยงขุนด้วยอาหารของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า การขุนจะใช้วัตถุดิบหลักในการขุน คือ ปลายข้าว รำ และหอยกกลั่ว นำมาต้มเข้าด้วยกันและใช้เลี้ยงไก่ ในอัตรากินแบบไม่จำกัด คือ สามารถกินอาหารได้อย่างเต็มที่ และเกษตรกรจะมีพื้นที่สำหรับปล่อยให้ไก่เบตงได้กินอาหารตามธรรมชาติ อายุไก่เบตง เมื่อเลี้ยงขุน อายุตั้งแต่ 3 สัปดาห์ จนถึงอายุ 20 สัปดาห์ หรือ 5 เดือน โดยมีระยะเวลาการขุนทั้งสิ้น 17 สัปดาห์ และต้องมีความสมบูรณ์ คือ ออกต้องอ้วนกลม ขนต้องขึ้นเต็มโดยไม่พบหลอดขนอ่อน เพราะถ้าขนขึ้นไม่เต็มจะมีปัญหาเวลาถอนขน ทำให้ถอนขนยาก

(5) การฆ่าและการชำแหละไก่เบตง

การฆ่าและการชำแหละไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า อายุเมื่อทำการฆ่าและชำแหละไก่เบตง จะพิจารณาความสมบูรณ์เป็นหลัก คือ ต้องมีหน้าอกกลม (ไก่อ้วน) หงอนแดงสดใส ขนงอกเต็ม ส่วนใหญ่แล้วจะมีอายุเฉลี่ย 5 เดือน น้ำหนักเมื่อฆ่า เพศผู้ น้ำหนักอยู่ในช่วง 2.5-3.5 กิโลกรัม เพศเมีย น้ำหนัก 1.5-2.0 กิโลกรัม แต่ตลาดส่วนใหญ่ต้องการไก่เพศผู้มากกว่าเพศเมีย และต้องทำการอดอาหารไก่ก่อน 1 วัน ก่อนทำการฆ่า เมื่อฆ่าแล้วไก่เบตงจะมีน้ำหนักซากประมาณ 86 เปอร์เซ็นต์

3) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องหลังการผลิต (โลจิสติกส์ขาออก)

โลจิสติกส์ขาออก หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องหลังการผลิต ได้แก่ การขุนบนกรงดับก่อนจำหน่าย การฆ่าและการชำแหละ การรวบรวมและจำหน่ายสินค้า ราคาขาย ต้นทุนการผลิต กำไรจากการผลิต และกำลังการผลิต และบริการไปยังลูกค้า จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถแจกแจงได้ ดังนี้

(1) การรวบรวมและจำหน่ายสินค้า

ลักษณะการจำหน่ายและรูปแบบการจำหน่ายไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า มีลักษณะการจำหน่ายอยู่ 2 รูปแบบ คือ การจำหน่ายไก่มีชีวิต ผ่านพ่อค้าคนกลาง เพื่อฆ่าและชำแหละไปยังร้านอาหารหรือภัตตาคาร และ การจำหน่ายไก่เบตงชำแหละ ไม่ผ่านคนกลาง ของผู้ผลิตสู่ร้านประจำ ซึ่งมีความผูกพันทางการค้ากัน แต่บางครั้งกลุ่มนี้อาจเป็นพ่อค้าคนกลางในกลุ่มจำหน่ายไก่มีชีวิต

(2) บริการไปยังลูกค้า

การบริการสินค้าไปยังลูกค้าของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า มีการบริการจัดส่งสินค้าไก่ชำแหละไปยังร้านอาหารหรือภัตตาคาร และถ้าเป็นการขายไก่เบตงมีชีวิต ผู้ซื้อต้องมาซื้อเองที่ฟาร์มเนื่องจากไก่เบตงเป็นไก่ที่ต้องมีการคัดคุณภาพเป็นรายตัว เพื่อให้ได้ไก่เบตงที่เป็นที่ต้องการของตลาด

4) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับรู้ (การตลาดและการขาย)

การตลาดและการขาย หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับรู้เรื่องราคาขายส่ง ขายปลีกของผลผลิต และความเคลื่อนไหวของราคาผลผลิต รวมถึงระบบการจัดการขาย และวิธีการขายที่เหมาะสม จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถแจกแจงได้ ดังนี้

(1) ราคาขายผลผลิต

ก. ราคาขายส่งไก่มีชีวิต

ราคาขายส่งไก่มีชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ราคาขายส่งไก่เบตงที่อำเภอเบตง 160-180 บาท/กิโลกรัม ตลาดภายนอกอำเภอเบตงราคาขายส่ง 80 บาท/กิโลกรัม และราคาขายให้ผู้ซื้อโดยตรง 110-150 บาท/กิโลกรัม แต่อันที่จริงแล้วต้นทุนการผลิตไก่เบตงอยู่ที่ 120 บาท/กิโลกรัม

ข. ราคาขายส่งไก่ชำแหละ

ราคาขายส่งไก่ชำแหละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ราคาขายส่งไก่เบตงชำแหละทั่วไปอยู่ที่ราคาประมาณ 180 บาท/กิโลกรัม และราคาขายส่งไก่เบตงชำแหละร้านค้าเหียนอยู่ที่ราคาประมาณ 200-240 บาท/กิโลกรัม

ค. ราคาขายปลีกไก่มีชีวิต

ราคาขายปลีกไก่มีชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ราคาขายปลีกไก่เบตงมีชีวิตมีราคาประมาณ 200-220 บาท/กิโลกรัม (โครงการฟาร์มตัวอย่าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา)

ง. ราคาขายปลีกไก่ชำแหละ

ราคาขายปลีกไก่ชำแหละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ราคาขายปลีกไก่เบตงชำแหละทั่วไปตามท้องตลาดราคาประมาณ 200 บาท/กิโลกรัม

(2) ความเคลื่อนไหวของราคาผลผลิต

ความเคลื่อนไหวของราคาผลผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่ผันผวนไม่แน่นอน แต่มักจะเป็นการตกลงกันของผู้ซื้อและผู้ขายร่วมกัน และมีการกำหนดราคาโดยคนกลางบางส่วน

(3) การแปรรูปผลผลิต

การแปรรูปผลผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า การขายไก่เบตงของเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นการขายในรูปแบบไก่เบตงมีชีวิตหรือไก่เบตงชำแหละเท่านั้น ส่วนการแปรรูปจะเป็นส่วนของร้านอาหารหรือภัตตาคาร ซึ่งจะแปรรูปเป็นไก่เบตงสับ

(4) การส่งออก

การส่งออกของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ไม่มีการส่งออกไก่เบตงไปยังประเทศเพื่อนบ้าน แต่นักท่องเที่ยวมักเข้ามากินในภัตตาคารหรือร้านอาหารในไทย ไก่เบตงที่ผลิตทั้งหมด ส่วนใหญ่จะใช้บริโภคในพื้นที่ และมีบางส่วนที่นำไปจำหน่ายในการออกบูธงานแสดงสินค้าในกรุงเทพมหานครฯ

(5) วิธีการขายที่เหมาะสม

วิธีการขายที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ถ้าเป็นไก่เบตงชำแหละจะขายให้กับร้านอาหารหรือภัตตาคารโดยตรง แต่ถ้าเป็นไก่สดส่วนใหญ่จะมีพ่อค้าคนกลางที่มีความผูกพันกับร้านอาหารหรือภัตตาคาร รับออเดอร์ในการจัดหาไก่เบตงส่งไปยังร้าน โดยให้เกษตรกรเป็นลูกเจ้าผลิตไก่เบตงมีชีวิตให้

5) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการหลังการขาย (การบริการ)

การบริการ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการหลังการขาย ได้แก่ การตรวจสอบย้อนกลับ และการผลิตตามมาตรฐานสินค้า จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถแจกแจงได้ ดังนี้

(1) การตรวจสอบย้อนกลับ

การตรวจสอบย้อนกลับของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ร้านอาหารหรือภัตตาคารเป็นผู้ตอบกลับความพึงพอใจต่อสินค้า เนื่องจากไก่เบตงเป็นไก่ที่มีความต้องการคุณภาพสินค้าค่อนข้างสูง

(2) การผลิตตามมาตรฐานสินค้าและการกำหนดมาตรฐานสินค้า

การผลิตตามมาตรฐานสินค้าของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า มาตรฐานการผลิตไก่เบตงถูกกำหนดโดยผู้ซื้อ (ร้านอาหารหรือภัตตาคาร) เป็นหลัก

6) กิจกรรมในการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตให้ได้ปริมาณและคุณภาพสูงสุด (การจัดหา) หมายถึง กิจกรรมในการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตให้ได้ปริมาณและคุณภาพสูงสุด ได้แก่ การรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยการผลิต เป็นต้น จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถแจกแจงได้ ดังนี้

การรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยการผลิต เช่น ลูกไก่ อาหาร ยาและวัคซีน เป็นต้น ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า มีการรวมกลุ่มกันเพื่อผลประโยชน์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ พบใน อำเภอเบตง และปัจจุบันมีการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นวิสาหกิจชุมชน มีทั้งหมด 3 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มจังหวัด กลุ่มอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส และกลุ่มอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส และมีการสร้างโรงฆ่าไก่เบตงขึ้นในจังหวัดปัตตานี และการรวมกลุ่มเพื่อซื้อปัจจัยส่วนใหญ่ซื้อปัจจัยด้วยเงินเชื่อ

7) กิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มคุณค่าและบริการหรือกระบวนการผลิต (การพัฒนาเทคโนโลยี)

การพัฒนาเทคโนโลยี หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มคุณค่าและบริการหรือกระบวนการผลิต ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการแข่งขัน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถแจกแจงได้ ดังนี้

(1) การใช้เทคโนโลยีในการผลิต

การใช้เทคโนโลยีในการผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า มีการใช้เทคโนโลยีในการผลิต คือ การนำไก่ขุนเข้าเลี้ยงในกรงดับก่อนจำหน่ายอย่างน้อย 2 เดือน หรือเมื่อมีอายุครบ 3 เดือน เพื่อให้ไก่มีสุขภาพดี อ้วนเร็ว เนื้อนุ่ม และไม่มีบาดแผลบริเวณหนังทำให้หนังสวย ขายได้ราคา และมีคุณภาพตามที่ผู้ซื้อต้องการ และมีการใช้เทคโนโลยีการผสมเทียมและการใช้ตู้ฟักไข่ในการผลิตลูกไก่

(2) การใช้สารสนเทศเพื่อการจำหน่าย

การใช้สารสนเทศเพื่อการจำหน่ายของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า มีการใช้สารสนเทศในการจำหน่ายไก่เบตง เช่น Facebook และบางครั้งมีการนำเสนอข่าวจากสื่อโทรทัศน์ หรือ หนังสือพิมพ์ โดยเป็นการนำเสนอ

ข่าวจากสำนักข่าวเอง ซึ่งไม่ได้เกิดจากการร้องขอจากเจ้าของฟาร์ม ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการกระตุ้นการบริโภคไก่เบตงให้เป็นที่แพร่หลาย

8) *กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ บริหารทรัพยากรบุคคล (การจัดการทรัพยากรมนุษย์)*

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ บริหารทรัพยากรบุคคล ได้แก่ การฝึกอบรมแรงงาน ระบบเงินเดือนค่าจ้าง การจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการอย่างเหมาะสม จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถแจกแจงได้ ดังนี้

(1) *การฝึกอบรมการเลี้ยงไก่เบตง*

การฝึกอบรมการเลี้ยงไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า มีการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่เบตง โดยศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา เป็นผู้จัดฝึกอบรม

(2) *การจ่ายค่าจ้างในการเลี้ยงไก่เบตง*

การจ่ายค่าจ้างการเลี้ยงไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า มีการจ่ายค่าจ้างแรงงาน ตำแหน่งผู้จัดการฟาร์ม ประมาณ 15,000 บาท/เดือน วุฒิปริญญาตรี และตำแหน่งคนงานประมาณ 5,000 บาท/เดือน ส่วนใหญ่เป็นการจ้างรายเดือน เนื่องจากการเลี้ยงไก่ เบตงไม่จำเป็นต้องใช้เวลาในการเลี้ยงมากในแต่ละวัน

(3) *การจัดสวัสดิการให้แก่ลูกจ้าง*

การจัดสวัสดิการให้แก่ลูกจ้างของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า เกษตรกรบางรายมีบ้านพักให้กับคนงาน ซึ่งบางครั้งคนงานอาจทำหน้าที่ในการกรีดยางพารา และเวลาที่เหลือก็เลี้ยงไก่เบตง

9) *โครงสร้างพื้นฐานขององค์การ (โครงสร้างองค์การ)*

โครงสร้างองค์การ หมายถึง โครงสร้างพื้นฐานขององค์การ ได้แก่ ระบบบัญชี ระบบการเงิน การบริหารงานทั่วไป ด้านอาคาร สถานที่และสาธารณูปโภคต่างๆ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถแจกแจงได้ ดังนี้

(1) *การจัดทำบันทึกบัญชีการผลิต*

การจัดทำบันทึกบัญชีการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการทำบัญชี โดยไม่ได้ทำบัญชีอย่างละเอียดตามหลักวิชาการ แต่ส่วนใหญ่เกษตรกรจะทราบต้นทุนการผลิตและกำไรในการขายแต่ละครั้ง

(2) ระบบการเงินที่นำมาใช้ลงทุน

ระบบการเงินที่นำมาใช้ลงทุนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินเก็บส่วนตัวเป็นเงินในการลงทุน

(3) การบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรบริหารงานด้วยตนเอง ยกเว้นบางรายที่มีผู้จัดการฟาร์มเข้ามาบริหารฟาร์ม

(4) ด้านอาคารและสาธารณูปโภค

ความเพียงพอและความเหมาะสมด้านอาคารและสาธารณูปโภคของโรงเรียนเลี้ยงไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้สร้างฟาร์มตามมาตรฐานฟาร์มของกรมปศุสัตว์ แต่มักสร้างตามความเหมาะสมของพื้นที่และการสร้างโรงเรียนที่ลดต้นทุน

2.1.3 ตอนที่ 3 สภาพการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

การส่งเสริมและพัฒนากษेत्र ได้แก่ หลักการ รูปแบบ วิธีการ และโมเดลการส่งเสริมการเกษตร (Ray and David, 2000) การแพร่กระจายนวัตกรรม (Everett Roger, 1995) และหลักการและโมเดลการสื่อสาร (Berlo, 1960) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถแจกแจงได้ ดังนี้

1) ความต้องการให้มีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

(1) ประเด็นเนื้อหาการส่งเสริมที่เคยมีในอดีต ผลการสัมภาษณ์ พบว่าการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในอดีตส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐในรูปแบบการส่งเสริมปัจจัยการผลิต เช่น ลูกไก่ อาหาร รวมถึงโรงเรียนและอุปกรณ์เพื่อให้เกษตรกรเลี้ยง โดยไม่มีตลาดเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้เมื่อไก่เบตงได้ขนาดตามที่ต้องการแล้วไม่มีตลาดรองรับ เกิดการแย่งกันขายในตลาดทำให้ขายได้ในราคาที่ต่ำกว่าต้นทุน

(2) ประเด็นที่เสนอแนะแนวทางให้หน่วยงานรัฐในการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในอนาคต ผลการสัมภาษณ์ พบว่า สามารถสรุปได้เป็นประเด็น คือ ประเด็นแรก ควรส่งเสริมการผลิตไก่เบตง เพื่อป้อนในตลาดสินค้าพรีเมียม เช่น ในห้างสรรพสินค้าหรือซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น ประเด็นที่ 2 ควรกำหนดมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ จากการสอบถามเพิ่มเติมจากร้านอาหารและภัตตาคาร พบว่า สามารถกำหนดมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ เป็นกรอบกว้างๆ ได้ ดังนี้ ไก่ขุนเพศผู้ ต้องมีน้ำหนักตัวมีชีวิตระหว่าง 2.5-3.5 กิโลกรัม/ตัว

อ้วน หน้าอกเต็ม เรียบ สุขภาพดี แข็งแรง หน้าและหงอนต้องมีแดงดวงตากลมสดใส ตรงตามลักษณะสายพันธุ์ การงอกของขน ขนต้องงอกเต็ม ไม่มีขนหลุด และผิวหนังต้องไม่มีรอยขีดข่วน ไข่ขุนเพศเมีย ต้องมีน้ำหนักตัวมีชีวิตระหว่าง 1.8-2.5 กิโลกรัม/ตัว อ้วน หน้าอกเต็ม เรียบ สุขภาพดี แข็งแรง หน้าและหงอนต้องมีแดงดวงตากลมสดใส ตรงตามลักษณะสายพันธุ์ การงอกของขน ขนต้องงอกเต็ม ไม่มีขนหลุด และผิวหนังต้องไม่มีรอยขีดข่วน ประเด็นที่ 3 ควรส่งเสริมการผลิตไข่เบตงให้ตรงกับมาตรฐานการผลิตไข่เบตงคุณภาพ และประเด็นสุดท้าย ควรส่งเสริมการแปรรูปไข่เบตงให้เป็นสินค้าพร้อมบริโภค ในรูป Ready to Eat หรือ Ready to Cook

2) ความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตไข่เบตงในเชิงธุรกิจ เกษตรกรผู้เลี้ยงไข่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ให้ข้อเสนอแนะวิธีการในการส่งเสริมผลการสัมภาษณ์ พบว่า ควรใช้วิธีการฝึกอบรมพร้อมกับการปฏิบัติ

3) ความต้องการรูปแบบการส่งเสริมการผลิตไข่เบตงในเชิงธุรกิจ เกษตรกรผู้เลี้ยงไข่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ให้ข้อเสนอแนะรูปแบบการในการส่งเสริม ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ควรใช้รูปแบบการส่งเสริมแบบกลุ่ม

4) ความต้องการสื่อที่นำมาใช้ในการส่งเสริมการผลิตไข่เบตงในเชิงธุรกิจ

(1) ความต้องการสื่อบุคคลในการส่งเสริมการผลิตไข่เบตงเชิงธุรกิจ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสื่อบุคคลที่เป็นหน่วยงานของรัฐ (ราชการ)

(2) ความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการผลิตไข่เบตงเชิงธุรกิจ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทคู่มือ

(3) ความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการส่งเสริมการผลิตไข่เบตงเชิงธุรกิจ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทสื่อจากอินเทอร์เน็ต

2.1.4 ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1) ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงไข่เบตง

(1) การเลี้ยงไข่เบตง ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ต้องคำนึงถึงพื้นที่เลี้ยงต่อตัว ต้องไม่แน่นจนเกินไปและมีลานสำหรับปล่อย เพื่อป้องกันความเครียดทำให้เกิดการจิกตีกันเองในฝูง

(2) การดูแลลูกไก่ช่วงอนุบาล ผลการสัมภาษณ์ พบว่า เนื่องจากลูกไก่เบตงไม่มีขน ดังนั้นในช่วงอนุบาลลูกไก่ จะต้องมีการดูแลเป็นอย่างดี และต้องกกอย่างน้อย 3 สัปดาห์

(3) การจัดการ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ในฝูงไก่รุ่นต้องมีการแยกเพศ เพื่อลดการแตกไซค์ และการจิกตีกัน

(4) การเลี้ยงไก่เบตงเพื่อผลิตลูกไก่จำหน่าย ผลการสัมภาษณ์ พบว่าเกษตรกรต้องมีตู้ฟักไข่ เพื่อให้สามารถผลิตลูกไก่ได้ตามความต้องการ

2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

(1) ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ควรเสนอขึ้นจดทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ให้กับไก่เบตง เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้า ในตลาด Premium ซึ่งต้องมองรวมถึง เอกลักษณ์ทางสังคม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเรื่องราว ของไก่เบตง

(2) ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ควรแบ่งเกรดไก่เบตงที่ผลิตได้ เพื่อให้ตอบสนองต่อตลาดแต่ละระดับ เนื่องจากไก่เบตงที่ผลิตไม่ใช่ทุกตัวที่ผลิตได้ตามคุณภาพ แต่มีบางตัวที่ตกเกรดไม่สามารถขายได้ ดังนั้นควรมีการแบ่งเกรดให้ไก่แต่ละเกรดเข้าไปขายในตลาดแต่ละกลุ่ม

2.2 ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเทคโนโลยีการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview: KII) เพื่อสร้างเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ ใช้การวิเคราะห์ตามหลักห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ตามวิธีการของ Michael Porter (1985) ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์กิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุน โดยใช้เทคนิค Snow Ball เพื่อให้ได้ข้อมูลการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจอย่างสมบูรณ์และรอบด้าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2.1 การวิเคราะห์เพื่อหาเทคโนโลยีการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแบ่งการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ออกเป็น 2 รูปแบบ คือ กลุ่มธุรกิจผลิตลูกไก่ และกลุ่มธุรกิจผลิตไก่เบตงขุน โดยสามารถวิเคราะห์ตามหลักห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) เพื่อให้ได้เทคโนโลยีในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดังนี้

1) กลุ่มธุรกิจผลิตลูกไก่เบตง

(1) เทคโนโลยีการผลิตลูกไก่เบตงของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามหลักห่วงโซ่คุณค่า สามารถสรุปได้ดังนี้

ก. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่นำเข้าไปในการผลิต (โลจิสติกส์ขาเข้า)

ไก่เบตงที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นไก่เบตงพันธุ์แท้ที่พัฒนาโดย ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา จังหวัดยะลาและบางส่วนมีไก่เบตงที่เป็นพันธุ์ดั้งเดิมอยู่ อาหารที่ใช้เลี้ยงไก่เบตงพ่อ-แม่พันธุ์ ในกลุ่มนี้จะใช้สูตรอาหารที่เลี้ยงเช่นเดียวกับการเลี้ยงไก่ไข่ โดยใช้ อาหารไก่ไข่ตามสูตรอายุ คือ ระยะไก่เล็ก ระยะไקרุ่น และระยะไก่อุ่น และช่วงไก่เบตงอายุ 0-3 สัปดาห์ ให้กินอาหารไก่เนื้อทางการค้าที่มีระดับโปรตีน ไม่ต่ำกว่า 21 เปอร์เซ็นต์ การผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจจะมีตลาดที่รองรับแน่นอน

ข. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนหรือแปรรูป วัตถุประสงค์ให้
ออกมาเป็นสินค้า (การปฏิบัติการ)

ในกรณีที่ทำธุรกิจผลิตลูกไก่ การเลี้ยงไก่พ่อแม่พันธุ์ จะต้องทำการเลี้ยงในกรงตับ เพื่อให้ง่ายต่อการจัดการและทำให้เพิ่มจำนวนไข่ และต้องมีการใช้ผู้ฟักไข่เข้ามาช่วยในการฟักแทนแม่ไก่ การให้อาหารอาจให้อาหารไก่ไข่เป็นหลัก และเสริมด้วยข้าวเปลือก ให้วันละ 1 ครั้งๆ ละประมาณ 100 กรัม มีการทำวัคซีนอย่างสม่ำเสมอ คือ วัคซีนนิวคาสเซิล วัคซีนหลอดลมอักเสบ ทำที่อายุ 1 วัน 7 วัน และทุกๆ 3 เดือน สำหรับลูกไก่ และทำวัคซีนอหิวาต์เป็ด-ไก่ ทำตอนอายุ 2 เดือน และทำประจำทุกๆ ปี สำหรับพ่อแม่พันธุ์ การเลี้ยงไก่เบตงรูปแบบการเลี้ยงเพื่อผลิตลูกไก่ โดยจะต้องมีแม่พันธุ์ อย่างน้อย 1,000 ตัว และพ่อพันธุ์ ประมาณ 120 ตัว และใช้ผู้ฟักไข่สามารถผลิตลูกไก่ได้สัปดาห์ละประมาณ 1,800-2,100 ตัว และขายเมื่ออายุประมาณ 2-3 สัปดาห์ ตกราคาตัวละ 30-35 บาท โดยมีต้นทุนการผลิตลูกไก่ตัวละ 25 บาท มีกำไรจากการขายตัวละประมาณ 5-10 บาท การเลี้ยงไก่เบตงมีศัตรูธรรมชาติหลักๆ อยู่ คือ งูเห่า ลู่นัข และการขโมยของมนุษย์ ดังนั้นการสร้างคอกที่ให้ไก่เบตงนอนจะต้องมีความมั่นคง แข็งแรง และสามารถป้องกันศัตรูตามธรรมชาติได้

ค. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องหลังการผลิต (โลจิสติกส์ขาออก)

การผลิตลูกไก่เบตง เพื่อจำหน่ายให้กับเกษตรกรที่ต้องการนำไปขุนต่อในเชิงธุรกิจ หรือจำหน่ายให้กับเกษตรกรที่เลี้ยงไก่เบตงไว้เป็นงานอดิเรก ทั้งนี้อาจจำหน่ายหน้าฟาร์มหรือให้บริการจัดส่งก็ได้

ง. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับรู้ (การตลาดและการขาย)

ลูกไก่เบตงจะขายเมื่ออายุประมาณ 2-3 สัปดาห์ ตกราคาตัวละ 30-35 บาท โดยมีต้นทุนการผลิตลูกไก่ตัวละ 25 บาท มีกำไรจากการขายตัวละประมาณ 5-10 บาท การกำหนดราคาให้กำหนดตามต้นทุนการผลิตเป็นสำคัญ

จ. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการหลังการขาย (การบริการ)

ควรผลิตลูกไก่เบตงให้ตรงต่อความต้องการของตลาดคือ ต้องมีการคัดเลือกพันธุ์ เพื่อให้ได้ลูกไก่ที่ตรงตามสายพันธุ์ ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในการผลิตสินค้า

ฉ. กิจกรรมในการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตให้ได้ปริมาณและ

คุณภาพสูงสุด (การจัดหา)

กลุ่มธุรกิจลูกไก่เบตงควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต เช่น อาหาร ยาและวัคซีน เป็นต้น และการรวมกลุ่มกันจะช่วยลดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาเลือดชิด ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มสามารถแลกเปลี่ยนพ่อพันธุ์กันได้ เป็นต้น

ช. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มคุณค่าและ

บริการหรือกระบวนการผลิต (การพัฒนาเทคโนโลยี)

ต้องมีการใช้เทคโนโลยีในการผลิต คือ เทคโนโลยีการผสมเทียม และการใช้ตู้ฟักไข่ และต้องมีการใช้สารสนเทศ เช่น Facebook website เป็นต้น

ซ. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ บริหารทรัพยากรบุคคล (การ

จัดการทรัพยากรมนุษย์)

เกษตรกรต้องมีการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่เบตง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และรับเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการผลิต และอาจต้องมีการจ้างแรงงานเพิ่ม เนื่องจากเทคโนโลยีการผสมเทียมจำเป็นต้องใช้คน 2 คน ในการปฏิบัติงาน

ฅ. โครงสร้างพื้นฐานขององค์การ (โครงสร้างองค์การ)

เกษตรกรควรมีการทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย เพื่อให้ทราบต้นทุนการผลิตและกำไรในการขายแต่ละครั้ง และควรสร้างฟาร์มให้ได้ตามมาตรฐานฟาร์มของกรมปศุสัตว์

2) กลุ่มธุรกิจผลิตไก่เบตงขุน

(1) เทคโนโลยีการผลิตไก่เบตงขุนของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามหลักห่วงโซ่คุณค่า สามารถสรุปได้ดังนี้

ก. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่นำเข้าไปในการผลิต (โลจิสติกส์ขาเข้า)

พันธุ์ไก่เบตงที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นไก่เบตงพันธุ์แท้ที่ถูกพัฒนาโดยศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา จังหวัดยะลา และบางส่วนจากฟาร์มผู้ผลิตลูกไก่เบตง

ข. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนหรือแปรรูป วัตถุประสงค์ให้ออกมาเป็นสินค้า (การปฏิบัติการ)

ส่วนใหญ่การเลี้ยงไก่เบตงต้องเลี้ยงแบบกึ่งฟาร์ม (กึ่งขังกึ่งปล่อย) ถึงจะมีความเหมาะสมที่สุด เนื่องจากไก่เบตงเป็นไก่ที่เกิดความเครียดได้ง่าย และมักพบปัญหาเนื่องจากขาดพื้นที่ปล่อยเดิน คือ การเลี้ยงแบบมีคอกสำหรับนอน และมีพื้นที่สำหรับให้ไก่ได้คุ้ยเหยี่ยวและกาดอาหารตามธรรมชาติ เพื่อป้องกันการจิกกินกัน (Cannibalism) และพฤติกรรมการแบ่งลำดับชั้นทางสังคม (Peak Order or Social Order) ซึ่งพบมากในไก่เบตง ส่งผลเสียให้เกิดการตายหรือเกิดบาดแผลที่ผิวหนังทำให้ได้ไก่เบตง ซึ่งไม่ตรงต่อความต้องการของตลาด

อาหารที่นำมาใช้เลี้ยงไก่เบตงไว้เพื่อขุนจำหน่าย แบ่งการให้อาหารออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ช่วงไก่เบตงอายุ 0-3 สัปดาห์ ให้กินอาหารไก่เนื้อทางการค้าที่มีระดับโปรตีน ไม่ต่ำกว่า 21 เปอร์เซ็นต์

ระยะที่ 2 ช่วงไก่เบตงอายุมากกว่า 3 สัปดาห์ถึง 20 สัปดาห์ ให้กินอาหารที่หาได้ตามท้องถิ่น และอาหารธรรมชาติ และต้มปลายข้าว รำ และหยวกกล้วยกัน ให้กินวันละ 2 มื้อ

เกษตรกรมีการเอาใจใส่ในการเลี้ยงดูลูกไก่ระยะกกสูงมาก เนื่องจากลูกไก่เบตงเป็นไก่ที่มีขนน้อยทำให้มีปัญหาเรื่องการรักษาอุณหภูมิของร่างกาย และปัญหาเรื่องยุ่งกิด มีการทำวัคซีนอย่างสม่ำเสมอ คือ วัคซีนนิวคาสเซิล วัคซีนหลอดลมอักเสบ ทำที่อายุ 1 วัน 7 วัน และทุกๆ 3 เดือน สำหรับลูกไก่ และทำวัคซีนอหิวาต์เป็ด-ไก่ ทำตอนอายุ 2 เดือน ระหว่างการเลี้ยงนั้นเกษตรกรได้ทำการคัดแยกลูกไก่ออกเป็น 2 กลุ่มตามขนาดตัว ในช่วงอายุ 3 สัปดาห์ ขึ้นไป หรือ ช่วงที่สามารถแยกเพศได้ เพื่อทำให้ไก่ในฝูงมีความสม่ำเสมอของฝูงเท่าๆ กัน และในช่วงที่เริ่มจำหน่ายไก่เกษตรกรจะทำการคัดไก่เบตงที่มีขนาดตามความต้องการของตลาดขายก่อน และไก่ส่วนที่เหลือจะถูกขุนต่อจนกว่าจะได้น้ำหนักที่ตรงต่อความต้องการของตลาด

โดยจะต้องเลี้ยงอย่างน้อย 1,000 ตัว และมีรายได้จากการเลี้ยงอย่างน้อย 9,000 บาท/เดือน (คิดจากฐานค่าแรงขั้นต่ำอย่างน้อย 300 บาท/วัน) การเลี้ยงไก่เบตงมีศัตรูธรรมชาติหลักๆ อยู่ คือ งูเหลือม สุนัข และการขโมยของมนุษย์ ดังนั้นการสร้างคอกที่ให้ไก่เบตงนอนจะต้องมีความมั่นคง แข็งแรง และสามารถป้องกันศัตรูตามธรรมชาติได้

การขุนจะใช้วัตถุประสงค์หลักในการขุน คือ ปลายข้าว รำ และหยวกกล้วย นำมาต้มเข้าด้วยกันและใช้เลี้ยงไก่ ในอัตรากินแบบไม่จำกัด คือ สามารถกินอาหารได้อย่างเต็มที่ และเกษตรกรจะมีพื้นที่สำหรับปล่อยให้ไก่เบตงได้กินอาหารตามธรรมชาติ อายุไก่เบตง

เมื่อเลี้ยงขุน อายุตั้งแต่ 3 สัปดาห์ จนถึงอายุ 20 สัปดาห์ หรือ 5 เดือน โดยมีระยะเวลาการขุนทั้งสิ้น 17 สัปดาห์ และต้องมีความสมบูรณ์ คือ ออกต้องอ้วนกลม ขนต้องขึ้นเต็มโดยไม่พบหลอดขนอ่อน เพราะถ้าขนขึ้นไม่เต็มจะมีปัญหาเวลาถอนขน ทำให้ถอนขนยาก

การฆ่าและการชำแหละไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า อายุเมื่อทำการฆ่าและชำแหละไก่เบตง จะพิจารณาความสมบูรณ์เป็นหลัก คือ ต้องมีหน้าอกกลม (ไก่อ้วน) หงอนแดงสดใส ขนงอกเต็ม ส่วนใหญ่แล้วจะมีอายุเฉลี่ย 5 เดือน น้ำหนักเมื่อฆ่า เพศผู้ น้ำหนักอยู่ในช่วง 2.5-3.5 กิโลกรัม เพศเมีย น้ำหนัก 1.5-2.0 กิโลกรัม แต่ตลาดส่วนใหญ่ต้องการไก่เพศผู้มากกว่าเพศเมีย และต้องทำการอดอาหารไก่ก่อน 1 วัน ก่อนทำการฆ่า เมื่อฆ่าแล้วไก่เบตงจะมีน้ำหนักซากประมาณ 86 เปอร์เซ็นต์

ก. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องหลังการผลิต (โลจิสติกส์ขาออก)

ลักษณะการจำหน่ายและรูปแบบการจำหน่ายไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะการจำหน่ายหลัก 2 รูปแบบ คือ การจำหน่ายไก่มีชีวิต ผ่านพ่อค้าคนกลาง เพื่อฆ่าและชำแหละไปยังร้านอาหารหรือภัตตาคาร และ การจำหน่ายไก่เบตงชำแหละ ไม่ผ่านคนกลาง ของผู้ผลิตสู่ร้านประจำ ซึ่งมีความผูกพันทางการค้ากัน แต่บางครั้งกลุ่มนี้อาจเป็นพ่อค้าคนกลางในกลุ่มจำหน่ายไก่มีชีวิต มีการบริการจัดส่งสินค้าไก่ชำแหละไปยังร้านอาหารหรือภัตตาคาร และถ้าเป็นการขายไก่เบตงมีชีวิต ผู้ซื้อต้องมาซื้อเองที่ฟาร์ม เนื่องจากไก่เบตงเป็นไก่ที่ต้องมีการคัดคุณภาพเป็นรายตัว เพื่อให้ได้ไก่เบตงที่เป็นที่ต้องการของตลาด

ง. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับรู้ (การตลาดและการขาย)

ราคาขายส่งไก่มีชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตง ราคาขายส่งไก่เบตงที่อำเภอเบตง 160-180 บาท/กิโลกรัม ตลาดภายนอกอำเภอเบตงราคาขายส่ง 80 บาท/กิโลกรัม และราคาขายให้ผู้ซื้อโดยตรง 110-150 บาท/กิโลกรัม แต่อันที่จริงแล้วต้นทุนการผลิตไก่เบตงอยู่ที่ 120 บาท/กิโลกรัม

ราคาขายส่งไก่ชำแหละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตง ราคาขายส่งไก่เบตงชำแหละอยู่ที่ราคาประมาณ 180 บาท/กิโลกรัม ราคาขายปลีกไก่เบตงมีชีวิตมีราคาประมาณ 200 บาท/กิโลกรัม (โครงการฟาร์มตัวอย่าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา) ราคาขายปลีกไก่เบตงชำแหละทั่วไปตามท้องตลาดราคาประมาณ 200 บาท/กิโลกรัม ราคาส่วนใหญ่ผันผวนไม่แน่นอน แต่มักจะเป็นการตกลงกันของผู้ซื้อและผู้ขายร่วมกัน และมีการกำหนดราคาโดยคนกลางบางส่วน

ถ้าเป็นไก่เบตงชำแหละจะขายให้กับร้านอาหารหรือภัตตาคารโดยตรง แต่ถ้าเป็นไก่สดส่วนใหญ่จะมีพ่อค้าคนกลางที่มีความผูกพันกับร้านอาหารหรือภัตตาคารรับออเดอร์ในการจัดหาไก่เบตงส่งไปยังร้าน โดยให้เกษตรกรเป็นลูกเจ้าผลิตไก่เบตงมีชีวิตให้

จ. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการหลังการขาย (การบริการ)

มีการตรวจสอบย้อนกลับจากร้านอาหารหรือภัตตาคารเป็นผู้ตอบกลับความพึงพอใจต่อสินค้า เนื่องจากไก่เบตงเป็นไก่ที่มีความต้องการคุณภาพสินค้าค่อนข้างสูง ซึ่งต้องผลิตตาม มาตรฐานการผลิตไก่เบตงที่กำหนดโดยผู้ซื้อ (ร้านอาหารหรือภัตตาคาร) เป็นหลัก

ฉ. กิจกรรมในการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิตให้ได้ปริมาณและ

คุณภาพสูงสุด (การจัดการ)

การรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยการผลิต เช่น ลูกไก่ อาหาร ยาและวัคซีน เป็นต้น ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตง เป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อผลประโยชน์ ซึ่งการรวมกลุ่มเพื่อซื้อปัจจัยส่วนใหญ่ซื้อปัจจัยด้วยเงินเชื่อ

ช. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มคุณค่าและ

บริการหรือกระบวนการผลิต (การพัฒนาเทคโนโลยี)

มีการใช้เทคโนโลยีในการผลิต คือ การนำไก่ขุนเข้าเลี้ยงในโรงดับก่อนจำหน่ายอย่างน้อย 2 เดือน หรือเมื่อมีอายุครบ 3 เดือน เพื่อให้ไก่มีสุขภาพดี อ้วนเร็ว เนื้อนุ่ม และไม่มีบาดแผลบริเวณหนังทำให้หนังสวย ขายได้ราคา และมีคุณภาพตามที่ผู้ซื้อต้องการ มีการใช้สารสนเทศในการจำหน่ายไก่เบตง เช่น Facebook และบางครั้งมีการนำเสนอข่าวจากสื่อโทรทัศน์ หรือ หนังสือพิมพ์ โดยเป็นการนำเสนอข่าวจากสำนักข่าวเอง ซึ่งไม่ได้เกิดจากการร้องขอจากเจ้าของฟาร์ม ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ทำให้เกิดการกระตุ้นการบริโภคไก่เบตงให้เป็นที่แพร่หลาย

ซ. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ บริหารทรัพยากรบุคคล (การจัดการ

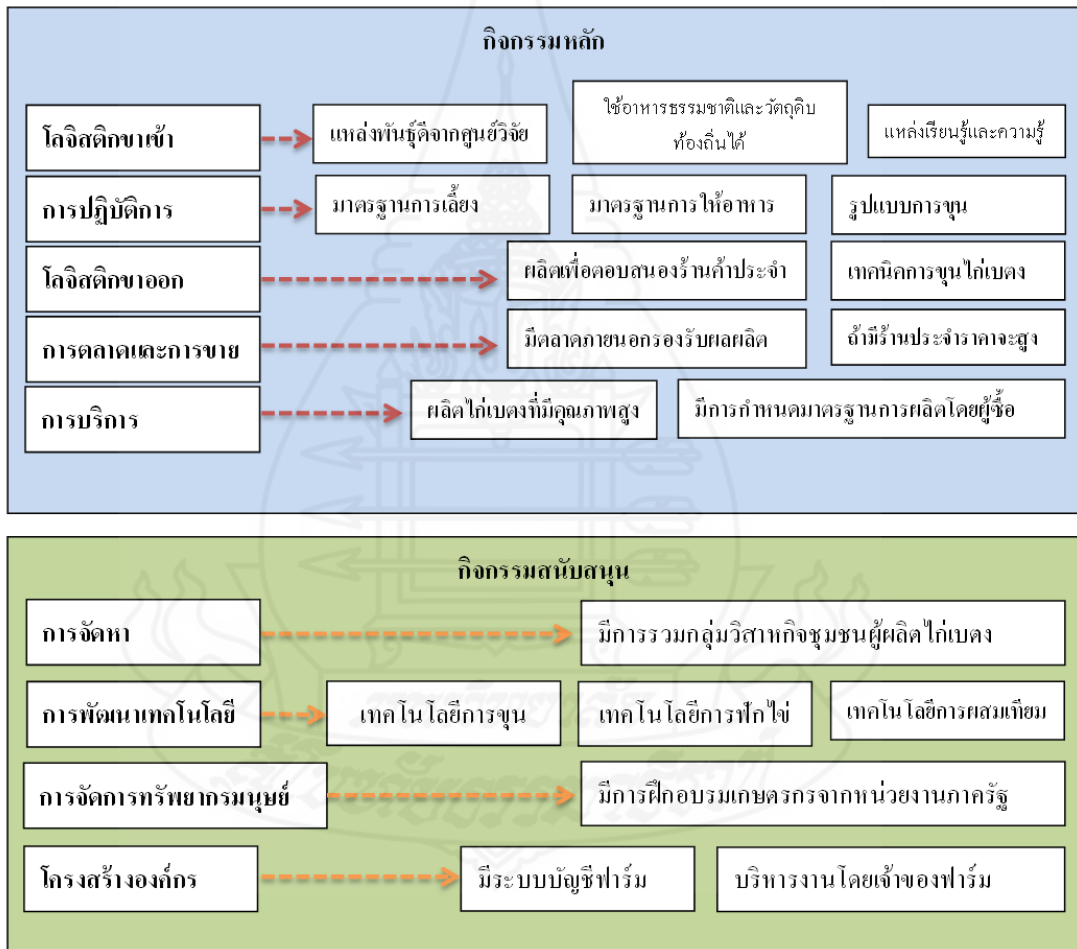
ทรัพยากรมนุษย์)

มีการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่เบตง โดยศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา เป็นผู้จัดฝึกอบรม มีการจ่ายค่าจ้างแรงงาน ตำแหน่งผู้จัดการฟาร์ม ประมาณ 15,000 บาท/เดือน วุฒิปริญญาตรี และตำแหน่งคนงานประมาณ 5,000 บาท/เดือน ส่วนใหญ่เป็นการจ้างรายเดือน เนื่องจากการเลี้ยงไก่เบตงไม่จำเป็นต้องใช้เวลาในการเลี้ยงมากในแต่ละวัน เกษตรกรบางรายมีบ้านพักให้กับคนงาน ซึ่งบางครั้งคนงานอาจทำหน้าที่ในการกรีดยางพารา และเวลาที่เหลือก็เลี้ยงไก่เบตง

ฉ. โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร (โครงสร้างองค์กร)

เกษตรกรควรมีการทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย เพื่อให้ทราบต้นทุนการผลิตและกำไรในการขายแต่ละครั้ง และควรสร้างฟาร์มให้ได้ตามมาตรฐานฟาร์มของกรมปศุสัตว์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปคุณค่าที่ส่งมอบให้กับลูกค้าและห่วงโซ่คุณค่า (Summary Value Proposition and Value Chain) ในการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ ดังแสดงในภาพที่ 4.9

ภาพที่ 4.9 สรุปคุณค่าที่ส่งมอบให้กับลูกค้าและห่วงโซ่คุณค่าในการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ

2.2.2 ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการเลี้ยงไก่เบตง

- 1) ต้องคำนึงถึงพื้นที่เลี้ยงต่อตัว ต้องไม่แน่นจนเกินไปและมีลานสำหรับปล่อย เพื่อป้องกันความเครียด ซึ่งอาจทำให้เกิดการจิกตีกันเองในฝูง
- 2) ต้องมีการดูแลเป็นอย่างดีในช่วงอนุบาลลูกไก่ และต้องกกอย่างน้อย 3 สัปดาห์
- 3) ต้องมีการแยกเพศในฝูงไก่อ่อน เพื่อเพิ่มความสม่ำเสมอของฝูงและป้องกันการจิกตีกัน
- 4) ต้องมีตู้ฟักไข่ในการผลิตลูกไก่อ่อน เพื่อให้ผลิตลูกไก่อ่อนได้ตามความต้องการ
- 5) ต้องมีตลาดที่รองรับแน่นอน ก่อนการผลิต

2.2.3 การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนใต้

การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจสามารถสรุปได้ว่า ควรมีการส่งเสริมเกษตรกรเป็นกลุ่ม โดยหน่วยงานรัฐเป็นผู้ส่งเสริม (ราชการ) ด้วยวิธีการฝึกอบรมพร้อมกับการปฏิบัติ และมีการสร้างคู่มือการเลี้ยงไก่เบตงเชิงธุรกิจ และเผยแพร่ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในอินเทอร์เน็ต โดยมีเนื้อหาของส่งเสริมและพัฒนาการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ สามารถสรุปได้เป็นประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) ส่งเสริมการผลิตไก่เบตงคุณภาพ เพื่อป้อนในตลาดสินค้าพรีเมียม เช่น ในห้างสรรพสินค้าหรือซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น
- 2) กำหนดมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ
- 3) ส่งเสริมการผลิตไก่เบตงให้ตรงกับมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ
- 4) ส่งเสริมการแปรรูปไก่เบตงให้เป็นสินค้าพร้อมบริโภค ในรูป Ready to eat

เนื่องจากไก่เบตง เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์ทางสังคม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเรื่องราว ของไก่เบตง ดังนั้นควรเสนอขึ้นจดทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ให้กับไก่เบตง เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้า ในตลาด Premium และต้องมีการแบ่งเกรด ไก่เบตงที่ผลิตได้ เพื่อให้ตอบสนองต่อตลาดแต่ละระดับ เนื่องจากไก่เบตงที่ผลิตไม่ใช่ทุกตัวที่ผลิตได้ตามคุณภาพ แต่มีบางตัวที่ตกเกรดไม่สามารถขายได้ ดังนั้นควรมีการแบ่งเกรด เพื่อให้ไก่เบตงแต่ละเกรดเข้าไปจำหน่ายในตลาดแต่ละกลุ่ม

2.2.4 การกำหนดมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ

ไก่เบตงเป็นไก่ที่มีความเฉพาะเจาะจงและมีความต้องการคุณภาพการผลิตที่แตกต่างจากไก่อื่นๆ สามารถกำหนดมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ ได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.45 และ 4.46

ตารางที่ 4.45 ข้อมูลมาตรฐานการให้อาหารไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

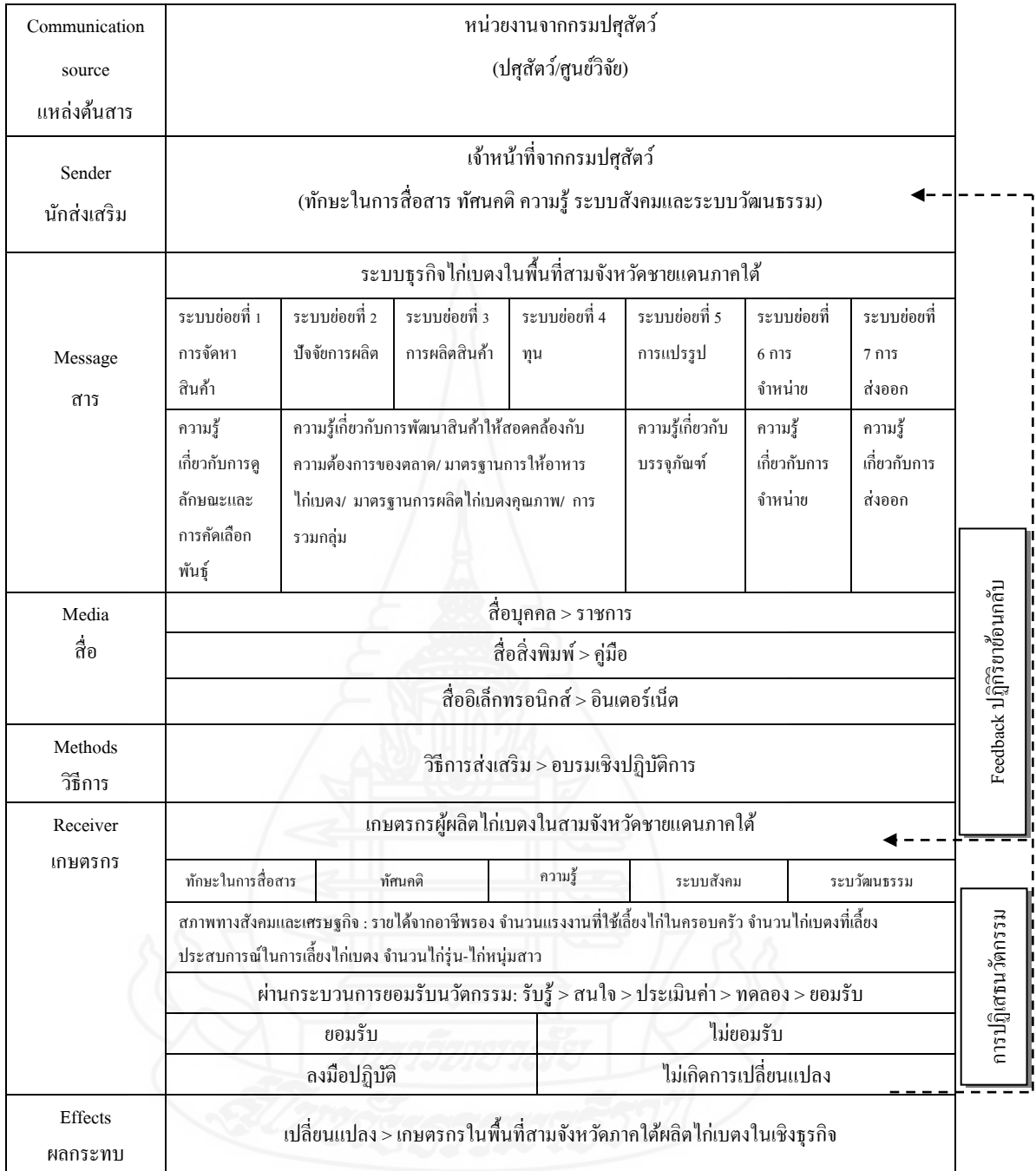
	พ่อแม่พันธุ์	ไก่เล็ก (ลูกไก่)	ไก่ขุน
ชนิดของอาหาร	อาหารไก่ไข่ และเสริมด้วยข้าวเปลือก	อาหารไก่เนื้อ ระยะแรก	ปลายข้าวต้ม+รำ+หอยกถั่ว
จำนวนครั้งที่ให้อาหาร (ครั้ง/วัน)	1	3	2
ปริมาณอาหารที่ให้ (กรัม/ตัว/วัน)	100	ประมาณ 20	ไม่จำกัดอาหาร/ปล่อยให้หาอาหารเองตามธรรมชาติ

ตารางที่ 4.46 ข้อมูลมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ไก่ขุนเพศผู้	ไก่ขุนเพศเมีย
1. น้ำหนักตัวมีชีวิตระหว่าง 2.5-3.5 กิโลกรัม/ตัว	1. น้ำหนักตัวมีชีวิตระหว่าง 1.8-2.5 กิโลกรัม/ตัว
2. อ้วน หน้าอกเต็ม เรียบ	2. อ้วน หน้าอกเต็ม เรียบ
3. สุขภาพดี แข็งแรง หน้าและหงอนต้องมีแดงดวงตากกลมสดใส ตรงตามลักษณะสายพันธุ์	3. สุขภาพดี แข็งแรง หน้าและหงอนต้องมีแดงดวงตากกลมสดใส ตรงตามลักษณะสายพันธุ์
4. การรองอกของขน ขนต้องงอกเต็ม ไม่มีขนหลุด	4. การรองอกของขน ขนต้องงอกเต็ม ไม่มีขนหลุด
5. ผิวหนังต้องไม่มีรอยขีดข่วน	5. ผิวหนังต้องไม่มีรอยขีดข่วน

2.2.5 การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาร่างโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ในส่วนการพัฒนาโมเดลการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ ร่วมกับทฤษฎี แนวคิด การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เพื่อพัฒนาร่างโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ เพื่อหาผู้ส่งสาร ช่องทางการส่งสาร และผู้รับสารที่เหมาะสม ตามหลักการสื่อสาร เพื่อให้ได้ร่างโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ คือ แบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โล แบบจำลองการสื่อสารขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของลาสเวลล์ การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร การยอมรับนวัตกรรมของโรเจอร์ และระบบธุรกิจเกษตร ร่วมกับการนำผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) มาวิเคราะห์และจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน เข้าสู่องค์ประกอบของโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ พบว่า ค่า Kaiser-Myer-Olkin Measure (KMO) เท่ากับ 0.778 และผลการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity มีค่า P-value น้อยกว่า 0.05 แสดงว่าปัจจัยเหล่านี้สามารถเป็นปัจจัยในการสร้างโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ และจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้ในการผลิตไก่เบตง ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise ของตัวแปร เพื่อพยากรณ์ความสัมพันธ์ของตัวแปร ได้ทำการพยากรณ์ไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ การพยากรณ์รายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม การพยากรณ์รายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงกับการได้รับความรู้ของเกษตรกร และการพยากรณ์รายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงกับความต้องการความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้สถิติอนุมาน คือ Multiple Regression Analysis แบบ Stepwise เพื่อพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และนำตัวแปรต่างๆ เข้าสู่โมเดล สามารถสรุปเป็นโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (CSMMMRE Model) ตามแผนภาพที่

- พัฒนาจาก
- 1.แบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โล
  - 2.แบบจำลองการสื่อสารขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของลาสเวลล์
  - 3.การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
  - 4.การยอมรับนวัตกรรมของไรเจอร์
  - 5.ระบบธุรกิจเกษตร

ภาพที่ 4.10 โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้:
ต้นแบบ (Prototype)

จากผลการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 4.9 สามารถแบ่งกระบวนการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ (The Extension Model of Betong Chicken production for Business in Three Southern Border Provinces) ได้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ แหล่งต้นสาร (Communication source) นักส่งเสริม (Sender) สาร (Message) สื่อ (Media) วิธีการ (Methods) เกษตรกร (Receiver) และผลกระทบ (Effects) สามารถสรุปเป็นกระบวนการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียกว่า กระบวนการ CSMMMRE โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) แหล่งต้นสาร (Communication Source) คือ องค์กรหรือหน่วยงานราชการ เนื่องจากการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ มีองค์กร (Organization) ที่สำคัญในการขับเคลื่อนระบบ ซึ่งถือว่าเป็นต้นแหล่งสาร ในที่นี้ คือ หน่วยงานจากกรมปศุสัตว์ เช่น ปศุสัตว์ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ เป็นต้น

2) นักส่งเสริม (Sender) คือ เจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์ เช่น จากปศุสัตว์อำเภอ ปศุสัตว์จังหวัด และศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ เป็นต้น ซึ่งต้องมีทักษะในการสื่อสารทัศนคติ ความรู้ ระบบสังคม และระบบวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับผู้รับสาร

3) สาร (Message) คือ ระบบธุรกิจไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 7 ระบบย่อย คือ การจัดหาสินค้า ปัจจัยการผลิต การผลิตสินค้า ทุน การแปรรูป การจำหน่าย และการส่งออก ซึ่งมีองค์ความรู้ที่มีผลต่อการผลิตไก่เบตง ดังนี้

(1) ความรู้ ด้านการดูแลรักษาและการคัดเลือกพันธุ์ ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ความรู้เกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ ความรู้เกี่ยวกับจำหน่ายและความรู้เกี่ยวกับการส่งออก

(2) มาตรฐานการให้อาหารไก่เบตง อาหารที่นำมาใช้เลี้ยงไก่เบตงไว้เพื่อขุนจำหน่าย แบ่งการให้อาหารออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ช่วงไก่เบตงอายุ 0-3 สัปดาห์ ให้กินอาหารไก่เนื้อทางการค้าที่มีระดับโปรตีน ไม่ต่ำกว่า 21 เปอร์เซ็นต์ และระยะที่ 2 ช่วงไก่เบตงอายุมากกว่า 3 สัปดาห์ถึง 20 สัปดาห์ ให้กินอาหารที่หาได้ตามท้องถิ่น และอาหารธรรมชาติ และต้มปลายข้าว รำ และหยอกด้วยกัน ให้กินวันละ 2 มื้อ และอาหารที่ใช้เลี้ยงไก่เบตงพ่อ-แม่พันธุ์ ในกลุ่มนี้จะใช้สูตรอาหารที่เลี้ยงเช่นเดียวกับการเลี้ยงไก่ไข่ โดยใช้อาหารไก่ไข่ตามสูตรอายุ คือ ระยะไก่เล็ก ระยะไก่รุ่น และระยะไก่ขุน และช่วงไก่เบตงอายุ 0-3 สัปดาห์ ให้กินอาหารไก่เนื้อทางการค้าที่มีระดับโปรตีน ไม่ต่ำกว่า 21 เปอร์เซ็นต์

(3) มาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ สามารถกำหนดมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ เป็นกรอบกว้างๆ ได้ ดังนี้ ไก่ขุนเพศผู้ ต้องมีน้ำหนักตัวมีชีวิตระหว่าง 2.5-3.5

กิโลกรัม/ตัว อ้วน หน้าอกเต็ม เรียบ สุขภาพดี แข็งแรง หน้าและหงอนต้องมีแดงดวงตากลมสดใส ตรงตามลักษณะสายพันธุ์ การงอกของขน ขนต้องงอกเต็ม ไม่มีขนหลุด และผิวหนังต้องไม่มีรอยขีดข่วน **ไก่ขุนเพศเมีย** ต้องมีน้ำหนักตัวมีชีวิตระหว่าง 1.8-2.5 กิโลกรัม/ตัว อ้วน หน้าอกเต็ม เรียบ สุขภาพดี แข็งแรง หน้าและหงอนต้องมีแดงดวงตากลมสดใส ตรงตามลักษณะสายพันธุ์ การงอกของขน ขนต้องงอกเต็ม ไม่มีขนหลุด และผิวหนังต้องไม่มีรอยขีดข่วน

(4) โมเดลการผลิตลูกไก่เบตงเชิงธุรกิจและโมเดลการผลิตไก่เบตงขุนเชิงธุรกิจ โดยใช้หลักห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain)

4) สื่อ (Media) คือ สื่อที่ใช้สำหรับการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย สื่อบุคคล (ราชการ) สื่อสิ่งพิมพ์ (คู่มือ) และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (อินเทอร์เน็ต)

5) วิธีการ (Methods) คือ วิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้วิธีการฝึกอบรมพร้อมกับการปฏิบัติหรือการอบรมเชิงปฏิบัติการ

6) เกษตรกร (Receiver) คือ เกษตรกรผู้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งต้องมีทักษะในการสื่อสาร ทักษะคิด ความรู้ ระบบสังคม และระบบวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับผู้ส่งสาร และต้องมีสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น รายได้จากอาชีพรอง จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่ในครอบครัว จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยง ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง จำนวนไก่รุ่น-ไก่หนุ่มสาว อย่างเหมาะสม และมีปฏิริยา ย้อนกลับ (Feedback) ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสารที่ตรงกัน

ในขั้นตอนของการรับสารเป็นขั้นตอนที่ผู้รับสาร จะต้องผ่าน กระบวนการยอมรับนวัตกรรม คือ รับรู้ สนใจ ประเมินค่า ทดลอง และยอมรับ ถ้ายอมรับ นวัตกรรมและลงมือปฏิบัติจะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนใต้ แต่ถ้าหากตัดสินใจไม่ยอมรับนวัตกรรมก็จะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่จะมีปฏิริยาย้อนกลับไปยังผู้ส่งสาร เพื่อพิจารณาปรับปรุงระบบให้มีความเหมาะสมต่อกลุ่มที่ปฏิเสชนวัตกรรมให้หันมายอมรับนวัตกรรมได้

7) ผลกระทบ (Effects) คือ ผลกระทบที่เกิดจากวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ

3. ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

3.1 ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยการพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

โดยใช้แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม จากนั้นผู้วิจัยได้นำโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้: ต้นแบบ (Prototype) ที่ได้พัฒนาขึ้นมาเสนอในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีตัวแทนจาก กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตร และตัวแทนเกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งสิ้น 9 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผลการสนทนากลุ่มสามารถสรุปได้ดังนี้

3.1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้สอบถาม

- 1) คุณพงษ์ศักดิ์ ชูพันธ์ ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี
- 2) คุณวิยะดา บุญสีลาภ ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา
- 3) คุณแทน รังเสาร์ ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนราธิวาส
- 4) คุณสรารุณี เสาร์พูล ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดปัตตานี
- 5) คุณวีรพันธุ์ นิลวัตร ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส
- 6) คุณจินตวัฒน์ ยงยศยิ่ง ตัวแทนเกษตรกรจังหวัดปัตตานี
- 7) คุณไพรัตน์ จันทร์ศรี ตัวแทนเกษตรกรจังหวัดยะลา
- 8) คุณศุภกฤษ เทพจันทร์ ตัวแทนเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส
- 9) อาจารย์สุนีย์ ตรีมณี ตัวแทนนักวิชาการ

3.1.2 ตอนที่ 2 ข้อสอบถามเกี่ยวกับโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1) เทคโนโลยีการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

(1) ควรเพิ่มรายละเอียดการอธิบายมาตรฐานการให้อาหารไก่เบตง และมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ ในการอธิบายโมเดล

(2) ควรเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับการเลี้ยงแบบแยกเพศ

(3) เทคโนโลยีการผลิตลูกไก่เบตงโดยการใช้ตู้ฟักไข่

(4) เทคโนโลยีในการผสมเทียมเพื่อการผลิตลูกไก่

2) โมเดลการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

(1) ปัญหาในการผลิต ต้องคำนึงถึงพื้นที่เลี้ยงต่อตัว การอนุบาลต้องกอย่างน้อย 3 สัปดาห์ ต้องมีการแยกเพศ เพื่อลดการแตกไซค์ และการจิกตีกัน และต้องมีผู้ฟักไข่ เพื่อให้ผลิตลูกไก่ได้ตามความต้องการ

(2) การผลิตต้องมีตลาดที่รองรับแน่นอน ซึ่งส่วนใหญ่การทำตลาดไก่เบตงจะทำให้รูปของการรวมกลุ่มธรรมชาติ รวมถึงการรวมตัวกันเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นเอง เพื่อรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกภายในกลุ่ม

(3) ควรให้รายละเอียดเกี่ยวกับโมเดลการผลิตลูกไก่เบตงเชิงธุรกิจ และโมเดลการผลิตไก่เบตงชุมชนเชิงธุรกิจในการอธิบายโมเดล

(4) ควรอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับห่วงโซ่อุปทานในการผลิตไก่เบตงในการอธิบายโมเดล

(5) ในส่วนของความรู้เกี่ยวกับการจำหน่ายควรเพิ่มหลักการตลาด 4P หรือส่วนผสมตลาด 4P เข้าไปในโมเดลเพื่อให้เกษตรกรได้เข้าใจในเรื่องของการวางแผนการตลาด

(6) ในระบบธุรกิจไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรนำทฤษฎี กลยุทธ์ทางการตลาด 8P เข้ามาใช้ในการทำการตลาดให้ประสบความสำเร็จ

(7) ควรเน้นการสร้างเครือข่ายผู้ผลิตไก่เบตง โดยมีกลุ่มผู้ผลิตลูกไก่ที่ใช้เทคโนโลยีการผลิต เช่น การใช้ผู้ฟักไข่หรือการผสมเทียม กลุ่มผู้ผลิตไก่ขุน ซึ่งต้องมีการเลี้ยงดูอย่างพิถีพิถัน และกลุ่มผู้รับซื้อไก่มีชีวิต/แปรรูป โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

3) โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

(1) การผลิตไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ต้องมีหน่วยงานที่ช่วยขับเคลื่อน (แหล่งต้นสาร) ในเรื่องของปัจจัยการผลิต เช่น ลูกไก่ สายพันธุ์ไก่ และองค์ความรู้ในการผลิตไก่เบตง คือหน่วยงานจากกรมปศุสัตว์ เช่น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา ปศุสัตว์อำเภอ จังหวัด เป็นต้น

(2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมต้องคำนึงถึงทักษะในการสื่อสาร ทักษะคิด ความรู้ระบบสังคม และระบบวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกันของ (ผู้ส่งสาร) และผู้รับสาร เนื่องจากเกษตรกรในสามจังหวัดภาคใต้มีภาษาถิ่น ศาสนา และวัฒนธรรมที่แตกต่างจากเกษตรกรในพื้นที่อื่น และจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) คือ ต้องเป็นนักกระตุ้น (Stimulator) นักเร่ง

ปฏิกิริยา (Catalyst) นักจัดตั้ง/สนับสนุนองค์กร (Organizer) และต้องเป็นนักถ่ายทอดและบอกแหล่งข้อมูล (Disseminator and Source of Information)

(3) เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตง (ผู้รับสาร) ควรเงินทุนในการเลี้ยงประสบการณ์ จำนวนแรงงานในการเลี้ยง และปริมาณการเลี้ยงหรือจำนวนไก่ ที่มากพอจะสามารถผลิตเป็นธุรกิจได้

(4) เนื่องจากในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นที่ๆ มีเหตุการณ์ความไม่สงบ ดังนั้นการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และสารสนเทศ อาจต้องใช้ระบบอินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วย (สื่ออิเล็กทรอนิกส์)

(5) วิธีการส่งเสริมให้กับเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรเน้นการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกษตรกรได้มีความชำนาญ และมีความมั่นใจ ก่อนที่จะได้ลงมือปฏิบัติ

(6) เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ผู้ส่งสาร) มักมีปัญหาเรื่องการสื่อสารในภาษาราชการ และเป็นพื้นที่ๆ มีความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นการที่จะทำให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นจะต้องเข้าใจถึงทักษะในการสื่อสาร ทักษะความคิด ความรู้ ระบบสังคม และระบบวัฒนธรรม

(7) เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ จำเป็นต้องเพิ่มเติมทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารองค์กร

(8) ต้องคำนึงถึงการพัฒนาไก่เบตง เพื่อกำหนดเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ โดยการขอยื่นจดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

(9) ต้องส่งเสริมให้มีกลุ่มผู้ผลิตไก่เบตง มีกลุ่มผู้ผลิตลูกไก่ ผู้ขุนไก่ ผู้รับซื้อ ไก่มีชีวิต ผู้แปรรูป โดยมีหน่วยงานของรัฐช่วยให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ให้ความรู้ด้านการเลี้ยงไก่ให้ได้คุณภาพ ความรู้ด้านการทำธุรกิจครบวงจร ช่วยประชาสัมพันธ์ผลผลิตไก่เบตง/ผลิตภัณฑ์แปรรูปไก่เบตง

4) ความรู้ที่เกี่ยวข้องการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

(1) ความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตไก่ เช่น การใช้ตู้ฟักไข่ การผสมเทียม วิธีการเลี้ยงไก่ให้ได้คุณภาพ การแปรรูปเนื้อไก่ให้สามารถเก็บรักษาคุณภาพและสามารถขนส่งได้ในระยะไกล เช่น การแช่แข็งเนื้อไก่

(2) ความรู้ด้านโภชนาการและอาหารสัตว์ เนื่องจากสามารถช่วยในการลดต้นทุนค่าอาหารได้

(3) ความรู้ด้านการทำธุรกิจ การทำการตลาด

5) ช่องทางการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

ช่องทางการส่งเสริมควรใช้สื่อบุคคลคือราชการ โดยใช้คู่มือ และอาจใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้ โดยมีความรู้ในประเด็นดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการผลิตไก่

(2) ส่งเสริมให้มีเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่เบตงครบวงจร (กลุ่มผลิตลูกไก่, กลุ่มผู้ขุนไก่, กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ และกลุ่มผู้รับซื้อ)

6) วิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

วิธีการส่งเสริมควรเน้นวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการส่งเสริมแบบกลุ่ม โดยมีความรู้ในประเด็นดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีการผลิตไก่เบตง ตั้งแต่การผลิตลูกไก่ การขุนไก่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ไก่เบตง เป็นต้น

(2) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการทำธุรกิจ (การวางแผนการผลิต การหาตลาด การคิดต้นทุน การตั้งราคา การขนส่ง การบรรจุภัณฑ์)

7) ลักษณะเกษตรกรที่ผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

ลักษณะของเกษตรกรที่ดีต้องมีปรัชญาแนวคิด แรงบัลดาลใจ ความชอบในการเลี้ยงไก่เบตง ต้องสามารถคิดแก้ปัญหา ช่วยเหลือตัวเองได้ก่อนพึ่งหน่วยงานราชการ

8) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

หน่วยงานหลักคือ หน่วยงานส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นคนกลางที่ช่วยเกษตรกรประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) ปศุสัตว์ ช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่

(2) สถาบันทางการศึกษา ช่วยในเรื่องการพัฒนางานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในการผลิตไก่เบตง

(3) สำนักงานพาณิชย์และหอการค้า ช่วยในเรื่องการทำธุรกิจและการหาตลาด

(4) สำนักงานประชาสัมพันธ์ ช่วยในการประชาสัมพันธ์ผลผลิตไก่เบตง/ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากไก่เบตง

3.1.3 ตอนที่ 3 ความชัดเจน จุดเด่น และข้อเสนอแนะต่อโมเดล

1) ความชัดเจนในการสื่อให้เห็นรูปแบบการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ควรเพิ่มหน่วยงานจากภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่เบตงเชิงธุรกิจครบวงจร เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ และช่วยเหลือเกษตรกร

2) จุดเด่นของโมเดล

(1) ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีในการผลิต การลดต้นทุนการผลิตไก่

(2) ส่งเสริมให้มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไก่เบตง

(3) ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม ให้ความรู้ ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงให้ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงไก่เบตงเชิงธุรกิจ

3) ข้อเสนอแนะเพื่อให้รูปแบบดังกล่าวสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ควรเพิ่มแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานในเชิงธุรกิจ เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาโมเดลการผลิตในเชิงธุรกิจ

3.2 ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

3.2.1 ตัวแปรที่สำคัญจากการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ในขั้นตอนการพัฒนาโมเดล ทำให้ได้ตัวแปรที่นำพัฒนาโมเดล ดังนี้

1) ผู้ส่งสารจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) คือ ต้องเป็นนักกระตุ้น (Stimulator) นักเร่งปฏิกิริยา (Catalyst) นักจัดตั้ง/สนับสนุนองค์กร (Organizer) และต้องเป็นนักถ่ายทอดและบอกแหล่งข้อมูล (Disseminator and Source of Information)

2) เทคโนโลยีการผลิตไก่ เช่น การใช้ตู้ฟักไข่ การผสมเทียม วิธีการเลี้ยงไก่ให้ได้คุณภาพ การแปรรูปเนื้อไก่ให้สามารถเก็บรักษาคุณภาพ

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หน่วยงานหลักคือ หน่วยงานส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นคนกลางที่ช่วยเกษตรกรประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ (1) ปศุสัตว์ ช่วยให้ความรู้

เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ (2) สถาบันทางการศึกษา ช่วยในเรื่องการพัฒนางานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในการผลิตไก่เบตง (3) สำนักงานพาณิชย์และหอการค้า ช่วยในเรื่องการทำธุรกิจและการตลาด และ (4) สำนักงานประชาสัมพันธ์ ช่วยในการประชาสัมพันธ์ผลผลิตไก่เบตง/ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากไก่เบตง

4) *เพิ่มเติมทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารองค์กร* เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ จำเป็นต้อง แนวคิดการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (RBM) แบ่งองค์ประกอบของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ วัตถุประสงค์ (Objective) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes)

5) *วงจรการควบคุมคุณภาพ (PDCA)* คือ Plan, Do, Check, Act.

6) *การบริหารงาน 4M* คือ Man, Money, Material, Method

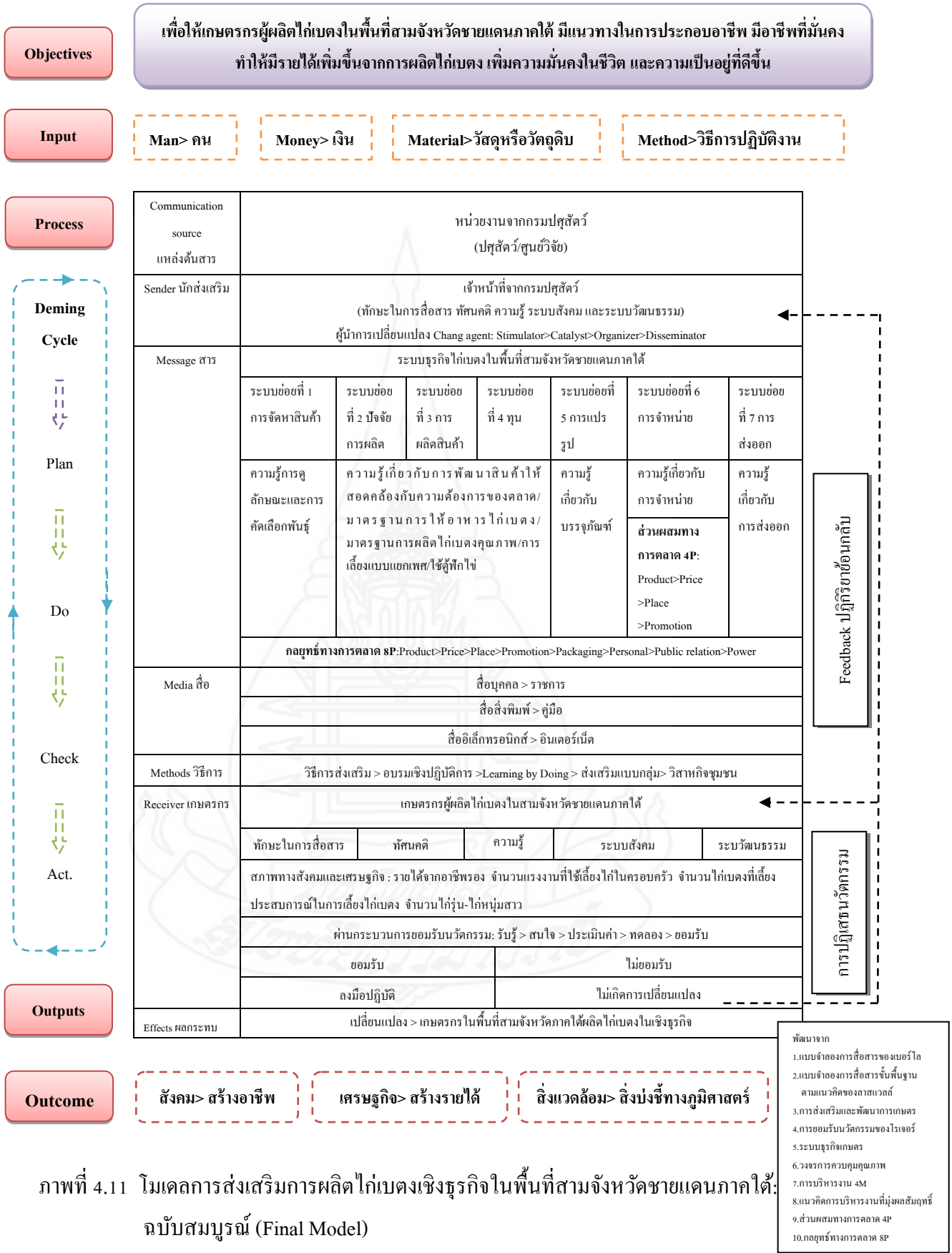
7) *ส่วนผสมทางการตลาด 4P* คือ Product, Price, Place, Promotion

8) *กลยุทธ์ทางการตลาด 8P* คือ Product, Price, Place, Promotion, Packaging,

Personal, Public Relation, Power

สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาแก้ไขปรับปรุงโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีรายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 4.11

พัฒนาจาก

- 1.แบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โต
- 2.แบบจำลองการสื่อสารขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของลาสเวลล์
- 3.การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
- 4.การยอมรับนวัตกรรมของโรเจอร์
- 5.ระบบธุรกิจเกษตร
- 6.วงจรการควบคุมคุณภาพ
- 7.การบริหารงาน 4M
- 8.แนวคิดการบริหารงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์
- 9.ส่วนผสมทางการตลาด 4P
- 10.กลยุทธ์ทางการตลาด 8P

ภาพที่ 4.11 โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้: ฉบับสมบูรณ์ (Final Model)

3.2.2 การอธิบายโมเดล

จากการสกัดตัวแปรข้างต้นสามารถพัฒนาโมเดลได้ดังภาพที่ 4.10 และสามารถอธิบายโมเดลได้ดังนี้

ในการพัฒนาโมเดลได้นำ แนวคิดการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นการบริหารที่เน้นผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) โดยมีตัวชี้วัดผล (Indicators) ที่เป็นรูปธรรม การบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การบริหารที่มุ่งเน้นความประหยัด (Economy) ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และ ความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) นั่นเอง ความประหยัด คือ การใช้ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรน้อยที่สุด ราคาต่ำที่สุด เวลาน้อยที่สุด ในการผลิต ความมีประสิทธิภาพ คือ การเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลผลิต ถ้าใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดผลผลิตสูงก็ถือว่ามีประสิทธิภาพสูง ความมีประสิทธิภาพ คือ การเปรียบเทียบระหว่างวัตถุประสงค์กับผลผลิตและผลลัพธ์ หากบรรลุตามวัตถุประสงค์ก็ถือว่าเกิดประสิทธิผล ซึ่งดูจากทั้งปริมาณและคุณภาพ โดยในการพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แบ่งองค์ประกอบของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ วัตถุประสงค์ (Objective) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) โดยนำมาเป็นกรอบใน โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดังนี้

1) วัตถุประสงค์ (Objective)

วัตถุประสงค์ของโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวทางในการประกอบอาชีพ มีอาชีพที่มั่นคง ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตไก่เบตง เพิ่มความมั่นคงในชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2) ปัจจัยนำเข้า (Input)

ปัจจัยนำเข้า เป็นการนำเข้าทรัพยากร เพื่อการดำเนินการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาศัยแนวความคิดการบริหารงาน 4M ประกอบด้วย

(1) คน (Man) เป็นผู้ดำเนินการหรือจัดการทำให้เกิดกิจกรรมทางการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจไก่เบตง

(2) เงิน (Money) เป็นปัจจัยในการดำเนินการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

(3) วัสดุหรือวัตถุดิบ (*Material*) การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ต้นทุนที่ต่ำ และทำให้การส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ผลกำไรสูงสุด

(4) วิธีปฏิบัติงาน (*Method*) ซึ่งการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนของการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีการวางแผนและควบคุมให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพ

3) กระบวนการ (*Process*)

จากผลการวิจัยสามารถแบ่งกระบวนการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ (*The Extension Model of Betong Chicken production for Business in Three Southern Border Provinces*) ได้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ แหล่งต้นสาร (*Communication source*) นักส่งเสริม (*Sender*) สาร (*Message*) สื่อ (*Media*) วิธีการ (*Methods*) เกษตรกร (*Receiver*) และผลกระทบ (*Effects*) สามารถสรุปเป็นกระบวนการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียกว่า กระบวนการ CSMMMRE โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) แหล่งต้นสาร (*Communication Source*) คือ องค์กรหรือหน่วยงานราชการ เนื่องจากการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ มีองค์กร (*Organization*) ที่สำคัญในการขับเคลื่อนระบบ ซึ่งถือว่าเป็นต้นแหล่งสาร ในที่นี้ คือ หน่วยงานจากกรมปศุสัตว์ เช่น สำนักงานปศุสัตว์ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ เป็นต้น

(2) นักส่งเสริม (*Sender*) คือ เจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์ เช่น เจ้าหน้าที่จากปศุสัตว์อำเภอ ปศุสัตว์จังหวัด และศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ เป็นต้น ซึ่งต้องมีทักษะในการสื่อสาร ทักษะคิด ความรู้ ระบบสังคม และระบบวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับผู้รับสาร และจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง (*Change agent*) คือ ต้องเป็นนักกระตุ้น (*Stimulator*) นักเร่งปฏิกิริยา (*Catalyst*) นักจัดตั้ง/สนับสนุนองค์กร (*Organizer*) และต้องเป็นนักถ่ายทอดและบอกแหล่งข้อมูล (*Disseminator and Source of Information*) ตามแนวคิดการส่งเสริมการเกษตรของ ดิเรก ฤกษ์หว่าย (2556: 3)

(3) สาร (*Message*) คือ ระบบธุรกิจไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 7 ระบบย่อย คือ การจัดหาสินค้า ปัจจัยการผลิต การผลิตสินค้า ทุน การแปรรูป การจำหน่าย และการส่งออก ซึ่งมีองค์ความรู้ที่มีผลต่อการผลิตไก่เบตง ดังนี้

ก. ความรู้ ด้านการคัดเลือกพันธุ์ และการคัดเลือกพันธุ์ ความรู้เกี่ยวกับ การพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ความรู้เกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ ความรู้ เกี่ยวกับจำหน่ายและความรู้เกี่ยวกับการส่งออก

ข. มาตรฐานการให้อาหารไก่เบตง อาหารที่นำมาใช้เลี้ยงไก่เบตง ไว้เพื่อขุนจำหน่าย แบ่งการให้อาหารออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ช่วงไก่เบตงอายุ 0-3 สัปดาห์ ให้กินอาหารไก่เนื้อทางการค้าที่มีระดับโปรตีน ไม่ต่ำกว่า 21 เปอร์เซ็นต์ และระยะที่ 2 ช่วงไก่เบตง อายุมากกว่า 3 สัปดาห์ถึง 20 สัปดาห์ ให้กินอาหารที่หาได้ตามท้องถิ่น และอาหารธรรมชาติ และ ต้มปลายข้าว รำ และหยาบด้วยกัน ให้กินวันละ 2 มื้อ และอาหารที่ใช้เลี้ยงไก่เบตงพ่อ-แม่พันธุ์ ใน กลุ่มนี้จะใช้สูตรอาหารที่เลี้ยงเช่นเดียวกับการเลี้ยงไก่ไข่ โดยใช้อาหารไก่ไข่ตามสูตรอายุ คือ ระยะ ไก่เล็ก ระยะไก่รุ่น และระยะไก่ขุน และช่วงไก่เบตงอายุ 0-3 สัปดาห์ ให้กินอาหารไก่เนื้อทางการค้า ที่มีระดับโปรตีน ไม่ต่ำกว่า 21 เปอร์เซ็นต์

ค. มาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ สามารถกำหนดมาตรฐาน การผลิตไก่เบตงคุณภาพ เป็นกรอบกว้างๆ ได้ ดังนี้ ไก่ขุนเพศผู้ ต้องมีน้ำหนักตัวมีชีวิตระหว่าง 2.5-3.5 กิโลกรัม/ตัว อ้วน หน้าอกเต็ม เรียบ สุขภาพดี แข็งแรง หน้าและหงอนต้องมีแดงดวงตากลม สดใส ตรงตามลักษณะสายพันธุ์ การงอกของขน ขนต้องงอกเต็ม ไม่มีขนหลุด และผิวหนังต้องไม่ มีรอยขีดข่วน ไก่ขุนเพศเมีย ต้องมีน้ำหนักตัวมีชีวิตระหว่าง 1.8-2.5 กิโลกรัม/ตัว อ้วน หน้าอกเต็ม เรียบ สุขภาพดี แข็งแรง หน้าและหงอนต้องมีแดงดวงตากลมสดใส ตรงตามลักษณะสายพันธุ์ การ งอกของขน ขนต้องงอกเต็ม ไม่มีขนหลุด และผิวหนังต้องไม่มีรอยขีดข่วน

ง. โมเดลการผลิตลูกไก่เบตงเชิงธุรกิจและโมเดลการผลิตไก่เบตง ขุนเชิงธุรกิจ โดยใช้หลักห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) โลจิสติกส์ขาเข้า - แหล่งพันธุ์ที่ได้มา - ความเหมาะสมของพันธุ์ - การวิเคราะห์พื้นที่ก่อนการเลี้ยง - ที่ตั้ง ของฟาร์ม - สภาพความเหมาะสมของฟาร์ม - แหล่งน้ำที่ใช้ - ระยะห่างจากชุมชน - สภาพการ คมนาคม - สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน - ลักษณะของพื้นที่ 2) การปฏิบัติการ - มาตรฐาน การเลี้ยง - การวางแผนการผลิต - การให้อาหาร - การจัดการเลี้ยงดู - การป้องกันรักษาโรค - ศัตรู ธรรมชาติ - ความสามารถในการต้านทานโรคของไก่เบตง - ความสามารถในการปรับตัว - อัตราการ เจริญเติบโต - อายุการเลี้ยงจนกระทั่งจับขาย - น้ำหนักตัวเมื่อขาย 3) โลจิสติกส์ขาออก - เทคนิคการ ขุน - การฆ่าและการชำแหละ - การรวบรวมและจำหน่ายสินค้า - ราคาขาย - ต้นทุนการผลิต - กำไร จากการผลิต - กำไรการผลิต - บริการไปยังลูกค้า 4) การตลาดและการขาย - ราคาขายส่ง - ขายปลีก ของผลผลิต - ความเคลื่อนไหวของราคาผลผลิต - ระบบการจัดการขาย - วิธีการขายที่เหมาะสม 5) การบริการ - การตรวจสอบย้อนกลับ - การผลิตตามมาตรฐานสินค้า และกิจกรรมสนับสนุน ได้แก่

1) การจัดหา –การรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยการผลิต 2) การพัฒนาเทคโนโลยี –การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ –การฝึกอบรมแรงงาน -ระบบเงินเดือนค่าจ้าง –การจ่ายค่าตอบแทน -สวัสดิการอย่างเหมาะสม 4) โครงสร้างองค์การ -ระบบบัญชี -ระบบการเงิน -การบริหารงานทั่วไป -ด้านอาคาร –สถานที่และสาธารณูปโภคต่างๆ

จ. ใช้หลัก 4P คือ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจำหน่าย (Distribution Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion) เข้ามาช่วยในการจัดการในระบบย่อยที่ 6 การจำหน่าย ดังนี้

ก) ผลิตภัณฑ์ (Product) โดยต้องเน้นการผลิตไก่เบตงที่มีคุณภาพ (Quality)

ข) ราคา (Price) การกำหนดราคาขายของไก่เบตงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากราคาเป็นสิ่งที่ใช้วัดค่าและประโยชน์ของตัวสินค้า และเป็นตัวกำหนดว่าสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปในทิศทางใด จะสามารถขายไก่เบตงอย่างไร จำนวนเท่าไร ราคาขายจะเป็นเครื่องบ่งชี้สำคัญของความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจไก่เบตง

ค) การจำหน่าย (Distribution Place) การนำสินค้าไปให้ถึงมือของลูกค้า โดยยึดหลักความมีประสิทธิภาพ ความถูกต้อง ความปลอดภัย และความรวดเร็ว วิธีขายหรือกระจายไก่เบตงที่สามารถทำให้เกิดผลกำไรมากที่สุด ต้องกระจายไก่เบตงให้ตรงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

ง) การส่งเสริมการขาย (Promotion) การส่งเสริมการขาย มีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้ออกขายเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมดังกล่าวประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ เมื่อทราบความต้องการของลูกค้า รสนิยม เพื่อสามารถสร้างโปรโมชั่นที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้โดยตรง

ฉ. การเลี้ยงแบบแยกเพศ โดยเริ่มแยกในช่วงแรกคือ อายุมากกว่า 3 สัปดาห์ โดยแบ่งไก่เบตงออกเป็น 2 กลุ่มตามขนาดตัว คือ กลุ่มที่มีขนาดใหญ่ (ส่วนใหญ่จะเป็นตัวผู้) และกลุ่มที่มีขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะเป็นตัวเมีย แต่ระยะแรกนี้เน้นแยกตามขนาดซึ่งบางครั้งอาจยังมีการคละเพศ เนื่องจากการแยกเพศในช่วงอายุ 3 สัปดาห์ทำได้ยาก การแยกเพศช่วงที่สอง จะแยกในช่วงที่ไก่เบตงมีอายุ 2 เดือนขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นช่วงที่สามารถแยกเพศได้ง่าย เพื่อช่วยให้ไก่มีการเติบโตสม่ำเสมอทั้งฝูง

ช. การใช้ผู้ฟักไข่และการผสมเทียม ในกรณีที่มีการผลิตลูกไก่เบตงเชิงธุรกิจ จะต้องมีการใช้ผู้ฟักไข่และการผสมเทียมเข้าช่วย เนื่องจากไก่เบตงมีพฤติกรรมการฟักไข่น้อย และอาจเกิดปัญหาแย่งรังกัน ซึ่งทำให้ผลิตลูกไก่ได้น้อย

ซ. ในระบบธุรกิจไก่อเบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องใช้กลยุทธ์ทางการตลาด 8P เข้ามาใช้ในการทำการตลาดให้ประสบความสำเร็จ ดังนี้

ก) กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ (Product Strategy) กลยุทธ์นี้ต้องตั้งเป้าว่าผลิตภัณฑ์จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ในระดับความพึงพอใจขนาดไหน การนำสินค้าไปเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแข่งขันในท้องตลาดว่ามีจุดเด่นและจุดด้อยอย่างไร

ข) กลยุทธ์ราคา (Price Strategy) การกำหนดราคาของไก่อเบตงถือเป็นกลยุทธ์สำคัญของแผนงานทางการตลาดที่จะช่วยสร้างรายได้เปรียบ โดยการกำหนดราคาต้องคำนึงถึงต้นทุนการผลิตบวกกับผลกำไรที่ต้องการจะได้จากการขายไก่อเบตง แล้วจึงทำการกำหนดราคาขายออกมาโดยต้องคำนึงสภาพการแข่งขันของตลาดสินค้า นอกจากนี้การกำหนดราคายังมีนัยที่บ่งบอกถึงตำแหน่งที่ต้องการจะให้สินค้าไปยืนอยู่ด้วย ซึ่งการตั้งราคาอาจจะตั้งให้ใกล้เคียงกับสินค้าประเภทเดียวกันบนท้องตลาด หรือน้อยกว่าถ้าต้องการแย่งชิงฐานลูกค้า และมากกว่าถ้าต้องการวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ให้อยู่เหนือกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไป

ค) กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place Strategy) ช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ทางการตลาด เพราะถ้าสามารถหาช่องทางการกระจายสินค้าไปสู่มือผู้บริโภคได้มากเท่าไร ผลกำไรก็จะเพิ่มสูงขึ้นมากเท่านั้น โดยช่องทางการจัดจำหน่ายที่นิยมใช้กันในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกันสองรูปแบบคือ การขายไปสู่มือของผู้บริโภคโดยตรงและการขายผ่านพ่อค้าคนกลาง

ง) กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategy) การส่งเสริมการตลาดมีประสิทธิภาพช่วยในการขายไก่อเบตงได้เป็นอย่างดี ถ้าโปรโมชั่นที่ออกมาโดนใจลูกค้าก็จะช่วยให้ยอดขายและผลกำไรทวีสูงมากยิ่งขึ้น โดยการส่งเสริมการตลาดนี้สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การลด แลก แจก แถม เป็นต้น

จ) กลยุทธ์บรรจุภัณฑ์ (Packaging Strategy) บรรจุภัณฑ์ที่มีความสำคัญเปรียบเสมือนเป็นหน้าตาของสินค้า ดังนั้นการออกแบบดีไซน์รูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์จึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง โดยหลักสำคัญที่ควรจะต้องคำนึงถึงเมื่อทำการออกแบบบรรจุภัณฑ์ตามแผนการกลยุทธ์นี้ก็คือจะต้องมีความสวยงามเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์อีกทั้งความโดดเด่นเมื่อนำไปวางบนชั้นสินค้าเปรียบเทียบกับคู่แข่งจะต้องมีความเหนือชั้นกว่าจึงจะประสบความสำเร็จตามแผนงานนี้

ฉ) กลยุทธ์การใช้พนักงานขาย (Personal Strategy) ทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยทำให้ยอดขายทะยานไต่ระดับพุ่งสูงขึ้นก็คือการเลือกใช้กลยุทธ์พนักงานขายเป็นตัวช่วยส่งเสริม การขายสินค้าโดยใช้พนักงานถือเป็นศิลปะการขายขั้นสูงที่ไม่สามารถลอกเลียนแบบ

กันได้ง่ายๆ พนักงานขายที่มีความรู้ความสามารถบวกกับประสบการณ์จะมีเทคนิคการจูงใจลูกค้าให้เข้ามาสนใจและนำไปสู่ action นั่นก็คือการตัดสินใจซื้อในที่สุด

ช) กลยุทธ์ข่าวสาร (Public Relation Strategy) ยุค โลกาภิวัตน์
พรมแดนอย่างในปัจจุบัน การสื่อสารคือกุญแจสำคัญที่นำไปใช้ไขประตูความสำเร็จ เพราะสภาพแวดล้อมการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคมเมืองและชนบทถูกแวดล้อมไปด้วยสื่อต่างๆ มากมาย การใช้กลยุทธ์ข่าวสารเข้ามาเป็นทัพเสริมอีกแรงหนึ่งในการทำการตลาดจะช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องของภาพพจน์และเพิ่มทัศนคติในเชิงบวกให้เกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการ

ซ) กลยุทธ์การใช้พลัง (Power Strategy) พลังในที่นี้หมายถึงอำนาจในการต่อรองและควบคุม ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากที่สุดในการเนรมิตให้เกิดขึ้น แต่ก็เป็นที่จำเป็น เพราะอำนาจต่อรองจะสามารถนำมาใช้ต่อรองแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการค้า

ฅ. วงจรการควบคุมคุณภาพ (Deming Cycle) ในขั้นตอนกระบวนการดังกล่าวนี้จะต้องมีการใช้วงจรการควบคุมคุณภาพ (Deming Cycle) เข้ามาช่วยในการควบคุมคุณภาพในการดำเนินงาน คือ

ก) การวางแผน (Planning)

ข) การปฏิบัติตามแผน (Do)

ค) การตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน (Check)

ง) การปรับปรุงแก้ไขตามแผน (Action)

(4) สื่อ (Media) คือ สื่อที่ใช้สำหรับการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย สื่อบุคคล (ราชการ) สื่อสิ่งพิมพ์ (คู่มือ) และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (อินเทอร์เน็ต)

(5) วิธีการ (Methods) คือ วิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้วิธีการฝึกอบรมพร้อมกับการปฏิบัติหรือการอบรมเชิงปฏิบัติการ

(6) เกษตรกร (Receiver) คือ เกษตรกรผู้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งต้องมีทักษะในการสื่อสาร ทัศนคติ ความรู้ ระบบสังคม และระบบวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับผู้ส่งสาร และต้องมีสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น รายได้จากอาชีพพอ จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่ในครอบครัว จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยง ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง จำนวนไก่รุ่น-ไก่หนุ่มสาว อย่างเหมาะสม และมีปฏิริยาตอบสนอง (Feedback) ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสารที่ตรงกัน

ในขั้นตอนของการรับสารเป็นขั้นตอนที่ผู้รับสาร จะต้องผ่านกระบวนการยอมรับนวัตกรรม คือ รับรู้ สนใจ ประเมินค่า ทดลอง และยอมรับ ถ้ายอมรับ

นวัตกรรมและลงมือปฏิบัติจะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่เกษตรกรผู้ผลิตไถ่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนใต้ แต่ถ้าหากตัดสินใจไม่ยอมรับนวัตกรรมก็จะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่จะมีปฏิกิริยาย้อนกลับไปยังผู้ส่งสาร เพื่อพิจารณาปรับปรุงระบบให้มีความเหมาะสมต่อกลุ่มที่ปฏิเสธนวัตกรรมให้หันมายอมรับนวัตกรรมได้

(7) *ผลกระทบ (Effects)* คือ ผลกระทบที่เกิดจากวิธีการส่งเสริมการผลิตไถ่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ผลิตไถ่เบตงในเชิงธุรกิจ

4) *ผลผลิต (Outputs)* คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากวิธีการส่งเสริมการผลิตไถ่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ผลิตไถ่เบตงในเชิงธุรกิจ

5) *ผลลัพธ์ (Outcomes)* คือ ผลลัพธ์ที่ทำให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในการส่งเสริมการผลิตไถ่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเกษตรกรใน 3 ด้าน คือ สังคม (ทำให้เกิดการสร้างอาชีพ) เศรษฐกิจ (ทำให้เกิดรายได้) และสิ่งแวดล้อม (เกิดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์)

4. ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องของโมเดลการส่งเสริมและพัฒนการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

4.1 ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องของโมเดลการส่งเสริมและพัฒนการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

4.1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

ในการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน คือ

- 1) คุณพงษ์ศักดิ์ ชูพันธ์ ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี
- 2) คุณวิยะดา บุญสีลาภ ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา
- 3) คุณแทน รังเสาร์ ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนราธิวาส
- 4) คุณสรารุณี เสาร์พูล ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดปัตตานี
- 5) คุณวีรพันธุ์ นิลวัตร ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส
- 6) คุณจีรศักดิ์ บำรุงศักดิ์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยี
นราธิวาส
- 7) คุณคำรัส ชาตรีวงศ์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ จังหวัด
ยะลา
- 8) คุณจินตวัฒน์ ยงยศยิ่ง ตัวแทนเกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้
- 9) อาจารย์สุนีย์ ตรีมณี ตัวแทนนักวิชาการ อาจารย์วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
นราธิวาส มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ (อดีตนักวิชาการสัตวบาลชำนาญการ
พิเศษ ผู้ดูแลและพัฒนารูปแบบการพัฒนาสายพันธุ์ไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้)

4.1.2 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโมเดล

โดยนำโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้ ไปสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ แสดงผลตามตารางที่ 4.47

ตารางที่ 4.47 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็น	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติ			ความสอดคล้องกับ บริบท			การนำไปใช้ประโยชน์ ได้จริง		
	Mean	SD.	แปลผล	Mean	SD.	แปลผล	Mean	SD.	แปลผล	Mean	SD.	แปลผล
1. หลักการสร้างโมเดล	4.40	0.53	มากที่สุด	4.22	0.44	มากที่สุด	4.33	0.50	มากที่สุด	4.11	0.78	มาก
2. การเชื่อมโยงของโมเดล	4.67	0.50	มากที่สุด	4.22	0.44	มากที่สุด	4.33	0.50	มากที่สุด	4.42	0.44	มากที่สุด
3. องค์ประกอบโมเดล	4.73	0.17	มากที่สุด	4.36	0.31	มากที่สุด	4.47	0.31	มากที่สุด	4.22	0.24	มากที่สุด
3.1 วัตถุประสงค์	4.89	0.33	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด	4.22	0.44	มากที่สุด
3.2 ปัจจัยนำเข้า	4.89	0.33	มากที่สุด	4.22	0.44	มากที่สุด	4.33	0.50	มากที่สุด	4.33	0.50	มากที่สุด
3.3 กระบวนการ	4.78	0.44	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
3.4 ผลผลิต	4.56	0.53	มากที่สุด	4.22	0.44	มากที่สุด	4.33	0.50	มากที่สุด	4.00	0.71	มาก
3.5 ผลลัพธ์	4.56	0.53	มากที่สุด	4.00	0.71	มาก	4.11	0.78	มาก	4.00	0.71	มาก
4. การอธิบายโมเดล	4.33	0.50	มากที่สุด	4.22	0.44	มากที่สุด	4.33	0.50	มากที่สุด	4.22	0.44	มากที่สุด
5. ภาพรวมของโมเดล	4.89	0.33	มากที่สุด	4.22	0.44	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด	4.22	0.44	มากที่สุด

4.2 ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องของโมเดลการส่งเสริมและพัฒนการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

จากตารางที่ 4.47 พบว่า มีความคิดเห็นในแต่ละด้านของโมเดล คือ ความเหมาะสมของโมเดล ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของโมเดล ความสอดคล้องกับบริบทของโมเดล และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงของโมเดล ดังต่อไปนี้

4.2.1 ด้านความเหมาะสม พบว่า ประเด็นที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คือ องค์ประกอบโมเดล โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 รองลงมาคือ การเชื่อมโยงโมเดล หลักการสร้างโมเดล และการอธิบายโมเดล มีค่าเฉลี่ย 4.67, 4.40 และ 4.33 ตามลำดับ ส่วนภาพรวมของโมเดลในด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89

องค์ประกอบของโมเดล พบว่า วัตถุประสงค์ และปัจจัยนำเข้า มีค่าความเหมาะสมมากที่สุด เท่ากับ 4.89 รองลงมาคือ กระบวนการผลิต ผลผลิต และผลลัพธ์ มีค่าเท่ากับ 4.78, 4.56 และ 4.56 ตามลำดับ

4.2.2 ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ภาพรวมของโมเดลอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่า องค์ประกอบของโมเดลมีค่าอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 รองลงมาคือ หลักการสร้างโมเดล การเชื่อมโยงโมเดล และการอธิบายโมเดล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22, 4.22 และ 4.22 ตามลำดับ

องค์ประกอบของโมเดล พบว่า กระบวนการ มีค่าความเป็นไปได้ในการปฏิบัติมากที่สุด เท่ากับ 4.78 รองลงมาคือ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า และผลผลิต มีค่าเท่ากับ 4.56, 4.22 และ 4.22 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าความเป็นไปได้ในการปฏิบัติมากที่สุด และประเด็นผลลัพธ์ มีค่าความเป็นไปได้ในการปฏิบัติมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

4.2.3 ด้านความสอดคล้องกับบริบท พบว่า ภาพรวมของโมเดลด้านความสอดคล้องกับบริบทอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 4.56 รองลงมาคือ องค์ประกอบโมเดล หลักการสร้างโมเดล การเชื่อมโยงของโมเดล และการอธิบายโมเดล มีความสอดคล้องกับบริบทอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 4.47, 4.33, 4.33 และ 4.33 ตามลำดับ

องค์ประกอบของโมเดล พบว่า กระบวนการ มีความสอดคล้องกับบริบทมากที่สุด เท่ากับ 4.89รองลงมาคือ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า และผลผลิต มีความสอดคล้องกับบริบทอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 4.67, 4.33 และ 4.33 ตามลำดับ ส่วน ผลลัพธ์ พบว่า มีความสอดคล้องกับบริบทอยู่ในระดับมาก มีค่าเท่ากับ 4.11

4.2.4 ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง พบว่า ภาพรวมของโมเดลในประเด็นการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 4.42 รองลงมาคือ องค์ประกอบของโมเดล และการอธิบายโมเดล มีค่าเท่ากับ 4.22 และ 4.22 ตามลำดับมีความสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับมากที่สุด ส่วนหลักการสร้างโมเดล มีค่าเท่ากับ 4.11 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

องค์ประกอบของโมเดล พบว่า ประเด็นการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงของกระบวนการ มีค่ามากที่สุด เท่ากับ 4.56 รองลงมาคือ ปัจจัยนำเข้า และวัตถุประสงค์ มีค่าเท่ากับ 4.33 และ 4.22 ตามลำดับ มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลผลิต และผลลัพธ์ มีค่าการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมาก มีค่าเท่ากับ 4.00

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย โดยมีประเด็นต่างๆ คือ สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตง ความต้องการความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ความต้องการช่องทางส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหา อุปสรรคในการผลิตไก่เบตงและข้อเสนอแนะ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) ด้วยวิธี Pearson Correlation การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis หรือ EFA) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (KII) ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม และความคิดเห็นเกี่ยวกับโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.สรุปการวิจัย

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตง

1.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 23-70 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 62.1 มีระดับการศึกษา อนุปริญญา, ปวส.หรือเทียบเท่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-10 คน (สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน) ใช้จำนวนแรงงานเลี้ยงไก่เบตงในครอบครัว 1-7 คน (จำนวนแรงงานที่เลี้ยงไก่เบตงเฉลี่ย 2.23 คน) เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตงส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 3-5 ปี

1.1.2 สถานภาพทางสังคม เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตง在三จังหวัดชายแดนใต้ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 66.0 และไม่มีตำแหน่งทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 92.2

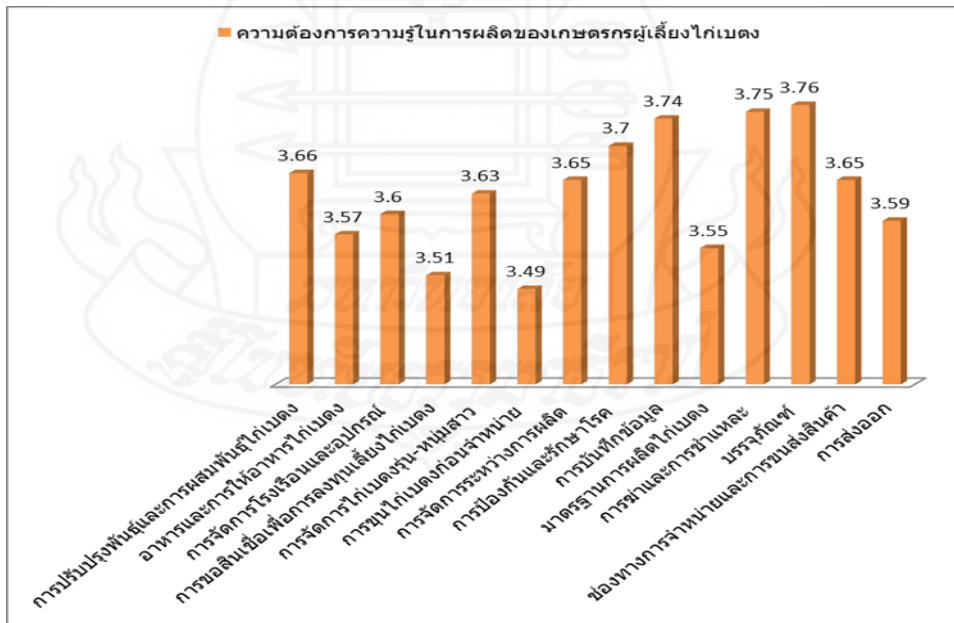
1.1.3 สถานภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตง在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ มีจำนวนจำนวนไก่เบตงทั้งหมด เฉลี่ย 435.33 ตัว การเลี้ยงแยกเป็น ลูกไก่อายุไม่เกิน 6 สัปดาห์ เฉลี่ย 77.81 ตัว ไก่รุ่น-ไก่หนุ่มสาว 6-22 สัปดาห์ จำนวน เฉลี่ย 99.33 ตัว พ่อพันธุ์จำนวน เฉลี่ย 7.93 ตัว และแม่พันธุ์ จำนวน เฉลี่ย 10.19 ตัว เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำสวน

ยางพารา และมีรายได้จากการประกอบอาชีพหลัก เฉลี่ย 16,390 บาท และอาชีพรองของเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ เลี้ยงไก่เบตง และรายได้จากอาชีพรองเฉลี่ย 8,793 บาท และเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงเฉลี่ย 7,503.90 บาท

1.2 ความต้องการความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ทั้งสิ้น 14 ประเด็น คือ ระบบย่อยที่ 1 การผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ ด้านการปรับปรุงพันธุ์และการผสมพันธุ์ไก่เบตง อาหารและการให้อาหารไก่เบตง การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์ และการขอสินเชื่อเพื่อการลงทุนเลี้ยงไก่เบตง ในระบบย่อยที่ 2 กิจกรรมการผลิตในฟาร์ม เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้าน การจัดการไก่เบตงรุ่น-หนุ่มสาว (7-26 สัปดาห์) การขุนไก่เบตงก่อนจำหน่าย การจัดการระหว่างการผลิต การป้องกันและรักษาโรค การบันทึกข้อมูล และมาตรฐานการผลิตไก่เบตง ในระบบย่อยที่ 3 การแปรรูปและการเก็บรักษา เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้าน การฆ่าและการชำแหละ และบรรจุภัณฑ์ และในระบบย่อยที่ 4 การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลพลอยได้จากสินค้าเกษตร เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้าน ช่องทางการจำหน่ายและการขนส่งสินค้า และการส่งออก ดังแสดงในภาพที่ 5.1

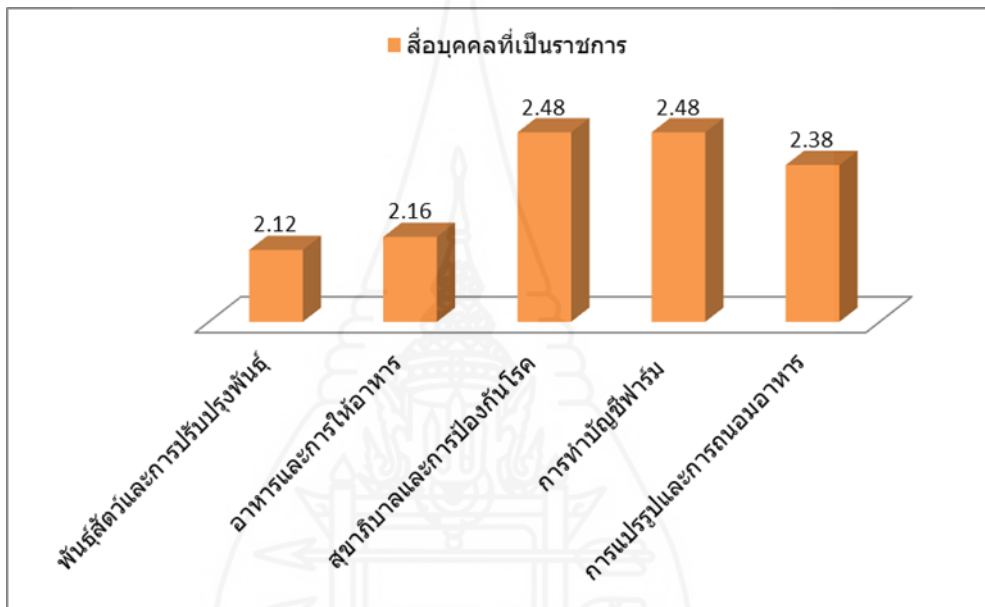

ภาพที่ 5.1 ความต้องการความรู้ในการผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตง

1.3 ความต้องการช่องทางส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

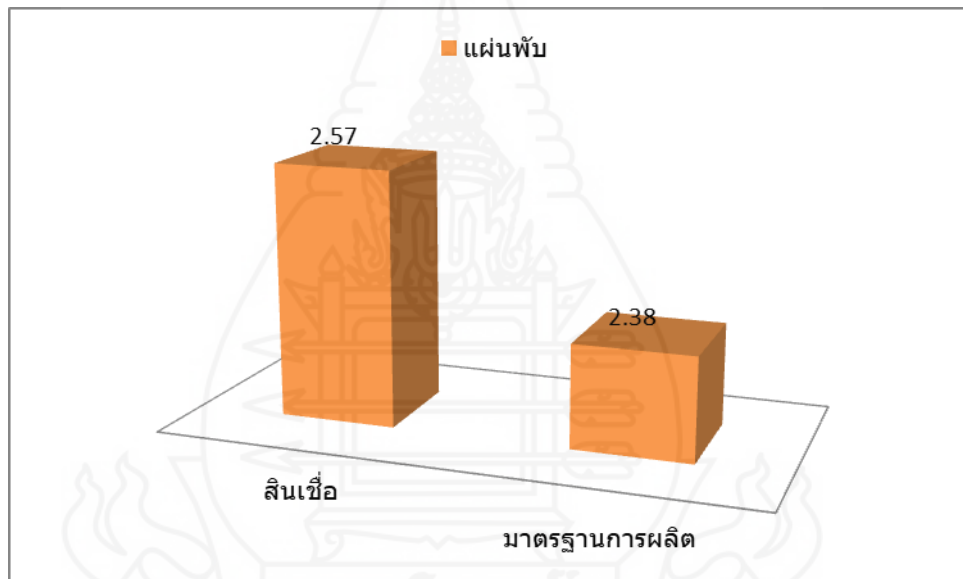
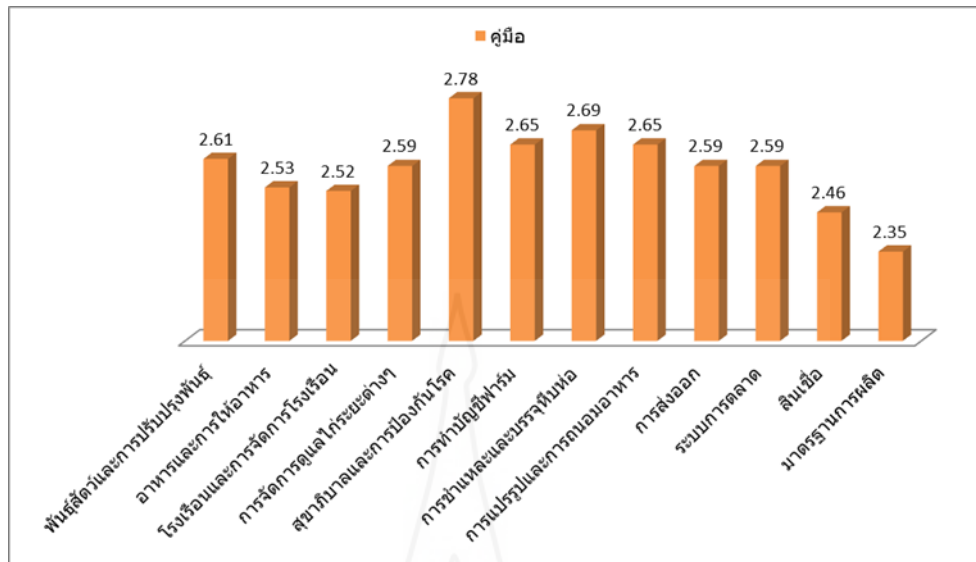
1.3.1 ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริม

1) **สื่อบุคคล** ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรมีความต้องการสื่อบุคคลที่เป็นราชการในด้าน พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์ อาหารและการให้อาหาร สุขภิบาลและการป้องกันโรค การทำบัญชีฟาร์ม และการแปรรูปและการถนอมอาหาร ดังแสดงในภาพที่ 5.2

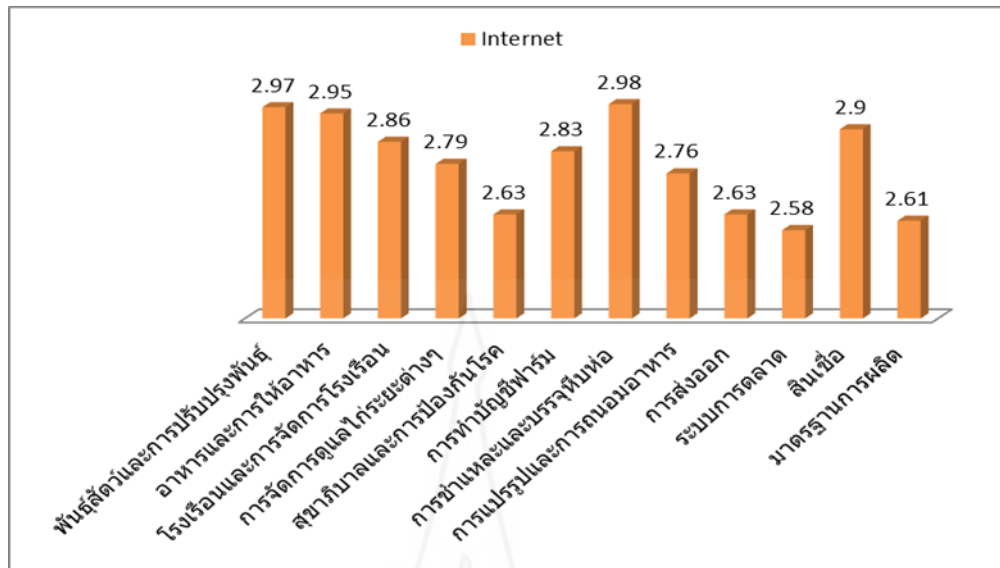
ภาพที่ 5.2 ความต้องการสื่อที่เป็นราชการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตง

2) **สื่อสิ่งพิมพ์** ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรมีความต้องการคู่มือในด้านพันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์ อาหารและการให้อาหาร โรงเรือนและการจัดการ โรงเรือนการจัดการดูแลไก่อะยะต่างๆ สุขภิบาลและการป้องกันโรค การทำบัญชีฟาร์ม การชำแหละและบรรจุหีบห่อ การแปรรูปและการถนอมอาหาร การส่งออก และระบบการตลาด ส่วนด้านสินเชื่อและมาตรฐานการผลิต เกษตรกรต้องการคู่มือไม่ต่างกับแผ่นพับ ดังแสดงในภาพที่ 5.3

ภาพที่ 5.3 ความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตง

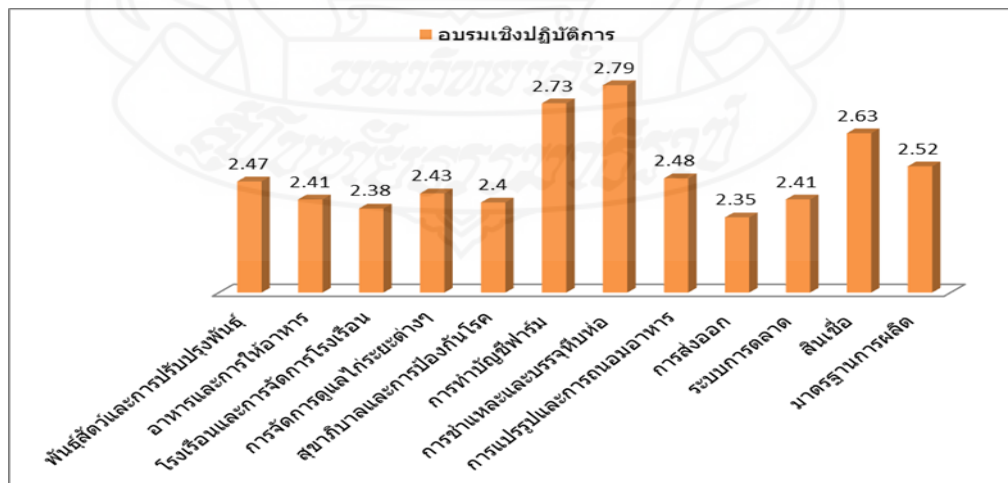
3) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรมีความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทอินเทอร์เน็ต ในด้านพันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์ อาหารและการให้อาหาร โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน การจัดการดูแลไก่ระยะต่างๆ สุขาภิบาลและการป้องกันโรค การทำบัญชีฟาร์ม การชำแหละและบรรจุหีบห่อ การแปรรูปและการถนอมอาหาร การส่งออก ระบบการตลาด สินเชื่อ และมาตรฐานการผลิต ดังแสดงในภาพที่ 5.4

ภาพที่ 5.4 ความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตง

1.3.2 ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริม

ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมอบรมเชิงปฏิบัติการในทุกๆ ด้าน คือ พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์ อาหารและการให้อาหาร โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน การจัดการดูแลไถ่ระยะต่างๆ สุขภาพและการป้องกันโรค การทำบัญชีฟาร์ม การชำแหละและบรรจุหีบห่อ การแปรรูปและการถนอมอาหาร การส่งออก ระบบการตลาด สินเชื่อ และมาตรฐานการผลิต ดังแสดงในภาพที่ 5.5

ภาพที่ 5.5 ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตง

1.4 ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตไก่เบตง และข้อเสนอแนะของเกษตรกร

1.4.1 ปัญหาและอุปสรรค (หลัก) พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประสบปัญหาหลักในการผลิตไก่เบตงสามารถจัดกลุ่มปัญหาจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ออกเป็น 7 ประเด็น คือ การสุขาภิบาลและการป้องกันโรค ต้นทุนค่าอาหารในการผลิตสูง พันธุ์ไก่เบตง ตลาด โรงเรือน และปัญหาเรื่องกลิ่น

1.4.2 ปัญหาและอุปสรรค (รอง) พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประสบปัญหาหลักในการผลิตไก่เบตงสามารถจัดกลุ่มปัญหาจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ออกเป็น 7 ประเด็น คือ โรคและการใช้ยารักษาโรค ต้นทุนค่าอาหารในการผลิตสูง พันธุ์ไก่เบตงหาซื้อยาก ไม่มีตลาดจำหน่าย กลิ่นเหม็นจากมูลไก่ การสร้างโรงเรือนให้มีความเหมาะสมไม่สามารถผลิตไก่เบตงให้เพียงพอต่อความต้องการ และปัญหาขุงกัก เนื่องจากไก่เบตงมีขนปกคลุมร่างกายน้อย

1.4.3 ข้อเสนอแนะของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในด้านต่างๆ โดยการให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยเหลือ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านปศุสัตว์เป็นหน่วยงานที่เกษตรกรเสนอแนะให้เข้ามาช่วยเหลือมากที่สุด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มี ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การสุขาภิบาลและการป้องกันโรค ต้นทุนค่าอาหารในการผลิตสูง พันธุ์ไก่เบตงหาซื้อยาก ไม่มีตลาดจำหน่าย การสร้างโรงเรือนให้มีความเหมาะสม ปัญหากลิ่นเหม็นจากมูลไก่ ไม่สามารถผลิตไก่เบตงให้เพียงพอต่อความต้องการ และปัญหาขุงกัก เนื่องจากไก่เบตงมีขนปกคลุมร่างกายน้อย

1.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation) ด้วยวิธี Pearson Correlation

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรส่วนใหญ่เป็นเชิงบวก โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1.5.1 อายุของเกษตรกร พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนแรงงาน ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง และรายได้จากอาชีพหลัก

1.5.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนแรงงาน และประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง

1.5.3 จำนวนแรงงาน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง จำนวนลูกไก่ และรายได้จากไก่เบตง

1.5.4 ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงาน จำนวนลูกไก่ รายได้จากอาชีพหลัก รายได้จากอาชีพรอง และรายได้จากไก่เบตง

1.5.5 จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนลูกไก่ จำนวนไก่รุ่น จำนวนพ่อพันธุ์ จำนวนแม่พันธุ์ และรายได้จากไก่เบตง

1.5.6 จำนวนลูกไก่ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนแรงงาน ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด และรายได้จากไก่เบตง

1.5.7 จำนวนไก่รุ่น พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด จำนวนพ่อพันธุ์ จำนวนแม่พันธุ์ และรายได้จากไก่เบตง

1.5.8 จำนวนพ่อพันธุ์ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด จำนวนไก่รุ่น และจำนวนแม่พันธุ์

1.5.9 จำนวนแม่พันธุ์ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด จำนวนไก่รุ่น และรายได้จากอาชีพหลัก

1.5.10 รายได้จากอาชีพหลัก พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ อายุ ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง รายได้จากอาชีพรอง และรายได้จากไก่เบตง

1.5.11 รายได้จากอาชีพรอง พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง รายได้จากอาชีพหลัก และรายได้จากไก่เบตง

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า รายได้จากการเลี้ยงไก่เบตง พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ จำนวนแรงงาน ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด จำนวนลูกไก่ จำนวนไก่รุ่น รายได้จากอาชีพหลัก และรายได้จากอาชีพรอง

1.6 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise

การศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า มีตัวแปรรายได้จากอาชีพรอง จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่ในครอบครัว จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยง และประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง ที่ร่วมกันทำนายรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัว สามารถอธิบายการผันแปรของรายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงได้ร้อยละ 69.40 ($R^2 = 0.694$) สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{(รายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง)} = & (-335.038) + 0.188(\text{รายได้จากอาชีพรอง}) + 1448.839 (\text{จำนวนแรงงานที่เลี้ยงไก่เบตง}) + 4.550 (\text{จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยงทั้งหมด}) + \\ & 294.819 (\text{ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง}) \end{aligned}$$

การศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับตัวแปรการได้รับความรู้ พบว่า มีตัวแปรการได้รับความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ ความรู้เกี่ยวกับการจำหน่ายและการจัดการผลพลอยได้จากไก่เบตง การดูแลรักษาและการคัดเลือกพันธุ์ไก่เบตง การส่งออกและความรู้เกี่ยวกับบรรจุกภัณฑ์ ที่ร่วมกันทำนายรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัว สามารถอธิบายการผันแปรของรายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงได้ร้อยละ 23.00 ($R^2 = 0.230$) สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{(รายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง)} = & 5,413.297 - 2,431.90(\text{ความรู้เกี่ยวกับการจำหน่าย}) - 1,556.203(\text{ความรู้เกี่ยวกับบรรจุกภัณฑ์}) + 2,755.175(\text{การดูแลรักษาและการคัดเลือกพันธุ์}) + 1.965.923(\text{การส่งออก}) \end{aligned}$$

การศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับตัวแปรความต้องการความรู้ พบว่า มีตัวแปรความต้องการความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ที่ร่วมกันทำนายรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงของ

เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) ซึ่งมีตัวแปรเพียง 1 ตัว ที่สามารถใช้อธิบายการผันแปรของรายได้จากการเลี้ยงไก่เบตงได้ร้อยละ 7.90 ($R^2 = 0.079$) สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้

(รายได้จากการจำหน่ายไก่เบตง) = $14,093.39 - 1,809.285$ (ความต้องการความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด)

1.7 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis หรือ EFA)

วิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis) เพื่อแยกองค์ประกอบของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ โดยทำการวิเคราะห์จากตัวแปรความรู้ของเกษตรกรจำนวน 24 ตัวแปร เพื่อจัดกลุ่มปัจจัยใหม่ เพื่อกำหนดระบบการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้สถิติอนุมาน คือ Exploratory Factor Analysis หรือ EFA เพื่อกำหนดชื่อเรียกปัจจัยใหม่ ผลการวิเคราะห์ พบว่าเมื่อนำข้อมูลในตอนที่ 2 คือ ความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ในส่วนความต้องการความรู้ นำมาวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เพื่อแยกองค์ประกอบของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจจะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์สามารถแบ่งการผลิตไก่เบตงออกเป็นระบบย่อยได้ 7 ระบบ คือ

ระบบย่อยที่ 1 การจัดหาสินค้า

ระบบย่อยที่ 2 ปัจจัยการผลิต

ระบบย่อยที่ 3 การผลิตสินค้า

ระบบย่อยที่ 4 ทุน

ระบบย่อยที่ 5 การแปรรูป

ระบบย่อยที่ 6 การจัดจำหน่าย

ระบบย่อยที่ 7 การส่งออก

1.8 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (KII)

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทำให้เห็นกระบวนการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ เทคโนโลยีในการผลิต และโมเดลธุรกิจในไก่เบตง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ธุรกิจการผลิตลูกไก่เบตงและธุรกิจผลิตไก่เบตงขุน และทำให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคในการผลิตไก่เบตง คุณค่าที่ส่งมอบให้กับลูกค้าและห่วงโซ่อุปทาน การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ และ

การกำหนดมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ ทำให้สามารถสร้างโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับร่าง (Prototype) ได้

1.9 ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มมีข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมสนทนากลุ่มในหลายประเด็น คือ ประเด็นด้านเทคโนโลยีการผลิต ปัญหาการผลิต การตลาด การรวมกลุ่ม โมเดลการผลิตลูกไก่และไก่เบตงขุน ห่วงโซ่อุปทานไก่เบตง ส่วนผสมทางการตลาด 4P กลยุทธ์ทางการตลาด 8P บทบาทของผู้ส่งสาร และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะการเพิ่มส่วนผสมทางการตลาด 4P กลยุทธ์ทางการตลาด 8P ซึ่งมีความจำเป็นในการทำธุรกิจอย่างยิ่ง

1.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ในทุกๆ ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และด้านความสอดคล้องกับบริบท แต่ยังมีบางประเด็นที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ ประเด็นความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของผลลัพธ์ ประเด็นความสอดคล้องของกับบริบทของผลลัพธ์ ประเด็นการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงของหลักการสร้างโมเดล ประเด็นการนำไปใช้ประโยชน์ของผลผลิต และประเด็นการนำไปใช้ประโยชน์ของผลลัพธ์ ซึ่งถือว่าประเด็นที่มีค่ามากส่วนใหญ่จะอยู่ในประเด็นองค์ประกอบ แต่โดยภาพรวมทั้งหมดของโมเดลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากผลการศึกษาสามารถนำโมเดลไปส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

2.อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่องแนวทางการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ประเด็นสภาพทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

2.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 42.94 ปี นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 62.1 มีระดับการศึกษา อนุปริญญา, ปวส.หรือเทียบเท่า มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน ใช้จำนวนแรงงานที่เลี้ยงไก่เบตงเฉลี่ย 2.23 คน เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตงโดยเฉลี่ย 5.11 ปี จากข้อมูลส่วนบุคคลจะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้

เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเกษตรกรที่มีความรู้ สามารถพัฒนาให้ผลิตเป็นธุรกิจได้ง่าย โดยใช้คู่มือหรือสื่ออินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งสามารถพัฒนาเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการได้ โดยการพัฒนาให้เกษตรกรมีองค์ความรู้ มีความเข้าใจ มีความชอบเรียนรู้ มีวิสัยทัศน์ สามารถประยุกต์ใช้ประสบการณ์ และสามารถวางแผนกลยุทธ์ได้ (ทิบตี ทัพพกรณ์ และธีรวัฒน์ จันทิก, 2561)

2.1.2 สถานภาพทางสังคม เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนใต้ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่ม เมื่อพิจารณาในด้านปัญหาจะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีปัญหาสำคัญในการเลี้ยงหลายด้าน ซึ่งสามารถแก้ไขได้ด้วยการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในพื้นที่ ดังนั้นควรส่งเสริมการรวมกลุ่ม เพื่อทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยในการลดต้นทุนการผลิต และมีอำนาจต่อรองมากขึ้น และการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความร่วมมือ เป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญ ในการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการ ร่วมกับปัจจัยการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม คู่แข่งขัน การเปลี่ยนแปลงของโลก และความต้องการของตลาด (ทิบตี ทัพพกรณ์ และธีรวัฒน์ จันทิก, 2561)

2.1.3 สถานภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีจำนวนไก่เบตงเฉลี่ย 435.33 ตัว การเลี้ยงแยกเป็น ลูกไก่อายุไม่เกิน 6 สัปดาห์ จำนวนเฉลี่ย 77.81 ตัว ไก่รุ่น-ไก่หนุ่มสาว 6-22 สัปดาห์ จำนวนเฉลี่ย 99.33 ตัว พ่อพันธุ์ จำนวนเฉลี่ย 7.93 ตัว และแม่พันธุ์ จำนวนเฉลี่ย 10.19 ตัว เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำสวนยางพารา และมีรายได้จากการประกอบอาชีพหลักเฉลี่ย 16,390 บาท/เดือน และอาชีพรองของเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ เลี้ยงไก่เบตง และมีรายได้จากอาชีพรองเฉลี่ย 8,793 บาท/เดือน และเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายไก่เบตงเฉลี่ย 7,503.90 บาท/เดือน จากข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงไก่เบตงเป็นอาชีพเสริมเป็นส่วนใหญ่ จะเห็นได้ว่า รายได้รวมของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตง เท่ากับ 25,183 บาท/เดือน ซึ่งสูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนปี 2560 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี เท่ากับ 19,495.51 บาท/เดือน, ยะลา เท่ากับ 18,018.21 บาท/เดือน และนราธิวาส เท่ากับ 17,179.61 บาท/เดือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) ดังนั้นหน่วยงานของรัฐควรส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่เลี้ยงไก่เบตงเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้

2.2 ประเด็นการได้รับความรู้และความต้องการความรู้เพิ่มเติม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้หรือมีความรู้เดิมอยู่ในระดับปานกลางและมีความต้องการความรู้เพิ่มเติมจากเดิมเป็นระดับมาก ในทุกๆ ด้านของกระบวนการผลิต แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความต้องการความรู้เพิ่มเติมในการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ คือ การผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมการผลิตในฟาร์ม การแปรรูปและการเก็บรักษา และการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลพลอยได้จากสินค้าเกษตร แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้เพิ่มเติม ซึ่งเป็นโอกาสที่

หน่วยงานของรัฐควรเร่งการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจให้กับเกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3 ประเด็นความต้องการช่องทางส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนใต้มีระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจจากสื่อบุคคลที่เป็นหน่วยงานราชการ ต้องการสิ่งพิมพ์ที่เป็นคู่มือ และต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นสื่อทางอินเทอร์เน็ต แตกต่างจากการศึกษาของ สุวิทย์ คุ่มครองสิทธิ์ และคณะ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอหนองมะโมง จังหวัดชัยนาท พบว่า เกษตรกรต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทวีซีดีและแผ่นพับมากที่สุดและต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทอินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด

2.4 ประเด็นความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนใต้มีระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ ด้วยการบรรยาย ฝึกปฏิบัติ และสาธิต ไม่แตกต่างกัน แต่สูงกว่าวิธีการทัศนศึกษา แตกต่างกับการรายงานของ สุวิทย์ คุ่มครองสิทธิ์ และคณะ (2556) พบว่า วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการมากที่สุด คือ การสาธิต การฝึกปฏิบัติ การทัศนศึกษา ส่วนการบรรยายเกษตรกรมีระดับความต้องการน้อย

2.5 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า การสุขาภิบาลและการป้องกันโรค ต้นทุนค่าอาหารในการผลิตสูง พันธุ์ไก่เบตง ตลาด โรงเรือน และปัญหาเรื่องกลิ่น เป็นปัญหาและอุปสรรคหลัก และพบว่า โรคและการใช้ยารักษาโรค ต้นทุนค่าอาหารในการผลิตสูง พันธุ์ไก่เบตงหาซื้อยาก ไม่มีตลาดจำหน่าย กลิ่นเหม็นจากมูลไก่ การสร้างโรงเรือนให้มีความเหมาะสม ไม่สามารถผลิตไก่เบตงให้เพียงพอต่อความต้องการ และปัญหาขุงกัด เนื่องจากไก่เบตงมีขนปกคลุมร่างกายน้อย เป็นปัญหาและอุปสรรครอง ซึ่งพบว่าทั้งปัญหาและอุปสรรคหลักและรองมีประเด็นที่เกษตรกรตอบในแบบสัมภาษณ์ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการรายงานของ ประภัสสร วุฒิปราณี (2543) พบว่า ปัญหาในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่จะมีปัญหาอาหารสัตว์ มีราคาแพง เกษตรกรขาดความรู้ด้านยาและวัคซีนป้องกันโรค ราคาจำหน่ายไม่แน่นอน เลี้ยงแล้ว ไม่คุ้มทุน และสอดคล้องกับ สวัสดิ์ ชรรณบุตร และคณะ (2541) พบว่า ไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ที่เกษตรกรรายย่อย เลี้ยงจะตายด้วยโรคระบาดและการจัดการที่ไม่เหมาะสม โดยขาดการทำวัคซีนและขาดเงินทุนในการ ซื้ออาหารและยา และสอดคล้องกับการรายงานของ เผล็จ ทุกข์สุญ และคณะ (2561) ได้รายงานว่า ความรู้ทางการเกษตร มีอิทธิพลต่อการเพิ่มขึ้นของผลสัมฤทธิ์ทางการเกษตร

2.6 ประเด็นข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการพึ่งพิงหน่วยงานของรัฐเป็นหลักในการให้ความช่วยเหลือ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านปศุสัตว์เป็นหน่วยงานที่เกษตรกรเสนอแนะให้เข้ามาช่วยเหลือมากที่สุด สอดคล้องกับการรายงานของ สุรัตน์ชัย เตียงนิล และคณะ (2549) ศึกษาความต้องการช่วยเหลือในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรหมู่บ้านบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัด ฉะเชิงเทรา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้ส่วนราชการออกไปรับรองไก่พ่อพันธุ์ดีรองลงมาคือ ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนอุปกรณ์สำหรับให้น้ำและอาหาร และสนับสนุนไก่พ่อพันธุ์ดี สอดคล้องกับ ประภัสสร วุฒิปราณี (2543) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานราชการส่งเสริมไก่พันธุ์พื้นเมืองดั้งเดิมไม่ใช่ไก่พื้นเมืองลูกผสม

2.7 การวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า การนำผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) มาวิเคราะห์และจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน เข้าสู่องค์ประกอบของโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ พบว่า ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure (KMO) เท่ากับ 0.778 และผลการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity มีค่า P-value น้อยกว่า 0.05 แสดงว่าปัจจัยเหล่านี้สามารถเป็นปัจจัยในการสร้างโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ สามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ระบบย่อย ซึ่งมีความแตกต่างกับการรายงานของ James *et. al.* (2014) กล่าวคือ ธุรกิจเกษตรมีการดำเนินงานทั้งหลายอยู่ 4 ระบบย่อย ในด้านที่เกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมการผลิตในฟาร์ม การแปรรูปและการเก็บรักษา การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลิตผลพลอยได้จากสินค้าเกษตร ซึ่งมีความแตกต่างกับการวิเคราะห์ระบบธุรกิจในไก่เบตง ซึ่งมีการแยกประเด็นออกมาเพิ่มอีก 2 ประเด็น รวมทั้งสิ้นเป็น 7 ระบบ คือ การจัดหาสินค้า ปัจจัยการผลิต การผลิตสินค้า ทุน การแปรรูป การจำหน่าย และการส่งออก

2.8 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทำให้เห็นกระบวนการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจได้โมเดลธุรกิจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ธุรกิจการผลิตลูกไก่และธุรกิจผลิตไก่ขุน และเห็นถึงปัญหาและอุปสรรคในการผลิต การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ และการกำหนดมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ ทำให้สามารถสร้างโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับร่าง (Prototype) ได้ CSMMRE Model ซึ่งเป็นโมเดลต้นแบบสำหรับนำไปพัฒนา

2.9 ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนาโมเดล

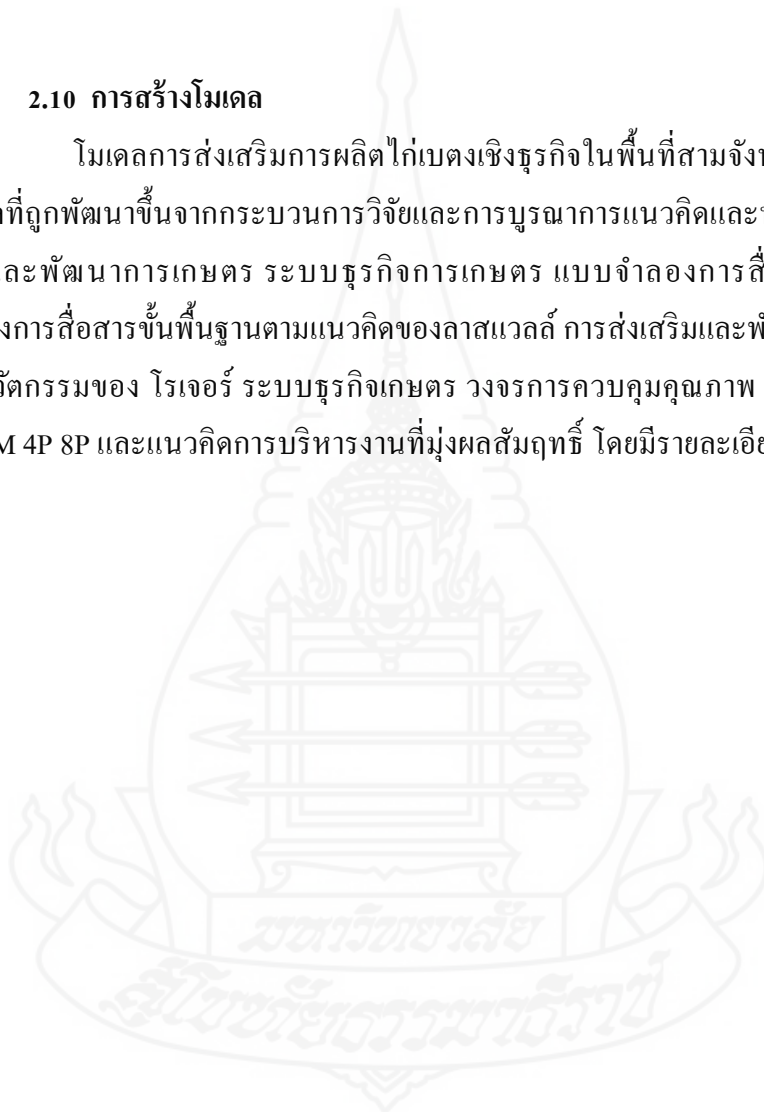
การสนทนากลุ่มมีข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมสนทนากลุ่มในหลายประเด็น คือ ประเด็นด้านเทคโนโลยีการผลิต ปัญหาการผลิต การตลาด การรวมกลุ่ม โมเดลการผลิตลูกไก่และ

ไก่เบตงขุน ห่วงโซ่อุปทานไก่เบตง ส่วนผสมทางการตลาด 4P กลยุทธ์ทางการตลาด 8P บทบาทของผู้ส่งสาร และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะการเพิ่มส่วนผสมทางการตลาด 4P กลยุทธ์ทางการตลาด 8P ซึ่งมีความจำเป็นในการทำธุรกิจอย่างยิ่ง และพบว่าปัญหาสำคัญ คือ การสื่อสารการตลาดระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค ซึ่งอาจนำแนวทางของ ศิระ ศรีโยธิน (2561) มาใช้ในการแก้ปัญหา คือ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การตลาดแบบบอกต่อ และการสื่อสารโดยใช้พนักงาน

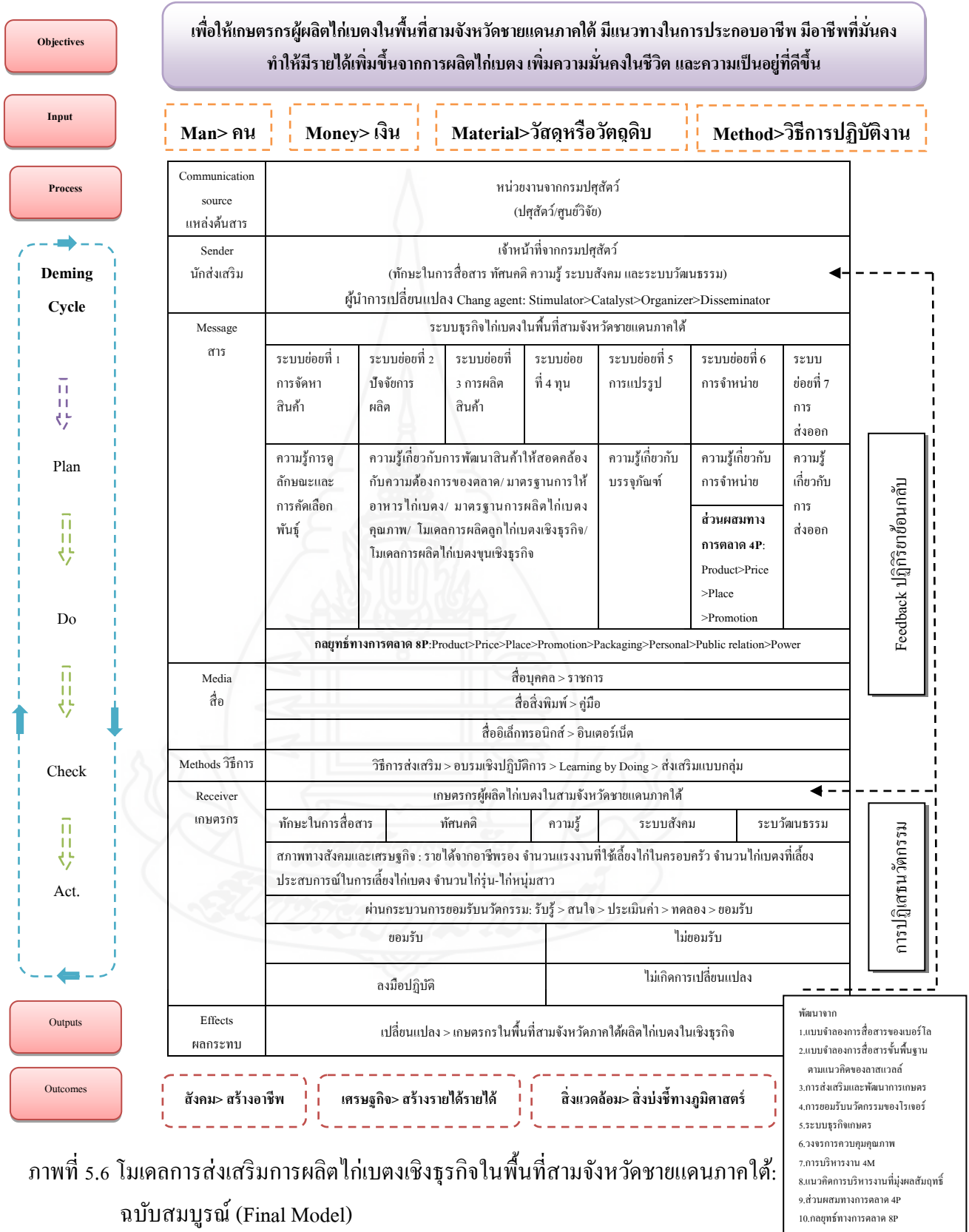
2.10 การสร้างโมเดล

โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นโมเดลที่ถูกพัฒนาขึ้นจากกระบวนการวิจัยและการบูรณาการแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ คือ การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ระบบธุรกิจการเกษตร แบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โล แบบจำลองการสื่อสารขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของลาสเวลล์ การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร การยอมรับนวัตกรรมของ โรเจอร์ ระบบธุรกิจเกษตร วงจรการควบคุมคุณภาพ การบริหารงานด้วยแนวคิด 4M 4P 8P และแนวคิดการบริหารงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยมีรายละเอียดดังแสดงในภาพที่

5.6

โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ภาพที่ 5.6 โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้: ฉบับสมบูรณ์ (Final Model)

การสร้างโมเดลโดยใช้แนวคิดการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นการการบริหารที่เน้นผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) โดยมีตัวชี้วัดผล (Indicators) ที่เป็นรูปธรรม การบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การบริหารที่มุ่งเน้นความประหยัด (Economy) ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) นั่นเอง ความประหยัด คือ การใช้ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรน้อยที่สุด ราคาต่ำที่สุด เวล่าน้อยที่สุดในการผลิต ความมีประสิทธิภาพ คือ การเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลผลิต ถ้าใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดผลผลิตสูงก็ถือว่ามีประสิทธิภาพสูง ความมีประสิทธิภาพ คือ การเปรียบเทียบระหว่างวัตถุประสงค์กับผลผลิตและผลลัพธ์ หากบรรลุตามวัตถุประสงค์ก็ถือว่าเกิดประสิทธิผล ซึ่งดูจากทั้งปริมาณและคุณภาพ โดยในการพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แบ่ง องค์ประกอบของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ วัตถุประสงค์ (Objective) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) โดยนำมาเป็นกรอบใน โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดังนี้

2.10.1 วัตถุประสงค์ (Objective)

วัตถุประสงค์ของโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวทางในการประกอบอาชีพ มีอาชีพที่มั่นคง ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตไก่เบตง เพิ่มความมั่นคงในชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2.10.2 ปัจจัยนำเข้า (Input)

ปัจจัยนำเข้า เป็นการนำเข้าทรัพยากรเพื่อการดำเนินการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาศัยแนวคิดการบริหารงาน 4M ประกอบด้วย

1) คน (Man) เป็นผู้ดำเนินการหรือจัดการทำให้เกิดกิจกรรมทางการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจในไก่เบตง

2) เงิน (Money) เป็นปัจจัยในการดำเนินการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3) วัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) ซึ่งในการผลิตไก่เบตง ต้องอาศัยวัตถุดิบในการผลิต ดังนั้น ผู้บริหารต้องรู้จักบริหารวัตถุดิบให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ต้นทุนที่ต่ำ

และทำให้การส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ผลกำไรสูงสุด

4) *วิธีปฏิบัติงาน (Method)* ซึ่งการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนของการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีการวางแผน และควบคุมให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพ

2.10.3 กระบวนการ (Process)

จากผลการวิจัยสามารถแบ่งกระบวนการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ (The Extension Model of Betong Chicken production for Business in Three Southern Border Provinces) ได้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ แหล่งต้นสาร (Communication Source) นักส่งเสริม (Sender) สาร (Message) สื่อ (Media) วิธีการ (Methods) เกษตรกร (Receiver) และผลกระทบ (Effects) สามารถสรุปกระบวนการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียกว่า กระบวนการ CSMMMRE โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) *แหล่งต้นสาร (Communication Source)* คือ องค์กรหรือหน่วยงานราชการ เนื่องจากการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ มีองค์กร (Organization) ที่สำคัญในการขับเคลื่อนระบบ ซึ่งถือว่าเป็นต้นแหล่งสาร ในที่นี้ คือ หน่วยงานจากกรมปศุสัตว์ เช่น ปศุสัตว์ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ เป็นต้น

2) *นักส่งเสริม (Sender)* คือ เจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์ เช่น จากปศุสัตว์อำเภอ ปศุสัตว์จังหวัด และศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ เป็นต้น ซึ่งต้องมีทักษะในการสื่อสารทัศนคติ ความรู้ ระบบสังคม และระบบวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับผู้รับสารและจะต้องเป็นผู้ในการเปลี่ยนแปลง (Change agent) คือ ต้องเป็นนักกระตุ้น (Stimulator) นักเร่งปฏิกิริยา (Catalyst) นักจัดตั้ง/สนับสนุนองค์กร (Organizer) และต้องเป็นนักถ่ายทอดและบอกแหล่งข้อมูล (Disseminator and Source of Information) ตามแนวคิดการส่งเสริมการเกษตรของ ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2556: 3)

3) *สาร (Message)* คือ ระบบธุรกิจไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 7 ระบบย่อย คือ การจัดหาสินค้า ปัจจัยการผลิต การผลิตสินค้า ทุน การแปรรูป การจำหน่าย และการส่งออก ซึ่งมีองค์ความรู้ที่มีผลต่อการผลิตไก่เบตง ดังนี้

(1) *ความรู้* ด้านการดูแลรักษาและการคัดเลือกพันธุ์ ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ความรู้เกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ ความรู้เกี่ยวกับจำหน่ายและความรู้เกี่ยวกับการส่งออก

(2) *มาตรฐานการให้อาหารไก่เบตง* อาหารที่นำมาใช้เลี้ยงไก่เบตงไว้เพื่อขุนจำหน่าย แบ่งการให้อาหารออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ช่วงไก่เบตงอายุ 0-3 สัปดาห์ ให้

กินอาหารไก่เนื้อทางการค้าที่มีระดับโปรตีน ไม่ต่ำกว่า 21 เปอร์เซ็นต์ และระยะที่ 2 ช่วงไก่เบตง อายุมากกว่า 3 สัปดาห์ถึง 20 สัปดาห์ ให้กินอาหารที่หาได้ตามท้องถิ่น และอาหารธรรมชาติ และ ต้มปลายข้าว รำ และหยวกกล้วยกัน ให้กินวันละ 2 มื้อ และอาหารที่ใช้เลี้ยงไก่เบตงพ่อ-แม่พันธุ์ ใน กลุ่มนี้จะใช้สูตรอาหารที่เลี้ยงเช่นเดียวกับการเลี้ยงไก่ไข่ โดยใช้อาหารไก่ไข่ตามสูตรอายุ คือ ระยะ ไก่เล็ก ระยะไก่อุ่น และระยะไก่อุ่น และช่วงไก่เบตงอายุ 0-3 สัปดาห์ ให้กินอาหารไก่เนื้อทางการค้า ที่มีระดับโปรตีน ไม่ต่ำกว่า 21 เปอร์เซ็นต์

(3) *มาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ* สามารถกำหนดมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ เป็นกรอบกว้างๆ ได้ ดังนี้ **ไก่อุ่นเพศผู้** ต้องมีน้ำหนักตัวมีชีวิตระหว่าง 2.5-3.5 กิโลกรัม/ตัว อ้วน หน้าอกเต็ม เรียบ สุขภาพดี แข็งแรง หน้าและหงอนต้องมีแดงดวงตากกลมสดใส ตรงตามลักษณะสายพันธุ์ การงอกของขน ขนต้องงอกเต็ม ไม่มีขนหลุด และผิวหนังต้องไม่มีรอย จืดช่วน **ไก่อุ่นเพศเมีย** ต้องมีน้ำหนักตัวมีชีวิตระหว่าง 1.8-2.5 กิโลกรัม/ตัว อ้วน หน้าอกเต็ม เรียบ สุขภาพดี แข็งแรง หน้าและหงอนต้องมีแดงดวงตากกลมสดใส ตรงตามลักษณะสายพันธุ์ การงอกของขน ขนต้องงอกเต็ม ไม่มีขนหลุด และผิวหนังต้องไม่มีรอยจืดช่วน

(4) *โมเดลการผลิตลูกไก่เบตงเชิงธุรกิจและโมเดลการผลิตไก่เบตง ขุนเชิงธุรกิจ* โดยใช้หลักห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) โลจิสติกส์ขาเข้า - แหล่งพันธุ์ที่ได้มา - ความเหมาะสมของพันธุ์ - การวิเคราะห์พื้นที่ก่อนการเลี้ยง - ที่ตั้งของฟาร์ม - สภาพความเหมาะสมของฟาร์ม - แหล่งน้ำที่ใช้ - ระยะห่างจากชุมชน - สภาพการคมนาคม - สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน - ลักษณะของพื้นที่ 2) การปฏิบัติการ - มาตรฐานการเลี้ยง - การวางแผนการผลิต - การให้อาหาร - การจัดการเลี้ยงดู - การป้องกันรักษาโรค - ศัตรูธรรมชาติ - ความสามารถในการต้านทานโรคของไก่เบตง - ความสามารถในการปรับตัว - อัตราการเจริญเติบโต - อายุการเลี้ยงจนกระทั่งจับขาย - น้ำหนักตัวเมื่อขาย 3) โลจิสติกส์ขาออก - เทคนิคการขุน - การฆ่าและการชำแหละ - การรวบรวมและจำหน่ายสินค้า - ราคาขาย - ต้นทุนการผลิต - กำไรจากการผลิต - กำลั้งการผลิต - บริการไปยังลูกค้า 4) การตลาดและการขาย - ราคาขายส่ง - ขายปลีกของผลผลิต - ความเคลื่อนไหวของราคาผลผลิต - ระบบการจัดการขาย - วิธีการขายที่เหมาะสม 5) การบริการ - การตรวจสอบย้อนกลับ - การผลิตตามมาตรฐานสินค้า และกิจกรรมสนับสนุน ได้แก่ 1) การจัดหา - การรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยการผลิต 2) การพัฒนาเทคโนโลยี - การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ - การฝึกอบรมแรงงาน - ระบบเงินเดือนค่าจ้าง - การจ่ายค่าตอบแทน - สวัสดิการอย่างเหมาะสม 4) โครงสร้างองค์การ - ระบบบัญชี - ระบบการเงิน - การบริหารงานทั่วไป - ด้านอาคาร - สถานที่และสาธารณูปโภคต่างๆ

(5) ใช้หลัก 4P คือ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจำหน่าย (Distribution Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion) เข้ามาช่วยในการจัดการในระบบย่อยที่ 6 การจำหน่าย ดังนี้

ก. ผลิตภัณฑ์ (Product) โดยต้องเน้นการผลิตไก่เบตงที่มีคุณภาพ (Quality)

ข. ราคา (Price) การกำหนดราคาขายของไก่เบตงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากราคาเป็นสิ่งที่ใช้วัดค่าและประโยชน์ของตัวสินค้า และเป็นตัวกำหนดว่าสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปในทิศทางใด จะสามารถขายไก่เบตงอย่างไร จำนวนเท่าไร ราคาขายจะเป็นเครื่องบ่งชี้สำคัญของความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจไก่เบตง

ค. การจำหน่าย (Distribution Place) การนำสินค้าไปให้ถึงมือของลูกค้า โดยยึดหลักความมีประสิทธิภาพ ความถูกต้อง ความปลอดภัย และความรวดเร็ว วิธีขายหรือกระจายไก่เบตงที่สามารถทำให้เกิดผลกำไรมากที่สุด ต้องกระจายไก่เบตงให้ตรงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

ง. การส่งเสริมการขาย (Promotion) การส่งเสริมการขาย มีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้ยอดขายเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมดังกล่าวประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ เมื่อทราบความต้องการของลูกค้า รสนิยม เพื่อสามารถสร้างโปรโมชั่นที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้โดยตรง

(6) การเลี้ยงแบบแยกเพศ โดยเริ่มแยกในช่วงแรกคือ อายุมากกว่า 3 สัปดาห์ โดยแบ่งไก่เบตงออกเป็น 2 กลุ่มตามขนาดตัว คือ กลุ่มที่มีขนาดใหญ่ (ส่วนใหญ่จะเป็นตัวผู้) และกลุ่มที่มีขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะเป็นตัวเมีย แต่ระยะแรกนี้เน้นแยกตามขนาดซึ่งบางครั้งอาจยังมีการคละเพศ เนื่องจากการแยกเพศในช่วงอายุ 3 สัปดาห์ทำได้ยาก การแยกเพศช่วงที่สอง จะแยกในช่วงที่ไก่เบตงมีอายุ 2 เดือนขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นช่วงที่สามารถแยกเพศได้ง่าย เพื่อช่วยให้ไก่มีการเติบโตสม่ำเสมอทั้งฝูง

(7) การใช้ตู้ฟักไข่และการผสมเทียม ในกรณีที่มีการผลิตลูกไก่เบตงเชิงธุรกิจ จะต้องมีการใช้ตู้ฟักไข่และการผสมเทียมเข้าช่วย เนื่องจากไก่เบตงมีพฤติกรรมการฟักไข่น้อย และอาจเกิดปัญหาแย่งรังกัน ซึ่งทำให้ผลิตลูกไก่ได้น้อย

(8) ในระบบธุรกิจไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องใช้กลยุทธ์ทางการตลาด 8P เข้ามาใช้ในการทำการตลาดให้ประสบความสำเร็จ ดังนี้

ก. กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ (Product Strategy) กลยุทธ์นี้ต้องตั้งเป้าว่าผลิตภัณฑ์จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ในระดับความพึงพอใจขนาดไหน การนำสินค้าไปเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแข่งขันในท้องตลาดว่ามีจุดเด่นและจุดด้อยอย่างไร

ข. กลยุทธ์ราคา (Price Strategy) การกำหนดราคาของไก่เบตงถือเป็นกลยุทธ์สำคัญของแผนงานทางการตลาดที่จะช่วยสร้างความได้เปรียบ โดยการกำหนดราคาต้องคำนึงถึงต้นทุนการผลิตบวกกับผลกำไรที่ต้องการจะได้จากการขายไก่เบตง แล้วจึงทำการกำหนดราคาขายออกมาโดยต้องคำนึงสภาพการแข่งขันของตลาดสินค้า นอกจากนี้การกำหนดราคายังมีนัยที่บ่งบอกถึงตำแหน่งที่ต้องการจะให้สินค้าไปยืนอยู่ด้วย ซึ่งการตั้งราคาอาจจะตั้งให้ใกล้เคียงกับสินค้าประเภทเดียวกันบนท้องตลาด หรือน้อยกว่าถ้าต้องการแข่งขันลูกค้า และมากกว่าถ้าต้องการวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ให้อยู่เหนือกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไป

ค. กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place Strategy) ช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ทางการตลาด เพราะถ้าสามารถหาช่องทางการกระจายสินค้าไปสู่มือผู้บริโภคได้มากเท่าไร ผลกำไรก็จะเพิ่มสูงขึ้นมากเท่านั้น โดยช่องทางการจัดจำหน่ายที่นิยมใช้กันในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกันสองรูปแบบคือ การขายไปสู่มือของผู้บริโภคโดยตรงและการขายผ่านพ่อค้าคนกลาง

ง. กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategy) การส่งเสริมการตลาดมีประสิทธิภาพช่วยในการขายไก่เบตงได้เป็นอย่างดี ถ้าโปรโมชั่นที่ออกมาโดนใจลูกค้าก็จะช่วยให้ยอดขายและผลกำไรทวีสูงมากยิ่งขึ้น โดยการส่งเสริมการตลาดนี้สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การลด แลก แจก แถม เป็นต้น

จ. กลยุทธ์บรรจุภัณฑ์ (Packaging Strategy) บรรจุภัณฑ์มีความสำคัญเปรียบเสมือนเป็นหน้าตาของสินค้า ดังนั้นการออกแบบดีไซน์รูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์จึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง โดยหลักสำคัญที่ควรจะต้องคำนึงถึงเมื่อทำการออกแบบบรรจุภัณฑ์ตามแผนการกลยุทธ์นี้ก็คือจะต้องมีความสวยงามเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์อีกทั้งความโดดเด่นเมื่อนำไปวางบนชั้นสินค้าเปรียบเทียบกับคู่แข่งจะต้องมีความเหนือชั้นกว่าจึงจะประสบความสำเร็จตามแผนงานนี้

ฉ. กลยุทธ์การใช้พนักงานขาย (Personal Strategy) ทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยทำให้ยอดขายทะยานไต่ระดับพุ่งสูงขึ้นก็คือการเลือกใช้กลยุทธ์พนักงานขายเป็นตัวช่วยส่งเสริม การขายสินค้าโดยใช้พนักงานถือเป็นศิลปะการขายขั้นสูงที่ไม่สามารถลอกเลียนแบบกันได้ง่ายๆ พนักงานขายที่มีความรู้ความสามารถบวกกับประสบการณ์จะมีเทคนิคการจูงใจลูกค้าให้เข้ามาสนใจและนำไปสู่ action นั่นก็คือการตัดสินใจซื้อในที่สุด

ช. กลยุทธ์ข่าวสาร (Public Relation Strategy) ยุคโลกไร้พรมแดนอย่างในปัจจุบัน การสื่อสารคือกุญแจสำคัญที่นำไปใช้ไขประตูความสำเร็จ เพราะสภาพแวดล้อมการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคมเมืองและชนบทถูกแวดล้อมไปด้วยสื่อต่างๆมากมาย การใช้กลยุทธ์ข่าวสารเข้ามาเป็นทัพเสริมอีกแรงหนึ่งในการทำการตลาดจะช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องของภาพพจน์และเพิ่มทัศนคติในเชิงบวกให้เกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการ

ซ. กลยุทธ์การใช้พลัง (Power Strategy) พลังในที่นี้หมายถึงอำนาจในการต่อรองและควบคุม ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากที่สุดในการเนรมิตให้เกิดขึ้น แต่ก็เป็นที่จำเป็น เพราะอำนาจต่อรองจะสามารถนำมาใช้ต่อรองแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการค้า

(9) วงจรการควบคุมคุณภาพ (Deming Cycle) ในขั้นตอนขบวนการดังกล่าวนี้จะต้องมีการใช้วงจรการควบคุมคุณภาพ (Deming Cycle) เข้ามาช่วยในการควบคุมคุณภาพในการดำเนินงาน คือ

ก. การวางแผน (Planning)

ข. การปฏิบัติตามแผน (Do)

ค. การตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน (Check)

ง. การปรับปรุงแก้ไขตามแผน (Action)

4) สื่อ (Media) คือ สื่อที่ใช้สำหรับการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย สื่อบุคคล (ราชการ) สื่อสิ่งพิมพ์ (คู่มือ) และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (อินเทอร์เน็ต)

5) วิธีการ (Methods) คือ วิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้วิธีการฝึกอบรมพร้อมกับการปฏิบัติหรือการอบรมเชิงปฏิบัติการ

6) เกษตรกร (Receiver) คือ เกษตรกรผู้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งต้องมีทักษะในการสื่อสาร ทัศนคติความรู้ ระบบสังคม และระบบวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับผู้ส่งสาร และต้องมีสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น รายได้จากอาชีพรอง จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่ในครอบครัว จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยง ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง จำนวนไก่อุ่น-ไก่อหุ้มสาว อย่างเหมาะสม และมีปฏิริยาย้อนกลับ (Feedback) ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสารที่ตรงกัน

ในขั้นตอนของการรับสารเป็นขั้นตอนที่ผู้รับสาร จะต้องผ่านกระบวนการยอมรับนวัตกรรม คือ รับรู้ สนใจ ประเมินค่า ทดลอง และยอมรับ ถ้ายอมรับนวัตกรรมและลงมือปฏิบัติจะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนใต้ แต่ถ้าหากตัดสินใจไม่ยอมรับนวัตกรรมก็จะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่จะมี

ปฏิกิริยาย้อนกลับไปยังผู้ส่งสาร เพื่อพิจารณาปรับปรุงระบบให้มีความเหมาะสมต่อกลุ่มที่ปฏิเสชนวัตกรรมให้หันมายอมรับนวัตกรรมได้

7) *ผลกระทบ (Effects)* คือ ผลกระทบที่เกิดจากวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ

2.10.4 *ผลผลิต (Outputs)* คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ

2.10.5 *ผลลัพธ์ (Outcomes)* คือ ผลลัพธ์ที่ทำให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเกษตรกรใน 3 ด้าน คือ สังคม (ทำให้เกิดการสร้างอาชีพ) เศรษฐกิจ (ทำให้เกิดรายได้) และสิ่งแวดล้อม (เกิดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์)

2.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ในทุกๆ ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นได้ในการนำไปปฏิบัติ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และด้านความสอดคล้องกับบริบท ซึ่งจากผลการศึกษาสามารถนำโมเดลไปส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะในเรื่องดังกล่าว ต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ระดับนโยบาย

1) หน่วยงานภาครัฐควรเสนอขึ้นจดทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ให้กับไก่เบตง เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้าในตลาด Premium ซึ่งต้องมองรวมถึงเอกลักษณ์ทางสังคม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเรื่องราวความเป็นมาของไก่เบตง

2) หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมการจัดแบ่งเกรดไก่เบตงที่ผลิตได้ เพื่อให้ตอบสนองต่อตลาดแต่ละระดับ เนื่องจากไก่เบตงที่ผลิตไม่ใช่ทุกตัวที่ผลิตได้ตามคุณภาพ แต่มีบาง

ตัวที่ตกเกรดไม่สามารถขายได้ ดังนั้นควรมีการแบ่งเกรด เพื่อให้ไก่เบตงแต่ละเกรด เข้าไปจำหน่ายในตลาดที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม

3) หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมการแปรรูปไก่เบตง ให้เป็นสินค้าพร้อมบริโภค ในรูป Ready to Eat หรือ Ready to Cook

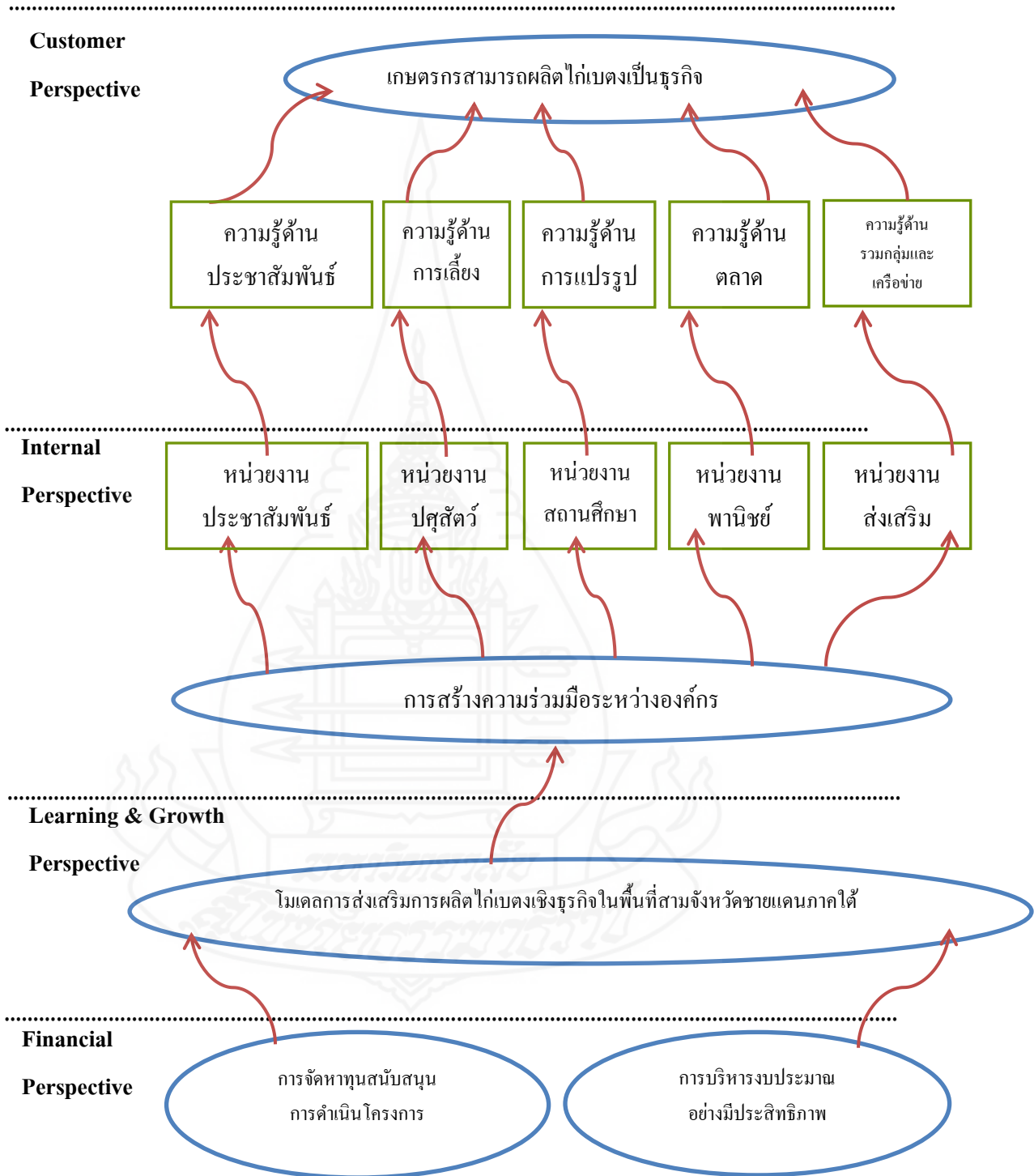
4) หน่วยงานภาครัฐสามารถนำโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปใช้ในการส่งเสริมเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ โดยใช้วิธีการส่งเสริม คือ อบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้อีบุ๊กหรือสื่ออินเทอร์เน็ตช่วยในการส่งเสริม

5) หน่วยงานภาครัฐ ควรสนับสนุนแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตไก่เบตง เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่เกษตรกรในพื้นที่มีความไว้วางใจ

6) หน่วยงานภาครัฐ ควรส่งเสริมการผลิตไก่เบตง เพื่อป้อนในตลาดสินค้าพรีเมียม เช่น ในห้างสรรพสินค้าหรือซูเปอร์มาเก็ต เป็นต้น

จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผลงานวิจัยในครั้งนี้สามารถเขียนเป็นแผนที่กลยุทธ์การพัฒนาระดับหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการพัฒนาการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แผนที่กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แผนที่กลยุทธ์ เริ่มจากมุมมองทางการเงิน คือ การจัดหาทุนสนับสนุนการดำเนิน โครงการ และการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถดำเนินการตามโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ โดยใช้มุมมองการเรียนรู้จากโมเดลดังกล่าว มีมุมมองด้านกระบวนการภายในที่เกิดจากความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ คือ หน่วยงานประชาสัมพันธ์ หน่วยงานปศุสัตว์ หน่วยงานการศึกษา หน่วยงานพาณิชย์ และหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร ช่วยกันพัฒนาความรู้ในมุมมองลูกค้า คือ เกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถผลิตไก่เบตงเป็นธุรกิจได้ โดยการพัฒนาให้ลูกค้ามีความรู้ ด้านการประชาสัมพันธ์ ความรู้ด้านการเลี้ยง ความรู้ด้านการแปรรูป ความรู้ด้านการตลาด และความรู้ด้านการรวมกลุ่มและเครือข่าย ดังแสดงในภาพที่ 5.7

Strategy Map of Development of Farmer in Betong Chicken Production for Business

ภาพที่ 5.7 แผนที่กลยุทธ์ในการพัฒนาเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ

3.1.2 ระดับปฏิบัติ

1) ควรพิจารณาคุณสมบัติของเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการ ในการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ คือ ต้องมีสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น รายได้จากอาชีพรอง จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่ในครอบครัว จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยง และประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง อย่างเหมาะสม

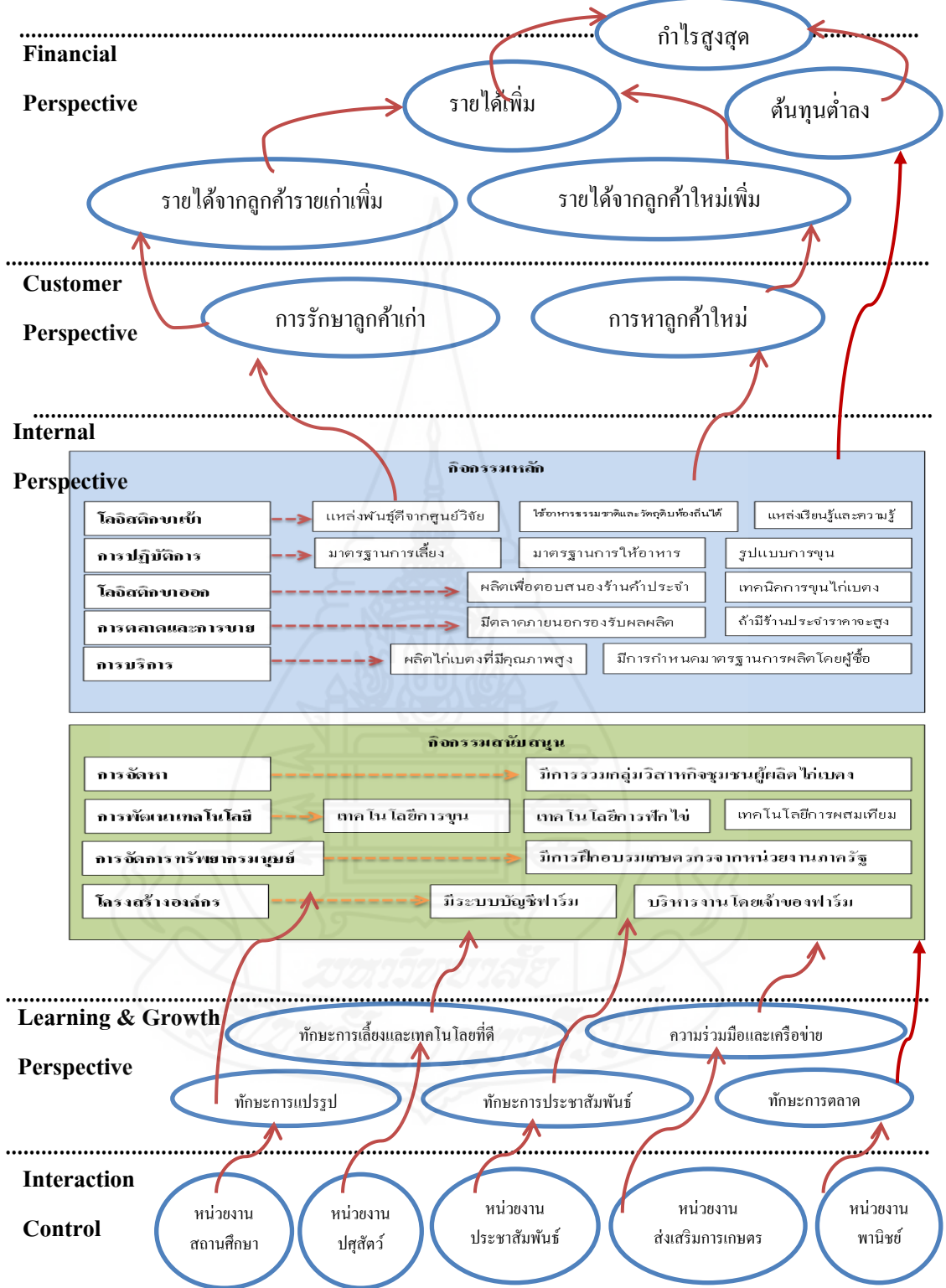
2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาครัฐ ต้องเข้าใจ เกี่ยวกับทักษะในการสื่อสาร ทักษะคิด ความรู้ ระบบสังคมและระบบวัฒนธรรม ของเกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาครัฐ ควรใช้รูปแบบการส่งเสริมแบบกลุ่ม กับเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนใต้

จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผลงานวิจัยในครั้งนี้สามารถเขียนเป็นแผนที่กลยุทธ์การพัฒนาเกษตรกร เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ แผนที่กลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นจะต้องเริ่มต้นจากมุมมองด้านการเรียนรู้และเติบโต (Learning and Growth Perspective) โดยต้องมีปฏิภกริยาร่วมในการควบคุม (Interaction Control) การดำเนินงานจากหน่วยงานสถานศึกษา หน่วยงานปศุสัตว์ หน่วยงานประชาสัมพันธ์ หน่วยงานส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานพาณิชย์ เพื่อให้เกษตรกรมีทักษะการแปรรูป ทักษะการเลี้ยงและการใช้เทคโนโลยีที่ดี ทักษะการประชาสัมพันธ์ การสร้างร่วมมือและเครือข่าย และทักษะการตลาด โดยมีคุณค่าที่ส่งมอบให้กับลูกค้าและห่วงโซ่อุปทาน (Summary Value Proposition and Value Chain) ในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ เป็นมุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Perspective) ทำให้เกิดการรักษาลูกค้าไก่เบตงรายเก่า และเพิ่มลูกค้าไก่เบตงรายใหม่ ในมุมมองด้านลูกค้า และมีมุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) เพื่อให้มีกำไรสูงสุดในการผลิตไก่เบตง จากรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากลูกค้ารายเก่าและลูกค้ารายใหม่ และจากการลดต้นทุนให้ต่ำลง ดังแสดงในภาพที่ 5.8

Strategy Map of Betong Chicken Production for Business

ภาพที่ 5.8 แผนที่กลยุทธ์ในการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาผลของการนำโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไปใช้ในงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ ตามวิธีการที่ได้นำเสนอในโมเดลดังกล่าว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาโมเดลต่อไป เพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้ผลิตให้เป็นเกษตรกรผู้ผลิตในเชิงธุรกิจ

3.2.2 ควรศึกษาด้านการพัฒนาการตลาดไก่เบตงทั้งระบบ เนื่องจากปัญหาหลักของการผลิตไก่เบตง คือ ปัญหาด้านการตลาด ถ้าสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ได้ เกษตรกรก็สามารถพัฒนาการผลิตไก่เบตงสู่การผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจได้

บรรณานุกรม

- กรณีกา เจิมเทียนชัย. (2539). *การพัฒนารูปแบบการประเมินประสิทธิผลองค์การของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กลุ่มวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ. (2558). *ไก่พื้นเมือง*. สำนักงานพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์. ค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558 จาก <http://breeding.dld.go.th/biodiversity/new%20elearning/native%20chicken.pdf>.
- เกษตรทำกิน. (2561). *อนาคต “ไก่เบตง”: อนาคตคุณภาพชีวิต 3 จว.ชายแดนใต้*. ค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2561 จาก https://kasettumkin.com/cattle/article_21181.
- ข่าวทำเนียบรัฐบาล. (2561). *กอ.รมน.ชี้แจงการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. รัฐบาลไทย. ค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2561 จาก <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/14094>, เผยแพร่เมื่อ 24 กรกฎาคม 2561.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2548). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง, 425 หน้า.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. (2556). *การวิเคราะห์แนวโน้ม ทิศทางการพัฒนา และส่งเสริมการเกษตร ไทย ในช่วง 2557-61*. เอกสารประกอบการบรรยายแก่นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต ในวันที่ 12 มกราคม 2557 รายวิชาสัมมนาขั้นสูงทางส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 3-4.
- ดวงวดี ฝั้นันดา, นพพร วายุโชติ และเฉลิม จิตบรรริรักษ์. (2556). *โครงการ การศึกษารูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เพื่อเป็นอาชีพที่มั่นคงของกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านน้ำตกแม่กลาง ต. บ้านหลวง อ. จอมทอง จ. เชียงใหม่*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), หน้า 26.

- ทิปดี ทัพพรณ์ และธีระวัฒน์ จันทิก. (2561). ปัจจัยสู่ความสำเร็จของผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสาร Veridian E-Journal*, ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(1), (มกราคม-เมษายน 2561), 396-410.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). *การวิจัยและการวิเคราะห์สถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- นิรัตน์ กองรัตนารัตน์ และรัตนา โชติสังกาศ. (2539). การศึกษาการเจริญเติบโตและผลผลิตซากของไก่เบตงเปรียบเทียบกับของไก่พื้นเมืองและไก่ลูกผสมเบตงพื้นเมือง. *วิทยาสารเกษตรศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์*, 30(3), 312-321.
- บ้านเมือง. (2561). *อนาคตไก่เบตง อาชีพบ่งบอกคุณภาพชีวิต จชต.* ค้นเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2561 จาก <http://www.banmuang.co.th/news/education/125156>, เผยแพร่เมื่อ วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2561.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่มที่ 1* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม จิตต่อนันต์. (2536). *การส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- _____. (2544). *จิตวิทยาในการบริหารงานส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์*. เอกสารการสอนวิชาการบริหารงานส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์. หน่วยที่ 10. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2548). สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. *จดหมายข่าว KM*, 1(7), ประจำวันที่ 24 พฤศจิกายน 2548.
- ประชาคม จันทระจิต. (2552). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในวิทยาลัยการอาชีพสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. (คุณิณีพนธ์ ปรัชญาคุณิณีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2561). *ไก่โด่งเบตง รุกโมเคิร์นเทรค ดันยอด 2 ล้าน*. ค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2561 จาก <https://www.prachachat.net/local-economy/news-98987>, เผยแพร่เมื่อ วันที่ 10 มกราคม 2561.
- ประภัสสร วุฒิปราณี. (2543). *เทคโนโลยีที่จำเป็นในการพัฒนาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร : กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปิ่น จันจุฬา. (2541). *ไก่เบตง : ไก่พื้นเมืองที่น่าสนใจ*. *วารสารแก่นเกษตร*, 26(3), 111-116.

- ปิ่น จันจุฬา, วรวิทย์ วณิชากิจชาติ, ชำรง ทองคำบุญ และสมศักดิ์ เหล่าเจริญสุข. (2547). การเลี้ยงไก่ เบตงในหมู่บ้าน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย: การศึกษาลักษณะปรากฏ การเจริญเติบโต เปอร์เซ็นต์ซาก และลักษณะการผลิตไข่ของไก่เบตง. *วารสารเกษตร*, 20(3), 278-288.
- ผดุงยศ ดวงมาลา. (2523). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผู้จัดการ online. (2552). *สสว. หนุนเลี้ยงไก่เบตงหวังเพิ่มรายได้ 3 จ. ชายแดนใต้*. ค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558 จาก <http://www2.manager.co.th/Dhamma/ViewNews.aspx?NewsID=9520000056383>, เผยแพร่เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2552.
- เผด็จ ทุกข์สุญญ, จักรกฤษณ์ ขำทอง และภูริพัฒน์ กัณหาบุญ. (2561). ส่วนผสมทางการตลาดและการจัดการโลจิสติกส์ของภาคการเกษตรในเขตพัฒนาพิเศษตาก. *วารสาร Veridian E-Journal*, ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(1), (มกราคม-เมษายน 2561), 1,271-1,292.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2551). สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. "แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร". *ประมวลสาระชุดวิชา การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา หน่วยที่ 4*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *เทคโนโลยี*. สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน. ค้นเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2561 จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>.
- พูลสุข หิงคานนท์. (2540). *การพัฒนารูปแบบการจัดการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ไรฮาน ปียา, สาปีนา สาเฮ๊ะ, นูรุลฮูดา มะดีเย๊ะ และจารูณี หนูละออง. (2560). ผลของการใช้สาตุต่อสมรรถนะการเจริญเติบโตของไก่เบตง. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มจร*, 2(2), (กรกฎาคม - ธันวาคม 2560), 67-76.
- โลกมุสลิม. (2559). *ภูมิรัฐศาสตร์ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2559 จาก <http://www.islammore.com/view/1276>.
- วิคัลย์ พงศ์พนิตานนท์. (2556). สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. "5.1.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเทคโนโลยี". *ประมวลสาระชุดวิชาไทยศึกษา หน่วยที่ 5*. (พิมพ์ครั้งที่ 24). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ศิริ โยธิน. (2651). เครื่องมือการสื่อสารการตลาดเพื่อสร้างแบรนด์องค์กร. *วารสาร Veridian E-Journal*, ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(1), (มกราคม-เมษายน 2561), 2,240-2,263.
- ศิริทิพย์ พรหมฤทธิ์ และอรรถชัย จินตะเวช. (2548). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย การพัฒนาและทดสอบแบบจำลองไถ่พื้นเมือง. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), หน้า 10.
- สธัญ ภู่ง และอ้อมเดือน สดมณี. (2549). การวิจัยเชิงคุณภาพเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมาน อัสวภูมิ. (2537). การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สถานีวิทยุ มอ. ปัตตานี. (2560). สอ.บต.จับมือกรมปศุสัตว์และเครือข่ายไถ่เบตงชายแดนใต้เปิดโรงแปรรูปสัตว์ปีกที่ปัตตานีหนุนนโยบาย “เมืองต้นแบบสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ” (อ่านประวัติไถ่เบตง). ข่าวประชาสัมพันธ์. ค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2561 จาก <http://psu10725.com/2558/?p=6527>, เผยแพร่เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2560.
- สวัสดิ์ ธรรมบุตร, บุญศักดิ์ เกลียวกมลทัต, อัมพร ธรรมบุตร และศิริพันธ์ โมรากบ. (2541). คู่มือการเลี้ยงไถ่พื้นเมือง. สถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกแห่งชาติกองบำรุงพันธุ์สัตว์กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สุชาติ โสภประยูร. (2547). เทคนิคและประสบการณ์งานวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
- สุพจน์ อารักขาโรจน์. (2560). ต.ตะเนาะแมเราะ หมู่บ้านไถ่เบตง เมืองต้นแบบ. ข่าวกรมประชาสัมพันธ์ ศูนย์ประชาสัมพันธ์ กอ.รมน.ภาค 4 สน. ค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2561 จาก http://region6.prd.go.th/ewt_news.php?nid=15011&filename=index. เผยแพร่, เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2560.
- สุรัตน์ชัย เตียงนิล, อนวัช เดชะสาสวัต, อุทัย โสภกุล, นงนุช งอยพาลา และชัยยะ สุขประเสริฐ. (2549). การศึกษาสภาพการเลี้ยงไถ่พื้นเมืองของเกษตรกรหมู่บ้านบริวารศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. *วารสารสำนักสัตวศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย* ที่ 2, 4(7), (มกราคม 2549), 80 – 105.
- สุวลี ทวีบุตร. (2540). การเปรียบเทียบผลการสร้างฉันทามติและระดับการให้ความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญระหว่างการใช้เทคนิคเดลฟายแบบเดิมกับเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- สุวิทย์ คุ่มคงสินธุ์, จินดา ขลิบทอง และศิริลักษณ์ วงศ์พิเชษฐ์. (2556). การเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอหนองมะโมง จังหวัดชัยนาท. *เอกสารประกอบการประชุม เสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 3 วันที่ 3 – 4 กันยายน 2556, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินผลความจำเป็น*. กรุงเทพฯ: ชรรคมดาเพลส.
- สำนักข่าวไทย. (2558). *เกษตรทำเงิน : ประคองหางคำเชิงใหม่ ไก่พื้นเมืองสร้างเงินล้าน*, ค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558 จาก <http://www.tnamcot.com/content/237948>, เผยแพร่เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2558.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). *สถิติรายได้และรายจ่ายของครัวเรือน*. ค้นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2561 จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>.
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. (2558). *สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม ปี 2558*. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2559). ค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2559 จาก http://www.osmsouth-border.go.th/about_osm/general3/.
- Anna, N. (2006). *Supply Chain Network Economics: Dynamics of Prices, Flows, and Profits*. Edward Elgar Publishing.
- Bardo, John W. and Hartman, John J. (1982). *Urban Sociology : A Systematic Introduction*. U.S.A. :F. E. Peacock Publishers.
- Berlo, D. K. (1960). *The process of communication*. New York, New York: Holt, Rinehart, & Winston.
- Bradfield, A. (1966). *Guide to extension training*. Rome: Food and Agricultural Organization.
- Chanjula, P. and Pattamarakha, K. (2002). Betong Chicken Raising in Southern Thailand: A Preliminary Survey. *Journal ISSAAS*, 8(2), 14-24.
- Churchill Livingstone. (1999). *Research Methods for Clinical Therapists Applied Project Design and Analysis*, London, WIP 0LP.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing (5th ed.)*. New York : Harper Collins Publishers, 202-204.
- Eisner, E.W. (1976). Educational connoisseiship and criticism : Their form and functions in education evaluation. *Journal of Aesthetic Education* 76 (540), 37-43.

- Horst, P. (1989). Native fowl as a reservoir for genomes and major genes. *Archiv Fur Geflu
Glekunde*, 53, 93-101.
- James, G. B., Kenneth, C. S. and Donald, D. O. (2014). *Principles of Agribusiness Management:
Fifth Edition*. Waveland press. United stated of America.
- Keeves, John P. (1988). *Models and Model Building*. in Keeves, John P.(editor).*Educational
Research, Methodology, and Measurement : An International Handbook*. U.K:
Pergamon Press.
- Kerr, M. (2001, November). The Delphi process. Rarari NHS in Scotland. Retrieved February
14, 2005 from the World Wide Web: [http://bid79.rarari.org.uk/community/
The+Delphi+Process/227.aspx](http://bid79.rarari.org.uk/community/The+Delphi+Process/227.aspx).
- Madaus, G. F., Scriven, M. and Stufflebeam, D. L. (1983). *Evaluation models*. Boston:
KluwerNijhoff Publishing.
- Michael E. Porter. (1985). *Competitive Advantage*. Creating and Sustaining superior
Performance New York Free Press.
- Nelson, Debra L. (1956). *Organization behavior: foundertions, realities and challenges / Debra
L. Nelson ,James Campbell Quick.-2nd ed.*
- Porter, M. E. (1985). *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*.
(pp. 11-15). The Free Press. New York.
- Ray, I. and David, R. (2000). *Agricultural Extension and Rural Development: Breaking Out of
Knowledge*. Cambridge university press.
- Richard, A. K. and Mary, A. C. (2015). *Focus Groups: A Practical Guide for Applied Research 5
th edition*. SAGE Publicisions.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations (5th ed.)*. New York: Free Press.
- Shewit, G. (2014). *Modern Slavery in African Land: Situations of Trafficking Women from
Ethiopia to Sudan*. Humber, Anchor Academic publishing.
- Steven, N. D. and Peyton, Y. H. (2001). *The New Social Economics" in Social Dynamics*.
Preview. MIT Press. pp. 1-14.
- Swanson B.E. and Rajalahti R. (2010). Strengthening Agricultural Extension and Advisory
Systems: Procedures for Assessing, Transforming, and Evaluating Extension
Systems. *Agriculture and Rural Development Discussion Paper 45. The World Bank*.

Tosi, Henry L. and Carroll, Stephen J. (1982). *Management. 2nd editon*. New York :John Wiley & sons.

United States Department of Agriculture. Livestock and Poultry: *World Markets and Trade*.
USDA Foreign Agricultural Service. ค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558 จาก
www.fas.usda.gov/dlp/circular/2011.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก
เครื่องมือวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิตไถ่เบตงในสามจังหวัดชายแดนใต้

แบบสัมภาษณ์เลขที่.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง โมเดลการส่งเสริมการผลิตไถ่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง : ให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความ ที่ต้องการ หรือในตารางท้ายข้อความ และเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรผู้ผลิตไถ่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบไปด้วยข้อคำถาม 4 ตอน ได้แก่ (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตไถ่เบตง (2) ความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไถ่เบตงเชิงธุรกิจ (3) ความต้องการช่องทางส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตไถ่เบตงเชิงธุรกิจ และ (4) ปัญหาอุปสรรคในการผลิตไถ่เบตงและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตไถ่เบตง			
1. เพศ	( ) 1.1 ชาย	( ) 1.2 หญิง	2. อายุ.....ปี
3. ศาสนา	( ) 3.1 พุทธ	( ) 3.2 อิสลาม	( ) 3.3 อื่นๆ (ระบุ).....
4. ระดับการศึกษา	( ) 1.1 ไม่ได้เรียนหนังสือ	( ) 1.2 คำกว่าภาคบังคับ	( ) 1.3 จบภาคบังคับ(ป.4/ป.6)
	( ) 1.4 มัธยมศึกษาตอนต้น	( ) 1.5 มัธยมศึกษาตอนปลาย	( ) 1.6 อนุปริญญา, ปวส. หรือเทียบเท่า
	( ) 1.7 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	( ) 1.8 อื่นๆ (ระบุ).....	
5. สภาพสมรส	( ) 5.1 โสด	( ) 5.2 สมรส	( ) 5.3 หย่าร้าง/หม้าย ( ) 5.4 แยกกันอยู่
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน	7. จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไถ่ในครอบครัว.....คน		
8. การเป็นสมาชิกของกลุ่ม	( ) 8.2.1 กลุ่มเกษตรกร	( ) 8.2.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	( ) 8.2.3 กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไถ่เบตง
( ) 8.1 ไม่เป็น ( ) 8.2 เป็น	( ) 8.2.4 กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.	( ) 8.2.5 สหกรณ์การเกษตร	( ) 8.2.6 อื่นๆ (ระบุ).....
9. ตำแหน่งทางสังคม	( ) 9.2.1 กำนัน	( ) 9.2.2 ผู้ใหญ่บ้าน	( ) 9.2.3 อบต.
( ) 9.1 ไม่มี ( ) 9.2 มี	( ) 9.2.4 อบจ.	( ) 9.2.5 อื่นๆ (ระบุ)	
10. ประสบการณ์ในการเลี้ยงไถ่เบตง.....ปี	11. จำนวนไถ่เบตงที่เลี้ยง.....ตัว		
11.1 ลูกไถ่อายุไม่เกิน 6 สัปดาห์ .....ตัว	11.2 ไถ่รุ่น-ไถ่หนุ่มสาว 6-26 สัปดาห์ .....ตัว	11.3 พ่อพันธุ์.....ตัว	11.4 แม่พันธุ์.....ตัว
12. อาชีพหลัก	( ) 12.1 ทำสวนยางพารา	( ) 12.2 ทำสวนผลไม้	( ) 12.3 ทำสวนยางร่วมกับสวนผลไม้
(เลือกได้ 1 ข้อ)	( ) 12.4 ทำนา	( ) 12.5 เลี้ยงสัตว์	( ) 12.6 ประมง
( ) 12.7 รับราชการ	( ) 12.8 รับจ้าง	( ) 12.9 เลี้ยงไถ่เบตง	( ) 12.10 อื่นๆ(ระบุ).....
13. รายได้จากอาชีพหลักต่อเดือน.....บาท/เดือน			
14. อาชีพรอง	( ) 14.1 ทำสวนยางพารา	( ) 14.2 ทำสวนผลไม้	( ) 14.3 ทำสวนยางร่วมกับสวนผลไม้
(เลือกได้ 1 ข้อ)	( ) 14.4 ทำนา	( ) 14.5 เลี้ยงสัตว์	( ) 14.6 ประมง
	( ) 14.7 รับจ้าง	( ) 14.8 เลี้ยงไถ่เบตง	( ) 14.9 อื่นๆ (ระบุ).....
15. รายได้จากอาชีพรองต่อเดือน.....บาท/เดือน	16. รายได้จากกรจำหน่ายไถ่เบตง..... บาท/เดือน		
17. ประเภทการเลี้ยง	( ) 18.1 ผลิตลูกไถ่ขาย	( ) 18.2 ผลิตไถ่เบตงขุนขาย	( ) 18.3 ผลิตลูกไถ่ขายและเลี้ยงไถ่ขุน

ตอนที่ 2 ความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

คำชี้แจง : ระดับแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด 0 = ไม่มี

ความรู้ของเกษตรกรในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ	ความรู้	
	1. การได้รับความรู้ (0-5 คะแนน)	2. ความต้องการความรู้ (0-5 คะแนน)
การผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร		
1. การดูแลรักษาและการคัดเลือกพันธุ์ไก่เบตง	0-5	0-5
2. การปรับปรุงพันธุ์และการผสมพันธุ์ไก่เบตง	0-5	0-5
3. การจัดการฝูงผสมพันธุ์และการฟักไข่	0-5	0-5
4. อาหารและการให้อาหารไก่เบตง	0-5	0-5
5. การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์	0-5	0-5
6. การขอสินเชื่อเพื่อการลงทุนเลี้ยงไก่เบตง	0-5	0-5
กิจกรรมการผลิตในฟาร์ม		
7. การจัดการไก่เบตงเล็ก (0-6 สัปดาห์)	0-5	0-5
8. การจัดการไก่เบตงรุ่น-หนุ่มสาว (7-26 สัปดาห์)	0-5	0-5
9. การจัดการไก่เบตงพ่อ-แม่พันธุ์ (27-72 สัปดาห์)	0-5	0-5
10. การขุนไก่เบตงก่อนจำหน่าย	0-5	0-5
11. การจัดการระหว่างการผลิต	0-5	0-5
12. การป้องกันและรักษาโรค	0-5	0-5
13. การบันทึกข้อมูล	0-5	0-5
14. มาตรฐานการผลิตไก่เบตง	0-5	0-5
การแปรรูปและการเก็บรักษา		
15. การฆ่าและการชำแหละ	0-5	0-5
16. การตัดแต่งซาก	0-5	0-5
17. บรรจุภัณฑ์	0-5	0-5
18. การขนส่งและการเก็บรักษา	0-5	0-5
19. การแปรรูปและการถนอมอาหารจากเนื้อไก่เบตง	0-5	0-5
การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลพลอยได้จากสินค้าเกษตร		
20. การจำหน่าย	0-5	0-5
21. ช่องทางการจำหน่ายและการขนส่งสินค้าจากไก่เบตง	0-5	0-5
22. การส่งออก	0-5	0-5
23. การพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	0-5	0-5
24. การจำหน่ายและการจัดการผลพลอยได้จากไก่เบตง	0-5	0-5

**ตอนที่ 3 ความต้องการช่องทางส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้**

ความต้องการ ด้านส่งเสริมการผลิตไก่เบตงใน เชิงธุรกิจ	1. ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมฯ									2. ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมฯ			
	1.1 สื่อบุคคล		1.2 สื่อสิ่งพิมพ์			1.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์				บรรยาย	สาธิต	ฝึก ปฏิบัติ	ทัศน ศึกษา
	ราชการ	เอกชน	แผ่น พับ	คู่มือ	โปสเตอร์	วิทยุ	TV	วิดีโอ	อินเทอร์เน็ต				
1. พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5
2. อาหารและการให้อาหาร	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5
3. โรงเรือนและการจัดการโรงเรือน	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5
4. การจัดการดูแลไถ่ระยะต่างๆ	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5
5. สุขภาพและการป้องกันโรค	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5
6. การทำบัญชีฟาร์ม	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5
7. การชำแหละและบรรจุหีบห่อ	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5
8. การแปรรูปและการนอมอาหาร	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5
9. การส่งออก	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5
10. ระบบการตลาด	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5
11. สินเชื่อ	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5
12. มาตรฐานการผลิต	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรคในการผลิตไก่เบตงและข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง : ระดับแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด 0 = ไม่มี

ลำดับที่	ปัญหา/อุปสรรคในการเลี้ยงไก่เบตง	ระดับปัญหา/ อุปสรรค						ข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนา
		0	1	2	3	4	5	
1. ท่านคิดว่าการผลิตไก่เบตงท่านพบปัญหา/อุปสรรคใดมากที่สุด								
2. ท่านคิดว่าการผลิตไก่เบตงท่านพบปัญหา/อุปสรรคใดรองลงมา								

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

นายมงคล คงเสน

นักศึกษาระดับปริญญาเอก แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

แบบสัมภาษณ์เลขที่.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (KII)

เรื่อง การผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง

ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟังแล้วผู้สัมภาษณ์ทำการบันทึกข้อมูล โดยเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้เกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ตอบ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล สภาพพื้นฐานและกระบวนการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตง ประกอบไปด้วยข้อคำถาม 4 ตอน ได้แก่

1. ข้อมูลเบื้องต้นผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
2. การวิเคราะห์กระบวนการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงในเชิงธุรกิจ (Value chain)
3. สภาพการส่งเสริมการเลี้ยงไก่เบตงในเชิงธุรกิจ
4. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

ชื่อ.....สกุล.....หน่วยงาน.....ตำแหน่ง.....

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์กระบวนการผลิตไก่เบตง

(1) กิจกรรมหลัก

1. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่นำเข้าในการผลิต (โลจิสติกส์ขาเข้า)

- 1.1 ลักษณะพันธุ์ที่ใช้เลี้ยง .....
- 1.2 พันธุ์ไก่ที่นำมาเลี้ยง .....
- 1.3 อาหารที่ใช้ .....
- 1.4 การวิเคราะห์ก่อนการเลี้ยง .....

2. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนหรือแปรรูป วัตถุดิบให้ออกมาเป็นสินค้า (การปฏิบัติการ)

- 2.1 มาตรฐานการเลี้ยง .....
- 2.2 การให้อาหารไก่

- (1) ชนิดอาหาร ระบุ.....
- (2) จำนวนครั้งที่ให้อาหาร.....ครั้ง/วัน
- (3) ปริมาณอาหารที่ให้.....กรัม/ตัว/วัน

- 2.2 การจัดการเลี้ยงดู
- (1) การกกกลูกไก่และการอนุบาลลูกไก่.....
- (2) การควบคุมอุณหภูมิในโรงเรือน (พัดลม ม่านกันลม เป็นต้น).....
- (3) การตรวจสอบความสม่ำเสมอของฝูง.....
- (4) โปรแกรมวัคซีน.....
- 2.4 ลักษณะการเลี้ยง (1) เลี้ยงขุนด้วยอาหาร ระบุ.....
- (2) อายุเมื่อเลี้ยงขุน..... สัปดาห์
- (3) ระยะเวลาการขุน..... สัปดาห์
- 2.5 การฆ่าและการชำแหละ (1) อายุเมื่อฆ่าและชำแหละ..... สัปดาห์
- (2) น้ำหนักเมื่อชำแหละ..... กิโลกรัม/ตัว
- (3) น้ำหนักไก่ที่เหลือหลังชำแหละแล้ว (ซาก)..... กิโลกรัม/ตัว

3. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องหลังการผลิต (โลจิสติกส์ขาออก)

- 3.1 การรวบรวมและจำหน่ายสินค้า
- (1) ลักษณะการจำหน่าย.....
- (2) รูปแบบการขาย.....
- 3.2 บริการไปยังลูกค้า.....

4. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับรู้ (การตลาดและการขาย)

- 4.1 ราคาขายผลผลิต
- 4.1.1 ราคาขายส่งไก่มีชีวิต..... บาท/กิโลกรัม
- 4.1.2 ราคาขายส่งไก่ชำแหละ..... บาท/กิโลกรัม
- 4.1.3 ราคาขายปลีกไก่มีชีวิต..... บาท/กิโลกรัม
- 4.1.4 ราคาขายปลีกไก่ชำแหละ..... บาท/กิโลกรัม
- 4.2 ความเคลื่อนไหวของราคาผลผลิต .....
- 4.3 การแปรรูปผลผลิต .....
- 4.4 การส่งออก.....
- 4.5 วิธีการขายที่เหมาะสม.....

5. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการหลังการขาย (การบริการ)

- 5.1 การตรวจสอบย้อนกลับ เช่น มีการสอบถามความพึงพอใจของผู้ซื้อหรือไม่ .....
- 5.2 มีการผลิตตามมาตรฐานสินค้าหรือไม่ .....
- 5.3 การกำหนดมาตรฐานสินค้าถูกกำหนดโดยใคร.....

(2) กิจกรรมสนับสนุน

6. กิจกรรมในการจัดซื้อจัดหาหาปัจจัยการผลิตให้ได้ปริมาณและคุณภาพสูงสุด (การจัดหา)

- 6.1 การรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยการผลิต เช่น ลูกไก่ อาหาร ยาและวัคซีน เป็นต้น .....

6.2 ถ้ามีการรวมกลุ่ม ขนาดของกลุ่มมีสมาชิกรวมกัน จำนวน.....ราย

6.3 การรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัย ซื้อด้วย .....

7. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มคุณค่าและบริการหรือกระบวนการผลิต (การพัฒนาเทคโนโลยี)

7.1 มีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตหรือไม่ .....

7.2 เทคโนโลยีที่ใช้มีอะไรบ้าง (โปรดระบุ)

1. ....

2. ....

3. ....

7.3 มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจำหน่ายหรือไม่ .....

7.4 มีสารสนเทศชนิดใดบ้างที่เกษตรกรนำมาใช้เพื่อการจำหน่าย.....

8. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ บริหารทรัพยากรบุคคล (การจัดการทรัพยากรมนุษย์)

8.1 การฝึกอบรมการเลี้ยงไก่ .....

8.2 มีการจ่ายค่าจ้างหรือไม่ .....

8.3 รูปแบบการจ่ายค่าตอบแทน .....

8.4 กรณีที่มีลูกจ้างมีการจัดสวัสดิการหรือไม่.....

8.5 ถ้ามีการจัดสวัสดิการให้กับลูกจ้าง การจัดสวัสดิการมีอะไรบ้าง ระบุ

1. ....

2. ....

3. ....

9. โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร (โครงสร้างองค์กร)

9.1 ได้จัดทำบันทึกบัญชีการผลิตหรือไม่ .....

9.2 ระบบการเงินที่นำมาใช้ลงทุน.....

9.3 การบริหารงานฟาร์มทั่วไป .....

9.5 ด้านอาคารและสาธารณูปโภค

9.5.1 ความเพียงพอด้านอาคาร.....

9.5.2 ความเหมาะสมด้านอาคาร.....

ตอนที่ 3. สภาพการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

1. ความต้องการให้มีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

1.1 ประเด็นเนื้อหาการส่งเสริมที่เคยได้รับ.....

.....

1.2 ความต้องการเนื้อหาในการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ.....

.....

2. ความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

2.1 วิธีการส่งเสริมที่เคยได้รับ.....

.....

2.2 ความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ.....

.....

3. ความต้องการรูปแบบการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

2.1 รูปแบบการส่งเสริมที่เคยได้รับ.....

.....

2.2 ความต้องการรูปแบบการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ.....

.....

4. ความต้องการสื่อที่นำมาใช้ในการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

2.1 สื่อบุคคลในการส่งเสริมที่เคยได้รับ (ราชการ/เอกชน).....

2.2 ความต้องการสื่อบุคคลในการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ.....

.....

2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมที่เคยได้รับ (แผ่นพับ/โปสเตอร์/คู่มือ).....

2.2 ความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ.....

.....

2.1 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการส่งเสริมที่เคยได้รับ (ทีวี/อินเทอร์เน็ต/วิทยุ).....

2.2 ความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะ

5.1 ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงไก่เบตง

.....
.....
.....
.....

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

นายมงคล คงเสน

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

เรื่อง การวิจัยเรื่องโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้สอบถาม

ชื่อผู้ให้สอบถาม .....

หน้าที่.....สถานที่ทำงาน.....

ที่อยู่.....

วัน เดือน ปี ที่สอบถาม.....

สถานที่สอบถาม.....

ตอนที่ 2 ข้อสอบถามเกี่ยวกับโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้

ให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม กรอกข้อมูลสภาพของการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของ
เกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับข้อมูลที่ท่านเสนอ
โดยมีประเด็นดังต่อไปนี้

1. เทคโนโลยีการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. โมเดลการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....
.....
.....
3. โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
4. ความรู้ที่เกี่ยวข้องการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไรควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
5. ช่องทางการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
6. วิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

7. ลักษณะเกษตรกรที่ผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

8. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ความชัดเจน จุดเด่น และข้อเสนอแนะต่อโมเดล

1. ความชัดเจนในการสื่อให้เห็นรูปแบบการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

.....

.....

.....

.....

2. จุดเด่นของโมเดล

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพื่อให้รูปแบบดังกล่าวสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณท่านที่กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์

นายมงคล คงเสน

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

บทการสนทนากลุ่ม

หัวข้อ: โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วันที่กลุ่มโฟกัส: ..... สถานที่ตั้งของกลุ่มโฟกัส: .....

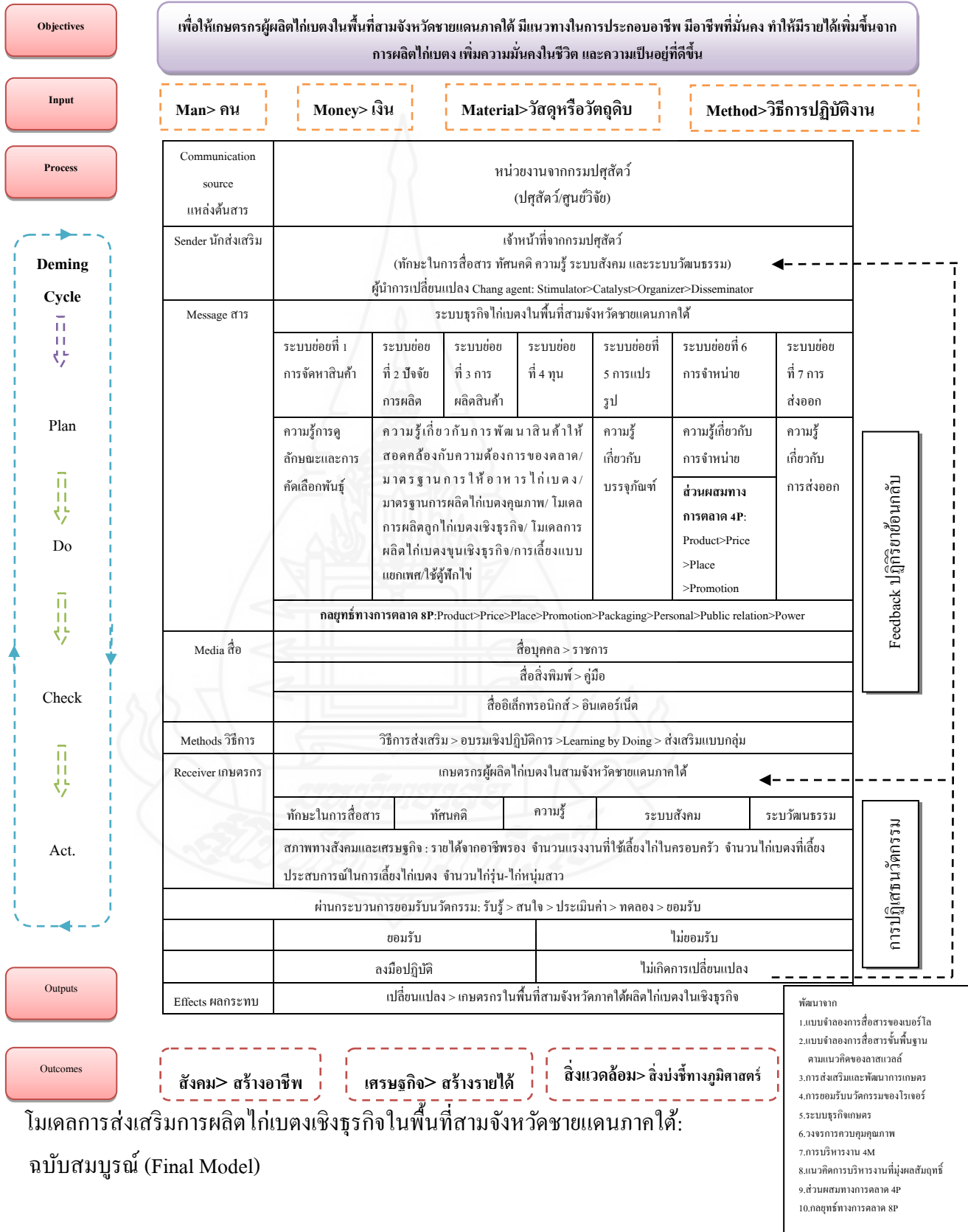
ชื่อผู้ดำเนินการ: นายมงคล คงเสน รายละเอียดของผู้เข้าร่วม

ประเภท คำถาม	วัตถุประสงค์	ข้อเสนอแนะ	เนื้อเรื่อง ประเด็น
การเปิด (5 นาที)	ผู้เข้าร่วมจะ ได้รับความรู้สึก มีส่วนร่วม	- ระบุลักษณะ ทั่วไปของ ผู้เข้าร่วม - ไม่ใช่คำถามการ อภิปราย - ลักษณะส่วน บุคคลหรือมุมมอง คำถาม - สร้างความรู้สึก ของชุมชนในกลุ่ม	1. กล่าวนำการสนทนากลุ่ม สวัสดีครับ ผมชื่อ มงคล คงเสน เป็นนักศึกษา ปริญญาเอก สาขาส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช หัวข้อคุณ นิพนธ์ คือ โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิง ธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2. กล่าวถึงความเป็นมาของการสนทนากลุ่ม วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการ ส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ วันนี้ผมอยากจะพูดคุยกับ คุณเกี่ยวกับ o เทคโนโลยีการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรในสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ o โมเดลการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ o โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของ เกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ o ความรู้ที่เกี่ยวข้องการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของ เกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ o ช่องทางการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ ของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ o วิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของ เกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ o ลักษณะเกษตรกรที่ผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของ เกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ o หน่วยงานที่เกี่ยวข้องการผลิตไก่เบตง

			<p>เชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>3. ขออนุญาตบันทึกเทป จดบันทึกและถ่ายภาพ การสนทนากลุ่ม</p> <p>4. แนะนำและชี้แจงเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม</p> <p>5. หากคุณมีข้อคิดเห็นใด ๆ ที่คุณไม่ต้องการพูดคุย คุณสามารถเขียนความคิดเห็นของคุณลงในบันทึกย่อในเอกสารได้ อย่าเขียนชื่อคุณบนการ์ด การตอบกลับของคุณจะไม่ระบุตัวตนและจะไม่เชื่อมโยงกับบุคคลของคุณ</p>
ประเภทคำถาม	วัตถุประสงค์	ข้อเสนอแนะ	เนื้อเรื่องประเด็น
เบื้องต้น (10 นาที)	เริ่มต้นการอภิปรายหัวข้อ	<ul style="list-style-type: none"> • เริ่มให้ความสำคัญกับการอภิปรายในหัวข้อ • ช่วยให้ผู้เข้าอบรมอภิปรายว่าพวกเขารับรู้หรือเข้าใจอย่างไร 	(1) เทคโนโลยีการผลิตไก่เบตงของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
การเปลี่ยนแปลง (5 นาที)	เลื่อนอย่างราบรื่นเป็นคำถามสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> • นำบทสนทนาไปสู่คำถามกลางของการศึกษา • นำคำถามเบื้องต้นมาสู่ขั้นตอนต่อไป • เชื่อมต่อระหว่างผู้เข้าร่วมและหัวข้อการสนทนา 	(2) โมเดลการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
คำถามสำคัญ (30 นาที)	ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพื้นที่	6 คำถามที่เป็น "หัวใจ" ของ	(3) โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

	ส่วนกลางของการศึกษา	การศึกษา เริ่มต้นประมาณ หนึ่งในสามถึงกึ่ง หนึ่งของ กลุ่มเป้าหมาย	(4) ความรู้ที่เกี่ยวข้องการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ ของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (5) ช่องทางการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ ของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (6) วิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของ เกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (7) ลักษณะเกษตรกรที่ผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของ เกษตรกรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (8) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องการส่งเสริมการผลิตไก่เบ ตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้
สิ้นสุด (5 นาที)	ช่วยให้นักวิจัย ทราบตำแหน่งที่ จะเน้นและทำ ให้การอภิปราย สิ้นสุดลง	•ปิดการอภิปราย (คำถามทุก ข้อพิจารณา) •เปิดใช้งาน ผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อแสดงความ คิดเห็นก่อนหน้า (คำถามสรุป) •ให้โอกาสสุดท้าย ที่จะทำให้ความ คิดเห็นที่สำคัญ (คำถามสุดท้าย)	•ความชัดเจนในการสื่อให้เห็นรูปแบบการ ส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจของเกษตรกรใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้? •จุดเด่นของรูปแบบ? •ข้อเสนอแนะเพื่อให้รูปแบบดังกล่าวสมบูรณ์ ยิ่งขึ้น?

4. แบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในสามจังหวัดชายแดนใต้

โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้:

ฉบับสมบูรณ์ (Final Model)

จากภาพจะเห็นได้ว่า โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

แนวคิดการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นการการบริหารที่เน้นผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) โดยมีตัวชี้วัดผล (Indicators) ที่เป็นรูปธรรม การบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การบริหารที่มุ่งเน้นความประหยัด (Economy) ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และความมีประสิทธิภาพผล (Effectiveness) นั่นเอง ความประหยัด คือ การใช้ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรน้อยที่สุด ราคาต่ำที่สุด เวลาน้อยที่สุดในการผลิต ความมีประสิทธิภาพ คือ การเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลผลิต ถ้าใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดผลผลิตสูงก็ถือว่ามีความมีประสิทธิภาพสูง ความมีประสิทธิภาพ คือ การเปรียบเทียบระหว่างวัตถุประสงค์กับผลผลิตและผลลัพธ์ หากบรรลุตามวัตถุประสงค์ก็ถือว่า เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งดูจากทั้งปริมาณและคุณภาพ โดยในการพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แบ่งองค์ประกอบของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ วัตถุประสงค์ (Objective) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) โดยนำมาเป็นกรอบในโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ (Objective)

วัตถุประสงค์ของโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวทางในการประกอบอาชีพ มีอาชีพที่มั่นคง ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตไก่เบตง เพิ่มความมั่นคงในชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. ปัจจัยนำเข้า (Input)

ปัจจัยนำเข้า เป็นการนำเข้าทรัพยากร เพื่อการดำเนินการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาศัยแนวคิดการบริหารงาน 4M ประกอบด้วย

2.1 คน (Man) เป็นผู้ดำเนินการหรือจัดการทำให้เกิดกิจกรรมทางการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจไก่เบตง

2.2 เงิน (Money) เป็นปัจจัยในการดำเนินการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3 วัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) ซึ่งในการผลิตไก่เบตง ต้องอาศัยวัตถุดิบในการผลิต ดังนั้น ผู้บริหารต้องรู้จักบริหารวัตถุดิบให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ต้นทุนที่ต่ำ และทำให้การส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ผลกำไรสูงสุด

2.4 วิธีปฏิบัติงาน (Method) ซึ่งการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนของการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีการวางแผน และควบคุมให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพ

3. กระบวนการ (Process)

จากผลการวิจัยสามารถแบ่งกระบวนการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ (The Extension Model of Betong Chicken production for Business in Three Southern Border Provinces) ได้ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ แหล่งต้นสาร (Communication source) นักส่งเสริม (Sender) สาร (Message) สื่อ (Media) วิธีการ (Methods) เกษตรกร (Receiver) และผลกระทบ (Effects) สามารถสรุปเป็นกระบวนการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียกว่า กระบวนการ CSMMMRE โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แหล่งต้นสาร (Communication source) คือ องค์กรหรือหน่วยงานราชการ เนื่องจากการผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ มีองค์กร (Organization) ที่สำคัญในการขับเคลื่อนระบบ ซึ่งถือว่าเป็นต้นแหล่งสาร ในที่นี้ คือ หน่วยงานจากกรมปศุสัตว์ เช่น สำนักงานปศุสัตว์ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ เป็นต้น

3.2 นักส่งเสริม (Sender) คือ เจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์ เช่น เจ้าหน้าที่จากปศุสัตว์อำเภอ ปศุสัตว์จังหวัด และศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ เป็นต้น ซึ่งต้องมีทักษะในการสื่อสาร ทักษะคิด ความรู้ ระบบสังคม และระบบวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับผู้รับสาร และจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent) คือ ต้องเป็นนักกระตุ้น (Stimulator) นักเร่งปฏิกิริยา (Catalyst) นักจัดตั้ง/สนับสนุนองค์กร (Organizer) และต้องเป็นนักถ่ายทอดและบอกแหล่งข้อมูล (Disseminator and source of information) ตามแนวคิดการส่งเสริมการเกษตรของ ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2556: 3)

3.3 สาร (Message) คือ ระบบธุรกิจไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 7 ระบบย่อย คือ การจัดหาสินค้า ปัจจัยการผลิต การผลิตสินค้า ทุน การแปรรูป การจำหน่าย และการส่งออก ซึ่งมีองค์ความรู้ที่มีผลต่อการผลิตไก่เบตง ดังนี้

(1) **ความรู้** ด้านการดูแลรักษาและการคัดเลือกพันธุ์ ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ความรู้เกี่ยวกับบรรจุกัญท์ ความรู้เกี่ยวกับจำหน่ายและความรู้เกี่ยวกับการส่งออก

(2) **มาตรฐานการให้อาหารไก่เบตง** อาหารที่นำมาใช้เลี้ยงไก่เบตงไว้เพื่อขุนจำหน่าย แบ่งการให้อาหารออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ช่วงไก่เบตงอายุ 0-3 สัปดาห์ ให้กินอาหารไก่เนื้อทางการค้าที่มีระดับโปรตีน ไม่ต่ำกว่า 21 เปอร์เซ็นต์ และระยะที่ 2 ช่วงไก่เบตงอายุมากกว่า 3 สัปดาห์ถึง 20 สัปดาห์ ให้กินอาหารที่หาได้ตามท้องถิ่น และอาหารธรรมชาติ และต้มปลายข้าว รำ และหยวกด้วยกัน ให้กินวันละ 2 มื้อ และอาหารที่ใช้เลี้ยงไก่เบตงพ่อ-แม่พันธุ์ ในกลุ่มนี้จะใช้สูตรอาหารที่เลี้ยงเช่นเดียวกับการเลี้ยงไก่ไข่ โดยใช้อาหารไก่ไข่ตามสูตรอายุ คือ ระยะไก่เล็ก ระยะไก่รุ่น และระยะไก่ขุน และช่วงไก่เบตงอายุ 0-3 สัปดาห์ ให้กินอาหารไก่เนื้อทางการค้าที่มีระดับโปรตีน ไม่ต่ำกว่า 21 เปอร์เซ็นต์

(3) **มาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ** สามารถกำหนดมาตรฐานการผลิตไก่เบตงคุณภาพ เป็นกรอบกว้างๆ ได้ ดังนี้ **ไก่ขุนเพศผู้** ต้องมีน้ำหนักตัวมีชีวิตระหว่าง 2.5-3.5 กิโลกรัม/ตัว อ้วน หน้าอกเต็ม เรียบ สุขภาพดี แข็งแรง หน้าและหงอนต้องมีแดงดวงตากลมสดใส ตรงตามลักษณะสายพันธุ์ การงอกของขน ขนต้องงอกเต็ม ไม่มีขนหลุด และผิวหนังต้องไม่มีรอยขีดข่วน **ไก่ขุนเพศเมีย** ต้องมีน้ำหนักตัวมีชีวิตระหว่าง 1.8-2.5 กิโลกรัม/ตัว อ้วน หน้าอกเต็ม เรียบ สุขภาพดี แข็งแรง หน้าและหงอนต้องมีแดงดวงตากลมสดใส ตรงตามลักษณะสายพันธุ์ การงอกของขน ขนต้องงอกเต็ม ไม่มีขนหลุด และผิวหนังต้องไม่มีรอยขีดข่วน

(4) **โมเดลการผลิตลูกไก่เบตงเชิงธุรกิจและโมเดลการผลิตไก่เบตงขุนเชิงธุรกิจ** โดยใช้หลักห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) ซึ่งประกอบด้วย **กิจกรรมหลัก** ได้แก่ 1) **โลจิสติกส์ขาเข้า** - แหล่งพันธุ์ที่ได้มา - ความเหมาะสมของพันธุ์ - การวิเคราะห์พื้นที่ก่อนการเลี้ยง - ที่ตั้งของฟาร์ม - สภาพความเหมาะสมของฟาร์ม - แหล่งน้ำที่ใช้ - ระยะห่างจากชุมชน - สภาพการคมนาคม - สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน - ลักษณะของพื้นที่ 2) **การปฏิบัติการ** - มาตรฐานการเลี้ยง - การวางแผนการผลิต - การให้อาหาร - การจัดการเลี้ยงดู - การป้องกันรักษาโรค - ศัตรูธรรมชาติ - ความสามารถในการต้านทานโรคของไก่เบตง - ความสามารถในการปรับตัว - อัตราการเจริญเติบโต - อายุการเลี้ยงจนกระทั่งจับขาย - น้ำหนักตัวเมื่อขาย 3) **โลจิสติกส์ขาออก** - เทคนิคการขุน - การฆ่าและการชำแหละ - การรวบรวมและจำหน่ายสินค้า - ราคาขาย - ต้นทุนการผลิต - กำไรจากการผลิต - กำลั้งการผลิต - บริการไปยังลูกค้า 4) **การตลาดและการขาย** - ราคาขายส่ง - ขายปลีกของผลผลิต - ความเคลื่อนไหวของราคาผลผลิต - ระบบการจัดการขาย - วิธีการขายที่เหมาะสม

ใช้หลัก 4P คือ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจำหน่าย (Distribution Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion) เข้ามาช่วยในการจัดการในระบบย่อยที่ 6 การจำหน่าย ดังนี้

1. **ผลิตภัณฑ์ (Product)** โดยต้องเน้นการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ (Quality)

2. **ราคา (Price)** การกำหนดราคาขายของสินค้าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากราคานั้น เป็นสิ่งที่ใช้วัดค่า และประโยชน์ของตัวสินค้า และยังเป็นตัวกำหนดว่าเราจะสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปในทิศทางใด จะสามารถขายสินค้าอย่างไร จำนวนเท่าไร ราคาขายจะเป็น เครื่องบ่งชี้ที่สำคัญ ของความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจนั้น ทั้งนี้เนื่องจากกำไรนั้นคำนวณจากรายรับหักลบด้วยต้นทุน และรายรับได้จากปริมาณจำนวนที่ขายคูณด้วยราคาต่อหน่วย

3. **การจำหน่าย (Distribution Place)** การนำสินค้าไปให้ถึงมือของลูกค้า โดยยึดหลักความ มีประสิทธิภาพ ความถูกต้อง ความปลอดภัย และความรวดเร็ว วิธีขายหรือกระจายสินค้าที่สามารถ ทำให้เกิดผลกำไรมากที่สุด ต้องกระจายสินค้าให้ตรงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด หากเป็นสินค้าที่ขาย ไปหลายๆ แห่งวิธีการขาย หรือการกระจายสินค้านั้นจะมีความสำคัญมาก โดยหลักการของการ เลือกรูปแบบกระจายสินค้านั้นไม่ใช่ขายให้มากสถานที่ ที่สุดจะดีเสมอ เพราะมันขึ้นอยู่กับว่า สินค้าของท่านคืออะไร และกลุ่มเป้าหมายท่านคือใคร

4. **การส่งเสริมการขาย (Promotion)** การส่งเสริมการขาย จึงมีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้ ยอดขายเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมดังกล่าวประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพเมื่อธุรกิจทราบว่า ลูกค้าต้องการอะไร มีรสนิยมแบบไหน เพื่อที่จะสามารถสร้างโปรโมชันที่ตอบสนองความต้องการ ของลูกค้าได้โดยตรง แต่การส่งเสริมการขายนั้นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับงบประมาณ ด้าน ค่าใช้จ่ายอย่างมาก และควรจะต้องพยายามให้ได้ผลลัพธ์กลับคืนอย่างคุ้มค่าที่สุด

5) **การบริการ** -การตรวจสอบย้อนกลับ -การผลิตตามมาตรฐานสินค้า และกิจกรรมสนับสนุน ได้แก่ 1) **การจัดหา** -การรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยการผลิต 2) **การพัฒนา เทคโนโลยี** -การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) **การจัดการทรัพยากรมนุษย์** -การฝึกอบรมแรงงาน -ระบบเงินเดือนค่าจ้าง -การจ่ายค่าตอบแทน -สวัสดิการอย่างเหมาะสม 4) **โครงสร้างองค์กร** -ระบบบัญชี -ระบบการเงิน -การบริหารงานทั่วไป -ด้านอาคาร -สถานที่และสาธารณูปโภคต่างๆ

(5) **การเลี้ยงแบบแยกเพศ** โดยเริ่มแยกในช่วงแรกคือ อายุมากกว่า 3 สัปดาห์ โดยแบ่งไก่เบตงออกเป็น 2 กลุ่มตามขนาดตัว คือ กลุ่มที่มีขนาดใหญ่ (ส่วนใหญ่จะเป็นตัวผู้) และกลุ่มที่มีขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะเป็นตัวเมีย แต่ระยะแรกนี้เน้นแยกตามขนาดซึ่งบางครั้งอาจ ยังมีการคละเพศ เนื่องจากการแยกเพศในช่วงอายุ 3 สัปดาห์ทำได้ยาก การแยกเพศช่วงที่สอง จะแยกในช่วงที่ไก่เบตงมีอายุ 2 เดือนขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นช่วงที่สามารถแยกเพศได้ง่าย เพื่อช่วยให้ไก่มีการเติบโตสม่ำเสมอทั้งฝูง

(6) การใช้ผู้ฟักไข่ ในกรณีที่มีการผลิตลูกไก่เบตงเชิงธุรกิจ จะต้องมีการใช้ผู้ฟักไข่เข้าช่วย เนื่องจากไก่เบตงมีพฤติกรรมการฟักไข่น้อย และอาจเกิดปัญหาแย่งรังกัน ซึ่งทำให้ผลิตลูกไก่ได้น้อย

ในระบบธุรกิจไก่เบตงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องใช้กลยุทธ์ทางการตลาด 8P เข้ามาใช้ในการทำการตลาดให้ประสบความสำเร็จ ดังนี้

1. กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ (Product Strategy)

กลยุทธ์ในส่วนแรกนี้จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวผลิตภัณฑ์ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นส่วนของคุณสมบัติส่วนตัวที่ต้องตั้งเป้าว่าจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ในระดับความพึงพอใจขนาดไหน การนำสินค้าไปเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแข่งขันในท้องตลาดว่ามีจุดเด่นและจุดด้อยอย่างไร นอกจากนี้ยังมีในส่วนของวัตถุดิบและสายงานการผลิตด้วย

2. กลยุทธ์ราคา (Price Strategy)

การกำหนดราคาของผลิตภัณฑ์สินค้าถือเป็นกลยุทธ์สำคัญของแผนงานทางการตลาดที่จะช่วยสร้างความได้เปรียบมากขึ้น โดยการกำหนดราคาจะต้องคำนึงถึงปัจจัยของต้นทุนการผลิตบวกกับผลกำไรที่ต้องการจะได้จากการขายผลิตภัณฑ์แล้วจึงทำการกำหนดราคาขายออกมาโดยต้องคำนึงสภาพการแข่งขันของตลาดสินค้า นอกจากนี้การกำหนดราคายังมีนัยที่บ่งบอกถึงตำแหน่งที่ต้องการจะให้สินค้าไปยืนอยู่ด้วย ซึ่งการตั้งราคาอาจจะตั้งให้ใกล้เคียงกับสินค้าประเภทเดียวกันบนท้องตลาด หรือน้อยกว่าถ้าต้องการแข่งขันลูกค้า และมากกว่าถ้าต้องการวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ให้อยู่เหนือกว่าผลิตภัณฑ์ ทั่วไป

3. กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place Strategy)

ช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญของการวางกลยุทธ์ทางการตลาด เพราะถ้าสามารถหาช่องทางการกระจายสินค้าไปสู่มือผู้บริโภคได้มากเท่าไร ผลกำไรก็จะเพิ่มสูงขึ้นมากเท่านั้น โดยช่องทางการจัดจำหน่ายที่นิยมใช้กันในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกันสองรูปแบบคือการขายไปสู่มือของผู้บริโภคโดยตรงและการขายผ่านพ่อค้าคนกลาง ซึ่งสองวิธีนี้จะมีข้อแตกต่างอยู่ตรงที่ว่าการขายตรงไปสู่มือผู้ใช้สินค้าจะได้กำไรที่มากกว่า ในขณะที่การขายผ่านพ่อค้าคนกลางจะช่วยในเรื่องของยอดการจัดจำหน่ายที่สูงขึ้นอันมีผลมาจากเครือข่ายที่พ่อค้าคนกลางได้วางเอาไว้

4. กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategy)

การส่งเสริมการตลาดถ้าจะให้เปรียบเทียบบ้างจะเหมือนกับการใช้เข็มฉีดยารักษาโรค เพราะจะมีประสิทธิภาพช่วยในการขายสินค้าได้เป็นอย่างดี ถ้าโปรโมชันที่ออกมาโดนใจลูกค้าก็จะ

ช่วยให้ยอดขายและผลกำไรที่สูงมากยิ่งขึ้น โดยกลยุทธ์การตลาดนี้จะต้องช่วยส่งเสริมและสอดคล้องไปกันได้กับกลยุทธ์อย่างอื่นด้วย โดยการส่งเสริมการตลาดนี้สามารถทำได้หลายวิธีไม่ว่าจะเป็นการลด แลก แจก แถม เป็นต้น

5. กลยุทธ์บรรจุภัณฑ์ (Packaging Strategy)

บรรจุภัณฑ์มีความสำคัญเปรียบเสมือนเป็นหน้าตาของสินค้า ดังนั้นการออกแบบดีไซน์รูปผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง โดยหลักสำคัญที่ควรจะต้องคำนึงถึงเมื่อทำการออกแบบบรรจุภัณฑ์ตามแผนการตลาดนี้ก็คือจะต้องมีความสวยงามเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ อีกทั้งความโดดเด่นเมื่อนำไปวางบนชั้นสินค้าเปรียบเทียบกับของคู่แข่งจะต้องมีความเหนือชั้นกว่าจึงจะประสบความสำเร็จตามแผนงานนี้

6. กลยุทธ์การใช้พนักงานขาย (Personal Strategy)

ทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยทำให้ยอดขายทะยานไต่ระดับพุ่งสูงขึ้นก็คือการเลือกใช้กลยุทธ์พนักงานขายเป็นตัวช่วยส่งเสริม การขายสินค้าโดยใช้พนักงานถือเป็นศิลปะการขายขั้นสูงที่ไม่สามารถลอกเลียนแบบกันได้ง่ายๆ พนักงานขายที่มีความรู้ความสามารถบวกกับประสบการณ์จะมีเทคนิคการจูงใจลูกค้าให้เข้ามาสนใจและนำไปสู่ action นั่นก็คือการตัดสินใจซื้อในที่สุด

7. กลยุทธ์ข่าวสาร (Public Relation Strategy)

ยุคโลกไร้พรมแดนอย่างในปัจจุบัน การสื่อสารคือกุญแจสำคัญที่นำไปใช้ไขประตูความสำเร็จ เพราะสภาพแวดล้อมการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคมเมืองและชนบทถูกแวดล้อมไปด้วยสื่อต่างๆ มากมาย การใช้กลยุทธ์ข่าวสารเข้ามาเป็นทัพเสริมอีกแรงหนึ่งในการทำการตลาดจะช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องของภาพพจน์และเพิ่มทัศนคติในเชิงบวกให้เกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการ

8. กลยุทธ์การใช้พลัง (Power Strategy)

พลังในที่นี้หมายถึงอำนาจในการต่อรองและควบคุม ซึ่งดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่ยากที่สุดในกรณีการเจรจาให้เกิดขึ้น แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นและจะขาดเสียไม่ได้ในองค์ประกอบตัวพีส่วนสุดท้ายนี้ เพราะอำนาจต่อรองจะสามารถเป็นพลังพิเศษเปรียบเสมือนมือที่มองไม่เห็น ที่จะนำมาใช้ต่อรองแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการค้าให้บริษัทได้รับข้อเสนอที่ดีที่สุด ณ กรณีที่ไม่สามารถตกลงกันตามกรอบได้อย่างลงตัว

3.4 สื่อ (Media) คือ สื่อที่ใช้สำหรับการส่งเสริมการผลิตไปเบตงเชิงธุรกิจ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย สื่อบุคคล (ราชการ) สื่อสิ่งพิมพ์ (คู่มือ) และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (อินเทอร์เน็ต)

3.5 วิธีการ (Methods) คือ วิธีการส่งเสริมการผลิตไปเบตงเชิงธุรกิจ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้วิธีการฝึกอบรมพร้อมกับการปฏิบัติหรือการอบรมเชิงปฏิบัติการ

3.6 เกษตรกร (Receiver) คือ เกษตรกรผู้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งต้องมีทักษะในการสื่อสาร ทักษะคิด ความรู้ระบบสังคม และระบบวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับผู้ส่งสาร และต้องมีสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น รายได้จากอาชีพ รอง จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่ในครอบครัว จำนวนไก่เบตงที่เลี้ยง ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เบตง จำนวนไก่รุ่น-ไก่หนุ่มสาว อย่างเหมาะสม และมีปฏิริยาช้อนกลับ (Feedback) ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสารที่ตรงกัน

ในขั้นตอนของการรับสารเป็นขั้นตอนที่ผู้รับสาร จะต้องผ่านกระบวนการยอมรับนวัตกรรม คือ รับรู้ สนใจ ประเมินค่า ทดลอง และยอมรับ ถ้ายอมรับนวัตกรรมและลงมือปฏิบัติ จะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่เกษตรกรผู้ผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนใต้ แต่ถ้าหากตัดสินใจไม่ยอมรับนวัตกรรมก็จะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่จะมีปฏิริยาช้อนกลับไปยังผู้ส่งสาร เพื่อพิจารณาปรับปรุงระบบให้มีความเหมาะสมต่อกลุ่มที่ปฏิเสชนวัตกรรมให้หันมายอมรับนวัตกรรมได้

3.7 ผลกระทบ (Effects) คือ ผลกระทบที่เกิดจากวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ

ในขั้นตอนขบวนการดังกล่าวนี้จะต้องมีการใช้วงจรการควบคุมคุณภาพ (Deming Cycle) เข้ามาช่วยในการควบคุมคุณภาพในการดำเนินงาน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน (Check) และการปรับปรุงแก้ไขตามแผน (Action)

4. ผลผลิต (Outputs) คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากวิธีการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ผลิตไก่เบตงในเชิงธุรกิจ

5. ผลลัพธ์ (Outcomes) คือ ผลลัพธ์ที่ทำให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ在三จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเกษตรกรใน 3 ด้าน คือ สังคม (ทำให้เกิดการสร้างอาชีพ) เศรษฐกิจ (ทำให้เกิดรายได้) และสิ่งแวดล้อม (เกิดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์)

**แบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**

คำชี้แจง: แบบสอบถามมีทั้งสิ้น 2 ตอน เมื่อท่านได้อ่าน โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับโมเดลดังกล่าว ให้ท่านประเมินระดับความเห็นด้วยของโมเดล ในแต่ละด้าน โดยแบ่งระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน	1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด
คะแนน	2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
คะแนน	3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
คะแนน	4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
คะแนน	5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น ชื่อ.....สกุล.....
 หน่วยงาน.....ตำแหน่ง.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโมเดล

ประเด็น	ความเหมาะสม (1-5)	ความเป็นได้ในการนำไปปฏิบัติ (1-5)	ความสอดคล้องกับบริบท (1-5)	การนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (1-5)
1. หลักการสร้างโมเดล				
2. การเชื่อมโยงของโมเดล				
3. องค์ประกอบโมเดล				
3.1 วัตถุประสงค์ (Object)				
3.2 ปัจจัยนำเข้า (Input)				
3.3 กระบวนการ (Process)				
3.4 ผลผลิต (Output)				
3.5 ผลลัพธ์ (Outcome)				
4. การอธิบายโมเดล				
5. ภาพรวมของโมเดล				

ขอขอบคุณท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

นายมงคล คงเสน

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูล

รายชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (KII) เพื่อพัฒนาโมเดลการการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้

2.1 อาจารย์สุณีย์ ตริมณี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนราธิวาส มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ (อดีตนักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ ผู้ดูแลและพัฒนาการบุกเบิกการพัฒนาสายพันธุ์ไก่เบตง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้)

2.2 คุณจินตวัฒน์ ขงยศยิ่ง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

2.3 คุณไพรัตน์ จันทร์ศรี อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

2.4 คุณประคิษฐ์ เทพจันทร์ อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส

2.5 คุณสังข์वाल ชุนหลี อำเภอมือเมือง จังหวัดนราธิวาส

2.6 คุณสุภกิจ เทพจันทร์ อำเภอมือเมือง จังหวัดนราธิวาส

2.7 คุณชนันท์รัฐ อุดมชั้นยรัตน์ ฟาร์มไก่เบตงโกซ้าง อำเภอบेतง จังหวัดยะลา

2.8 คุณโชคชัย สกฤษชัยแก้ว ผู้จัดการฟาร์มตัวอย่างโครงการฟาร์มตัวอย่าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ อำเภอบेतง จังหวัดยะลา

2.9 คุณกิตติ ขงวิริยะกุล เจ้าของร้านอาหารต้าเหียน อำเภอบेतง จังหวัดยะลา

**รายชื่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้**

- 3.1 คุณพงษ์ศักดิ์ ชูพันธ์ ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี
- 3.2 คุณวิยะดา บุญสีลาภ ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา
- 3.3 คุณแทน รังเสาร์ ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนราธิวาส
- 3.4 คุณสรารุณี เสาร์พูล ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดปัตตานี
- 3.5 คุณวีรพันธุ์ นิลวัตร ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส
- 3.6 คุณจินตวัฒน์ ขงยศยิ่ง ตัวแทนเกษตรกรจังหวัดปัตตานี
- 3.7 คุณไพรัตน์ จันท์ศรี ตัวแทนเกษตรกรจังหวัดยะลา
- 3.8 คุณสุภกฤษ เทพจันทร์ ตัวแทนเกษตรกรจังหวัดนราธิวาส
- 3.9 อาจารย์สุนีย์ ตรีมณี ตัวแทนนักวิชาการ อาจารย์วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
นราธิวาส มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ (อดีตนักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ ผู้ดูแล
และพัฒนาการบุกเบิกการพัฒนาสายพันธุ์ไก่เบตง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้)

**รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อศึกษาความคิดเห็นกับโมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้**

- 4.1 คุณพงษ์ศักดิ์ ชูพันธ์ ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี
- 4.2 คุณวิยะดา บุญสีลาภ ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยะลา
- 4.3 คุณแทน รุ่งเสาร์ ตัวแทนจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนราธิวาส
- 4.4 คุณสรวิภา สารีพูล ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดปัตตานี
- 4.5 คุณวีรพันธุ์ นิลวัตร ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส
- 4.6 คุณจิรศักดิ์ บำรุงศักดิ์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีนราธิวาส
- 4.7 คุณคำรัส ชาตรีวงศ์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ จังหวัดยะลา
- 4.8 คุณจินตวัฒน์ ยงยศยิ่ง ตัวแทนเกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 4.9 อาจารย์สุนีย์ ตรีมณี ตัวแทนนักวิชาการ อาจารย์วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
นราธิวาส มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ (อดีตนักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ ผู้ดูแล
และพัฒนาการบุกเบิกการพัฒนาสายพันธุ์ไก่เบตง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้)

ภาคผนวก ค

ประมวลภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ประมวลภาพการสัมภาษณ์เกษตรกร

ประมวลภาพการสนทนากลุ่ม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายมงคล คงเสน
วัน เดือน ปีเกิด	29 พฤศจิกายน 2525
สถานที่เกิด	อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต(เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2548 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(สัตวศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2551
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนราธิวาส มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส
ตำแหน่ง	อาจารย์

